

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

FÂ'İZ EFENDİ VE ŞÂKİR BEY MECMUASI'NIN MECMUALARIN
SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİNE(MESTAP) GÖRE TASNİFİ

Yüksek Lisans Tezi

KENAN BAYRAM

AMASYA
Haziran-2021

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

FÂ'İZ EFENDİ VE ŞÂKİR BEY MECMUASI'NIN MECMUALARIN
SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİNE(MESTAP) GÖRE TASNİFİ

Hazırlayan
Kenan BAYRAM

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Metin HAKVERDİOĞLU

AMASYA-2021

ETİK BEYAN

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. .../.../....

İmza
Kenan BAYRAM

TEZ ONAY SAYFASI

Kenan Bayram tarafından hazırlanan Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nın Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesine Göre (MESTAP) Tasnifi başlıklı bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile 29.06.2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi kabul edilmiştir.

Jüri

Danışman: Doç. Dr. Metin HAKVERDİOĞLU

Üye: Doç. Dr. Mehmet ÖZDEMİR

Üye: Dr. Öğr. Üy. Avni ERDEMİR

İmza

_____
_____
_____

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. __ / __ / __

.....
(İmza)
Doç. Dr. Nevzat AYDIN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

FÂ'İZ EFENDİ VE ŞÂKİR BEY MECMUASI'NIN MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİNE(MESTAP) GÖRE TASNİFİ

Kenan BAYRAM

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Haziran/2021
Danışman: Doç. Dr. Metin HAKVERDİOĞLU

Mecmualar divan edebiyatının başvuru kaynakları arasında önemli bir yere sahiptir. Ait olduğu dönemin aynası niteliğine sahip olan bu eserlerde öne çıkan tür şiiirdir. Üzerinde çalıştığımız Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası, şiir mecmuası özelliği taşımaktadır. Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey tarafından kaleme alınan bu mecmua Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi Kitaplığında 763 numarayla kayıtlıdır. Söz konusu eser Lâle Devri'nde yaşamış birçok şairi ve şiirini içermesi bakımından önem arz etmektedir. Eser dönemin padişahı III. Ahmed ve sadrazamı Damat İbrahim Paşa için yazılmış şiirleri kaydetmek amacıyla kaleme alınmıştır. Eserde öne çıkan nazım şekli kasidedir. Bunun yanında sultan ve sadrazam için yazılmış tarih manzumelerinin çokluğu da dikkat çekmektedir.

Mecmualar arasında içerik ve hacim bakımından ön sıralarda yer alabilecek özelliğe sahip olan Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası 636 varaktan oluşmakta ve içerisinde 502 şiir bulunmaktadır. Bu çalışmada söz konusu mecmua, Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi'ne göre tasnif edilmiştir. Mecmuadaki müseddes, teşekkürname, lügaz, manzume, nazm, muaşşer, kıt'a, tahmis, mesnevi, arzuhal ve musammatlar transkribe edilmiştir. Transkribe edilen bu manzumelerin şairlerin divanlarında yer alanları ile karşılaştırması yapılmış ve şairin divanı ile mecmuadaki farklılıklar dipnotlarda belirtilmiştir. Ayrıca şairlerin divanlarındaki şiirlerle mecmuadaki şiirlerin birim sayılarının farklılığına ve eksik beyitlere dipnotlarda işaret edilmiştir.

Mecmuada şairlerin bilinen şiirlerinin yanında bilinmeyen şiirleri de bulunmaktadır. Bu durum diğer mecmualar için de geçerlidir. Adı sanı duyulmamış birçok şairi ve şairlerin bilinmeyen şiirlerini de içeren şiir mecmuaları gün yüzüne çıkmamış birçok şiiri bünyesinde barındırmaktadır. Amacımız, varlığından haberdar olmadığımız şairleri ve şiirlerini gün yüzüne çıkarmak ve alanın araştırmacılarına tanıtmaktır.

Anahtar kelimeler: Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası, Lâle Devri, Divan edebiyatı, MESTAP.

ABSTRACT

THE CLASSIFICATION OF MECMUA OF FAIZ EFENDI AND ŞÂKİR BEY ACCORDING TO THE PROJECT OF SYSTEMATIC CLASSIFICATION OF MECMUAS (MESTAP)

Kenan BAYRAM

Amasya University, Institute of Social Sciences
Department of Turkish Language and Literature, M.A., June / 2021
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Metin HAKVERDİOĞLU

Mecmuas are important sources for the study of divan literature. Poetry is the genre which stands out in these works. The Mecmua by Faiz Efendi and Şâkir Bey, which we are working on, is one such mecmua of poetry. It is recorded with the document number 763 of Halet Efendi Collection in Süleymaniye Library. This work is important in terms of revealing many works of poetry belonging to the Tulip Period. It was penned to gather the poems dedicated to the Sultan Ahmed III and the Grand Vizier Damat İbrahim Paşa. Although the dominant poetic form is *kaside* in this work, it is also possible to notice many historical *manzumes* written for the sultan and the grand vizier.

Mecmua of Faiz Efendi and Şâkir Bey, which can be said to be eminent among its counterparts in terms of richness of content and sheer volume, is composed of 636 leaves and 502 poems. We have classified it according to the standards put forth by the Project of the Systematic Classification of Mecmuas. Our research has involved the transcription of various poems in the form of *müseddes*, *tebrikname*, *teşekkürname*, *lugaz*, *manzume*, *nazm*, *muaşşer*, *kıt'a*, *tahmis*, *mesnevi*, *arzuhal* and *musammats*. These poems have been compared with their original versions in the divans. The detected differences can be found in the footnotes. The differences in terms of metrics and the missing couplets have also been pointed out in the footnotes.

Besides known poems, there are unknown poems of the poets in the mecmua. This is also the case in the other mecmuas. Unheard poets and poems can be found in the mecmuas. Main objective of our research is to bring to light the works of some unknown poets, and to introduce their names to the researchers in the field.

Key words: Mecmua of Faiz Efendi and Şâkir Bey, Tulip Period, Divan literatüre, MESTAP.

ÖN SÖZ

Mecmualar; edebiyatımızın önemli kaynakları arasında yer alan, içerisinde birçok türü barındıran eserlerdir. Şairlerin dîvanlarında yer almayan şiirlerini de içermesi bakımından üstlendiği görev önemlidir. Aynı zamanda mecmuada bulunan şiirlerle dîvanları karşılaştırmada eksik beyitleri tamamlayıcı vazife gördüğünü söyleyebiliriz. Adı bilinmeyen şiirleri ortaya çıkarmada da kayda değer bir rol üstlenen mecmualarda en çok öne çıkan tür, şiiirdir. Mecmualar şairlerin hayatlarına dair bilgileri ortaya çıkarmada da kayda değer öneme sahiptir. Şiirleri ve şairleri bilinmezlikten kurtarmada farklı bir yer tutar. Mecmualar, edebiyatın yanında tarihe de kaynaklık eden bir özelliğe sahiptir. İçerisinde yer alan tarih manzumelerinde tarihe tanıklık eden şiirleri görmek mümkündür. Nitekim çalıştığımız mecmuada, Lâle Devri'ni araştıracaklar için hatırı sayılır derecede tarih manzumesi bulunması, bunun ispatıdır.

Bu çalışmada, kaside mecmuası şeklinde nitelendirebileceğimiz Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmua'sının Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi'ne göre tasnifi yapılmıştır. Aynı zamanda mecmuadaki Müseddes, Tebrikname, Teşekkürname, Lügaz, Manzume, Nazm, Muaşşer, Kıt'a, Tahmis, Mesnevi, Arzuhal ve Musammatlar transkribe edilerek ulaşılabildiğimiz dîvanlarla bu başlıkla yazılmış şiirlerin karşılaştırması yapılmıştır. Oldukça hacimli olan bu mecmua, özellikle Lâle Devri'ne ayna tutması bakımından önemli bir yere sahiptir. O dönemde yaşayan birçok şairi ve şiirini bu mecmuada görmemiz mümkündür.

Hedefimiz, Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nın Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi'ne göre tasnifini yaparak araştırmacıların istifadesine sunmaktır.

Çalışmamızın başından sonuna kadar bilgisinden ve tecrübelerinden istifade ettiğim, araştırmamın her aşamasında desteğini gördüğüm danışman hocam Doç. Dr. Metin HAKVERDİOĞLU'na teşekkür ederim.

Kenan BAYRAM

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN	i
TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	x
GİRİŞ.....	1

1. Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)	5
--	---

I. BÖLÜM

1. FÂ'İZ EFENDİ VE ŞÂKİR BEY MECMUASI	9
1. 1. Transkribe Edilen Şiirler	23
1.1.1. Manzume	23
1.1.2. Nazm	27
1.1.3. Teşekkürnâme	28
1.1.4. Müseddes	29
1.1.5. Lügaz	30
1.1.6. Muaşşer	30
1.1.7. Tahmis	31
1.1.8. Musammat	31
1.1.9. Mesnevi	32
1.1.10. Arz-ı Hal	33
1.1.11. Kıt'a	36
1. 2. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem	37
1. 3. MESTAP Tabloları	37

II. BÖLÜM

2. TRANSKRİPSİYONLU METİN	108
2.1. Manzûmeler.....	108
Manzûme-i Li-Râşid Efendi	108
Manzûme	109

Manzûme-i Nazîm Çelebi	111
Manzûme-i Vehbî Efendi.....	114
Manzûme-i Seyyid Vehbî Efendi.....	115
Manzûme-i Vehbî Efendi	122
Manzûme	124
Manzûme-i Li-Nedîm Efendi	125
Manzûme-i Râşid Efendi.....	127
Manzûme-i Nedîm Efendi	130
Manzûme-i Nedîm Efendi	130
Manzûme-i Şâkir	132
Manzûme	135
Manzûme-i Şâkir	136
Manzûme-i Trabzonî Sâlim Efendi	139
Manzûme	141
Manzûme-i ‘Âşım.....	142
Manzûme-i Çelebizâde ‘Âşım Efendi	144
Manzûme-i ‘Âşım-ı Diger	146
Manzûme-i Rahmi Ağa	149
Manzûme	153
Manzûme-i Sa‘îd	155
Manzûme-i Kırîmî Rahmi Ağa.....	158
Manzûme-i Nedîm Efendi	160
Manzûme-i Şerîf Çelebi	161
Manzûme-i Nedîm Efendi	162
Manzûme-i Rahmi Ağa	164
Manzûme-i Nâfiz.....	165
2.2. Nazmlar	166
Nazm-ı Kâmil.....	166
Nazm-ı Pîrâne-i Nazîm.....	168
Nazm-ı Pîrâne-i Şehdî Efendi.....	171
2.3. Teşekkürnâmeler	174
Teşekkürnâme-i Nedîm Çelebi.....	174
Teşekkürnâme-i Trabzonî Sâlim Efendi.....	179

2.4. Müseddesler	184
Müseddes-i 'Iydiyye-i Sa'dî	184
2.5. Lugazlar.....	185
Lugaz-ı Fâ'iz.....	185
2.6. Muaşşerler	188
Mu'aşşer-i Abdî	188
Mu'aşşer-i Şâkir.....	192
2.7. Tahmisler.....	196
Taħmis-i Vehbî Efendi	196
2.8. Musammatlar.....	198
Muşammaṭ-ı Nedîm Efendi	198
2.9. Mesneviler.....	201
Mesnevî-i Muħlis.....	201
Mesnevî-i Sâhib Efendi	203
2.10. Arzuhaller.....	210
'Arzuhâl-i Râşid Efendi	210
'Arzuhâl-i Manzum Şubhizâde Çelebi	211
'Arzuhâl-i Manzum Sa'dî	213
2.11. Kıt'alar	215
Kıt'a-i Tâ'ib Efendi	215
Kıt'a-i Tezkire-i Evvel Raħimî Biñ Efendi	215
Kıt'a-i Râşid Efendi	216
Kıt'a-i Bî-Nazîr.....	218
Kıt'a-i Ğarrâ.....	218
Kıt'a-i Ğarrâ.....	218
Kıt'a-i Li-Vehbî Efendi	219
Kıt'a-i Naħîfi Efendi.....	220
SONUÇ.....	226
KAYNAKÇA.....	226
ÖZ GEÇMİŞ.....	230

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nın Tavsifi.....	14
Tablo 2. Fihristte Yer Alan Şairlerin Alfabetik Sıralanışı ve Şiir Sayıları Tablosu.....	17
Tablo 3. Tez Çalışmasına Dâhil Edilen Nazım Şekilleri ve Şairler Tablosu.....	22
Tablo 4. Tez Çalışmasına Dâhil Edilen Şairlerin Alfabetik Sıralanışı ve Şiir Sayıları.....	18
MESTAP Tabloları.....	38

KISALTMALAR DİZİNİ

age. : Adı geçen eser

C : Cilt

DT. : Doktora Tezi

DTCF: Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi

FŞM: Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası

HBT: Halit Biltekin'in Tezi

HDT: Hamit Dikmen'in Tezi

MMT: Muhsin Macit'in Tezi

s : Sayfa

S : Sayı

SBE: Sosyal Bilimler Enstitüsü

SUT: Sema Uralçin'in Tezi

ŞBT: Şeyda Bayındır'ın Rezi

TDEA: Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi

TN: Tuhfe-i Nâilî

Ü : Üniversite

vr. : Varak

vb. : Ve benzeri

vd.: Ve diğer

YLT: Yüksek Lisans Tezi

GİRİŞ

Mecmualar, divan edebiyatında bir döneme ait farklı şairlerin şiirlerinin bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş derleme eserlerdir. “Herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği/müşterekliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerden oluşan toplamalara şiir mecmuası diyoruz” (Köksal, 2017:134). Arapça “cem” kökünden türeyen kelime “cem olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey” (Devellioğlu, 2003: 596) anlamındadır. “Şiir mecmuaları, Klâsik edebiyat araştırmalarına kaynaklık eden önemli malzemelerdendir. Bu mecmualar, derlendikleri dönemin edebî beğenisini, beğenilen şairlerini ve şiirlerini ortaya koyarlar. Ayrıca mecmualar, divanı bulunmayan ya da başka kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin şiirlerini ihtiva ettiklerinden edebiyat tarihimiz için önemlidirler” (Gıynaş, 2011: 245).

Türk şiir tarihi açısından değerli kaynaklar olan şiir mecmuaları sayesinde, edebiyat tarihlerindeki bir kısım bilgiyi netleştirmek ve zaman zaman da düzeltmek, yeni yeni bilgiler eklemek mümkün olabilir. Derleyeni ve yılı tam olarak bilinmese de bir mecmuanın derleniş tarihi, içindeki metinlerden yaklaşık olarak tespit edilebildiği için, döneminin şiir zevkini, beğenilen şairlerini ve hatta toplanan şiirlere göre de yazıldığı dönemin en beğenilen şiirlerini belirleme imkânı verir. Yine mecmualarda dîvan sahibi olmayan şairlerin şiirlerine, hatta dîvanlarda bulunmayan şiirlere, bilinmeyen eserlere rastlanabilir. Kısaca, Türk şiirinin gelişimini, değişimini ve geçirdiği merhaleleri tespitinde mecmualar, özellikle seçme şiir mecmuaları ve nazire mecmualarının önemi küçümsenemez (Tunç, 2000: 105-106).

“Dîvân neşirlerinde, mukayeseli neşir çalışmalarında, kaynaklarda bahsi geçmeyen şair veya şiirlerin tespitinde ve yazıldıkları dönemin edebî yapısını belirlemede mecmualardan çokça istifade edilmiştir” (Tanyıldız, 2012: 224). Edebiyat tarihi araştırmalarında şimdiye kadar hakkıyla istifade edilememiş olan mecmualar, önceki devirlere ve yazıldıkları dönemin sanat anlayışına dair bize önemli bilgiler sunmaktadır. Şükrü Elçin, mecmuaların çoğu zaman adsız ve iddiasız görünümüne rağmen gerek dış görünüşleriyle gerekse muhtevalarıyla Türk milletinin okuma zevk ve seviyesini göstermesi bakımından değerli olduğunu ifade etmektedir (Elçin, 1993: 5). Edebiyat tarihi açısından önemli olan mecmuaları, ana hatlarıyla; nazire mecmuaları, antoloji niteliğindeki seçme şiir mecmuaları, türlü konularda risalelerin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan

mecmualar, aynı konudaki eserleri (tıp, ilahiyat...) içine alan mecmualar, fıkralar ve özel mektupları kapsayan mecmualar olarak sınıflandırmak mümkündür (Levend, 1988: 167).

“Mecmua ve cönklerdeki eş metinlerin bir faydası da dîvan neşrinde yapılması muhtemel yanlış okumalar karşısında bir tür ‘uyarıcı’ görevi üstlenmeleridir” (Köksal, 2016: 268).

Mecmualar, edebiyat tarihimize kaynaklık eden çok değerli eserlerdir. Bilinmeyen şairlerin şiirlerini içermekle birlikte şairlerin dîvanlarında yer almayan şiirlerini de içinde barındıran bu eserler şairleri ve şiirlerini bilinmezlikten kurtarmada önemli bir yere sahiptir. “Edebiyat tarihimizce meçhul yeni eserler, yeni şairler, her türden yeni metinlerin gün yüzüne çıkarılmasında elimizdeki en değerli malzemeler ‘mecnûa-i eş’ar’ adıyla andığımız şiir mecmuaları ve kısmen cönklerdir. Ne yazık ki kütüphanelerimizdeki ‘şiir mecmuaları’nın ve cönklerin ayrıntılı tasniflerinin yapılmamış olması birçok bilinmeyene hâlâ ulaşamamış olmamızın en temel saikidir. Kayıp olduğunu sandığımız birçok eser, adını duymadığımız pek çok şair, meşhur veya divanı bilinen şairlerin divanlarında yer almayan şiirleri hiç kuşku yok ki hâlâ bu mecmuaların küf kokulu sayfaları arasında gizlidir” (Köksal, 2016: 170).

Şiir mecmualarında şiir dışında sayfa kenarlarına yazılmış çeşitli bilgiler de bulunur. “Mecmuanın boş sayfalarına, derkenarlara çeşitli dualar, tılsımlar, ilaç terkip ve tarifleri, bazı din büyüklerinin duaları, padişahların cülus veya ölüm tarihleri, türlü mektup suretleri, şecere kayıtları gibi bazı bilgi notları veya kayıtlar da yer alır. Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar hatta onlardan da fazla sosyoloji, tarih, kültürel antropoloji, dinler tarihi, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren çok önemli ama ihmal edilmiş bilgi kıyıtlarındandır. Bunların bileşkesi Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyacaktır” (Köksal, 2017: 135-140).

Edebiyat tarihi çalışmalarında ve şairlerin biyografilerine ait bilgilere ulaşmada bize rehberlik edecek kaynaklardan biri de şiir mecmualarıdır. “Olgun bir ‘Türk edebiyatı tarihi’ yazılablmesinin bu meyanda şair biyografilerinin lâyıkiyle tespitinin yolu dilimizin –mümkün mertebe- bütün yadigârlarının neşri tamamlanmadan edebiyat tarihimize dair söylenecek sözlerin eksik, konulacak teşhislerin yetersiz varılacak sonuçların da isabetsiz olacağına şüphe yoktur” (Köksal, 2016: 169).

Mecmualar üzerine yapılan çalışmalar, edebiyat tarihimizin bilinmeyen taraflarına ışık tutacak, alanın çalışanlarına kaynaklık edecektir. “Kütüphanelerimizdeki bütün şiir mecmuaları muhtevalarıyla ortaya döküldüğünde biyografik ve bibliyografik bilgilerimiz farklılaşacak, zenginleşecek, karanlıkta kalmış birçok nokta aydınlanacaktır. Bugün sadece adını bildiğimiz veya duyduğumuz fakat elde nüshası olmayan eserlerin bazıları gün yüzüne çıkacak; adı dahi bilinmeyen kimi eserlerle karşılaşacağız. Biyografik kaynaklara her nasılsa girmemiş şairleri tanıyacak, onların belki de bu mecmualar arasına gizlenmiş divançeleri, divanlarıyla buluşacağız. Bilmediğimiz irili ufaklı şuarâ tezkireleriyle, nazire mecmualarıyla karşılaşacak, şaşıracağız” (Köksal, 2016: 187).

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey'in tertip ettiği eser, bir şiir mecmuasıdır. Mecmuada Lâle Devri'nde yaşamış çok sayıda şairin şiiri bulunmaktadır. Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası, III. Ahmed ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için yazılan ve devrinde hoşagiden şiirleri kaydetmeyi amaçlayan bir eserdir. Aynı zamanda şair olan Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey bu görevi İbrahim Paşa'dan almışlardır. Bu iki şahsiyet için şu bilgilere ulaşılabilmektedir: “Fâ'iz Ali Ağa, Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nın hattatlarından biridir. Asıl ismi Ali'dir. Şamlı Ali Ağa demekle şöhret bulmuştur. Şiirlerinde Fâ'iz mahlasını kullanmıştır. Lâle Devri şairlerindedir. Hattat, musikişinas ve şairdir. Şam'da doğdu. Sesinin güzelliği ile fark edildi ve saraya Çorlulu Ali Paşa döneminde girdi. Aynı devirde yaşamış Yirmisekiz Mehmed Çelebi'nin oğlu da Fâ'iz mahlasını kullanmıştır. Ayrıca aynı yüzyılda Heratlı, Edirneli ve İstanbullu üç Fâ'iz Efendi'den de kaynaklarda bahsedilir. Vefatı 1730 yılındadır. Hüseyin Şâkir Bey ise Gümrükçü Hüseyin Paşazâde olarak tanınır. Vakanüvis ve şairdir. İstanbulludur. Tahsilini tamamladıktan sonra Damat İbrahim Paşa'ya intisap etti. Müderrislik yaptı. Arpaemînî-zâde Sâmi yerine vakanüvis oldu. Damat İbrahim Paşa'nın oluşturduğu tercüme heyetinde yer aldı. Mahkeme naipliği ve Halep mollalığı görevlerinde bulundu. Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nı derleyenlerden biridir. Mecmuada İbrahim Paşa'ya en çok kasidesi bulunanlardandır. Vefatı 1744 yılındadır” (Hakverdioğlu, 2017: 75-78).

Mecmuanın hattatları Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey hakkında Mirzâ-zâde Mehmet Sâlim Efendi'nin Tezkiretü's-Şuarâ adlı eserinde şu bilgiler yer almaktadır: “Fâ'iz-i Diger, Şamlı Ali Ağa demekle şöhretli ve Saray-ı Hümayun'da terbiye edilmiş olup resmi yazışmalarda görev almış, kapıcıbaşığa yükselmiş yüksek değerde bir insan olup asrın şairlerinden ve zamanın zariflerindedir” (İnce, 2018: 342).

Mecmuanın diğeri hattatı Şâkir Bey hakkında ise söz konusu tezkirede şu bilgiler yer almaktadır: “Şüphesiz yüksek namları Hüseyin’dir. Osmanlı asrında, tekke şeyhi olarak hizmet verip gümrükçülük yaptıktan sonra vezirlik rütbesine yükseldi. Basra valisiyken bu merhalede bekâ âlemine göç eyledi. İbrahim Paşa hazretlerine bir kaside yazıp sunduğu şiir kabul görünce ödüllendirilmiştir. Mütercimlikte bir hayli mamur olup asrın ölçülü söz söyleyenleri arasında kalburüstü gelen şairlerdendir. Güzel yazı yazan hattatlardan olup nüktedan şairler arasındadır.” (İnce, 2018: 262) “636 varaktan oluşan mecmuanın 1136 yılına kadar olan kısmı (390 varak) Fâ’iz Efendi, kalan kısmı ise Şâkir Bey tarafından kaleme alınmıştır” (Aydüz, 1997: 147). Eserin başında bulunan kayıt şu şekildedir: “Cennetmekân firdevs-âşiyân Sultan Ahmed Han Hazretlerinin veziriâzamı merhum İbrahim Paşa hazretlerinin asırlarında olan şuarânın arz ettikleri kasâid ve tevârihtir. Emirleriyle Fâ’iz Efendi ve Şâkir Beyefendiye cem ve takrir ettirdikleri mecmua-i nefisedir.”

Mecmuanın yansıttığı dönem, içerisinde birçok şairin bulunduğu Lâle Devri’dir. 1718 yılında Pasarofça Antlaşmasıyla başlayıp 1730’da Patrona Halil İsyanı ile sona eren bu dönemin içinde olduğu yüzyıl, tasnifini yaptığımız Fâ’iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası’nda da görüleceği üzere şair sayısı bakımından oldukça yüksek düzeydedir. “Kaynaklarda şiir ve şair asrı olarak kabul edilen XVIII. yüzyıl, şair kadrosu bakımından klasik edebiyatın en geniş ve zengin dönemidir. Yapılan bir araştırmaya göre bu asırda 1322 şair yetişmiştir. Bunlardan 168 tanesinin dîvanı bulunmaktadır. Bu zenginliğe rağmen ‘üstad’ sayılabilecek şairler de oldukça azdır. Bundan dolayı kaynaklar özellikle Sâbit’ten itibaren ‘her kaldırım taşının altından bir şair’ çıktığını ifade ederek bu durumu sık sık eleştiri konusu etmişlerdir. Önceki devirlerde oluşan edebi zevklere ve anlayışlara paralel olarak gelişimini devam ettiren bu dönem edebiyatı daha çok bir nazire edebiyatı görünümündedir. Bunda şüphesiz Damat İbrahim Paşa’nın sık sık tertiplettiği şiir ve edebiyat meclislerine şairleri davet ederek onların kaynaşmasını sağlaması, onların eski üstatlara ve birbirlerine yazdıkları nazireleri ve tahmisleri bir yarışma içerisinde söylemeleri etkili olmuştur” (Şentürk ve Kartal, 2012: 490).

Çalışmanın konusu, adı geçen mecmuanın Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi’ne göre tasnifini yaparak eserdeki müseddes, tebrikname, teşekkürname, lügaz, manzume, nazm, muaşşer, kıta, tahmis, mesnevi, arzuhal ve musammatları transkribe edip ulaşılabilen dîvanlarla karşılaştırmasını yapmaktır.

Çalışmamızın genel olarak amacı ise edebiyatımızın önemli kaynaklarından biri olan mecmuaların gün yüzüne çıkarılmasının önemini vurgulamak, mecmuaların tasnifi çalışmalarına katkıda bulunmaktır. Adı geçen mecmuadaki müseddes, tebrikname, teşekkürname, lügaz, manzume, nazm, muaşşer, kıta, tahmis, mesnevi, arzuhal ve musammatlar üzerine yapılan bu çalışmayla benzer nitelikteki ilmî çalışmalara katkıda bulunmak hedeflenmektedir.

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'ndaki çoğu kaside¹ ve tarih manzumeleri² üzerinde Metin Hakverdioğlu daha önce çalışmıştır. Münevver Sevim ise mecmuadaki fihrist, terci-i bend, terki-i bend, gazel, gazel-i müzeyyelleri transkribe etmiştir.³ Bu çalışmayla birlikte mecmuadaki müseddes, tebrikname, teşekkürname, lügaz, manzume, nazm, muaşşer, kıta, tahmis, mesnevi, arzuhal ve musammatlar gün yüzüne çıkarılmış olacaktır. Neşredilmiş tüm şiirler MESTAP (Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi) kapsamında değerlendirilecek ve okuyucuya sunulacaktır. Tüm bu çalışmaların yanı sıra mecmuada hâlen çalışılmamış şiirler de bulunmaktadır. Mecmuanın tamamı neşredildiğinde Lâle Devri hakkında birçok şiir ilim dünyasına kazandırılmış olacaktır.

Bu çalışma, giriş ve sonuç bölümleri dışında iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümü olan bu kısımda mecmua hakkında genel bilgiler verilir Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası üzerinde durulmuştur. Ardından bir alt başlıkla MESTAP'tan (Mecmuaların Sistemik Tasnif Projesi) bahsedilmiştir. Devamında nüsha tavsifi yapılmıştır. Mecmuayla ilgili bilgi verildikten sonra tasnif tabloları okuyucuya sunulmuştur. İkinci bölümde ise "Transkripsiyonlu Metin" başlığı altında sırasıyla mecmuada bulunan manzume, teşekkürname, müseddes, lügaz, muaşşer, tahmis, musammat, mesnevi, arzuhal, kıtalar transkribe edilerek ulaşılabilen dîvanlarla karşılaştırması yapılmıştır.

1. Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP)

Mecmualar, edebiyat tarihi açısından, şairleri ve şairlerin bilinmeyen şiirlerini içermesi, unutulmaktan kurtarması bakımından önemli başvuru kaynakları arasındadır. Aynı zamanda mecmualar, şairlerin hayatlarına dair bilgi içermesi bakımından da kayda

¹ Bu kasideler, "Nevşehirli Damat İbrâhîm Paşa için Yazılan Lâle Devri Kasideleri" adlı kitapta Metin Hakverdioğlu tarafından çalışılmıştır (Hakverdioğlu, 2012).

² FŞM'deki tarih manzumeleri, "Ebced Çözümlenmeleri İle Fâ'iz Efendi-Şâkir Bey Mecmuasından Lale Devri Tarih Manzumeleri" adlı kitapta Metin Hakverdioğlu tarafından çalışılmıştır (Hakverdioğlu, 2019).

³ Sevim, M. (2020). Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda Fihrist, Terci-i Bend, Terki-i Bend, Gazel ve Gazel-i Müzeyyeller, Amasya Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi (2020).

değer bilgiler içermektedir. Şairleri daha da yakından tanımada mecmuaların rolü büyüktür. “Kanaatimce eski bir şairi hayatındaki mevkisi ile tanımak için o devir esnasında kaleme alınmış mecmualar en doğru fikir veren vasıtalarındandır. Bu mecmualardan bazıları meşhur adamlarca, ekserisi öteki beriki tarafından vücuda getirilmiştir. Kim kaleme almış olursa olsun o esnada şöhret bulan veya şöhretini kaybetmeyen şairlerin eserlerini toplamış olduğuna şüphe yoktur. Mecmualar, edebiyat tarihi incelemelerine mühim rol oynarlar. Bizi acele, şahsi hükümler vermekten men ederler. Fakat zaten kütüphanelerimizin katalogları olmadığı, elde mevcut defterler de yalan yanlış tertip edilmiş bulunduğu için isim ve ünvanı haiz kitapları bulmakta bile ne kadar zahmet çekildiği meşgul olanlarca malumdur. Halbuki mecmualar hiçbir işareti, namı haiz değildir. Tetkik edilen mevzu ve bahse dair bunlardan istifade etmek daha müşkildir. İnsana ancak tesadüf yardım edebilir. Meğerki sırasıyla kütüphanelerin mecmualar kısmı gözden geçirilmiş, notlar alınmış olsun” (Sevgi ve Özcan, 1996: 487-488).

Tam da burada MESTAP Projesinin önemi ve gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bizi kütüphanelerin mecmualar kısmını gözden geçirme zahmetinden ve tesadüflere dayanan bir çalışma yapmaktan kurtaracak olan bu projeye hem zamandan tasarruf sağlanmış olacak hem de yapılan çalışma tesadüflere kurban gitmeyecektir. Aynı zamanda yapılan çalışmalarda emek ve zaman kaybının da önüne geçilmiş olacaktır. “Klasik bir örnek verecek olursak Zâtî'nin dîvanında bulunmayan şiirlerini araştırarak biri bilgisayarının başından ayrılmaksızın bunları tespit edebilecek, yer ve yaprak numaraları belli bu mecmualara yönelebilecektir. Normal olarak aylar, yıllar alacak bir araştırmayı çok kısa bir sürede halledebilecektir. Burada ortaya koyduğumuz tasnif ve döküm sisteminin verilerin tablo halinde sunulması dışında en önemli farklılığı, belli bir kütüphaneye münhasır olmayıp bütün mecmuaları kapsayan çok kapsamlı bir proje olmasıdır” (Köksal, 2017: 144).

Mecmuaların tasnifi projesi mecmuaları dijital ortama aktarmayı hedeflemektedir. Alanın araştırmacılarına büyük kolaylık sağlayacak olan bu proje, mecmuaları kitap raflarının ötesine taşıyacaktır. Osmanlı dönemi şiiri için bu kadar önemli olan mecmuaların edebiyat araştırması çalışmalarında kaynak olarak kullanılması için doğru biçimde derlenip kayda geçirilmesi gereklidir. Bu konudaki gayretlerin somut ürünü olan “Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi'ne Göre Tasnifi” (MESTAP) ferdi yahut bir üniversiteye münhasır olmayıp ülke çapında bütün alan çalışanları (en azından bir kısım gönüllü)

tarafından el birliğiyle gerçekleştirilecek müşterek bir proje olacaktır. Projenin hedefi öncelikli olarak şiir mecmuaları, nihaî olarak da edebiyatla ilgili –cönkler de dâhil olmak üzere- bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır. Proje, katılmayı kabul ve taahhüt eden Eski Türk Edebiyatı alanı çalışanlarının lisansüstü-tercihen yüksek lisans-öğrencilerine yaptırılacak tezler halinde yürütülecektir. Önerilen modeldeki tasnif, yararlanma ve taramanın daha kolay ve pratik yapılması ve farklı uygulamaları da sınırlaması için bir tablo halinde yapılmaktadır. Proje, hedeflendiği gibi yürürse dört yıl, azami beş yıl gibi kısa denilebilecek bir sürede Türkiye kitaplıklarında bütün şiir mecmualarının, 10 yıl içinde de bütün -edebiyatla ilgili- mecmuaların ve cönklerin dökümü elimizde olacaktır. Proje sonunda tez çalışmalarının hülasası demek olan tablolar bir ‘veri bankası’nda bir araya getirilecektir” (Köksal, 2017: 142-145).

Kütüphanelerimizde bulunan şiir mecmualarının sayısı binlerle ifade edilecek düzeydedir. Bu eserleri tarayabilmek ve gün yüzüne çıkarmak az sayıda kişinin üstesinden geleceği bir iş değildir. “Sadece DTCF kütüphanesinde 500’e yakın mecmua olduğunu söylersek güçlüğün de derecesi ortaya çıkacaktır. Bir de şahıs kütüphanelerinde bulunan mecmualar vardır ki özel olduklarından bunlara ulaşmak hatta varlığından haberdar olmak neredeyse imkânsızdır. İşte bu yüzden ülkemiz üniversitelerinin ilgili kürsülerinde belli bir koordinasyon ve proje hâlinde bütün şiir mecmualarının, cönklerin ayrıntılı tasnifleri (şair adları, nazım şekil ve türleri, bunların beyit/bend sayıları buldukları sayfa/varak numarasıyla birlikte) lisansüstü tezler hâlinde bir an önce çalışılarak tamamlanmalıdır. Yine bu proje dâhilinde mecmua içerikleri internet ortamında paylaşımına açılmalıdır. Geliniz bir takvim dâhilinde kütüphanelerimizde edebiyatla alâkalı mecmua namına ne varsa elden geçirelim. Yaptıracağımız lisansüstü tezlerle mecmuaların ayrıntılı dökümlerini yaptıralım. Hatta mecmualar projesi tamamlanıncaya kadar da çok özel şartlar oluşmadıkça başka tez konuları vermeyelim. Eğer böyle ortak ve organize bir çalışma gerçekleştirilirse en çok 10 yılda bu hedefe ulaşılabileceğini düşünüyorum” (Köksal, 2016: 171).

Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi’nin çalışma usulleri şu şekilde olacaktır: “Önce bir komisyon marifetiyle kataloglar taranıp mecmuaların ve cönklerin yer ve numaraları tespit edilecektir. Tespit edilen mecmua ve cönkler tek tek görülerek alanla ilgili olmayanlar ayıklanıp proje dışına çıkarılacaktır. Öğrencilere önerilen formata göre çalışma yaptırılacaktır. Yaklaşık 180 tez çalışmasıyla 1000 civarında mecmuanın dökümü

tamamlanacaktır. Projenin ilk aşaması beş yılda tamamlanacaktır. Önerilen modeldeki tasnif, yararlanmanın ve taramanın daha kolay ve pratik yapılması ve farklı uygulamaları da sınırlaması için bir tablo halinde yapılacaktır” (Köksal, 2017: 142).

Çalışmamızda, boş tablo örneklerini sistemden aldığımız tablolara sırasıyla varak numarası, şairin mahlası, matla beyiti, mahlas beyiti, nazım şekli, nazım türü, şiirin veznini kaydettik. Açıklamalar bölümüne de şiirin başlığını yazdık. Başlık kısmına şiir, şairin divanında yoksa dipnotta bunu belirttik. Ayrıca şairin şiiri divanında farklı birim sayısı ile bulunuyorsa eksik beyit olduğunu da yine dipnot bölümünde ifade ettik. Şairlerin mahlaslarını koyu halde yazmaya çalıştık. Sadece şiirlerin başlığının ve varak numarasının kırmızı mürekkeple diğer kısımların da siyah mürekkeple yazılmış olması şairin mahlasını bulmada işimizi hayli zorlaştırdı. Bazı şiirlerin başlık bölümü boş bırakıldığı için şiirin başlığı fihrist bölümünden bulunmaya çalışıldı.

I. BÖLÜM

1. FÂ'İZ EFENDİ VE ŞÂKİR BEY MECMUASI

Osmanlı tarihinde 1718-1730 yılları arasında geçen döneme Lâle Devri denilmiştir. Lâle Devri, adını o dönemde çok yetiştirilen lâleden alır. “Gülден sonra klasik Türk şiirinde en sık rastlanan çiçek, lâledir. Aslı kırmızı olduğu ve Farsçada kırmızı renge la'l denildiği için bu isim verilmiştir. Lâle, köken itibariyle bir Doğu çiçeğidir. Bu çiçeğin Anadolu'ya Türkler tarafından getirildiğine dair bilgiler de birçok kaynakta mevcuttur. Kısa ömürlü bir çiçek olduğu için Batı sanatında ölümü ve geçiciliği simgeleyen lâle, bir dönem Avrupa'nın en gözde çiçeği olmayı da başarmıştır. Osmanlılarda ise on altıncı yüzyıldan itibaren melezleme yöntemiyle yeni lâle çeşitleri elde edilmeye başlanmış, lâle yetiştirme merakı III. Ahmed ve Damat İbrahim Paşa döneminde doruğa ulaşmıştır. III. Ahmed döneminde iki bine yakın çeşidinin yetiştirildiği lâle, III. Ahmed saltanatının 1718-1730 arasındaki dönemine de adını verir. Bu yıllar, iki yüzyıl sonra Ahmed Refik Altınay tarafından verilen Lâle Devri adıyla anılmaya başlar” (Canım, 2016: 533).

“1718 yılında Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın sadârete geçmesiyle Avusturya ile Osmanlılar arasında uzun zamandan beri devam eden savaşı sona erdiren Pasarofça Antlaşması imzalandı. Osmanlılar bu antlaşma ile kısa bir süre de olsa barış dönemine girdiler. Lâle Devri olarak adlandırılan bu dönem daha çok zevk ve eğlence hayatı yönünden şöhret bulmuş olmakla beraber birçok ilmi ve kültürel faaliyetin gerçekleştirildiği ve İbrahim Paşa'nın şahsiyetinin öne çıktığı önemli bir dönüm noktasıdır. Lâle Devri, önemli tercüme faaliyetlerine sahne olmanın yanında ileride Batılılaşma olarak adlandırılacak bir hareketin ilk adımlarının atıldığı ve Batı ile yavaş yavaş fakat ciddi sosyal ve kültürel temasların başladığı bir dönem olması itibariyle de dikkat çekmektedir” (Aydüz, 1997: 143).

“On sekizinci asrın birinci yarısında Sultan Üçüncü Ahmed devrinde Damat İbrahim Paşa'nın sadrazam oluşuyla başlayan meşhur Lâle Devri, imparatorluğun medeniyet sahasında yaptığı yerinde ve kuvvetli bir kalkınma hareketiydi. Fakat câhil, mutaassıp ve belki de kışkırtılmış bir isyanla talihsiz bir âkıbete uğradı. Anadolulu bir Türk olan

Nevşehirli İbrahim Paşa, imparatorluk dâhilinde bir sulh ve sükûn devri açmak; devletin iç bünyesinde yenilikler yapmak, îmar faaliyetlerinde bulunmak gibi iyi niyetli bir idareci anlayışı gösteriyordu. Nevşehir'den gelmiş, Saray'da yetişmiş, Saray'ın damadı olmuş, önce sadrazamlığı kabul etmemiş fakat padişahın ısrarı üzerine sadrazamlığa getirilmiştir” (Banarlı, 2016: 738).

18. yüzyıl içinde 12 yıl 4 ay 13 gün süren Lâle Devri, birçok yeniliği beraberinde getirmiştir. “Sonradan Yahya Kemal’in adını koyduğu, Ahmed Refik Altınay’ın 1913 yılında yazdığı Lâle Devri adlı kitabıyla yerleştiği adıyla bu devrin özel bir yeri ve önemi olmuştur. 1917 yılında sadrazam olan Damat İbrahim Paşa’nın Pasarofça barışından sonraki barış ve sükûnet yıllarını değerlendirerek Sultan III. Ahmed’in savaştan kaçınan, yumuşak, zevke ve eğlenceye düşkün yaradılışından da yararlanılarak başlattığı bu devir, İstanbul’un imarı çalışmaları, bir matbaa kurulması, bazı önemli eserlerin Türkçeye çevrilmesi gibi ilim, kültür ve edebiyat faaliyetleri yanında yiyip içip eğlenmekle geçirildi; devlet büyüklerinin hayatında, giyim kuşamında, yaşantısında eğlencesinde zerafete ve lükse düşkünlük arttı. Pahalı kürkler giyinmek moda oldu. Avrupa’dan şehir ve bahçe planları, usta mimarlar getirildi. Paris ve İsfahan’ın tanınmış bahçeleri örnek alınarak havuzlu bahçeler, gezinti ve eğlence yerleri yapıldı. Sadâbad Kasrı inşa edildi. Çeşmeli, fiskiyeli havuzlar, lâle ve sümbül bahçeleriyle halka çadırlar kurulacak çimenlikleriyle geniş seyir ve eğlence yerleri düzenlendi. Bütün bu işler sadrazamın buyruğuyla iki ay gibi kısa bir sürede bitirildi” (İpekten ve İsen, 1998: 244).

“Lâle Devri; zevk bilim, kültür ve sanat faaliyetleri bakımından önemli gelişmelere sahne olmuştur. Bu alandaki yeniliklerin en önemlisi İbrahim Müteferrika tarafından matbaanın kurulmasıdır. Bunun yanında Sadrazam İbrahim Paşa tarafından Arapça ve Farsçadan çeviriler yapmak üzere bir tercüme heyeti oluşturularak dînî, tarihî eserlerin yanında felsefe ve astronomi ile ilgili eserler çevrilmiştir. Daha önce Osmanlılarda farklı dillerde basım görülmekle birlikte Türkçe ilk kitap bu dönemde basılmıştır. Matbaada basılan ilk kitap Vankulu Lügati’dir. Müteferrika’nın ölümünden sonra ise uzun yıllar hiç kitap yayınlanamamıştır. Bu olumlu gelişmelere karşılık Lâle Devri’ndeki israf ve lüks merakı sadrazam ve ekibine karşı tepkileri körüklemiş ve bu dönem Patrona Halil İsyanı’yla kanlı bir şekilde sona ermiştir. Devrin sembolü hâline gelen Sadâbad yerle bir edilmiştir. Bazı israf ve aşırılıklar bir tarafa bırakıldığında toplumdaki değişim arzusunun ulaştığı boyutu göstermesi bakımından oldukça önemli olan Lâle Devri Hasan Âli Yücel’in

belirttiği gibi Karlofça'dan sonra ülkenin üzerine bir kâbus gibi çöken küsuf döneminde bir lâlenin ömrü kadar geçen fecr-i kâzıp gibi kalmıştır” (Horata, 2015: 18).

Osmanlının ilim ve sanat alanında önemli ilerlemeler kaydettiği Lâle Devri, Patrona Halil İsyanı'yla sona erdi. “Patrona Kıyâmı denilen, câhil, şuursuz ve mutaassıp bir isyanla bu devir kapandı. İsyâna gözü dönmüş, seviyesiz bir kalabalık katıldı. Netîcede İbrahim Paşa âsiler elinde parçalanarak öldürüldü. Sultan Üçüncü Ahmed de tahttan indirildi. Böylelikle devletin, yurdu kalkındırmak ve memlekette Avrupâi ıslahat yapmak için giriştiği bir teşebbüs daha yıkılıp ziyan edilmiş oldu” (Banarlı, 2016: 741).

Osmanlı'da şiirin ve şairin toplum içerisinde ayrı bir yeri vardır. Şiir ve şair asrı olarak nitelendirilen on sekizinci yüzyılda da bunu görmek mümkündür. Şiiri ve edebiyatı seven devlet adamlarının varlığı bu dönemde başta Nedim olmak üzere birçok şairin yetişmesine vesile olmuştur. “Klasik edebiyat çağlarımızda en başta padişah olmak üzere herkesin sanatkâra ve özellikle de şaire çok derin bir saygısı vardı. Bütün padişahlar, şehzadeler, devlet adamları, şairleri korur ve kollar; onları himayelerinde tutmakla iftihar ederlerdi. Bir devlet adamı için kendisine kaside yazılmak bir ayrıcalıktı” (Tökel, 2019:148). “Kendisi de iyi bir tahsil görmüş olan, ilmî sohbetler ve mütalaadan hoşlanan, tarih, şiir ve edebiyata bir hayli düşkün olan Vezîr-i âzam Damat İbrahim Paşa, devrin en ileri gelen âlimlerini ve şöhretli şairlerini daima himaye etmiş; Seyyid Vehbî, Nahifî, Ahmed Neylî, Nedîm, Müverrih Râşid, Osman-zâde Tâib gibi ilim ve edebiyatta söz sahibi şahsiyetleri etrafına toplamıştı. Dâmat İbrahim Paşa bu âlim ve şâirleri meclisinde sık sık bir araya getirir, onlarla sohbet eder, zaman zaman münazaralarına iştirak eder ve çeşitli meselelerle ilgili olarak onların görüşlerini alırdı” (Hakverdioğlu, 2012: 41).

Osmanlı İmparatorluk hanedanı Lâle Devri'nin de içinde bulunduğu on sekizinci yüzyılda da hükümdar şairler yetiştirmiştir. “Bilhassa asrın iki mühim hükümdarı Sultan III. Ahmed ve III. Selim, birbirinden münevver iki padişah olarak şiire, kültüre, güzel sanatlara, medeni ve sosyal kalkınmaya hizmet etmek istemişlerdir. Sultan Üçüncü Ahmed Han hem hattat hem şairdi. Ayasofya Câmiine talik edilmiş güzel levhaları vardır. Kendi eliyle yazdığı Kur'ân-ı Kerim'ler vardı. Ayasofya Câmiî karşısındaki mîmârî güzelliğiyle meşhur Sultan Ahmed Çeşmesi'nin üzerine yazılan tarih beytinin hem şairi hem hattatı idi.

Târîhi Sultân Ahmedin cârî zebân-ı lûleden

Han Ahmede eyle du'â aç Besmeyleyle iç suyu

şeklinde söylenilen bu beytin ikinci mısraı devrin şâiri Seyyid Vehbî tarafından yazılan bir kasideye alınırken kafiye kolaylığı gözetilerek:

Aç Besmeleyle iç suyu Han Ahmede eyle du‘â

şeklinde konulmuştu. Bu çeşme ve bu beyit bugün hâlâ İstanbul’un o köşesini millî-târihî bir sanat âbidesi hâlinde süslemektedir. Sultan Ahmed şiirde Necîb mahlasını kullanıyordu. Devrinin şairlerinden Osmanzâde Tâib’i şairlerin sultanı unvanıyla mükâfatlandırmış, şiir, ilim ve fikir hayatının gelişmesine yardım ve iştirak etmişti” (Banarlı, 2016: 747).

Lâle Devri’nde Sadrazam Damat İbrahim Paşa’yla birlikte ‘dönemin edebiyatına sahip çıkan’ Sultan III. Ahmed; Nedim, Nahîfî, Vehbî, Sa’dî gibi birçok şairi himaye etmişler, onların dönemlerinin parlayan yıldızı olmalarında önemli pay sahibi olmuşlardır. Devrin devlet adamları, şairlerin gönül dünyasında büyük izler bırakmışlardır. “Dîvan edebiyatının en büyük dâhilerinden olan şair Nedim’e bir gün Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın, dünyanın en büyük cihangirinin kim olduğunu sorunca büyük şairin: ‘En çok gönüller fethetmiş her kim ise en büyük cihangir işte odur Paşam!’ cevabını vermesi dikkate değerdir” (Refik, 2008: 109).

“Sultan III. Ahmed, Patrona Halil İsyanıyla birlikte tahttan indirildikten sonra ardında koca bir devletile özgün ve üretken bir edebiyat bırakmıştır. Şiirleri çok sonraları, Ali Emiri Efendi tarafından derlenmiş ve istinsah edilmiştir. III. Ahmed’in şiirlerinin toplandığı bu divançe Fatih Millet Kütüphanesinde ‘A.E. 529’ numarasıyla kayıtlıdır. Şiirlerinde Necip mahlasını kullanan padişah, Lâle Devri’nde gül kokuları peşinde koşan bir peygamber âşığıdır” (İlhan, 2016: 12-18).

Aşağıya dîvançesinden aldığımız beyitler bunun bir göstergesidir:

Gerek cevrüñle maḥzûn it gerek lütfuñla kıl mesrûr

Gerek ağlat gerek güldür efendimsün efendimsün

Kerem kıl ey Ḥudâvendâ şerîf-i şoḥbet-i Mevlâ

Necîbün derdine feyzün devâdur yâ Resûlullah

Hû ile ṭolmuşdur cihân bu şırra sen itme gümân

Eyle Necîbâ gel figân tekrâr-ı hû yâ hû ile (İlhan, 2016: 73)

Dönemin Padişahı, yirmi yedi yıl hükümdarlık yapan “Sultan Ahmed Han 15 sadrazamla tamamladığı saltanatından sonra, ilim ve ibadetle meşgul olmuş, altmış üç yaşında iken 1 Temmuz 1736’da vefat etmiştir. Yeni Cami’de Turhan Vâlide Sultan Türbesi’ne defnedilen Sultan III. Ahmed Han’ın ülkenin imarı için çok çalıştığı, ilme ve ilim adamlarına çok değer verip ve onları koruduğu bu dönemin tarihlerinde ifade edilmiştir. Padişah’ın bu yönünün somut bir göstergesi sarayda dağınık yerlerde bulunan kıymetli kitapları bir araya toplayarak beyaz mermer havuzlu bahçede bir kütüphane inşa ettirmesi” (Hakverdioğlu, 2012: 31,32) olarak tespit edilebilir.

“III. Ahmed, saltanatı boyunca 15 sadrazam değiştirmiştir. Bunlardan en uzun süre görevde kalanı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa olmuştur. III. Ahmed döneminde diğer sadrazamlar görevlerinde dört yılı aşamamışlardır. İbrahim Paşa’nın farkı kendisine kaside yazılan sadrazamlar sıralamasında da görülmektedir. Bu yüzyılda hiç şüphesiz en çok kaside yazılan devlet adamı, padişahтан sonra o olmuştur. Fâ’iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası’ndaki 242 kaside ve birçok şiir onun devrindeki etkisini göstermesi açısından dikkate değerdir” (Hakverdioğlu, 2012: 31-32).

“Mecmuanın düzenlenmesinin müsebbibi olan Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, Osmanlı tarihinin en önemli simalarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşadığı dönemde ilim ve kültür faaliyetlerine verdiği önem yüzünden özellikle şairlerin övgü dolu şiirlerine konu olan Damat İbrahim Paşa, renkli kişiliği ve farklı yönetim tarzıyla Osmanlı sadrazamlarının en ünlü isimlerinden biridir” (Yekbaş, 2011: 372).

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa; yaşadığı döneme damgasını vurmuş, yaptığı yenilikler, sosyal ve kültürel hayattaki atılımları ile adından sıkça söz ettirmiş bir şahsiyettir. Kendisi iyi bir tahsil görmüş olan İbrahim Paşa; ilmî sohbetlerden hoşlanan, tarih, edebiyat ve şiire bir hayli düşkün olan ve aynı zamanda âlimleri ve şairleri himaye eden bir yapıya da sahiptir. Bu özelliğinden dolayı olsa gerek devrinde birçok şair, ondan övgüyle bahseden manzumeler yazmıştır. Damat İbrahim Paşa’ya yazılan bu manzumeler, dönemin önemli edebî simalarından olan Fâ’iz Efendi ve Şâkir Beyler tarafından bir mecmuada toplanmıştır. Bu mecmuada, III. Ahmet ve birkaç vezire ait manzumeler de yer almaktadır” (Yekbaş, 2011: 363).

“Damat İbrahim Paşa, özellikle şairler arasında müstesna bir yere sahip olmuştur. Bu yüzden ki belki de Osmanlı sadrazamları içinde kendisine en fazla kaside yazılan sadrazam da odur. Bu bakımdan incelememize konu olan mecmuanın; Damat İbrahim Paşa'nın yaptığı yenilikler, imar faaliyetleri, devlet adamlığı ve kişiliğine dair önemli bilgiler sunduğunu söyleyebiliriz” (Yekbaş, 2011: 373).

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası, Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey'in tertip ettiği bir şiir mecmuasıdır. Mecmua, Süleymaniye Kütüphanesi, Halet Efendi Kitaplığı, 763 numarada Mecmua-i Kasâid adıyla kayıtlıdır. Bazı kaynaklarda da aynı mecmuadan Mecmua-i Tevârih adıyla bahsedilir (İpekten ve İsen, 1998:249). Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası, III. Ahmed ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için yazılan ve devrinde hoşagiden şiirleri kaydetmeyi amaçlayan bir eserdir. Aynı zamanda şair olan Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey bu görevi İbrahim Paşa'dan almışlardır. Ali Canip Yöntem eski Türk edebiyatı üzerine yazdığı makalelerde kütüphanelerdeki mecmualar kısmının ayrı bir hazine olduğunu söyler. Mecmualar Üzerine Edebiyat Tetkiklerinde Mecmuaların Rolü isimli makalesinde Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'ndan şu şekilde bahseder: “Halet Efendi Kütüphanesi'nde 763 numarada mukayyet mecmua. Büyük, müzehhep ve nefistir. Meşhur Damat İbrahim Paşa, kendisine takdim edilen kasideleri bir araya toplatmak istemiş ve bu işe şair Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey'i memur etmiş. Onlar da müştereken bu muazzam cildi vücuda getirmişlerdir. Bu mecmua hükümdarın ve İbrahim Paşa'nın emriyle şair Şâkir Bey'le Fâ'iz Efendi tarafından toplanmış ve Fâ'iz Efendi talik hatta mahir olduğu için baştanbaşa onun hattıyla kaleme alınmıştır. Mecmuanın başında ‘Reis-i Şairan’ Osmanzâde Tâib Efendi'nin bir kasidesi vardır. Müteakiben o devir şairlerinden hemen hepsinin manzumelerine tesadüf edilmektedir” (Sevgi ve Özcan, 1996: 161-492).

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nın hattatlarından olan, o dönem Gümrükçüzâde diye anılan Şâkir Bey hakkında Ali Canip Yöntem onun kadılık ve müderrislik yaptığından söz eder. Karagöz oynatmaktan zevk aldığından bahseder. Dönemin şairlerinden Seyyid Vehbî, Vekâletnâme'sinde devrinin pek çok şairinden bahseder. Şairlerin bir kısmı övülür, bir kısmı yerilir. Eleştirilen şairlerden biri de Şâkir Bey'dir. “Her nedense Seyyid Vehbî, Şâkir Bey'i sevmiyor. İstidrad olarak şuraya kaydedelim ki Şâkir Bey böyle yerilecek bir adam değildir. 1730 ihtilalinde İbrahim Paşa, hükümdar tarafından boğularak cesedi âsîlerin önüne atıldığı zaman kimse aldırış etmemiş, bir zamanlar inayet ve ihsanına gark olanların her biri bir tarafa sıvışmışken Şâkir Bey,

ihtilalcilere para vererek merhumun vücudundan ne kalmışsa zenbillerle toplatarak Şehzâdebaşı'ndaki kütüphanesinin bahçesine gömdürmüştür. Sonradan Halep'e kadı olarak gidince valinin halka zulmettiğini görmüş, itiraz etmiş ve bu merdane hareketi sebebiyle zâlim vali tarafından zehirletilmiştir. Büyükbabası Basra valisiyken ölen ve hayli zaman Gümrük Eminliği eden Hüseyin Paşa'dır. Şâkir Bey'e bunun için Gümrükçü-zâde derlerdi" (Sevgi ve Özcan, 1996: 463-464).

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası derleyenlerinin şair olduğu bir şiir mecmuasıdır. "Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır" (Köksal, 2017: 139).

Mecmualar şairlerin bilinmeyen şiirlerini de içerdiği gibi bilinen şiirleri karşılaştırma imkânı da sunmaktadır. Bu bakımdan Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası içerdiği şiir yönünden araştırmacılara kaynak olacak özelliktedir. Ali Canip Yöntem'in şu ifadeleri, söylediğimizi destekler niteliktedir: "Bil-vesile arz edeyim ki Nedim'in Damat İbrahim Paşa'ya takdim ettiği kasidelerin asıllarıyla matbu nüshalarda tesadüf edilen şekilleri arasında bazen fazlaca farklar vardır. Bendeniz, Nedim'in hayatında İbrahim Paşa tarafından iki meşhur şaire toplattırılmış nefis bir mecmuada bu güzel şiirlerin asıllarını buldum. İlk fırsatta neşretmek emelindeyim" (Sevgi ve Özcan, 1996: 227).

Mecmuanın nüsha tavsifi aşağıda verilmiştir:

Tablo 1. Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nın Tavsifi⁴

Demirbaş No	Eser Adı	Müellif Adı	Türü/Alanı
	Mecmua	-	Manzum/ Edebiyat
Yaprak Sayısı	Ebatlar (mm)	Sütun Sayısı	Satır Sayısı
636 yaprak	270 x 140 mm dış ebadı, 190 x 95 mm iç ebadı.		Her sayfasında 14-17 satır bulunmaktadır.
Yazı Türü	Kâğıt Özelliği	Cilt Özelliği	Tezhip, vb. Özelliği
Tâ'lik	Aharlı, orta kalın, yer yer sarı,	Meşin cilt.	Salbekli, köşebendli (köşebendler altın

⁴ Tablo, Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Katoloğu kitabından alınmıştır (Köksal, vd., 2018).

Mecmuanın tavsifi ile ilgili bilgiler Metin Hakverdioğlu'nun kitabından alınmıştır (Hakverdioğlu, 2012: 57).

	turuncu, pembe ve yeşil renkli kâğıt.		işlemeli), miklepli, şîrâzeli, iç kapak ebru desenli ve şîrâzesi dağınıktır.
Telif Tarihi	Müstensih	İstinsah Tarihi	İstinsah Yeri
-	Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey	-	-
Başı		Sonu	
'Arz-ı hâl-i Râşid Efendi berây-ı İstîzân (Fihrist)		Cenâb-ı Kibriyâ dâ'im ide şadr-ı vezâretde Şebi kâdr ola rûzı rûz-ı nevrûz-ı şafâ-bahşâ	
Muhteva			
<p>-İlk 7 varakta şiirlerin alfabetik fihristi verilmiştir.</p> <p>-Mecmuada toplam 502 şiir mevcuttur. Bu şiirlerin 256 tanesi kasidedir. Bunların 242 tanesi İbrâhim Paşa' ya yazılmış kasidelerdir.</p> <p>-Mecmuada toplam 98 şairin şiiri mevcuttur.</p> <p>-Mecmuada toplam 160 tarih vardır.</p> <p>-Mecmuada; 10 terkîb-i bend, 5 tercî'-i bend, 2 müseddes, 2 lügâz, 2 mesnevi, 2 muaşşer, 29 manzume, 19 gazel-i müzeyyel, kıtaların bulunduğu iki mukattaât, 3 tahmis ve iki de nesir mevcuttur (Hakverdioğlu, 2012: 57).</p> <p>-Ayrıca mecmuada Arapça 7 kasîde, 17 tarih mevcuttur. Farsça 5 tane kasîde mevcuttur.</p>			
Eser Hakkında Yapılan Çalışmalar			
<p>Hakverdioğlu, M. (2017). Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuasından Lâle Devri harpleri ve sulhları (ebcedli tarih manzumeleri). <i>Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi</i>, S. 9, 73-101.</p> <p>Hakverdioğlu, M. (2008). Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası. <i>Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi</i>, S. 25, 131 -144.</p> <p>Hakverdioğlu, M. (2012). <i>Nevşehirli Damat İbrâhim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri</i>. Ankara: Sage Yayınları.</p> <p>Hakverdioğlu, M. (2007). <i>Edebiyatımızda Lâle Devri ve Nevşehirli Damat İbrâhim Paşa 'ya sunulan kasideler</i>. Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.</p>			

<p>Hakverdioğlu, M. (2008). Lâle Devri kaside şâirleri ve dîvânlara girmemiş dört kaside örneği. <i>Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi</i>, S 26, 247 -266.</p> <p>Hakverdioğlu, M. (2019). <i>Ebcad Çözümlemeleri ile Fâ'iz Efendi-Şâkir Bey Mecmuasından Lale Devri Tarih Manzumeleri</i>. Ordu: Gece Kitaplığı.</p> <p>Sevgi, A. (2011). Nevşehirli Damat İbrâhim Paşa'nın emriyle tertip edilen kaside mecmuasındaki müzeyyel gazeller. <i>1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri</i>, C 1. 61-84.</p> <p>Sevim, M. (2020). Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda Fihrist, Terci-i Bend, Terki-i Bend, Gazel ve Gazel-i Müzeyyeler, Yüksek lisans tezi, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.</p> <p>Yalçinkaya, M. A. (2019). Sa'dî'nin manzum bir arz-ı hâli, <i>Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi</i>, Mainz- Almanya, C 8, 151-157.</p>
Notlar
<p>Eserin tek nüshası Süleymaniye Kütüphanesi, Halet Efendi Kitaplığı, 763 numarada kayıtlıdır.</p> <p>FŞM ile Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası kast edilmektedir.</p>

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey'in tertip ettikleri eser, mecmualar arasında hacim bakımından ön sıralarda yer alabilecek özelliğe sahiptir. 636 varaktan oluşan bu eserde birçok nazım şekline ait örnekler bulunmaktadır. Toplam 502 şiir bulunan mecmuada 256 kaside yer almaktadır. Bu kasidelerden Damat İbrahim Paşa için yazılmış 242 kaside üzerinde daha önce çalışılmıştır.⁵ Mecmuada bulunan 160 tarih manzumesi transkribe edilmiştir.⁶ Mecmuadaki fihrist bölümü, gazel, gazel-i müzeyyel, terci-i bend ve terki-i bendler transkribe edilmiş ve üzerinde çalışılmıştır.⁷ Çalışmamıza ise mecmuanın tasnif tabloları ve mecmuadaki manzume, teşekkürname, müseddes, lügaz, muaşşer, tahmis, musammat, mesnevi, arzuhal, kıt'alar transkribe edilerek dâhil edilmiştir.

⁵ Bu kasideler, "Nevşehirli Damat İbrâhim Paşa için Yazılan Lâle Devri Kasideleri" adlı kitapta Metin Hakverdioğlu tarafından çalışılmıştır (Hakverdioğlu, 2012).

⁶ FŞM'deki tarih manzumeleri, "Ebcad Çözümlemeleri ile Fâ'iz Efendi-Şâkir Bey Mecmuasından Lale Devri Tarih Manzumeleri" adlı kitapta Metin Hakverdioğlu tarafından çalışılmıştır (Hakverdioğlu, 2019).

⁷ Bu şiirler hakkında Münevver Sevim tarafından Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda Fihrist, Terci-i Bend, Terki-i Bend, Gazel ve Gazel-i Müzeyyeler adlı yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.

Tablo 2. Fihristte Yer Alan Şairlerin Alfabetik Sıralanışı ve Şiir Sayıları Tablosu⁸

Sıra	Şair	Şiir Sayısı	Varaklar
1	‘Abdî	2	392-496
2	‘Abdullah Molla	1	551
3	‘Abdülgânî	2	166-167
4	‘Afvî	3	11-199-281
5	‘Âşım	11	294-367-375-397-421-422-466-514-521-555-555
6	‘Âtıf	2	372-410
7	‘Avnî	1	146
8	‘Azim	1	332
9	‘İlmî	1	7
10	‘İsmet	1	495
11	‘İzzet	4	49-229-360-539
12	Behçetî	1	92
13	Beliğ	2	79-187
14	Câzim	5	195-213-277-302-307
15	Dervîş Muştafa	2	131-148
16	Dürrî	4	12-46-60-128
17	Ebu’l-Es’âd (Mahdûm-ı Mükerrem Es’âd)	7	111-114-116-124-127-128-130
18	Edhem	1	201
19	Edîb	1	162
20	Emînî	2	108-178
21	Erzurumî Ahmed Ağa	1	530
22	Es’âd	3	32-180-527
23	Fâ’iz	12	50-60-74-130-172-229-272-338-364-398-410-418
24	Faşıhî	2	515-516
25	Feyzî	12	22-23-41-64-121-155-230-293-311-321-329-343
26	Ġanî	1	514
27	Halisâ	1	544
28	Hamdî	2	129-129
29	Hâsib	5	48-49-49-49-59
30	Hâsim	2	28-29
31	Hâşım	2	77-186
32	Hâtif	2	157-483
33	Hıfzî	3	226-275-552
34	Hilmî	2	410-413
35	İmâm-ı Evvel	2	396-491

⁸ Bu tabloda Sevim, M. (2020). Fâ’iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası’nda Fihrist, Terci-i Bend, Terki-i Bend, Gazel ve Gazel-i Müzeyyeller adlı yüksek lisans tezinden yararlanılmıştır.

36	İshâk	8	5-10-25-158-290-447-532-561
37	Kâmî	6	151-221-256-271-299-366
38	Kâmil	1	126
39	Kâzım	4	262-295-331-388
40	Kelîm	6	132-218-257-370-492-492
41	Lebîb	1	189
42	Lem'î	1	321
43	Mâcid	3	45-58-174
44	Mâdih	1	53
45	Mehtubî Kapudan Paşa (Sâlim)	2	426-540
46	Midhat	1	557
47	Muhtlîs	1	206
48	Muşib	7	6-18-24-25-31-59-171
49	Müfid	2	252-411
50	Münif	1	553
51	Na'tî	4	8-14-25-30
52	Nâdir	5	96-97-123-250-251
53	Nahtîfî	3	63-354-410
54	Nazîm	7	70-225-254-353-399-400-436
55	Nebîh	1	493
56	Necîb	1	269
57	Nedîm	34	71-81-84-76-103-128-147-170-202-262- 279-280-298-313-317-318-336-347-367- 370-380-390-391-424-448-440-461-473- 475-479-482-485-511-516
58	Neylî	5	63-237-303-413-483
59	Rahmî	5	441-528-546-562-569
60	Râmî	1	556
61	Râsim	3	276-398-405
62	Râşid	25	2-31-50-53-73-91-173-356-359-383-393- 416-438-447-447-449-460-476-476-476- 477-477-501-508-538
63	Râzî	9	71-76-110-152-159-394-490-504-408
64	Ref'î	1	364
65	Reşid	6	42-81-153-209-210-411
66	Rif'at	3	374-409-542
67	Sa'dî	20	13-20-26-26-38-119-159-159-179-207-209- 209-224-246-271-306-316-368-377-412
68	Şa'id	2	545-557
69	Şâbîh	1	330
70	Şâbir	1	562
71	Şadîk	3	125-492-529
72	Şadrî	1	154
73	Şâhib	17	3-68-151-182-247-283-283-305-315-324- 324-350-377-408-419-503-561
74	Salâhî (Kapudan Pir)	1	465

75	Sâlim	5	67-74-260-267-335
76	Sâlim Trabzonî)	7	177-362-401-462-463-473-513
77	Sâmî	10	14-37-89-160-232-333-386-433-467-534
78	Şubhî	1	494
79	Şâkir	13	144-215-300-366-414-414-434-438-480-492-506-512-563
80	Şehdî (Mâhir-zâde)	8	56-94-180-369-369-203-395-407
81	Şehrî	6	100-115-142-227-403-412
82	Şerîf	10	92-101-141-171-243-297-323-339-368-557
83	Ṭâ'ib	5	1-83-83-160-198
84	Ṭâlib	3	126-137-273
85	Ünsî	1	99
86	Vâhib	1	136
87	Vâhid	3	326-326-340
88	Vâkîf	5	9-86-206-228-344
89	Vâşîf	5	124-221-327-349-567
90	Vehbî	62	34-39-41-142-187-211-211-238-244-249-264-265-265-266-285-291-306-309-312-342-398-406-406-407-423-428-431-431-437-441-441-451-459-464-471-478-481-485-486-487-487-499-505-509-518-522-523-524-524-525-526-527-528-538-539-549-549-551-559-561-565-571
91	Veyzevî (Hasîb)	1	443
92	Yümnî	3	106-412-413
93	Zâtî	1	169
94	Zekî	1	319
95	Zühdî	1	407

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda 256 kaside ve 160 tarih manzumesi bulunmakla birlikte manzume, nazm, teşekkürname, müseddes, lügaz, muaşşer, tahmis, musammat, mesnevi, arzuhal, kıt'a başlıklı şiirler de yer almaktadır. Bu başlıklarla yazılan şiirlere ait bilgiler aşağıda yer almaktadır:

Tablo 3. Tez Çalışmasına Dâhil Edilen Nazım Şekilleri ve Şairler Tablosu

Nazım Şekli	Şiir Sayısı	Şairler	Varak numarası
Manzume	28	Râşid	FŞM. vr. 395a
		Nâfiz	FŞM. vr. 395a-396a
		Nazîm Çelebi	FŞM. vr. 401a-402a
		Vehbî Efendi	FŞM. vr. 426a
		Vehbî Efendi	FŞM. vr. 429b-431b
		Vehbî Efendi	FŞM. vr. 443a-443b
		Sâhib	FŞM. vr. 443b-444a

		Nedîm	FŞM. vr. 462b-463b
		Râşid	FŞM. vr. 463b-464b
		Nedîm	FŞM. vr. 477a
		Nedîm	FŞM. vr. 507b-508a
		Şâkir	FŞM. vr. 508a-509a
		(?)	FŞM. vr. 509a ⁹
		Şâkir	FŞM. vr. 513b-514a
		Sâlim	FŞM. vr. 514a-515a
		Sâlim	FŞM. vr. 515a-515b
		‘Âsım	FŞM. vr. 515b-516a
		‘Âsım	FŞM. vr. 521b-522b
		‘Âsım	FŞM. vr. 522b-523b
		Rahmî	FŞM. vr. 529b-530b
		Feyzî	FŞM. vr. 547a-547b
		Sa‘îd	FŞM. vr. 559a-560b
		Rahmî(Kırımlı)	FŞM. vr. 584a-584b
		Nedîm	FŞM. vr. 584b
		Şerîf	FŞM. vr. 597a-597b
		Nedîm	FŞM. vr. 623b-624a
		Rahmî	FŞM. vr. 626b-627a
		Nâfiz	FŞM. vr. 631a-631b
Nazm	3	Kâmil	FŞM. vr. 126b-127a
		Nazîm	FŞM. vr. 437b-438a
		Şehdî	FŞM. vr. 482a-483a
Teşekkür name	2	Nedîm	FŞM. vr. 205a-206b
		Sâlim	FŞM. vr. 475a-476b
Müseddes	1	Sa‘dî	FŞM. vr. 159b-160a
Lügaz	1	Fâ‘iz	FŞM. vr. 230a-231a
Mu‘aşşer	2	‘Abdî	FŞM. vr. 393a-395a
		Şâkir	FŞM. vr. 440a-441b
Tahmis	1	Vehbî	FŞM. vr. 466a-467a
Musam mat	1	Nedîm	FŞM. vr. 426a-427a
Mesnevi	3	Muḥliş	FŞM. vr. 206b-207a
		Sâhib	FŞM. vr. 247b-250a
‘Arzuḥal	3	Râşid	FŞM. vr. 54a
		Şubḥizade	FŞM. vr. 121b-123b
		Sa‘dî	FŞM. vr. 207b-208b
Ḳıṭ‘a	6	Tâ‘ib	FŞM. vr. 3a
		Rahîmî	FŞM. vr. 442b-443a
		Râşid	FŞM. vr. 450b
		Vehbî	FŞM. vr. 483b

⁹ Bu manzumenin şairi tespit edilememiştir.

Vehbî	FŞM. vr. 551b
Naḥîfî	FŞM. vr. 609a-610a

Toplamda 24 şairin 51 şiiri incelenmiştir. Mecmuadaki 28 manzume, 3 nazm, 2 teşekkürname, 1 müseddes, 1 lügaz, 2 muaşşer, 1 tahmis, 1 musammat, 3 mesnevi, 3 arzuhal, 6 kıt'a transkribe edilmiş ve ulaşılabilen dîvanlarla karşılaştırma yapılmıştır. Mecmuadaki şiirlerle dîvandaki farklılıklar dipnotlarda belirtilmiştir.

Tablo 4. Tez Çalışmasına Dâhil Edilen Şairlerin Alfabetik Sıralanışı ve Şiir Sayıları Tablosu

Sıra	Şair	Şiir Sayısı	Varaklar
1	'Abdî (Mühürdâr)	1	393
2	'Âşım	3	515-521-522
3	'Âzim	1	601
4	Fâ'iz	1	230
5	Feyzî	1	547
6	Kâmil	1	126
7	Muhlis	1	206
8	Nâfiz	3	395, 443, 631
9	Naḥîfî	1	609
10	Nazîm	2	401, 437
11	Nedîm	7	205, 426, 462, 477, 507, 584, 623
12	Rahîmî	3	442, 529, 626
13	Rahmî(Kırımlı)	1	584
14	Râşid	4	54, 395, 450, 463
15	Şubḥizade	1	121
16	Sa'dî	2	159, 207
17	Sâhib	1	247
18	Sa'id	1	559
19	Sâlim	3	475, 514, 515
20	Şâkir	3	440, 508, 513
21	Şehdî	1	482
22	Şerîf	1	597
23	Tâ'ib	1	3
24	Vehbî	5	426, 429, 443, 466, 551

1. 1. Transkribe Edilen Şiirler

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda birçok nazım biçimi ve türünün örneğini görmek mümkündür. Mecmuanın çok büyük bir bölümü kaside ve tarih manzumelerinden oluşmaktadır. "Sadrazam Damat İbrahim Paşa ve III. Ahmed için yazılan bu mecmuada 13 farklı nazım türünde manzume ve 2 mensur eser bulunmaktadır. Bunların haricinde toplamda 29 Arapça ve Farsça şiir mevcuttur" (Hakverdioğlu, 2012: 57). Söz konusu mecmuada yer alan nazım biçimlerinin özellikleri ve şairleri hakkında şu bilgilere ulaşmak mümkündür:

1.1.1. Manzume

Manzumeler, ölçülü ve uyaklı sözlerdir. Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda 28 adet manzume bulunmaktadır. Manzume başlıklı şiirler, mecmuada 395. varaktan sonra karşımıza çıkmaktadır. Transkribe ettiğimiz bölümler arasında en çok manzume başlıklı şiirler yer almaktadır. Her ne kadar şiirlerin başlığında manzume ifadesi olsa da şiirlerin kaside özelliği gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu şiirler aynı zamanda Sadrazam Damat İbrahim Paşa ve III. Ahmed için yazılan methiye özelliği gösteren şiirlerdir. Şiirin başlığında manzume yazılmış olmasına rağmen tegazzül bölümü ile kaside özelliği verilmiş şiirler de bulunmaktadır:

Handeñ hezâr-ı dilşüdeye nuḡ-ı cân virür
Ṭûtî-i ṭab'a sükker-i la'lüñ zebân virür (FŞM vr.522b)

Manzumelerde övgü dolu sözlerle birlikte sanatlı söyleyişlerin de kullanıldığı görülmektedir. Örnek olarak aşağıdaki beyitler verilebilir:

Pîrâye-i şadr olmadı zâtuñ gibi aşlâ
Bir luḡfi fuzûn re'feti çok himmeti 'âlî (FŞM vr.395 a)

Güzârân-ı gürîzan gibi geşt itdi 'Acem mülküñ
Ne Ḳum ḵaldı ne Ṭahrânı ne Kâşânı ne Zencânı (FŞM vr.429b)

Hüdâvend-i mekârim-mâye 'ankâ-yı hümâ-sâye
Vezîr-i a'zam İbrâhîm Pâşâ-yı kerem-peymâ (FŞM vr. 463b)

Kıyâmetler kopardı başıma reftâr-ı hemvârı

O şûhuñ kâmeti gûyâ ki bir serv-i hırâmandur (FŞM vr. 529b)

beyitlerinde benzetme sanatının yapıldığını görmekteyiz.

Nümâyândur hâşâsı başka bir ta' bîrden hâric

Cem ü Dârâya tanzîr olmaz ol İskender-i sâni (FŞM vr. 395a)

'Aql-ı kül Dâmâd İbrâhîm Paşa kim ider

Şerm-sâr İskender ü Dârâları Dârât ile (FŞM vr.401a)

Böyle âdem görmedim Hâbil olursa küştesi

Kâbil olsa rıfk u hilmi şefkat eyler kât ile (FŞM vr.401a)

Hak idüp destüñe teslim-i mefâtih-i zafer

Nâmuñı fâtih-i mülk-i Key ü Cemşid itsün (FŞM vr.426a)

Hıdiv-i rub'-ı meskûn ya'ni Sultân Ahmed-i Sâlis

Vahîdü'l-'aşr u 'aql-ı evvel ü İskender-i Şânî (FŞM vr.429b)

beyitlerinde telmih yapılmıştır.

Olsa kem âlâtı irmezmiş kemâlâta kişi

Sen kemâlâta irişdür kaldı kem âlât ile (FŞM vr.401a)

beytinde ise cinas sanatı yapılmıştır.

Manzume başlığıyla yazılan bazı şiirlerde şairlerin, devrin ileri gelenlerine arz-ı hallerde bulunduğu görülmektedir:

Ey vezîr-i kâmurân hâl-i **Nazîme** kıl nigâh

Dergeh-i vâlâña geldi böyle nev mezzât ile

Bâni-i luţfuñla ta'mîr eyle beyt-i hâtırın

'Arz-ı hâl itdi yine bîçâre bu ebyât ile

Şun o şadr-ı kâm-kâre 'arzuñâlûñ ey **Nazîm**

Silk-i lü'lüdür kıyâs itme yabâna at ile (FŞM vr.401a)

Ne bahta minnet it ne rûzigâra ‘arz-ı hâcet kıl
Hemân ‘arz eyle hâliñ âşaf İbrâhîm Pâşaya (FŞM vr. 515b)

Manzumelerde dönemin sosyal ve kültürel hayatında önemli bir yer tutan helva sohbetlerinden de bahsedildiğini görmekteyiz. “Türklerde helva sohbeti eskidir. Fakat en zevklisi, en tatlısı Lâle Devri’nde yapılandır. Başta padişah III. Ahmed, sadrazam Nevşehirli İbrahim Paşa olduğu halde bütün devlet ricalinin bu sohbetlerde bulduklarını, şairlerin padişah ve sadrazam vasfında yazdıkları kasideleri huzurlarında okuyarak iltifatlara gark olduklarını, sonra genç delikanlılarla beraber gülüp şakalaşarak helva çekip bastıklarını, köy göçtü oynadıklarını ve hülâsa peri masallarında, Binbir Gece Hikâyeleri’nde bile görülmeyen bir gece yaşadıklarını tarihlerden, kasidelerden şiirlerden anlıyoruz” (Onay, 2013: 210).

Âşafâ sen şöhet-i helvâda şirin-kâm olup
Her şebiñ kılsun niçe şevk u meserretle güzâr

Düşmenüñ helvâsı da burnunda çoğdı gâlibâ
Zannım oldur kim zamân-ı şayfa dek itmez qarâr (Nedim, FŞM vr. 462b)

Cihânuñ şeker-i berf ile memlû olması eyler
Mezâk erbâbına îmây-ı vaqt-i şöhet-i helvâ

Murâdı hâlka ta‘mîm-i şafâdur itmeden tertîb
Bahâr olsa çerâgân zevki kışda şöhet-i helvâ (Râşid Efendi, FŞM vr.463b)

Şöhet-i helvâ orada bir bahâne gibidür
Şefkat ü lutfundan ol ferhunde maqdemdür gelen

Tâ ki şad sâl ide vaqt-i şöhet-i helvâ hülûl
Diyeler dâmâdına düstûr-ı ekremdür gelen (Şâkir, FŞM vr. 508a)

Şitâ eyyâmı geldi döndi şeb-i zülf-i dilârâ
Cenâbından muraşşâş oldı şıhr-i hâşî helvâyâ (Sâlim Efendi, FŞM vr.514a)

O helvâ şöhetin eyler bahâne cûd u ihsâna

Yüri var sende ol ihsânını vir soñra helvâyâ (Âsım, FŞM, vr. 515b)

Manzumelerin bazılarında şairlerin döneminde yaşayan başka şairleri övdüğü görülmektedir. Âsım tarafından yazılan manzumede dönemin önde gelen şairlerinden Nedim'in methedildiğini görmekteyiz:

İtse Nedim tekellüm o düstûr-ı ekremüñ

Her harf-i lufti mürde-i ümmîde cân virür (FŞM vr.522b)

Manzumelerde dönemin padişahı III. Ahmed ve sadrazam Nevşehirli İbrahim Paşa'nın lütuf ve ihsanlarının çokluğunu anlatması bakımından aşağıdaki beyitler örnek olarak verilebilir:

Anuñ müstağrak-ı ihsânıdır erbâb-ı dâniş hep

Eger dir varsa luftun görmedim vallâhi bühtândur (FŞM vr. 529b)

Ger ağlar var ise devrinde ya mînâ ya sağırdur

Bir iñler vâr ise 'ahdinde ya neydür ya şeştâdur (FŞM vr. 547a)

Hemen her manzumenin padişah ve sadrazama edilen dua beytiyle bitmiş olması dikkat çekmektedir:

Devletle kı lup zâtıñı şadruñda mü'eyyed

Allah ide iqbâlüñi günden güne 'âlî (FŞM vr. 395a)

Vücûdun hıfz idüp Mevlâ haţâdan dâ'imâ olsun

'Adüy-ı devleti şad-pâre-i şimşîr-i berrânı (FŞM 395a)

Zîver-i şadr eyleyüp zât-ı şerîfüñ dâ'imâ

Hağ hağâlardan vücûd-ı pâkiñi kılsun emîn (FŞM vr.443b)

Cihânda dâ'im olsunlar ilâhî fer ü haşmetle

Ki 'âlem rûz ı şeb devletlerinde şâd u handândur (FŞM vr. 529b)

Hıfz eylesün vücûdın anuñ Hazret-i Hüdâ

Zîrâ ki zâtı râhat-ı kevn ü mekân virür (FŞM vr. 522b)

Şafây-ı kalb ile her rûzını 'ıyd eylesün Mevlâ

Bu ümmîde du 'âmız her seher ki 'arş-ı peymâdur (FŞM vr.547a)

Manzume başlığı ile yazan şairler Râşid Efendi (FŞM vr. 395a, 463b-464b), Nâfiz (FŞM vr. 395a-396a,443b-444a, 631a-631b), Nazîm Çelebi (FŞM vr. 401a-402a), Vehbî Efendi (FŞM vr. 426a, 429b-431b,443a-443b), Nedîm (FŞM vr. 462b-463b, 477a,507b-508a, 584b,623b-624a), Şâkir(FŞM vr.508a-509a, 513b-514a), Sâlim (FŞM vr. 514a-515a,515a-515b), Âsım(FŞM vr. 515b-516a,521b-522b,522b-523b), Rahmî (FŞM vr.529b-530b, 584a-584b, 626b-627a), Feyzî (FŞM vr.547a-547b), Saîd (FŞM vr.559a-560b), Şerîf (FŞM vr. 597a-597b)'tir.

1.1.2. Nazm

Nazm, sözlüklerde 'dizmek, düzeltmek, ipliğe inci dizmek' anlamlarındadır. "Nazım şekli olan nazm, kıt'anın ilk beyti kafiyeli olan şeklidir. Kafiye örgüsü aa ba ca ... düzenindedir. Yani şekil ve kafiyelenişi bakımından bütünüyle gazele benzer. Yalnız, mahlas beytinin bulunmayışı ve konusunun değişik olmasıyla gazelden ayrılır. Konusu ve öteki özellikleriyle de kıt'anın aynıdır. Kıt'a gibi iki beyitten başlayarak 10-12 hatta daha çok beyte kadar uzayabilir. Kıt'ada olduğu gibi nazımın konusu da geniştir. Gazel konusu dışında hemen her konuda yazılabilir" (İpekten, 1997: 57).

Nazm başlığıyla yazılan şiirlerin yine manzumelerde olduğu gibi dönemin yöneticilerine övgü belirten kaside özelliği gösterdiğini söyleyebiliriz. Nazm-ı Kâmil başlıklı şiirde şair, Nemçe(Avusturya) elçisinin padişaha yaptığı ziyaretten bahsetmesi ilginçtir:

Görünce bi'l-bedâhe söyledüm târihini **Kâmil**

O âşaf şadr kıldı Nemçe ilçisin yine it'âm (FŞM. vr. 126b)

Şiirlerden birinde şairin yazdığı beyitlerin her birini tespih tanesine dizilen inciye benzettiğini görmekteyiz:

Revâdur sebha gibi zîb-i dest eylerse bu nazımın

Dizilmiş bir yere haqqâ niçe pâkîze incûlar (FŞM. vr. 437b)

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda 3 adet nazm bulunmaktadır. Bu nazım şekli ile yazan şairler Kâmil (FŞM vr. 126b-127a), Nazîm (FŞM vr. 437b-438a), Şehdî (FŞM vr. 482a-483a)'dir.

1.1.3. Teşekkürnâme

Teşekkürnâme; maddî-mânevî herhangi bir iyilik karşısında bireylerin ya da toplulukları temsilen şahısların, kendi durumlarına ve iyilik yapan kişinin konumuna göre verdikleri tepkidir. Teşekkür amacıyla ve teşekkürnâme adıyla yazılan manzumelere daha çok 18-19. yy. divanlarında rastlanır. Şekil özellikleri itibariyle klasik tarzda kaleme alınan bu şiirler, başlangıçtan beri özellikle kaside nazım şekli içerisinde yer almakla birlikte, 18. yy.'dan itibaren yoğun olarak, bir amaç gözetilerek ve buna uygun isimlendirilerek kaleme alınmışlardır. Teşekkür, aynı zamanda eserlerin kaleme alınma sebepleri arasında önemli bir yer tutar. Özellikle kasîdelerin yazılış amacında doğrudan ya da gizli bir teşekkür anlamı vardır. Teşekkürnâmeler, türlerin gelişimi ve sosyal hayatla olan ilişkisi açısından da dikkat çeken, incelemeye değer şiirlerdir (Tuğluk, 2015: 88-91).

Şairler gördükleri ilgi ve sahiplenmeler karşılığında teşekkürname başlıklı şiirler yazmışlardır. Nedim, yazdığı şiirin dizelerinde matluba ulaştığını şöyle ifade etmiştir:

Bihamdillah ki oldum devletünde matlaba nâ'il
Çerâğ itdün 'inâyetle **Nedîm**-i zâr u şeydâyı

Veliyyü'n-ni metim ümmîdgâhımsın efendimsin
Nedür emrûn buyur ey zîb-i şadr-ı kâr-fermâyî (FŞM. vr. 205a-206b)

'Aâtalar eyleyüp mansıb virüp şimdi çerâğândan
Ser efrâz eyledün bu 'abd-i kemkadr-i şenâh'ânı (FŞM. vr.475a-476b)

Sâlim Efendi'nin yazdığı teşekkürnâmede ise Damat İbrahim Paşa'nın cömertlikle ün salmış Hâtem-i Tâî ile karşılaştırıldığını görmekteyiz:

Keremde merhametde cûd u himmetde şehâvetde
Seniñle Hâtem olsa idemez da 'vâ-yı akrânı (FŞM. vr.475a-476b)

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda 6 adet teşekkürnâme bulunmaktadır. Bu başlıkla yazan şairler Derviş (FŞM. vr. 149a-150b), Fâ'iz Efendi(FŞM. vr.172b-174a), Emîni(FŞM. vr. 179a-180a), Nedim (FŞM. vr. 205a-206b), Sâhib Efendi (FŞM. vr. 351a-353b), Salim Efendi (FŞM. vr. 475a-476b)'dir. Bunlar arasında Nedim ve Sâlim Efendi'nin yazdığı şiirler tarafımızca transkribe edilmiştir. Diğer teşekkürnâmeler üzerinde daha önce çalışılmıştır.¹⁰

1.1.4. Müseddes

Müseddes, aynı vezinde altı mısralık bentlerin birleşmesiyle meydana gelen musammatlara denir. Genellikle 5-7 bent arasında yazılmışlardır. Az olmakla birlikte 12 bende kadar uzayan müseddesler de vardır. Müseddeslerin kafiye şekilleri oldukça değişiktir. Bütün musammatlarda olduğu gibi müzdeviç ve mütekerrir olanların yanında bentlerde beşinci mısraların ve altıncı mısraların kafiyeli olduğu müseddesler de yazılmıştır. Bir kısmında ise son iki mısra aralarında ve ayrıca kafiyelidir (İpekten, 1997: 103).

Daha önce de ifade edildiği gibi şairler devrin yöneticilerinden gördükleri lütuf ve ihsanlar karşısında farklı başlıkta da şiir yazsalar memnuniyetlerini çok defa ifade etmişlerdir. Bunlardan biri de Sa'dî'nin yazdığı müseddes başlıklı şiirdir:

Hamdülillah yine ey âsaf-ı şâhib-i te'yid
Oldı bezmiñle şerefyâb u feraḥ bahşâ 'ıyd
Sensin ey kân-ı kerem mazḥar-ı elṭâf-ı mecîd
İdemez kimse saña cûd u seḥâda taḳlîd
'Ömr ü iḳbâlũñ ola her merḥametũñ ki mezîd
'ıyd u ḳurbânuñı Allah ide maḳbûl u sa'îd (FŞM vr. 159b)

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda 2 adet müseddes vardır. Bu nazım biçimiyle şiir yazan şairler Sa'dî (FŞM. vr. 159b-160a), Sâmi Efendi (FŞM. vr. 435a-436a)'dir.

¹⁰ Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012.

1.1.5. Lügaz

Edebî terim olarak lügaz, insan ismi dışında kalan her şeyin çeşitli özelliklerini söyleyip kendisini gizlemek manasındadır. Lügaz, manzum bir oyun, bir bilmecedir. Lügazları, halk edebiyatındaki bilmecedan ayıran en önemli fark, yazarının imzasını taşıması ve yazıya geçirildiği için değişmeyen bir özellik kazanmış olmasıdır. Muamma ile aralarındaki fark birincisinin isme, lügazın ise isim dışındaki nesnelere yönelik olmasıdır. Lügaz daha çok aruzun fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün kalıbıyla ve kıt'a-ı kebire veya küçük mesnevilerle yazılır. Lügazların ilk dizesi genellikle "Nedir ol kim..." gibi ifadelerle başlar (İsen vd. :2014: 257).

Lügaz; divan edebiyatında manzum bilmecelere denir. Divan şairleri hemen hemen her şeyle ilgili lügaz yazmışlardır. Bunlara bazı divanlarda rastlanmaktadır. Bulunması istenen şey üstü kapalı bir biçimde ifade edilip sonra bunun ne olduğu okuyucuya sorulur. Sorulan lügazın ne olduğunu halleden şairlerden manzum olarak cevap verenler de olmuştur (Ayyıldız ve Birgören, 2014: 279).

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda 2 adet lügaz vardır. Bu türde yazan şairler Nedim (FŞM vr. 171a-171b) ve Fâ'iz (FŞM vr. 230a-231a)'dir.

1.1.6. Muaşşer

Muaşşer, aruz vezninde onar mısralık bendlerden oluşan musammatlara denir. Öteki musammatlarda olduğu gibi müzdeviç ve mütekerrir şekilleri olması gerekir. Fakat müzdeviç muaşşer hiç görülmemiştir. Mütekerrir olanların da bend sonlarındaki kafiyeleri daha çok iki mısra ile yapılmıştır. Muaşşer, müseddesten sonraki çok mısralı musammatların en çok kullanılanıdır (İpekten, 1997: 112).

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda yer alan muaşşerlerde daha çok Sultan III. Ahmed'in yaptığı fetihler anlatılmaktadır. Bunlar arasında Abdî'nin yazdığı şiir, İran'ın fethinden bahsetmektedir:

Olup zafer yine hân Ahmedün mühim-sâzı
Ki aldı Tebrîzi emr-i bülendi perdâzı
Gazân mübârek ola ey şehinşeh-i gâzî
Ki 'âlemün saña tefvîz olundu ahrâzı (FŞM. vr. 393a)

Mecmuanın hattatlarından olan Şâkir Bey ise padişahın yaptığı fetihlerle adının kıyamete kadar yaşayacağını yazdığı muaşşerde ifade etmektedir:

İntikâm-ı çâr-ı yâr-ı bâ şafâ-yı Ahmedî
Koymadı erbâb-ı rafza muktezâ-yı ‘izzetüñ
Bir gâzâ-yı ekbere olduñ muvaffak kim senüñ
Yâd olur tâ haşre dek dillerde nâm u şöhretüñ
Rüstem-i devr ü zamân şâhibkırân-ı ‘aşrısın
Olmuş evvâh-ı cihan şehnâme hân-ı midhatüñ (FŞM vr. 440a)

Fâ’iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası’nda iki adet muaşşer vardır. Bu nazım biçimiyle yazan şairler Abdî (FŞM vr. 393a-395a), Şâkir (FŞM vr. 440a-441b)’dir.

1.1.7. Tahmis

Tahmis, Arapça beş sayısı anlamına gelen hams kökünden türemiş beşleme anlamında bir kelimedir. Edebiyat terimi olarak tahmis, bir gazelin ya da bir kasidenin her beytinin önüne aynı vezin ve kafiyede üç mısra eklenmesi suretiyle oluşan bentlerden oluşmuş nazım şeklinin adıdır. Kafiyelenişi şu şekildedir: aaa(aa) bbb(ba) ccc(ca)... Yapılan tahmisin başarılı olabilmesi için eklenen mısraların tahmis edilen beyitlerle anlam açısından uyuşması gerekir (İsen vd., 2014: 240).

Hemen her divan şairi, kendinden önceki ya da çağdaşı olan şairlerin sevdiği, beğendiği birkaç gazelini tahmis etmiştir. Şairlerin tahmis yazmakta bir amaçları da o şaire karşı besledikleri saygıdır. Kendi gazelini daha sonra tahmis ederek muhammes biçimine sokan şairler de vardır. Böyle tahmisler divanlarda “tahmis-i gazel hod” (kendi gazelini tahmis etme, beşleme) başlığı altında verilmiştir (Dilçin, 2011: 117).

Fâ’iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası’nda 3 adet tahmis bulunmaktadır. Bu nazım biçimini kullanan şairler Vehbî (FŞM vr. 466a-467a), Neylî (FŞM vr. 484a-484b), Münîf (FŞM vr. 612a-617a)’tir.

1.1.8. Musammat

Musammat; müselles, murabba, muhammes, müseddes, müsebba, müsemmen, mütessa, mu’aşşer, terkîb-i bend, tercî-i bend gibi 3-10 ve daha çok mısralı bentlerin birleşmesiyle oluşan nazım şekillerine denir. Musammat ‘ipliğe dizilen inci dizisi’

anlamındadır. Musammatlarda bendlerin sonlarındaki mısra veya iki mısra yalnızca kafiye ile bağlanırsa bunlara müzdeviç musammat, mısralar aynen tekrar ederse mütekerrir musammat adı verilir. Tekrar edilen mısralara da nakarat denir. Musammatlarda bendler arasında kafiye bağı yanında bir konu bütünlüğü olmasına da özen gösterilir. Şairlerin son bentte mahlaslarını söylemeleri de âdettir (İpekten, 1997: 84).

Sultan III. Ahmed ve Damad İbrahim Paşa zamanının, Nedim tarafından yazılan musammatta cennete benzetilmesi ilgi çekicidir:

Ey şadr-ı güzîn-i pür celâlet
Vaqtünde cihân mişâl-i cennet
Ber çâker-i muğbilûn semâhat
Çün bende deründe 'izz ü devlet
Perverde-i hâk-i âstândur (FŞM. vr. 426a)

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda bir adet musammat bulunmaktadır. Bu nazım şekliyle şiir yazan şair, Nedim (FŞM vr.426a-427a)'dir.

1.1.9. Mesnevi

Mesnevi; sözlük anlamı ikişer ikişer anlamında, iki mısralık nazım birimidir. Edebiyatta her beyti kendi arasında kafiyeli, iki beyitten binlerce beyte kadar uzanan nazım şeklinin adıdır. Beyitlerin ayrı ayrı kafiyeli olması yanında her beytin anlamının kendi içinde tamamlanması ve öteki beyitlere geçmemesi gerekir. Ancak beyitler arasında konu birliğine de dikkat edilir. Mesnevi, beyitlerinin kafiyeleri bağımsız olduğundan uzun hikâyelerin yazılmasına elverişli bir nazım şeklidir. Destanlar, uzun aşk hikâyeleri, şehrengizler, didaktik dînî ve ahlâkî konular ve ansiklopedik bilgiler veren eserler mesnevi şeklinde yazılmıştır. Mesneviler, aruzun fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün, mef'ûlü mefâ'ilü fe'ûlün, mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ûlün, fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl gibi kısa kalıplarıyla kaleme alınırlar (İsen vd., 2014: 228).

Dönemin şairlerinden Muhlis tarafından yazılmış olan mesnevide Sultan III. Ahmed ve Damad İbrahim Paşa'nın dönemlerinde insanlara iyi davrandıklarından, gönüllerinin hoş edildiğinden söz edilmektedir:

Ol keremkâni mürüvvetli şehâvet güster
Herkesün hâtırını luğf ile tatyîb eyler

Muħliŝâ sen de görürsün niçe iħsân u kerem

Oldı müstağrak-ı deryâ-yı ‘atâsı ‘âlem (FŞM. vr. 206b)

Sâhib Efendi tarafından yazılan mesnevide ise hatırların şen olduğu ifade edilmiştir:

Nizâm-ı ħal ile ħâtırlar âbâd

Refâh-ı bâl ile aħbâb-ı dilşâd

Biħamdillah ki ben de şâd kâmım

Ferîħü’l-bâli maqđiyü’l-merâmım

Felek bir sofrâ bezm-i himmetinde

Ķamer nân-pâre ħ’ân-ı devletinde (FŞM. vr. 247b)

Sâhib Efendi tarafından yazılan mesnevide dönemin devlet adamlarının iħsan ve lütuflarının hadsiz olduğu ifade edilmesi dikkat çekicidir:

Bu in‘âmı ki eyler ol kerem-ver

Ne Ĥâtem itdi billâhi ne Ca‘fer (FŞM. vr. 247b)

Fâ’iz Efendi ve şâkir Bey Mecmuası’nda iki adet mesnevi bulunmaktadır. Bu nazım biçimiyle şiir yazan şairler; Muhlis (FŞM vr. 206b-207a), Sâhib (FŞM vr. 247b-250a)’dir.

1.1.10. Arz-ı Hal

Arz-ı hal, diğerk bir ifadeyle arzuhal, bir işle ilgili olarak bir makama veya resmi daireye sunulan dilekçe manasına gelmektedir. Türk-İslam devletlerinde bir işle ilgili olarak bir makama veya resmi daireye şikayet ve taleplerin iletildiği dilekçeye arzuhal(arz-ı hal) denirdi. Tarihî kaynaklara göre Türk-İslam devletlerinde ŝikâyet veya istek sahibi tek tek veya topluca, yazılı veya sözlü olarak arzuhallerini iletdebilmektedir. Arzuhaller taŝradaki idareci ve makamlardan başlayarak padişaha kadar her türlü makama sunulabilirdi. Elbette ki bu arzuhallerin en önemlisi ve en etkilisi padişaha sunulanlar idi. Divanlarda küçük mesneviyle yazılan manzum arz-ı haller genel olarak üç bölümden meydana gelmektedir: Giriş bölümünde arz-ı halin sunulduğu ŝahsa övgü içeren ifadelere

yer verilir. Manzumenin asıl kısmında şair, içinde bulunduğu durumu anlatır, şikayet ve taleplerini bildirir. Memduha dua ile arz-ı halini bitirir (Yalçınkaya, 2019: 151-152).

Râşid Efendi'nin dönemin devlet adamlarına hâlini arz ettiği arz-ı hal, mecmuadaki bu türün güzel örnekleri arasındadır:

Çünkü yüz yirmi bir aḥvâlini taḥrîr ideyüm
Anda olduğca daḥı eylerem anı imlâ

Ben senüñ kendü ḳuluñ 'abd-ı ni'am perveriñim
Yine fermân senüñ ey dâver-i fermân-fermâ (FŞM. vr.54a)

Mecmuada yer alan arz-ı hallerden biri de Subhizade Çelebi'ye aittir. Yazdığı arz-ı halde bahsettiği hikâye ilginçtir:

Gördüm ârâma ḳalmadı imkân
Eyledim biż-zarûre terk-i mekân

Kendimi pâyimâl-i 'aşr itdüm
Vararak arzûy-ı Mışır itdim

Görübem iltifât-ı çarḫ-ı keci
Olmuş idim Mışırda tezkireci

Düşdi nâgeh derûna ḥubb-ı vaṭan
Rûma meyl itdi ṭab'ı nâdire fen (FŞM. vr.121b)

Mecmuada yer alan arz-ı hallerden biri de Sa'dî'ye aittir. Şairin divanında yer almayan bu şiir, mesnevi tarzında yazılmıştır. Şair bu şiirinde, yaşadığı maddi sıkıntılardan bahsetmiş ve Damat İbrahim Paşa'dan yardım talep etmiştir.

Şair, ilk beyitte Allah'a şükür ve hamdını ifade eder:

Şükr kim Ḥazret-i Ḥallâḳ-ı Kerîm
Eyledi bendesine luṭf-ı 'azîm

Sa'dî daha sonra Damat İbrahim Paşa'yı övmeye başlar. Onu Hz. Süleyman'ın meşhur veziri Âsaf'a benzetir. Daha sonra da övgüsünü sürdürür. Yardım ve lütuflarıyla herkesi mutlu eden paşa, desteğini esirgemeyip pek çok defa şaire de yardımda bulunmuştur. Sa'dî de paşanın bu yardımlarını hatırlayıp bu istimdâda cüret etmiştir. Borcunun yarısını ödeyebilmiş fakat diğer yarısı kalmıştır. Bu yüzden paşadan yardımını tamamlamasını ister. Zira İbrahim Paşa bu bîçâreye pek çok defa ihsanda bulunmuş, Sa'dî'nin derdine derman olmuştur. Sa'dî, bu ricasının da kabul edilmesini ister. Çünkü saygın ve itibarlı kimselerden cömertlik beklenir. Şair, muhatabına dua ile 'arz-ı hâlini bitirir (Yalçınkaya, 2019: 153).

Ya'ni ol âsaf-ı şâhib himmet

Eyledi bendeye luğf u şefkat

Âsaf-ı a'zamı şâhinşâhuñ

Ki odur revnağ-ı şadr u câhuñ

Şadr u dâmâd u şehinşâh oldur

Mazhar-ı ni'metullâh oldur

Ol kerîmü'ş-şiyem-i Cem kevkeb

Zâtıdır râhat-ı dünyaya sebep

Luğf ile 'âlemi mesrûr itdi

Qalblerden kederi dûr itdi

Dâ'im oldukça cihân vâr olasın

Luğf-ı Mevlâya sezâvâr olasın

Yevm-i maşşerde Hudâ-yı Mûte'âl

Eyleye mazhar-ı envâr-ı cemâl (FŞM. vr. 207b)

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda 4 adet arz-ı hal bulunmaktadır. Bu türde şiir yazan şairler; Râşid (FŞM vr. 54a), Subhî (FŞM vr. 121b-122a), Sadî (FŞM vr. 207b-208a), Vehbî (FŞM 550b-551a)'dir.

1.1.11. Kıt'a

Kıt'a, nazım terimi olarak iki ya da daha çok, 9-10 beyte kadar olan, matla ve mahlas beyti bulunmayan, gazelde olduğu gibi yani xa xa kafiyeli bir nazım şeklinin adıdır. Matla ve mahlas beytinin yokluğu dışında da kıt'a ile gazel arasında şekil ve konu bakımlarından ayrılıklar vardır. İki beyitli kıt'a yazıldığı halde bu kadar kısa gazel yoktur. Ayrıca gazelin beyit sayısı sınırlı olduğu halde 15 beyitten de uzun 30-40 beyte kadar uzayan kıt'alar yazılmıştır. Böyle uzun kıtalara kıt'a-i kebîre denir (İpekten, 1997: 52).

İki veya daha çok beyitten oluşan divan edebiyatı nazım şekline kıt'a denir. Matla ve mahlas beyti bulunmayan gazele benzer. Konu açısından baktığımızda gazeller genellikle aşk ve sevgili mevzularını işledikleri halde kıt'anın konusu daha geniştir. Fesefî, tasavvufî bir fikir, bir hayat görüşü, bir nükte, bir kişiyi övme ya da yerme, bir olayın tarihi kıt'anın konusu olabilir. İki beyitten uzun kıt'alara kıt'a-i kebîre denir (İsen vd., 2014: 227).

Nahîfi'ye ait olan, Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda yer alıp şairin divanında bulunmayan kıt'a, iki beyitten fazla olması nedeniyle kıt'a-i kebîre özelliği göstermektedir. Kıt'anın başlığı kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Otuz bir beyitten meydana gelen manzume, aruzun Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün kalıbıyla yazılmıştır. Nahîfi'nin bu kıt'asının türü methiyedir. III. Ahmed ve Damat İbrahim Paşa için kaleme alınan bu şiir iki devlet adamından övgüyle bahsetmektedir:

İlâhî şadr-ı taht-ı saltanatda müstedâm eyle
Felek miqdâr-ı Şulţân Aħmed-i ferħunde 'unvânı

Ne Sulţan Aħmed ol şâh-ı yegâne mihrdür şâdân
Ki maħmûd eylemişdür ħulķ-ı zâtın luţf-ı Yezdânî (FŞM. vr. 609a)

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda 14 adet kıt'a bulunmaktadır. Bu nazım biçimiyle yazan şairler, Tâib (FŞM vr. 3a), Rahmî (FŞM vr.442b), Râşid (FŞM vr. 450a, 476b-477a), Vehbî (FŞM vr. 483b-484a,551b), Nahîfi (FŞM vr. 609a-610a)'dir.

1. 2. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem¹¹

1. Her beyte sıra numarası verilmiştir.

2. Şiirlerin varak numaraları dipnotta belirtilmiştir.

3. Tablolarda Arapça ve Farsça şiirler boş bırakılmıştır.

4. Vezinler şiirlerin başında gösterilmiştir.

5. Karşılaştırmalarda FŞM esas alınmıştır. Ulaşılabilen dîvanlarla FŞM'deki şiirler karşılaştırılmış ve dîvânlarda görülen farklılıklar dipnotlarla belirtilmiştir.

6. FŞM'de şiirler karışık sırayla verilmiştir. Ele alınan manzume, nazm, teşekkürname, müseddes, lügaz, muşşer, tahmis, musammat, mesnevi, arzuhal, kıt'a başlıklı şiirler kendi aralarında gruplandırılarak FŞM'deki yazılış sırasına göre verilmiştir.

7. Şiirlerde şairlerin mahlasları koyu olarak yazılmıştır. Bazı şiirlerde mahlas yazılmamıştır. Mahlas kullanılmayan şiirlerin son beyitleri tablolara alınmıştır. Mahlas kullanılmayan şiirlerde başlıktaki isim esas alınmıştır. Başlıkta da şairin adı yoksa fihriste bakılarak şiirin kime ait olduğu belirlenmiştir. Buna rağmen az da olsa kime ait olduğunu tespit edemediğimiz şiirlerin mahlas kısmı boş bırakılmıştır.

8. MESTAP tablolarında mecmuayla ilgili daha önce yapılan çalışmalardan¹² da yararlanılmıştır.

9. Anlam veya vezin gereği yapılması zaruri olan türlü eklemeler ve metin tamirleri köşeli parantez içinde gösterilmiş, eksik bırakılan yerler metinde (...) işaretiyle gösterilmiştir.

10. Vezin bozukluğu varsa dipnotta belirtilmiştir.

11. Vezin, tablolarda çizgi ve noktalarla gösterilmiştir.

1.3. MESTAP Tabloları

¹¹ Çalışmanın bu bölümünde Mehmet Fatih Köksal'ın Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori adlı eserinden yararlanılmıştır. (Köksal, 2017: 43-45)

¹² Hakverdioğlu, M. (2012). Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları.

Hakverdioğlu, M.(2019). Ebcet Çözümlenmeleri İle Fâ'iz Efendi-Şâkir Bey Mecmuasından Lale Devri Tarih Manzumeleri, Ordu: Gece Kitaplığı.

Sevim, M. (2020). Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda Fihrist, Terci-i Bend, Terki-i Bend, Gazel ve Gazel-i Müzeyyeller, Amasya Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi.

FÂ'İZ EFENDİ VE ŞÂKİR BEY MECMUASI'NIN MESTAP'A GÖRE TASNİF TABLOSU

Yer Nu. : Süleymaniye Kütüphanesi Hâlet Efendi Kitaplığı 763

Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
2a-3a	Tâ'ib	Şad-müjde ey hıdıvv-i merâhîm-penâh kim Zâtın hemîşe maşdar-ı feyz-i 'amîm olur	Tâ'ib çerâğ-ı hâş-ı kadîmîñ degil midir Anıñ da rüy-ı şâhid-i bahtı besim olur	Kaside/ 32	Methiye	___/___/___/___/___/___	Kaside-i Tâ'ib Efendi
3a	Tâ'ib	Hân-ı lutfunda pâdişâhımızuñ Ėam yimez ba'd ezîn tîbâ'-ı selîm	Seyr ider halkı ni'met-i zafere Berekât-ı Hâlîl İbrâhîm	Kıta/2	'	___/___/___/___	Kıta-i Tâ'ib Efendi
3a-3b	Râşid	Hâzret-i düstûr-ı vâlâ kadr-i 'âlî-menziyet Ya'ni mîr-âhûr-ı evvel dâver-i ferhunde-fâm	Didiler Râşid bizimdür müjde vir târihini Oldı İbrâhîm Paşañ âsaf-ı kâ'im-makâm	Tarih/20	'	___/___/___/___/___/___	Târih-i Râşid Efendi
3b-5a	Şâhib	Mâh-ı 'îd oldı yine revnağ dih-i bezm-i cihân Rûze dârân-ı Ėama virdi neşât-ı câvidân	Şâhibâ idüp teveccüh bâr-gâh-ı ağdese Eyle gül-bang-ı du'âyı zîb-gûş-ı 'arşiyân	Kaside/ 54	Methiye	___/___/___/___/___/___	Kaside-i Şâhib Efendi ¹³
5a-7a	İshâk	Müdâm böyledir âyîn-i bezm-i dehr-i nigûn Gehî Ėumâr-ı Ėam u geh dem-i mey-i gül-gûn	Yeter bu rütbe 'ubûdiyetüñ beyân İshâk Du'âya eyle ser-âğâz bâ-Ėulûş-ı derûn	Tarih/54	'	___/___/___/___/___/___	Târih-i İshâk Efendi ¹⁴
7a-7b	Muşîb	Gûşe-i gülzârda bülbülsüz eyler nûş-ı câm Neş'e-i mey dilerim olsun güle kâat kâat Ėarâm	Eyledim ta'zîm ü tekrîm ile târihin Muşîb Oldı İbrâhîm Paşa sa'd ile kâ'im-makâm	Tarih/23	'	___/___/___/___/___/___	Târih-i Muşîb
7b-8a	'İlmî	Yine rahşende oldı berĖ-ı feyz-i Ėazret-i Vehhâb Yine bârân-ı luğfîn itdi ĖaĖ 'âlemlere işrâb	Du'â idüp didüm târih câh u 'izzetin 'İlmî İşüñ âsân vü câhuñ meymenetli eyleye Vehhâb	Tarih/13	'	___/___/___/___/___/___	Târih-i 'İlmî

¹³ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Büyüktosunoğlu, 1991)

¹⁴ FŞM'de olup şairin dîvanında bulunmayan beyitler vardır. Şairin dîvanında olup mecmuada bulunmayan beyit de vardır. (Doğan, 1997: 260)

8a-8b	Nedîm	Bi-hamdi'llâh yine bir gerdişinden sâki-i dehrûn Hilâl-i câm-î âmâl-i cihân bedr-i tamâm oldu	Virüp meydânın İbrâhîm Paşa edhem-i 'azmûn Rikâba yümn ü câh u şân ile kâ'im maqâm oldu	Tarih/22	.	...../...../...../	Târîh-i Nedîm
9a-9b	Na'tî	Nev-be-nev lutf-ı hak olup zâhir Tâze cân buldı şimdi halk-ı cihân	Böyle târîh bir düşer Na'tî Buldı kâ'im-maqâmın Aḥmed Ḥân	Tarih/17	.	...../...../.....	Târîh-i Na'tî
9b-11a	Vâkıf	Ne feyz-i nev-bahâr ü ne 'atâ-yı rûzgâr eyler Bu lutf-ı şâhiyi ancak cihâna Kird-gâr eyler	Suḥen tatvîl olursa mûcib-i imlâldir Vâkıf Anıñcün hep kelâmı ehl-i dâniş ihtisâr eyler	Kaside/53	Methiye	...../...../...../	Kaşide-i Vâkıf Çelebi
11a-12a	İshâk	Ḥoşâ dem kim dil-i âfâk maḳiziyyü'l-merâm oldu Cihân farḫ-ı feraḫla gûyiyâ dârü's-selâm oldu	Ḥuşûşâ gülsitân-ı medḫiyette ḥâme-i İshâk Hezâr naḡme-i perdâz-ı senâ-yı şubḥ u şâm oldu	Tarih/28	.	...../...../...../	Târîh-i İshâk Efendi ¹⁵
12a-12b	'Afvî	Şâh-ı 'âlem ḫidiv-i devr-i zamân Dâver-i dâd-kâr heft-iḳlîm	Beyt-i vâhidde derc idüp 'Afvî Yazdı târîhini bu kil-k-i dü-nîm	Tarih/15	.	...../...../.....	Târîh-i 'Afvî
12b-13b	Dürrî	Müjdeler kim maḫla'-ı ferḫunde-i iḳbâlden Oldı tâbân bir münevver kevkeb-i raḫşende-fâm	Cümle 'âlem şâd olup Dürrî didi târîhini Oldı İbrâhîm Paşa-yı cerî kâ'im-i ḳâm	Tarih/32	.	...../...../...../	Târîh-i Dürrî
13b-14b	Sa'dî	Aldı dil-âḡuş-ı kâma bir meh-i simîn-teri Dönmede şimdi murâdum üzre çarḫ-ı çenberî	Ḥamd-bî-ḫadd ile Sa'dî söyledi târîhini Şâhibin buldı maḳâmında rikâb-ı serverî	Tarih/27	.	...../...../...../	Târîh-i Sa'dî
14b-15a	Na'tî	'Uşşâk-ı zâr kesb idemezler şafâ-yı 'id Cânâ senüñle itmeyicek merḫabâ-yı 'id	Bir âşaf-ı kerem-şiyemûñ pişgâhına 'Arz it bu nazmı şevḳ ile Na'tî berâ-yı 'id	Gazel/13	.	...../...../...../	Ġazel-i 'İdiyye Na'tî
15a-18b	Sâmi	Geldi ol demler ki 'âlem şâd ü ḫandân olmada 'Uḳdeler açılmada ḡamlar perîşân olmada	Sâmiyâ oldu kaşide vü ḡazel ḡayrı tamâm Temme bi'l-ḫayr-ı suḫan-vird-i sürûşân olmada	Kaside/ 96	Methiye	...../...../...../	Kaşide-i Sâmî Çelebi
18b-21a	Muşîb	Bu gül-şen içre hezâr-ı hezâr-ı eḡânâm Hezâr-ı zâram ü nâ-maḫrem-i gülistânâm	Muşîb dürc-i du'âdan nişâr-ı gevher ḳıl Yeter kelâmı uzatma diye suḫan-dânâm	Kaside/ 69	Methiye	...../...../...../	Kaşide-i Muşîb

¹⁵ FŞM'de olup şairin divanında bulunmayan beyitler vardır. (Doğan, 1997: 257)

21a-23a	Es'ad	Germ idüp feyz-i recâ tab'-ı Kelim-âsâyı Tür-tavr eyledi didâr-geh-i ma'nâyı	Es'adâ dest-i küşâyende olup dergâha Eyle ihlâş ile âgâz-ı du'â-güyâyı	Kaside/ 54	Methiye	...../...../...../ ..-	Kaşide-i Es'ad ¹⁶
23a-24a	Feyzi	Bi-hamdi'llâh derûn âlâm-ı miñnetden müberrâdır Güzel mir'ât-ı dilde şüret-i şâdi hüveydâdır	Aceb peygüle-i miñnetde kalmış nice müddetdir Dil-i Feyzi -i zâre zerrece lutfi tesellâdır	Kaside/ 42	Methiye	...../...../...../	Kaşide-i Feyzi Çelebi ¹⁷
24a-24b	Feyzi	Cenâb-ı hazret-i Sultân Ahmed bin Muhammed Hân Mu'ammer eyleye Mevlâ o şâh-ı mekremet-kârı	Qadîmi bendedür emr-i ma'âşında çeker 'usret İde şâyân-ı lutf u merhamet Feyzi -i nâ-çârı	Tarih/15	,	...../...../...../	Târîh-i Feyzi
24b-25b	Muşîb	Bu demdür ol eyâ kilik-i cevâhir nazm-i pür-im'ân Çeküp tañrîre dürr-i nazmı eyle cümleyi hayrân	Muşîbâ gûş idüp mevlûdini târîh için dilde Hurûf-ı cevherin bir mışra'ın itmiş iken nihân	Tarih/26	,	...../...../...../	Târîh-i Muşîb
25b	Na'ti	Şehzâdeyi lutf eyleyüp ol Rab ehad Târîhi olur Na'ti bu beyt-i müfred	Şad müjde cihâne başdı yümn ile pâ Şehzâde Muhammed ibn-i Sultân Ahmed	Tarih/2	,	...../...../...../ -	Târîh-i Na'ti
25b-26a	Sa'di	Ser-efrâz-ı Selâfîn-Hazret-i Hân Ahmed-i gâzî Ki zât-ı pâki oldı kârgâh-güne ser-pâyeye	Ser-i sa'd ahter-i şehzâde-i 'âlî-nejaduñ çün Kuluñ Sa'diye de akrâne nisbet himmet it pâyeye	Tarih/24	,	...../...../...../	Târîh-i Sa'di
26a	Sa'di	Qalmasun dilde ba'd-ezîn ekdâr Geldi çün 'âm-ı tâsi'-i 'aşerîn	Geldi sâl-i cedîde bir târîh Sene-i fetih ü sâl-i naşr-ı güzîn	Tarih/7	,	...../...../.....	Târîh-i Sene
26b-27a	Sa'di	Bağınca âyine-i çarha dîde-i ümmîd Hilâl-i ebru-yı mâh-ı muharrem oldı bedîd	Budur ümmîd ki sâl-i cedîd hürmetine Gidüp hilâl-i kühen baht-ı Sa'di ola sa'îd	Tarih/52	,	...../...../...../ ..-	Târîh-i Sa'di
28b	-	Böyle ister işte tuğrâ-yı cenâb-ı şâh-ı dîn Kilk-i İbrâhim Pâşâyâ hezarân âferîn	İsm-i sultân-ı cihân bir gonça-i nâdidedir Nağme-i bülbül şarîr-i kilik-i bî-hemtâsıdır	5	,	...../...../...../ ..-	Der vaşf-ı tuğrâ ¹⁸
28a-29b	Hâsim	Hamdülillâh oldı tâli' maşrîk-ı ikbâlden Bir vezîr-i bî-bedel bir âşaf-ı şâhib-nizâm	Hâsimâ besdür şadâ' îrâş ider tül-ı maqâl Âşafuñ eyle du'â-yı devletiyle ihtitâm	Tarih/35	,	...../...../...../ ..-	Târîh-i Hâsim

¹⁶ FŞM'de eksik beyit vardır. (Doğan, 1997: 79-82)

¹⁷ Bu şiir, şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Gündüz, 1997 ve Coşkun, 1990)

¹⁸ Bu şiirin mahlası tespit edilememiştir.

29b-31a	Hâsim	Hamd Hudâvende ki bir âşafuñ Oldı kudûmiyle cihân muğtenem	Hâsim -ı dil-ğaste ümmîd âşafâ Olsa bu şihhayla n'ola muğtenem	Tarih/43	,	.../.../...	Târîh-i diger Hâsim
31a-31b	Na'ti	Ârzû-yı kâkülün cânâ dili şeydâ ider Hayf kim tûl-ı emel bir bitmedük sevdâ ider	Na'tiyâ bir âşaf-ı 'âlî-cenâbuñ şevkle Bâğ-ı vaşfı 'andelîb-i tab'umı gûyâ ider	Gazel-i Müzey yel/15	,	.../.../.../ -.-	Ėazel-i müzeyyel Na'ti
31b-32a	Râşid	Habbezâ resm-i hümâyûn tarh-ı tuğrâ kim anı Kilk-i müsteğnâ-ğırâm-ı Ėazret-i paşa çeker	Râşidâ bir gün seniñ dağı berât-ı kâmla Ėâme-i is'âfi ümmîdim budur tuğrâ çeker	Kaside/ 19	Methiye	.../.../.../ -.-	Ėaşide-i Râşid Efendi
32a-33a	Muşib	Her atıldığça bu meydânda merdâne cirîd Yüz sürer piş-geh-i Ėazret-i Sulţâna cirîd	MidĖat-i zâtûn ile bende-i nâ-kâm-ı Muşib Müjde-i çeşmi ile atmada im'âna cirîd	Kaside/ 22	Methiye	.../.../.../ ..-	Ėaşide-i Muşib
33a-33b	Es'ad	Ėamdülillâh itdi âşâr-ı 'atâ-yı Ėağ zuhûr Kim enâm oldı ser-â-pâ mazhar-ı luğf-ı cezîl	Geldi bu beyt-i dü târîh ile oldum Es'adâ Güşima bânuñ mübârek båd-ı Ėayb-ı Ėam müzîll	Tarih/13	,	.../.../.../ -.-	Târîh-i Es'ad Çelebi ¹⁹
33b-34a	'İzzet	Ėazret-i düstûr-i ekrem aşaf-ı vâlâ-himem Ya'ni İbrâhîm Paşa-yı kerîm-i Ėadr-dân	'İzzetâ besdür du'âyı devletin kıl şöyle kim Fart-ı sûziş birle âmin diyeler Kerûbiyân	Tarih/19	,	.../.../.../ -.-	Târîh-i Mir 'İzzet
34a-37a	Vehbî	Bir seğer kim mâhe mihri 'aqd için Kerrûbiyân Cem' olup dönmüşdi bezm-i sûra şahn-ı âsumân	Lâfi Ėo Vehbî 'ayarı herkesün ma'lûm olur Âsitân-ı devleti besdür mağakk-i imtiğân	Tarih/83	,	.../.../.../ -.-	Târîh-i Vehbî Efendi
37b-38b	Sâmi	'Âleme neşr-i füyûzât eyleyüp Rabb-i mecîd Ėaclegâh-ı Ėaybdan oldı ruğ-ı şâdi bedîd	Leyle-i Ėadr-i zifâf olduğda târîhi için Fikr ü tab'umla iderken Sâmiyâ güft ü şinîd	Tarih/33	,	.../.../.../ -.-	Târîh-i Sâmi Çelebi
38b-40a	Sa'di	Yine oldum muğârin bir meh-i Ėurşid sîmâya Külâh-i i'tibârum hem-ser oldı çarğ-ı vâlâya	Bu şevğ ile sürûrum 'arz iderüm Sa'diyâ çok mı Rikâb-ı müsteğâb-ı pâdişâh-ı 'âlem ârâya	Tarih/39	,	.../.../.../ -.-	Târîh-i Sa'di
40a-41b	Vehbî	Hâmem ki feyz-i Rûğ-ı Ėudûsden nişân virür Te'sîr-i nuğki mürde-i taşvîre cân virür	Vehbî Ėuluñ bu rığ'a-i nâ-çizi şimdilik Dergâh-ı 'izz ü şânîña pûziş-künân virür	Kaside/ 50	Methiye	.../.../.../ -.-	Ėaşide-i bî-nazîr-i Vehbî Efendi

¹⁹ Bu tarih manzumesi, şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Doğın, 1997)

41b-42a	Vehbî	Zihî iqbâl kim burc-ı sa'âdetde kırân itdi Sipîhr-i devletüñ mâh-ı münîr ü mihr-i rahşânı	Dü-mışra' içre Vehbî ben de derc itdüm iki târîh İki şâhidle işbât eyledüm da'vâ-yı 'irfânı	Tarih/8	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târîh-i diger Vehbî Efendi
42a-43a	Feyzi	Bi-hamdi'llâh zamâne şâd-kâm ü devr-i hürremdir Sipîhr-i bî-vefâdan intikâma bu da bir demdir	Yeter küstâhlık ey Feyzi âgâz-ı du'â eyle Ki itmâmında her nazmıñ du'â elbette elzemdir	Kaside/ 30	Methiye	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Feyzi
43a-44a	Reşid	Ne kadar olsa da esbâb-ı tarabla ma'mûr Olmasun kimse veliyyü'n-ni'amından mehcûr	Söz tamam oldu Reşid eyle du'âya âgâz Ol du'â kim ola maqbûl-i Hüdâvend-i Ğafûr	Kaside/ 37	Methiye	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Reşid Çelebi
44a-46a	Hâsib	Hezârân hamd ü minnet kim Hüdâya İrişdi mevsim-i gam intihâya	Efendiñdir bilür bil-cümle hâliñ Ne hâcet Hâsibâ 'arz-ı recâya	Kaside/ 64	Methiye	. . . . / . . . . /	Kaşide-i Hâsib
46a-46b	Mâcid	Eyle âgâz-ı suhen ey bülbül-i tab'-ı selim Tâbuñî âlâm-ı dil-fer sûd-ı ekdâr-ı 'azîm	Mâcidâ tebşîr idüp hâtif didi târîhini Oldı dâmâd-ı şeh İbrâhîm Paşa-yı 'alîm	Tarih/21	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târîh-i Mâcid
47a-49a	Dürri	Bi-hamdillâh ki oldu kâr-ger-i tevfiğ-i Rabbânî Muğârin eyledi mâh-ı münîre mihr-i rahşânı	Yeter ey Dürri -yi muṭlak 'inân da'vâ-yı yektâyı Ser-âgâz-ı du'â ile kaşideñ buldı pâyânı	Tarih/80	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târîh-i Dürri Efendi
49a-49b	Hâsib	Hâbbezâ ihsân-ı Subhânî-yi zî-luṭf-ı 'amîm İtdi şevk ile dimâğ-ı 'âlemi 'anber-şemîm	Geldi muḥbir zevk ü şevk ile didi târîhini Oldı İbrâhîm Paşa şimdi dâmâd u nedîm	Tarih/5	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târîh-i Hâsib Efendi
49b	Hâsib	Yümn-i iqbâl ile çün itdi Hüdâ Âşaf-ı zî-şânı şâh-ı erşedüñ	Beyt-i vâhidle bu sûra şevk ile Hâsibâ târîh-i ra'nâ söyledüñ	Tarih/6	,	. . . . / . . . . /	Târîh velehû
49b	'Aynî	Zihî eltâf-ı bî-gâyât-ı Mevlâ-yı dü-'âlem kim İder erbâb-ı 'aqlı şive-i şun'ına dildâde	Zifâfın gûş idince hâtif-i ' Aynî didi târîh Sezâdur Fâtıma Sultân İbrâhîm Paşada	Tarih/9	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târîh-i diger
50a	'Aynî	Hâzret-i Sultân Aḥmed pâdişâh-ı bi-'adîl Eyledi bir Âşaf-ı yektâyı dâmâd-ı aşîl	Didiler taḥsîn-i gûyân şevk ile târîhini Buldı İbrâhîm Paşa Zühre-i Zehrâ cemîl	Tarih/5	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târîh-i diger

50a	‘İzzet	Cenâb-ı pâk İbrâhîm Paşa-yı müfahham kim Cihânda görmedi çeşm-i zamâne böyle bir düstûr	Hurûf-ı nokta-dâr ile didi târîhini hâtif Cenâb-ı Rabb-i Bârî ide tuğun dâ’imâ manşûr	Tarih/4	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târîh-i Mir ‘İzzet
50b- 51a	Fâ’iz	Bi-hamdi’l-lah zamân şimdi zamân-ı şevk-bahşâdur Cihân pür-neşve esbâb-ı tarab cümle müheyyâdur	Didi tebrîk idüp târîhini şad şevk ile Fâ’iz Ehakk dâmâd-ı sultân Ahmed İbrâhîm Paşadur	Tarih/21	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târîh-i Kâtibü’l- Hurûf
51a- 54a	Râşid	Yine nevrûz geldi dehre feyz-i câvidân virdi İdüp endûhi istirdâd-ı şavk-ı bî-gerân virdi	Ne var ihsân ile mesrûr kılsañ Râşid -i zârı Bilürsiñ aña gerdûn bir melâl-i nâ-gehân virdi	Kaside/ 80	Nevru ziyye	. . . . / . . . . / . . . . /	Nevrûziyye-i Râşid Efendi ²⁰
54a	Râşid	Ey veliyyü’n-ni’am ey âşaf-ı gerdûn-ı himem İltifât-ı keremünle beni itdün ihyâ	Ben senün kendü kuluñ ‘abd-ı ni’am perveriñim Yine fermân senün ey dâver-i fermân-fermâ	Arzuhal/ 6	,	. . . . / . . . . / . . . . /	‘Arzuhal-i Râşid Efendi
54a- 56b	Mâdiğ	Yine nevrûz irüp sultân-ı gül çıkdı temâşâyâ Dikildi tûğ-ı şâhî yümn ile dergâh-ı vâlâyâ	Du’â hengâmı geldi besdir itnâb-ı suhen Mâdiğ Hulûş ile yüziñ tut ba’d ezîn dergâh-ı Mevlâyâ	Kaside/ 62	Methiye	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Mâdiğ Efendi
56b- 58b	Şehdî	Te’âlallâh zihî eyyâm-ı Cem nevrûz-ı sultânî Hoşâ hengâm-ı feyz-i kâm-cûy-ı hâtır âbâdî	Nedir bu nev-zemîn ü tâze tarz-ı dil-keş ey Şehdî Ki açdıñ tîşe-i endîşe ile başka bir dâdı	Kaside/ 58	Nevru ziyye	. . . . / . . . . / . . . . /	Nevrûziyye-i Şehdî Efendi
58b- 59b	Mâcid	‘Âlemi tıtdı şemîm-i dūd-ı handân-ı kerem Şimdi pür-feyz-i tarâvetdir gülistân-ı kerem	Nağl-i ümmîdin idüp ârâyiş-i bâğ-ı merâm Mâcid -i nâ-şâdı mesrûr eyler ey kân-ı kerem	Kaside/ 18	Methiye	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Mâcid
59a- 59b	Muşîb	Hamdülillâh nev ‘arûs-ı gönça-i pür büy-ı şevk Haclegâh-ı gülsitân-ı kâmdan oldı bedîd	Yok zamânında hakîr illâ Muşîb -i nâ ümid Sûriñi Haq ‘âleme iqbâl ile kılsun sa’îd	Tarih/40	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târîh-i Muşîb Çelebi
60b- 61a	Fâ’iz	Hoşâ vaqt-i ferağ-zâ habbezâ hengâm-ı gam fersâ Sürûr-ı hâtır-ı ser-cümle ‘âlem olmada müzdâd	Bu şulhuñ lafza vü ma’nâ didi târîhini Fâ’iz Cihân biñ yüz otuzda oldı şulh-ı pâk ile dil-şâd	Tarih/15	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târîh-i Kâtibü’l- Hurûf

²⁰ FŞM’de eksik beyit vardır. (Biltekin, 1993: 53)

61a-63b	Dürri	Pâdişâh-ı baħr-ı ber şâhib-kırân-ı şark ü ğarb Ya'ni Sulţân Aħmed ol dâdâr-ı ħan ü iħtişâm	Dürriyâ vech-i vecih üzre bu iki mışra'ıñ Her birisinden çıkar bir ğüne târiħ-i benâm	Tarih/70	,	._._./._._./._._./ ._._	Târiħ-i Dürri
63b-64a	Neyli	Şulħ ile gerd-i vegâdan ħalmayup şimdi nişân Şûret-i emn ü emân gösterdi mir'ât-ı cihân	Dâ'i-i iĳbâl ü câhuñ Neyli-i efgende kim İtmede dâ'im du'â-yı devletüñ vird-i zebân	Tarih/21	,	._._./._._./._._./ ._._	Târiħ-i Neyli Efendi ²¹
64a-65a	Nahîfi	Giderseñ bâğ-ı kûy-ı yâre şabr eyle şabâ gelsün Delil olsun saña râh-ı murâda reh-nümâ gelsün	Nahîfi ħâk-i pâye rûy-mâl itmek murâd eyler İcâzet var mı sulţânım o 'abd-i bî-riyâ gelsün	Kaside/ 31	Methiye	._._./._._./._._./ ._._._	Ķaşide-i Beççe-i Nahîfi
65a-65b	Feyzi	Cenâb-ı ħazret-i dâmâd-ı şâhenşâh-ı baħr ü ber Mekârim-pişe İbrâhîm Paşa şâhibü'd-devlet	Cihân âsüde oldı şevĳ ile Feyzi dedüm târiħ Bu 'âlem ħamdülillah şulħ ile buldı hele râħat	Tarih/18	,	._._./._._./._._./ ._._._	Târiħ-i Feyzi
65b-67a	İşhak	O âsitâne-i 'ulyâ ki bâb-ı devletdir Ĥarîm-i Ķa'be-i re'fet meţâf-ı 'izzetdir	O bük'a-i şeref-ârâde maĳşadım İşhak Du'â-yı devletine bezli-vus'-ı ĳudretdir	Kaside/ 51	Methiye	._._./._._./._._./ ._._	Ķaşide-i İşhak Efendi ²²
67a-69a	Sâlim	İrişdi ĳâşid-ı şihhat pey-â-pey ħayr-ı vâlânüñ Şimâh-ı câmi lebrîz eyledi ğülbângı büşrânüñ	Derüñde Sâlim olsun her kederden dâ'i ħârîşüñ Hemîşe kâm-cûyân bulsun envâ'm tesellânüñ	Tarih/52	,	._._./._._./._._./ ._._._	Târiħ-i Sâlim Çelebi
69a-69b	Şâhib	Ta'âlallah zihî sâhil-serây-ı dil-ğuşâ manzar Bihîn ĳâşâne-i şâhâne-i müstahkem ü 'âlî	Reħaş-rân-ı du'â ol Şâhib irmez vaşfi pâyâna Ne deñlü eyleseñ irĳâ 'inân-ı tab'-ı meyyâli	Tarih/25	,	._._./._._./._._./ ._._._	Târiħ-i Şâhib Efendi
69b-70b	Ĥâlîş	Ey ğüzîn-i vüzerâ şadr-ı a'zâm Ey civân baħt u ĳuceste fercâm	Bende-i kemter emekdârum ben Dâ'i-i Ĥâlîş-i kem şubħ ile şâm	Kaside/ 22	Methiye	._._./._._./._._	Ķaşide-i Beççe
70b-71a	Kâtib	Ĥamdüli'l-lâh cümle 'âlem oldı mesrûru'l-fu'âd Müjdeler ey cân-ı nâlân u dil-i ĳüzñ i'tiyâd	Bir kemîne kemterindür serverâ Kâtib ĳuluñ Âsitânüñde şenâkârındur ol ĳâlîş nihâd	Kaside/ 15	,	._._./._._./._._./ ._._	Ķaşide-i Beççe

²¹ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Kılıç, 2004: 421)

²² FŞM'de eksik beyit vardır. (Doĳan, 1997: 164 ve 455)

71a	Nazîm	Farsça	Farsça	Tarih/11	,	. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _	Târîh-i Nazîm Çelebi
71b	Râzi	Şâh-ı serîr-i izz ü 'alâdur gedâ-yı şeb Cemşide bezl ü dahme ider bi-nevâ-yı şeb	Yok sende ihtimâm-ı taleb yoğsa Râziyâ Birdür metâ'-ı kâm ile zîr-i 'abâ-yı şeb	Gazel-i Müzeyyel/13	,	_ _ _ / _ _ _ / . _ _ _ / - . -	Ėazel-i müzeyyel-i Râzî Efendi
72a-74a	Nedîm	Bi-hamdî'llâh yine feyz-i şafâ şâmil cihân üzre Cihân âşâr-ı hükmi-i şulh ile emn ü emân üzre	O itmiş Enveriye sâyesin memdûd düşmez mi Senîñ de sâye-i luţfuñ Nedîm -i nükte-dân üzre	Kaside/56	Methiye	. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Kaşide-i bî-nazîr Nedîm ²³
74a-75a	Râşid	Şâhenseh-i Dârâb-fer sultân-ı İskender-siyer Şâh-ı şehân-ı baħr u ber Dârâ-der ü çerħ-âsîtân	Herkes bu günde şad olur her ne ise maşşûdın bulur Râşid dahı şimdi nolur olsa keremle kâm-rân	Tarih/36	,	_ _ _ _ / _ _ _ _ / _ _ _ _ / _ _ _ _	Târîh-i Râşid Efendi ²⁴
75a-76a	Fâ'iz	Bi-hamdillah yine feyz-i 'amîm-i lâ-Yezâliden Vezân itdi nesîm-i 'âţifet vefk-ı hıtân üzre	Hulûş ü şıdk u niyyetle du'âya başla ey Fâ'iz Şadedden çıkma terk it güft ü gûyî eyne ân üzre	Tarih/22	,	. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Târîh-i Fâ'iz-i Edirnevî ²⁵
76a	Fâ'iz	Şulb-ı Sultân Ahmed-i Ėâziden olduħda bedîd Bir dūr-i yektâ şeref bulup cihân oldu sa'îd	Müjde idüp çıkđı bir kâmil didi târiħini Virdi şadî mevlid-i Şehzâde Sultân Bâyezîd	Tarih/8	,	_ . _ _ / _ . _ _ _ / _ . _ _ _ / _ . _ _	Fâ'iz
76b	Râzi	Pâdişâh-ı baħr ü berr İskender-i Dârâ-ħaşem Kim kemîne bende-i dergâhidur çerħ-ı 'anîd	Tâcin atdı çerħ şevkından didiler Râziyâ Geldi devletle vücûd iqlimine şeh Bâyezîd	Tarih/9	,	_ . _ _ / _ . _ _ _ / _ . _ _ _ / _ . _ _	Târîh-i Râzî Efendi
76b-77b	Râzi	Dehrûñ âb-ı rûyusuñ bu ĥâk-dan turduħca dur 'Âlem içre muşħaf-ı mu'ciz-nişân durduħca dur Sidre vü Cibrîl ü Tûbâ vü cinân durduħca dur Ey sehî serv-i kerem bâğ-ı cihân durduħca dur Gül-şen-i pür-ziyet-i kevn ü mekân durduħca dur	Dâ'im ol iqbâl-i Sultân Ahmed Ėâzi gibi Çarħa hem-dûş ol anuñ tuğ-ı ser-efrâzı gibi Tâ Nedîmüñ kumrî-i kîlk-i sühân-sâzı gibi Sâye-i lûţfuñda 'âlem diyeler Râzî gibi Ey sehî serv-i kerem bâğ-ı cihân durduħca dur	Tahmis/6	,	_ . _ _ _ / _ . _ _ _ / _ . _ _ _ / _ . _ _	Ėazel-i Râzî Efendi tahmis-i Nedîm

²³ FŞM'de eksik beyit vardır. (Macit, 1997: 27)

²⁴ Dîvanda eksik beyit vardır. (Biltekin, 1993: 183)

²⁵ Bu şiir şairin divanında bulunmamaktadır. (Demir, 2006)

77b-79a	Hâşim	Sünnetullâh-ı cihân buldı vezîr-i dâna Devletinde n'ola âsûde olursa dünyâ	Cüst ü cûy-ı yem-i medhinde iken mülhem-i gayb Hâşim-i dâ'i-yi dîrîne ki itdi îmâ	Tarih/40	-	...../...../...../	Târîh-i Hâşim Efendi
79a-80a	Sâlim	Fütâde-geşt iderken deşt-i endûh-ı firâvânı Ayaklandurdı rahş-ı himmetiñ 'abd-i şenâ h'ânı	Emîn ü Sâlim olsun gird-i ğamdan rahş-ı iqbâli Mühim-sâz-ı 'umûri ola anıñ luţf u ihsânı	Kaside/30	Methiye	...../...../...../	Kaşide-i Sâlim Efendi ²⁶
80a-81b	Belîğ	Şad-müjde yine leşker-i ordu-yı bahâre Ezhâr-ı çemen haymelerin çekdi kenâre	İksir olur dide-i şefkatle Belîğâ Ahvâlime bir kerre eger itse nazâre	Kaside/49	Bahariyye	...../...../...../	Bahâriyye-i Belîğ ²⁷
81b-82a	Reşid	Ey hümâ-yı evc-i devlet âsmân durdukça dur Kûbbe-i gerdûn ile nüh-âşiyân durdukça dur	Luţfuña şâyeste bir 'abd-i kadîmiñdir Reşid Böyle der saña du'âyı her zamân durdukça dur	Kaside/14	Methiye	...../...../...../	Kaşide-i Beççe-i Reşid Çelebi
82a-83b	Nedîm	Hoşâ ey feyz-i cûduñ eyleyüp zîbende dünyâyı Kemâl-i lûţfuñ itdi hisse-mend a'lâ vü ednâyı	Bi-hamdi'llâh ki oldum devletiñde maţluba nâ'il Çerâğ itdiñ 'inâyetle Nedîm-i zâr-ı şeydâyı	Kaside/51	Methiye	...../...../...../	Kaşide-i Nedîm Çelebi
83b	Tâ'ib	Ta'âlallah zihî eyyâm-ı feyz-i bâhirü'l-es'âd Ki rü'yâda bile eyler vuķu'un 'âlem istib'âd	Nizâm-ı 'âlem oldı şulh ile dehre emân virdi Cihân târihin itdi şulh-ı hayr-encâm-ı mülk-âbâd	Tarih/5	-	...../...../...../	Târîh-i Tâ'ib Efendi
84a-85a	Tâ'ib	Kılıp 'âlemi luţf u keremiyle eyleyüp ma'mûr Bu kaşr-ı bi-'adille oldılar tarh-efgen-i neşâd	Ne hâcet medhe Tâ'ib vaşfi târihinden añlasun Bu vâlâ kaşrı İbrâhîm Paşa eyledi bünyâd	Tarih/38	-	...../...../...../	Târîh-i Tâ'ib Efendi
85a-86b	Nedîm	Hâbbezâ ey taht u tâciñ mâye-i zîb ü ferî 'Alemin ârâyışı mülkiñ tırâz u ziveri	Ya'ni kıldıñ medreseyle 'abd-i nâ-kâmıñ çerâğ Oldı câ-nâm-ı Nedîme bendegâmıñ defteri	Kaside/54	Methiye	...../...../...../	Kaşide-i Nedîm Çelebi

²⁶ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Güfta, 1995 ve İnce, 1994)

²⁷ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Açıkgöz, 1990)

86b-88b	Vâkıf	Hezâr şek-âver-i gül-zâr-ı 'adn itse gülistâmı Getürdi şevke şevk-ı nev-bahârı 'andelîbânı	Ne hâcet 'arz-ı hâle Vâkıf -ı sırr-ı zamîriñdir Niçün ta'tvîl ile taşdı' idersin şadr-ı zî-şâmı	Kaside/ 56	Methiye	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Kaşide-i Vâkıf
88b-89b	Fâ'iz	Hakikat-bîn olan bakmaz bahâra vaqt-i sermâya İder naqd-i dilin kâlâ-yı feyz-i Hağka ser-mâye	Himem-kârâ kemâl-i luţfuña mağrûr olup Fâ'iz Cesâret eyledi hâl-i dil-i nâ-şâd-ı inhâya	Kaside/ 39	Methiye	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Kaşide-i Kâtübü'l- Hurûf Fâ'iz
89b-91b	Sâmî	Ey veliyyü'n-ni'am ey âşaf-ı âlî-mikdâr Ey bihîn şofra-keş-i gürsine-gâr-ı idbâr	Kârı teslim-i kazâ vü kader eyle Sâmî Eyleme şevke ile ta'n-i sipîhr-i devvâr	Kaside/ 56	Methiye	· · · · / · · · · / · · · · / · · ·	Kaşide-i Sâmî Çelebi
91b-92a	Râşid	Vezîr-i a'zam u dâmâd-ı sultân-ı mu'azzam kim Der-i cûdi teraḥḥim-gâh-ı a'yân ü ahâlidür	Didüm bânisine Râşid du'âdan soñra târiḥin Bu bâlâ kaşr-ı zibâ cilve-gâh-ı şadr-ı 'âlidür	Tarih/24	-	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Târiḥ-i Râşid Efendi
92b-93a	Behçetî	Nâzım-ı dîn ü düvel emn ü emân-hâh-ı cihân Bî-tereddüd hükmi câri Hinde Sind ü Çerkese	Behçetî tebrîk idüp tullâb-ı târiḥin didi Aşaf İbrâhîm Paşa müjde yaptı medrese	Tarih/23	-	· · · · / · · · · / · · · · / · · ·	Târiḥ-i Behçetî
93a-94b	Şerîf	Yâ Rab nedir bu işve-i firûzi-i cihân Yâ Rab nedir bu kürre-i 'ayn-ı cihâniyân	İrgür Şerîfî menzil-i maşşûda dâverâ Ḥaylî zamândır eyleyli terk-i hânümân	Kaside/ 39	Methiye	· · · / · · · · / · · · · / · · ·	Kaşide-i Şerîf
94b-96b	Şehdî	Farsça	Farsça				Farsça kaside
96b-98a	Nâdir	Nûr-baḥş oldu yine burc-ı esedden ḥurşîd Ki bulup tîre-i baḥtım yine feyz-i câvîd	Çarḥ-ı bedden nice bir şevke idersin Nâdir El açup eyle du'â rûz u şeb ol Rabb-i Mecîd	Kaside/ 30	Methiye	· · · · / · · · · / · · · · / · · -	Kaşide-i Nâdir
98a-99b	Nâdir	Râst-ı fehm ol şanma eltâfında Hağ ihmâl ider Zât-ı pâki 'ârîdir ihmâlden imhâl ider	Her günüñ şad-mâh u her bir mâhım şad-sâl ide Tâ ki fermân-ı Ḥudâ tecdîd-i mâh u sâl ider	Kaside/ 42	Methiye	· · · · / · · · · / · · · · / · · ·	Kaşide-i Nâdir

99b-101a	Ünsî	Âh idüp kıaddim dü-tâ bâr-ı girân-ı ıztırâb Oldı cismimde hüveydâ ma'ni-i şib ü şebâb	Mûsikâf olurdı nazm içre yine 'Ünsî-i zâr Cüy-bâr-ı himmetiñ şemşîr-i tab'a virse tâb	Kaside/ 43	Methiye	._._./._._./._._./ ._._	Kaşide-i Ünsî
101a-101b	Şehrî	Veżân oldı nesîm-i luţfi İbrâhîm Paşanıñ Murâd üzre yürütđi keşti-i ümmid-i a'yânı	Eger hıl'et be-düş-ı i'tilâ olmazsa şad-efsûs Düşer Şehrî-i zârıñ pençe-i dâma giribânı	Kaside- 26	Methiye	._._./._._./._._./ ._._	Kaşide-i Şehrî ²⁸
102a-102b	Şerîf	Tâbıñı ey hâme hâmûşî bu dem ihmâl ile Başla vaşf-ı âşaf-ı 'âlîye istibcâl ile	İtme tarh-ı vâdi-i da'vâ Şerîfâ çarh ile Mülzem eyler bahş olunmaz perr-i köhne sâl ile	Kaside/ 24	Methiye	._._./._._./._._./ ._._	Kaşide-i Şerîf
103b-104a	Şerîf	Hilâl-i 'ıydı teşbih eylemeñ ol mâh-ı tâbâna Sebebdır inhırâf-ı ebruy-ı ğarrâ-yı cânâne	Ne mümkün eylemek 'ıyd-ı Şerîfün fazlını ihşâ Ne kıabildir duhûl-ı vaşf-ı kıadr-i kıadd-i imkâna	Kaside/ 27	Methiye	._._./._._./._._./ ._._	Kaşide-i 'ıydiyye
104a-106 a	Nedîm	Bu şeb düşümde olup dide-ğ'âbdan bî-dâr Hurûşa başladı nâ-ğâh serde dörd-i humâr	Nedîm nâmına bir şa'ir-i cihân var imiş Kemend-i zülfüme düşsün ilâhî ol 'ayyâr	Kaside/ 72	Methiye	._._./._._./._._./ ._._	Kaşide-i Nedîm Çelebi
106b-108b	Yümnî	Nuţk-âferin ki hâmeye feyz-i revân ider Bâğ-ı suhanda bülbül-i şad-dâsitân ider	'Akdü'l-leâl-i hâmeyi seyr itse Yümnîyâ Pervini zîr-i ebrde ğerdün nihân ider	Kaside/ 66	Sitayış	._._./._._./._._./ ._._	Kaşide-i Yümnî
108b-109a		Arapça	Arapça				Arapça tarih
109a-110b	Emînî	Hekîm-i edviye-sâz-ı mizâc-ı tab'-ı zemîn İçirdi şâh-ı ğüle şerbet-i bahâr âmîn	Du'â-yı devletiñ itsün Emînî vird-i zebân Mişâl-i bülbül-i ğül-şen idüp nevâ-yı hâzîn	Kaside/ 47	Sitayış	._._./._._./._._./ ._._	Kaşide-i Emînî
110a-111b	Râzî	Bi-hamdi'llâh ki 'âlem neşve-yâb-ı emn ü râhatdır Tarâb-bahş u neşât-âmâde-i feyz-i 'inâyetdir	Bu Râzî derd-mendi manşib ile eylemek râzı Budur zannım kemâl-i ma'delet 'ayn-ı 'adâletdir	Kaside/ 31	Sitayış	._._./._._./._._./ ._._	Kaşide-i Râzî

²⁸ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Demirel, 1999)

111a-115a	Ebu'l-Es'ad	Bahâr oldu dem-i geşt ü güzâr-ı kûh u şahrâdır Gül ü lâle açıldı bâgda vaqt-i temâşâdır	Ne kâbildir senâ bir katre âbı baħr-ı cûduñdan Ebu'l-Es'ad medħ-i zâtı bir bî-ka'r-i deryâdır	Kaside/ 93	Bahariyye	. . . . / . . . . / . . . . /	Bahâriyye- i Ebu'l- Es'ad
115a-115b	Ebu'l-Es'ad	Hoş ey kilk-i i'câz-ı âşinây-ı siħr-i pîrâye Senâhân olmağa sa'y it cenâb-ı şadr-ı a'lâya	Hemişe miħr-i zâtı lem'a perdâz-ı cihân olsun Ziyâ-baħş ola tâ ħurşid rûy-ı saħn-ı ğarrâya	Kaside/ 17	Sitayiş	. . . . / . . . . / . . . . /	Velehü
115b-116a		Farsça	Farsça				Farsça Şiir
116a-116b	Şehdi	Dest-i kerem ü cûduñ eyâ âşaf-ı devrân Baħş itmededir 'âleme ki câh u geh iħsân	Raħm eyleyecek Şehdi -i nâkâme bu demdir Destüñde qalem zir lebüñde daħi fermân	Kaside/ 15	Sitayiş	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Beççe-i Şehdi ²⁹
116b-119b	Es'ad	Hevâdan oldu zemîn ol kadar cilâ-pezîr Ki ħâkde görünür şekl-i râz-hâ-yı zamîr	Yüzün sürüp der-i devlet-me'âbiña Es'ad Niyâz-ı 'izn-i şeref eyleyüp öper takşîr	Kaside/ 81	Sitayiş	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i maħdûm-ı mükerrem Es'ad Çelebi
119b-121b	Sa'di	Feyz-i Ħağ ebr-i bahârîden ki raħmet gösterir 'Âleme her kıtreden bir dürlü ħikmet gösterir	Sa'di yâ vaqt-i du'âdır itme da'vâ-yı suħen Şâ'iriñ âşarım erbâb-ı himmet gösterir	Kaside/ 53	Sitayiş	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Sa'di
121b-122a	Şubhi zâde	Ħazret-i âşaf-ı kerem-perver A'nı dâmâd-ı şâh-ı cûd âver	Renc-i ekdâr görmeye aşlâ Zât-ı pâkin mu'ammer ide Ħudâ	Arzuhal/ 22	-	. . . . / . . . . /	'Arzuhâl-i manzum Şubhizâ de
122a-123b		Arapça	Arapça				Arapça tarih

²⁹ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Bayındır, 2008)

123b-124b	Nâdir	İrişdi faşl-ı eyyâm-ı bahâr-ı pür-şafâ nevrüz İdüp şahrâ-yı deşt-i bâği pür-neşv ü nemâ nevrüz	Yeter Nâdir ço lâfi eyle sûzişle du'â durma Ki her rûz u şeb-i eyyâm-ı 'adlıdır saña nevrüz	Kaside/ 27	Bahariyye	. . . . / . . . . / . . . . /	Bahâriyye-i Nâdir Çelebi
124b-125a	Vâşif	Görmedi hergiz cihânda çeşm-i çarh-ı çenberi Devr idelden sen gibi bir âşaf-ı cûd-âveri	Vaşfına yok çün nihâyet Vâşifâ eyle du'â Şafha-i âfâka 'aks itdikçe mihr-i hâveri	Kaside/ 21	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . / - . -	Kaşide-i Vâşif
125a-125b	Ebu'l-Es'ad	Hâsetelillah İbrâhîm Paşa-yı cemîl Fî-sebîlillah yapıdı böyle âşâr-ı celîl	Feyz-i Hâkla Kâsım-ı envâr târihin didi Medreseñde 'ayn-ı nûr-ı 'ilm ola çün selsebîl	Tarih/10	,	. . . . / . . . . / . . . . / - . -	Târih-i Ebu'l-Es'ad
125b	Şadîk	Şadr-ı muhyid-devle İbrâhîm Paşa kim anuñ Köhne 'âlemde degil nev-maţlabı devlet-serâ	Didi ta'yîn eyleyüp sâlin kemâlinde Şadîk Kıldı İbrâhîm Paşa buç'asın lilâh binâ	Tarih/7	,	. . . . / . . . . / . . . . / - . -	Târih-i Şadîk Çelebi
126a		Arapça	Arapça				Arapça tarih
126b-127a	Kâmil	Veliyy-i ni'met-i 'âlem vezir-i a'zam u efham Mürettebsâz-ı h'ân cûd-ı şadr-ı şâhibü'l-in'am	Görünce bi'l-bedâhe söyledüm târihini Kâmil O âşaf şadr kıldı Nemçe ilçisin yine it'âm	Nazım- 20	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Nazm-ı Kâmil
127a	Ŧalib	O düstûr-ı mükerrem aşaf u dâmâd-ı şâhenşâh Zahir-i devlet-i Sultân AĦmed Ħan-ı dil-âgâh	Didüm bu beytten her mışra'ı ben Ŧalibâ târih Bu âşârũn biri be-dâr biri itmâmına nâgâh	Tarih/11	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târih-i Ŧalib
127b	Ebu'l-Es'ad	Vârid oldu yapılup Ŧop-hâne ma'mûr olmağa Ħükm-i Sultân AĦmed-i şâliş cihân-bân-ı sa'id	Söyledi târih-i bünyâdın Ebu'l-Es'ad anuñ Oldı Sultân AĦmedũn luţfiyla Ŧop-hâne cedid	Tarih/10	,	. . . . / . . . . / . . . . / - . -	Târih-i Ebu'l-Es'ad
127b-128b	Ebu'l-Es'ad	Ħabbezâ Sultân-ı mülk-ârâ ki mişlin görmemiş Çeşm-i mihr ü mâh çarb olalı bu nîlî Ħıyâm	Söyledi târih-i bünyâdın Ebu'l-Es'ad anuñ Yapdı Ŧop-hâneyi Sultân AĦmed-i memdũh-ı 'âmm	Tarih/22	,	. . . . / . . . . / . . . . / - . -	Velehũ
128b	Dürri	Vekîl-i saltanat dâmâd İbrâhîm Paşa kim Ħünerdür hep olan zâhir o zât-ı bî-mu'âdilden	Kemâl-i fennine taşsîn idüp Dürri didi târih Urup hem kırdı ol aşaf sebũyü çaç o sâhilden	Tarih/7	,	. . . . / . . . . / . . . . /	Târih-i Dürri

128b-129b	Nedîm	Cenâb-ı hazret-i şadr-ı müfehîm dâver-i ekrem Vezîr-i a'zam İbrâhîm Paşa-yı kerem perdâz	Nedîm -i bende didi tarz-ı Nef'i üzre târîhin Sebûyî urdı haqqâ dikdi tâş şadr-ı tüfenk-endâz	Tarih/20		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târîh-i Nedîm
129b	Hamdî	Mu'allâ rütbe düstûr-ı celilü's-şân-ı âşaf-câh Ki hem-nâm-ı kerîmî-ves' 'atâdur kârî hem-vâre	Cevâbında idüp târîh kaşdın Hamdiyâ hâtif Didi kim mâh-ı sa'd oldı muqârin mihr-i envâre	Tarih/6		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târîh-i Hamdî
129b-130a	Hamdî	Bi-hamdillâh cenâb-ı hazret-i Vehhâb-ı bî-minnet Sürûr-ı nevre kıldı 'âlemi hep gamdan âzâde	Çü şâhib çıkdı aldı mühri târîhin didi Hamdî Gül-i mühir oldı boyâ şadr-ı İbrâhîm Paşada	Tarih-7		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târîh-i Hamdî
130a	Hamdî	N'ola bûy-ı dilâvîzi meşâm-âsâ-yı dehr olsa Ki oldı külli nişân şulh-ı bâğ-ı râhat-efzâda	Lisân-ı hâtif-i gaybî didi târîhini Hamdî Olupdur şulh-ı mâbeyn 'ahd-i İbrâhîm Paşada	Tarih/5		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târîh-i Hamdî
130a-130b		Farsça	Farsça				Farsça tarih
131a	Fâ'iz	Bârekallâh hazret-i Hân Ahmed-i Cem-haşmetüñ Aşaf-ı dâmâd-ı hayr-âşârı heft iklîmde	Fâ'iz itmâmın görüp bu nev sebîl-i dil-keşüñ Beyt-i müfredle didi târîhini terkîmde	Tarih/11		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târîh-i Fakr (Fâ'iz)
131a	Ebu'l- Es'âd	Selsebîl-i âb-ı kevşer menba'-ı mâü'l-hayât Mevrid-i leb-teşne-gân ser çeşme-i cûy-ı fûrât	Nûş-ı âbın eyleyüp didüm anuñ târîhini Fî-sebilillâh yapılmış içene âb-ı hayât	Tarih/3		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târîh-i Ebu'l- Es'ad
131b		Arapça	Arapça				Arapça tarih
131a-133a	Derviş	Benim o nağme-şinâs-ı mağâm-ı isti'dâd Ki oldı baht-ı siyeh sürme-i şadâ-yı fu'âd	Çerâğ-ı zât-ı şerîfiñe eyleye fânûs 'Înâyetini hemîşe Hüdâ-yı bî-endâd	Kaside/ 35	Sitayiş	.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Kaşide-i Derviş Seyyid Muştafa Efendi
133a-136a	Kelîm	İtdi taht-ı Cem ile Hüsrev-i hâver iqbâl Gösderüp efser-i zerrîn ile ferr ü iclâl	Eylediñ lâf ile ol âşafı taşdı' Kelîm Eyle şimden girü hâtem sühâna isti'câl	Kaside/ 89	Sitayiş	.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Kaşide-i Kelîm Çelebi

136a-138a	Vâhib	Şâd ol gönül ki geldi yine vaqt-i nev-bahâr Ümmîd odur ki qalmaya tab'ında ıztırâr	Söz âhir oldı vaqt-i du'â geldi Vâhibâ Besdir bu güft ü güy-i gam u gadr ü ıztırâr	Kaside/ 53	Sitayış	---/---/---/ ---	Kaşide-i Vâhib
138a-139a	Tâlib	Olup ceş-i bahâra gonce-i gül kâfile-sâlâr Kuruldı nev-be-nev şahn-ı cemende hayme-i ezhâr	Senin 'ahdinde 'âlem şahid-i iqbâl ile hürrem Kala lâyıq mı hasret-keş hemân bu Tâlib-i nâ-çâr	Kaside/ 29	Sitayış	---/---/---/ ---	Kaşide-i Tâlib
139a-140b		Arapça	Arapça				Arapça tarih
140b-142a	Kâmil	Cem-câh-ı bâ-kemâl-i şehensâh bî-hemâl Ebr-i 'atâ nevâl-i şeh-i 'âtıfet maşîr	Güş eyleyince söyledim ol demde Kâmilâ Bir beyt-i pâk ile iki târîh-i dil pezîr	Tarih/41	-	---/---/---/ ---	Târîh
142a-142b	Şehrî	Gül-i zîbâ-yı bâğ-ı âl-i 'Osmân-ı cihân-ârâ Bu Sultân Ahmed-i şânî ki 'âlidür evâ'ilden	Çerâgâne 'acep mi düşse yektâ Şehriyâ târîh Yanup yakıldı rüy-ı lâle şevk-engiz olup dilden	Tarih/23	-	---/---/---/ ---	Târîh-i Şehrî
143a-145a	Vehbî	El-minnetü li'llâh ki 'id-i Ramazândır Güyâ ki zamâne Ferağ-âbâd-ı cinândır	Vehbî yeter itnâb-ı muhill vakti degildir Nazm istedilerse saña kim didi usandur	Kaside/ 70	Sitayış	---/---/---/ ---	'İdiye-i Seyyid Vehbî Çelebi ³⁰
145a-146b	Şâkir	Bir yere geldi iki rûz-ı sa'âdet encâm Birisi şihhat-ı şâhî birisi 'ıyd-ı şiyâm	Şihhat ü 'âfiyet ü ma'delet ü şevket ile Her günüñ Hazret-i Hağ eyleye sûr u bayram	Kaside/ 57	Sitayış	---/---/---/ ---	Kaşide-i Hüseyn Bey Berây- ı Şihhat
146b-147b	'Avnî	Ey olan dil-sitem-i çarh ile âlûde-i gam Gam u endûh-ı meşâkkatle nedir bunca elem	Âsafâ eski du'âcı durur ' Avnî bendeñ Eyle cûd u keremi mazhar-ı elâf-ı himem	Kaside/ 32	Sitayış	---/---/---/ ---	Kaşide-i 'Avnî
147b-149a	Nedîm	Bi-hamdi'llâh ki 'âlem yine mesrûrül-cinân oldı Açıldı gül gibi mahzûn gönüller şâd-mân oldı	Hağadan eyle yâ Rab pâdşâh-ı 'âlemi te'mîn Nedîmâ bendesi kılsun du'â biz diyelim 'âmîn	Kaside/ 45	Şihhatname	---/---/---/ ---	Şihhatnâm e-i Nedîm Çelebi

³⁰ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Dikmen,1991: 149)

149a-150b	Derviş	Geçüp eyyâm-ı rûze rûz-ı 'îd-ı nûzhet-efzâdir Tarab-gâh-ı gedâ ser-vaqt-i şâha gıpta-fermâdir	Hüdâvendâ bu himmet 'abd-i Dervîş -i senâ-kârı Çerâğ itmek degil hüsni-nazarla mahz-ı ihyâdir	Kaside/ 40	Teşekkür name	. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Teşekkür- nâme-i Seyyid Dervîş Muştafa
150b-152a	Şâhib	Levhaşallâh zihî mâh-ı ferağ-bağş-ı sıyâm Buldi teşrif-i kudûmî ile revnağ İslâm	Lâf-ı da'vâ-yı suhen günü yeter ey Şâhib Eyle düstûra du'â ile kaşideñ itmâm	Kaside/ 46	Sitayiş	. . . _ / . . . _ / . . . _ / . . . _	Kaşide-i Şâhib
152a-153a	Kâmî	Hilâl-i şavmı ol kim gûş-ı cânê müjde-bağşâdir Meh-i 'îdi virürsem müjde-gâne yine ednâdir	Qo taşdı'ı du'â-yı devletinde Kâmîyâ sa'y it O dem kim sâ'imân iftâr için hâzır müheyyâdir	Kaside/ 27	Sitayiş	. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Kaşide-i Kâmî Efendi
153a-154a	Râzî	Dergeh-i vâlâ-yı şâh-ı 'âleme bî-ihtiyâr Arz-ı hâl eyler serây-ı dil-güşâ-yı Üsküdâr	Eyle bu dil-ğasteye gâhî nigâh-ı iltifât Olmasun Râzî gibi ağıyara qarşu şerm-sâr	Kaside/ 32	Sitayiş	. _ . _ _ / . . . _ _ / . _ . _ _ / - . . -	Kaşide-i Râzî Efendi
154a	Reşid	Zamânında Vezîr-i A'zam İbrâhîm Paşanuñ Bihamdillâh bulupdur emn ü râhât ser-te-ser dünyâ	Lisânımdan Reşidâ böyle cârî oldı tevârîh Sebil-i 'ayn-ı İbrâhîm Paşadur içün şihhâ	Tarih/8	-	. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Târîh-i Reşid
154b-155b	Şadrî	Qalem kim bülbül-i dil-keş nevâ-yı bâğ-ı ma'nâdır Terennüm-sâz-ı bezm-i âşaf-ı 'ahd-i rezîn-zâdir	Yeter Şadrî uzatma kâkül-i dil-ber gibi nazmñ Dem-i tayy-gerden-i na'zı mu'anber haţţ-ı ma'nâdır	Kaside/ 33	Sitayiş	. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Kaşide-i Şadrî
156a	Sâmî	Vezîr-i a'zam-ı sultân-ı 'adl endişe Ahmed Han Cihân-ı feyz-cûd u himmet İbrâhîm Pâşâdan	Oqur târihini her bir gelen 'atşâna dir Sâmî Buyur âb iç sebil-i âşaf İbrâhîm Pâşâdan	Tarih/8	-	. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Târîh
156a-158a	Feyzî	Habbezâ hengâm-ı şâdî nağme zâfer hande dem 'Iyş u şâdî itdi ser tâ ser humâ-yı muğtenem	Âşafâ şadrâ hıdivâ sen de şevk-ı sûr ile Eyle bu Feyzî kuluñ âzâde-i endûh-ı gam	Kaside/ 57	Sitayiş	. _ . _ _ / . . . _ _ / . _ . _ _ / - . . -	Kaşide-i Feyzî Çelebi

158a-158b	-	Âşaf-ı Hân Ahmed İbrâhîm Pâşâ kim odur Şimdi dünyânın veliyyün-ni' met-i bî-minneti	Ref'-i tekbir-i du'â ile didüm târîhini Gel edâ kıl hükm-i Ahmeddür Muhammed sünneti	Tarih/8	,	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Târîh-i Hıtan ³¹
158b-159b	İshâk	Ey tırâz-ı şadr-ı devlet müttekâ-yı 'izz ü şân 'Ömrün efvân eyleye devletle Rabb-i müste'ân	Gûş-ı İshâka didi hâtif o dem târîhini Sünnet oldı necl-i şadr-ı 'âli-i zîbâ nijâd	Tarih/30	,	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Tarih ³²
159b-160a	Sa'dî	Hamdülillah yine ey âşaf-ı şâhib-i te'yid Oldı bezmiñle şerefyâb u ferağ bahşâ 'ıyd Sensin ey kân-ı kerem mazhar-ı eltâf-ı mecîd İdemez kimse saña cûd u şehâda taklîd 'Ömr ü iqbâlün ola her merhametün ki mezîd 'İyd u qurbânunı Allah ide maqbûl u sa'id	Gülsitân-ı emelün tâze vü reyyân olsun Gonca-i mekrümetün gül gibi handân olsun Şadr-ı devletde ruhuñ mihr-i dirahşân olsun Pîşgâhuñda kuluñ Sa'dî senâ-hân olsun 'Ömr ü iqbâlün ola her merhametün ki mezîd 'İyd u qurbânunı Allah ide maqbûl u sa'id	Müseddes	lydiye	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Müseddes-i 'idiyye-i Sa'dî ³³
160a-160b	Râzî	Vezîr-i a'zam ü ekrem müşîr-i ekrem ü efham Sütüde-zât-ı mükerrerrem güzîde şadr-ı mümecced	Du'â-yı devlet ü iclâlin eyleyüp didi Râzî Cemîl-i yümn ile sünnet oldı Mîr Muhammed	Tarih/7	,	-. - - / -. - - / -. - - / - . - -	Târîh-i Râzî Efendi
160b	Sa'dî	Cenâb-ı şadr-ı a'zam Bermekiyü' t-tab' u rûşen-dil Vezîr-i pâk İbrâhîm Paşa-yı melek-şaslet	Du'â idüp didi ihlâş ile Sa'dî kuluñ târîh Muhammed Bey bi-hamdiñ ki oldı sûr ile sünnet	Tarih/5	,	-. - - / -. - - / -. - - / - . - -	Târîh-i Sa'dî
160b-161a	Sâmi	Cenâb-ı şadr-ı a'zam ya'ni İbrâhîm Paşa kim Odur devletle hâlâ pâdişâh-ı 'âleme dâmâd	Ziyâ virdi derûna Sâmiyâ nûr-ı beşâretle İdüp bu mışra'ı ilhâm-ı Rabbâniden istimdâd	Tarih/12	,	-. - - / -. - - / -. - - / - . - -	Târîh-i Sâmî Çelebi
161a-161b	Tâ'ib	Hak şehensâh-ı mekârim-pîşe Sultân Ahmedün 'İzz ü iclâl ile efvân ide 'ömr ü devletin	Tâ'ibâ itnâb ile taşdi'i şâyân görmedüm Tayy idüp icâz ile ikşâr-ı nazmuñ şikletin	Tarih/12	,	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Târîh-i 'Oşman zâde Efendi
161b-163a		Farsça	Farsça				Farsça Kaside

³¹ Bu şiirin mahlası tespit edilememiştir.

³² Bu şiir, şairin divanında bulunmamaktadır. (Doğan, 1997)

³³ Bu şiir, şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Uralçin, 2009)

163a-165b	Edîb	Demdir ola tab'ım yine mi'yâr-ı me'ânî Demdir ki olam kâfile-sâlâr-ı me'ânî	'Ayb itme Edîbâ kuluñ ey dâver-i zî-şân Elbette ider zârı za'ım-dâr-ı me'ânî	Kaside/ 83	Sitayış	.../. .../. .../ ...-	Kaşide-i Edîb
165b-166b	Hıfzî	Levhaşallâh zihî âşaf-ı 'âli miqdâr Hâbbezâ dâver-i düstûr-ı Süleymân gird-gâr	Eşer-i Hıfzî değil mi bu da'î seyr eyle 'İllet-i şîre gazâl-i haten eyler tîmâr	Kaside/ 35	Sitayış	.../. .../. .../ ...-	Kaşide
167a-167b	Abdül gânî	İstima' eyle pend-i pîrânı Ele al hâtır-ı civânânı	Ola dâ'im şükufte vü şâdî Görmeye teni bād-ı ahzânı	Mektup/ 30	-	.../. .../. ...	Mektûb-ı Şeyh 'Abdülgânî
168a-168b		Nesir	Nesir				Mektûb-ı Şeyh 'Abdülgânî nesri
168b-169a	Reşîd	Bahar irdi yine pür-sebz ü şâd-âb oldı şahrâlar Çoğaldı küh-ı deşt içre yine seyr ü temâşâlar	Du'â hengâmı geldi 'arz-ı hâl encâmını buldı Reşîdâ irdi pâyâna bu elfâz u bu ma'nâlar	Kaside/ 29	Sitayış	.../. .../. .../ ...-	Kaşide
169b-170a	Zâtî	Yeter ey dil niçe bir cevri felekden elemün Elemün var ise yâ yok mı elünde kalemün	Gele inşâf ide ey hâme ne gelmiş ne gelür Bir da'î Zâtî gibi böyle sûtûde şiyemün	Tarih/15	-	.../. .../. .../ ...-	Târîh
170a-171a	Şâhib	Hamdül'illah ki ta'abbüdde iken rûy-ı zamân Eyledi 'âleme ezhâr-ı ferah hande zenân	Niçe bir idelim ey hâme-i bisyâr-ı sühân Böyle sözler ile taşdî'-i ser-i Şâhib -i şân	Tarih/32	-	.../. .../. .../ ...-	Târîh-i berâ-yı tüfenk- endâz
171a-171b	Nedîm	Nedir ol çâr-sû-yı pür-enver Anda râyiç metâ'-ı fazl u hüner	Kıla Hâk devletiñ ziyâd seniñ Ola 'âlem gününde şâd seniñ	Lugaz/16	-	.../. .../. ...	Lügaz-ı Nedîm
171b-172b	Muşîb	Cenâb-ı pâk gevher hazret-i Han Ahmed-i Gâzî Ki zâtî der-i târik zîb-i şâhân-ı mu'azzamdur	Muşîbâ bu sebîl-i dil-keşüñ her katresi gûyâ Behişt-i rahmet-i Bâride nergis özge şebnemdür	Tarih/10	-	.../. .../. .../ ...-	Târîh-i Muşîb
172a	Şerîf	Meş'ale yakdı olup mîr-i mükerrem lâle Kurdu har-kâhını gül-şende mu'azzam lâle	Kerem-i luţf-ı 'amîmi yetişir saña Şerîf Reh-güzârında durur almağa dirhem lâle	Kaside/ 14	Çeraganiye	.../. .../. .../ ...-	Kaşide-i Beççe-i Şerîf

172b-174a	Fâ'iz	Ol kim ser-i engüştini zîb-i kalem eyler Vaşf-ı şiyem-i âşaf-ı şâhib-kerem eyler	Fâ'iz o kerîmü'ş-şiyeme sen idemezsin Ahvâliñi inhâya cesâret kalem eyler	Kaside/ 41	Teşekkür name	___/___/___/___/___/___/	Teşekkür- nâme-i (Fâ'iz) Kâtibü'l- Hurûf
174a-174b	Râşid	Kerîmâ âşaf-ı dehrâ vezîr-i mekrûmet-kârâ Tefevvuk eylediñ eslâfa efdâl ü mürüvvette	Murâdıñ neydügin taşrîh için dañi ta'ab çekme Bilür râz-ı derûnuñ Râşid -i enver ferâsetle	Kaside/ 21	Arzihal	___/___/___/___/___/___/	Kaşide-i 'arz-ı hâl- güne-i Râşid Efendi ³⁴
174b-175b	Mâcid	Zihî devr-i dilârâ-yı sürûr-efzâ ki dünyâda Bu devri görmemişdür devr idelden dehri mihr ü mâh	Du'â idüp didi kerrûbiyân târihini Mâcid Sürûr-encâm ola bu sür Sulţân Añmed-i Cem-câh	Tarih/20	-	___/___/___/___/___/___/	Târih-i Mâcid
175b	Mâcid	Cenâb-ı Hâzret-i Dâmâd İbrâhîm Paşa kim Vezîr-i dâd-gerdür dehre bañt-ı kâmrân ile	Hıtân-ı meymenet maqrûnına Mâcid didüm târih Muñammed Bey de sünnet oldu bu şehzâdegân ile	Tarih/7	-	___/___/___/___/___/___/	Mâcid velehû
175b-177b	Hâtif	Beni luţfiyla memnûn itmege kaşd itdi cânânım Bu gün va'd-i kerem kıldı baña devletli sulţânım	Figânım vâşıl-ı gûş-ı kabûl olmaz dime Hâtif İrer menzîliñe maşşûda lâ-büdd tîr-i perrânım	Kaside- 53	Sitayış	___/___/___/___/___/___/	Kaşide-i Hâtif
177b-179a	Sâlim	Hüdâvend-i felek-ğadrâ hidîvâ âşafâ şadrâ Mu'âdildir şafâ-yı meşrebiñ mir'âta şafvetde	Du'â-yı imtidâd-ı 'ömrin it şimden girü Sâlim Ola maşbûl-i hâzret tâ ki dergâh-ı icâbetde	Kaside/ 36	Sitayış	___/___/___/___/___/___/	Kaşide-i Sâlim-i Trabzonî
179a-180a	Emînî	Ne mümkün eylemek Hağ üzre şükr-i luţf-ı Yezdânî Ki itdi ben gedâyı âşaf-ı dehriñ senâ-ñ'ânı	Emînî kıl du'âyı tûl-i 'ömr ü devletin zîrâ Ğabûle muntazır gencîne-i 'arşın nıgehbânı	Kaside/ 35	Teşekkür name	___/___/___/___/___/___/	Teşekkür- nâme-i Emînî
180a-181a	Sa'di	Ğurre-i şevvâl şâm-ı 'ıdı kim tenvîr ider Rûze-dâr anıñ kabûl-i şavmını tebşîr ider	Sa'di -i zârıñ da ümmîdi budur kim himmetiñ Maşşıbın tebdîl idüp îrâdımı tektîr ider	Kaside/ 27	İydiyye	___/___/___/___/___/___/	'İdiyye-i Sa'dî

³⁴ Bu kaside, şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Günay, 2001)

181a-182b	Es'ad	Ol nükte ki taħriri feraħ-zâ-yı kalemdir Şadî-fiken-i hâtır-ı sevdâ-yı kalemdir	Haşr eylemek evşâfına çün Es'ad -ı dâ'î Kâr-ı hıredin maqşad-ı aqşâ-yı kalemdir	Kaside/ 41	Sitayış	---/.---/.---/ ---	Kaşide-i Es'ad Çelebi
182b-186a	Şâhib	Buldı pür-sebz olıcaq hâk-i basît-i hağrâ Kuvvet-i nâmiyeden feyz-i hayât-ı eşyâ	Buldı kâr-ı sühen-encâmını besdir Şâhib Sıdık u ihlâsla kıl hağret-i paşaya du'â	Kaside/ 101	Sitayış	---/.---/.---/ ---	Kaşide-i Şâhib
186a-187a		Arapça	Arapça				Arapça kaside
187a-188a	Hâşim	Minnet Allaha cihân buldı vezîr-i dâna Devletinde n'ola âsûde olursa dünyâ	Cüst ü cû-yı yem-i medhûnde iken mülhem 'anîb Hâşim -i dâ'i-i dîrîneñe itdi îma	Tarih/40	-	---/.---/.---/ ---	Târîh-i Hâşim Efendi
188a-189b	Belîğ	Bârekallah zihî sûr-ı meserret maqdem İtdi mâtem-gede-i 'âlemi gûlzâr-ı irem	Kilk-i endîşe Belîğâ bu maħal ruħşatdur İtse bir mışra'-ı berceste-i târîh-i raqam	Tarih/38	-	---/.---/.---/ ---	Târîh-i Belîğ
189b-191a	Lebîb	Şahrâ-yı dilde tayy olunup hayme-i hilâl Ĝam milket-i 'adem diyerek itdi irtihâl	Besdir Lebîb velvele-i tab'-ı âteşin Bezm-i du'âya cilvelenir şâhid-i hayâl	Kaside/ 52	Sitayış	---/.---/.---/ ---	Kaşide-i Lebîb
191a-192b		Arapça	Arapça				Arapça kaside
192b-193a	-	Ey kân-ı kerem yemm-i 'inâyet Vey âşaf-ı lücce-i seħâvet	Cevr eyleme deh sipîhr-i bî-dâd Dâdâ-yı şeh-i kişver kerem dâd	Kaside/9	Sitayış	---/.---/.---	Kaşide-i Beççe ³⁵
193a-193b		Arapça	Arapça				Arapça kaside
193b-195b		Arapça	Arapça				Arapça kaside

³⁵ Bu şiirin mahlası tespit edilememiştir.

195b-198b	Câzim	Hengâm-1 şitâ başka ferağ virdi cihâne Tebdîl-i hevâ itdi güzel döndi zamâne	Câzim yetişür lâf-1 suhen buldı nişâbın Ser-dâde-i şevk olma hevâ-yı hediyanê	Kaside/ 80	Sitayiş	---/.---/.---/ ---	Kaşide-i Şitâ'iyye-i Câzim Çelebi ³⁶
198b-200a	Tâ'ib	Ta'âlallah zihî eyyâm-1 feyz-i bâhirü'l-es'âd Ki rü'yâda bile eyler vuqû'un 'âlem istib'âd	Ne hâcet vaşfa Tâ'ib vaşfi târîhinden añlasun Bu vâlâ qaşrı İbrâhîm Paşa eyledi bünyâd	Tarih/43	-	---/.---/.---/ ---	Târîh-i 'Osman zâde Efendi
200a-201b	'Afvî	Vezân olup yine bâd-1 bahâr feyz-i eşer Çemen-sitân-1 cihân buldı revnağ-1 diger	Yeter suhen-keri-i vaşfi ' Afviyâ oldı Du'â-yı devleti hastem kelâma çesbân-ter	Kaside/ 46	Sitayiş	---/.---/.---/ ---	Kaşide-i 'Afvî
201b-202b	Edhem	Zihî düstür-1 'âlî menkabet dâmâd-1 sultânî Ki olmışdır müsellemaña uslûb-1 cihân-bânı	Bu nâ-hem-vâr-1 mevc-i hâme-i tab'ından ey Edhem Yeter irâş ider deryâ-dilâne çin-i nîsânı	Kaside/ 22	Sitayiş	---/.---/.---/ ---	Kaşide-i 'arz-1 hâl- güne-i Edhem
202b-203b	Nedîm	Bârekallah bârekallah bî-bedel zîbâ eşer Kim anı şadr-1 mekârim-pişe teşyîd eyledi	Vaşf-1 pâkinde Nedîm anuñ bu beyti söyleyüp İki mışra'dan iki târîh tevlîd eyledi	Tarih/23	-	---/.---/.---/ ---	Târîh-i Nedîm Çelebi
203b-205a	Şehdî	Göricek gül-şeni pejmürde-i efsürde hezâr Dest-i bürdi-i dil âzâr-1 şitâdan bî-zâr	Dil nişin oldı zamân ile zemîn ey Şehdî Cilve-hîz olsa n'ola şahid-i gül-rîz-i bahâr	Kaside/ 59	Şitaiyye	---/.---/.---/ ---	Zâde-i Tab-1 Şehdî
205a-206b	Nedîm	Hoşâ ey feyz-1 cûduñ eyleyüp zîbende dünyâyı Kemâl-i luţfuñ itdi hişşemend a'lâ vü ednâyı	Bi-hamdillâh ki oldum devletünde matlaba nâ'il Çerâğ itdün 'inâyetle Nedîm -i zâr-1 şeydâyı	Kaside/ 51	Teşekkür name	---/.---/.---/ ---	Teşekkür- nâme-i Nedîm Çelebi
206b-207a	Muhlis	Bârekallâh zihî şaltanat-1 hoş emîn Levhaşallâh zihî kevkebe-i devlet ü dîn	Muhlişâ sen de görürsün niçe ihsân u kerem Oldı müstağraq-1 deryâ-yı 'atâsı 'âlem	Mesnevi/ 15	-	---/.---/.---/ ---	Mesnevî-i Muhlis
207a-207b	Vâkıf	Hâbbezâ zî-bende Sâhil-hâne-i ra'nâ esâs Tırta-1 bâmî hased-bahşâ-yı zülf-i dil-rübây	Vâkıfâ şad şevk ile târîh-i itmâmın didi Târız-1 nev-pâkize qaşr u bi-bedel Sâhil-serây	Tarih/14	-	---/.---/.---/ ---	Târîh-i Vâkıf Çelebi

³⁶ Şairin dîvanında eksik beyitler vardır. (Özbek, 2000: 6)

207b-208a	Sa' dî	Şükr kim Hâzret-i Hallâk-ı Kerîm Eyledi bendesine luğf-ı 'azîm	Sa' dî-i zâr senûn bendeñdür Bîkes ü 'âciz ü efkendendür	Kaside/ 19	Arzihal	... / ... / ...	'Arzuhal-i manzum Sa' dî ³⁷
208b-209b	Şerîf	Yâ Rab nedir bu neşve-i firûzi-i cihân Yâ Rab nedir bu kurre-i 'ayn-ı cihâniyân	İrgür Şerîfi menzil-i maşûda dâverâ Hayli zamândır eyleyeli terk-i hânümân	Kaside/ 39	Sitayiş	... / ... / ... / ... -	Kâşide-i Şerîf
209b-210a	Sa' dî	Vezîr-i a'zam İbrâhîm Paşa Ki zâtı virdi revnağ şadra hağkâ	Didi itmâmına târîh Sa' dî Güzel şâhâne mesken çarz-ı ra' nâ	Tarih/15	-	... / ... / ...	Târîh-i Sa' dî
210a-210b	Reşid	Ey hümâ-yı evc-i devlet âsmân durdukça dur Kubbe-i gerdûn ile nüh âşiyân durdukça dur	Luğfuña şâyeste bu 'abd-ı kadîmiñdir Reşid Böyle der saña du'âyı her zaman durdukça dur	Kaside/ 14	Sitayiş	... / ... / ... / ... -	Kâşide-i Beççe-i Reşid
210b	Reşid	Habbezâ şadr-ı hüner-ver âşaf-ı zî-şân kim Hep umûrî aña tahyîl eyledi Rabb-i kerîm	Söyledüm târîhini taşsin idüp anuñ Reşid Üç sebû kırdı sekiz yüz kâmda şadr-ı kerîm	Tarih/6	-	... / ... / ... / ... -	Târîh-i Reşid
211a-211b		Farsça	Farsça				Farsça tarih
211b-212a	Vehbî	'Ömrin efzûn ide Hağk pâdişeh-i devrânûñ Tâ be-mağşer kıla taht anuñ ile kesb-i şeref	Bende Vehbî işidüp itdi hemân-ı vâki' İki târîh yazup dergehine kıldı tuğaf	Tarih/21	-	... / ... / ... / ... -	Târîh-i Seyyid Vehbî ³⁸
212a-213a	Vehbî	Ey menba' -ı ihsân ki kapıñ maşim-i re' fet Dünyâya sarâyından açar cûy-ı mürüvvet	Tâ'ib gibi Vehbî yi de kulluğa kabûl it Bî-çâre dağil oldı saña eyle himâyet	Kaside/ 31	Sitayiş	... / ... / ... / ... -	Kâşide-i Seyyid Vehbî Çelebi
213a		Arapça	Arapça				Arapça tarih

³⁷ Bu şiir, şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Uralçin, 2009)

³⁸ Bu tarih manzumesi, şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Dikmen, 1999)

213b-216a	Câzim	İtdiler maqdem-i nevrûzı tamâm istikbâl Donanup tâze çiçeklerle şahârî vü cibâl	Vaqtidir Câzimi bülbül gibi söylet k' olmaz Her zamân mevsim-i gül faşl-ı bahâr evvel sâl	Kaside/ 76	Bahariyye	.. _ _ / .. _ _ / .. _ _ / .. _	Kaşide-i Bahâriyye- i Câzim ³⁹
216a-219a	Şâkir	Açdı dükkânını gül-şende yine h'âce bahâr Ne çiçek oldığını 'âleme eyler izhâr	İrdi itmâma suhen eyleme taşdı' yeter Şâkirâ eyle hemân hayr du'âsın tekrâr	Kaside/ 79	Bahariyye	.. _ _ / .. _ _ / .. _ _ / .. _	Kaşide-i Bahâriyye- i Şâkir
219a-221b	Kelîm	Nesîm-i feyz-i Hâk esdikçe gül-zâra beyân üzre Gül-i güftâr-ı rengîn açılır şâh-ı zebân üzre	Olur pür-tâb anıñ mir'ât-ı tab' -ı rûşeni çün mâh Düşerse pertev-i mihriñ Kelîm -i nükte-dân üzre	Kaside/ 66	Sitayış	.. _ _ / .. _ _ / .. _ _ / .. _ _	Kaşide-i Laţife-i Kelîm Çelebi
221b-223a	Vâsif	Feyz-i nesîm-i şubh-dem-i faşl-ı nev-bahâr Bûy-ı neşât virdi dile çün peyâm-ı yâr	Olsun sitâre-i felek-i rif'ati anıñ Her demde nûr-pâş u ziyâ-bağş u tâb-dâr	Kaside/ 49	Bahariyye	.. _ _ / .. _ _ / .. _ _ / .. _	Kaşide-i Bahâriyye- i Vâsif
223a-224b	Nedîm	Hâbbezâ ey taht u tâcın mâye-i zîb ü ferî 'Âlemiñ ârâyışı mülkiñ tırâz u zîveri	Ya'ni kıldıñ medreseyle 'abd-i nâ-kâmıñ çerâğ Oldı câ-nâm-ı Nedîme bendegâñıñ defteri	Kaside/ 54	Sitayış	.. _ _ / .. _ _ / .. _ _ / .. _	Kaşide-i Nedîm Çelebi
225a-226a	Sa'dî	Bi-ğamdi'llâh ki oldım mazhar-ı tevfiğ-i Rabbânî Yine medh itmege bed' itdim ol sultân-ı zî-şânı	Kemîne bende-i dirînesi Sa'dî -i bî-çâre Ola günden güne müstağraq-ı en'âm ü ihsânı	Kaside/ 37	Sitayış	.. _ _ / .. _ _ / .. _ _ / .. _ _	Cevap- nâme-i Sa'dî
226a-226b	Nazîm	'Âşıkâne nağmelerle dem-be-dem nevrûzda Hep nevâdir kavlı-i 'uşşâk-ı 'acem nevruzda	'Andelîb-i hoş-nevâ oldı yine tab' -ı Nazîm Diñlesün ol gül-izâr ü gönce fem nevrûzda	Kaside/ 14	Sitayış	.. _ _ / .. _ _ / .. _ _ / .. _	Nevrûziyye- i Nazîm Çelebi
226b-228a	Hıfzî	Kıldı tarab-âbâd-ı irem şahn-ı cihânı Şâhenşeh-i Cem-mertebenüñ sûr-ı hıtânı	Ümmid iderüz Hıfzî -i kem-şüteyi dağı Reh-yâb-ı rehâ eyleye ol hızr-ı emânî	Tarih/ 51		.. _ _ / .. _ _ / .. _ _ / .. _	Târîh-i Hıfzî

³⁹ Bu kaside, şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Özbek, 2000)

228a-229a	Şehrî	Pâdişâh-ı ehl-i sünnet şehriyâr-ı mülk-i dîn Hâzret-i Sultân Ahmed Hân-ı İskender cenâb	Müjde bu târih sultân-ı cihâne Şehriyâ Sünnet oldu cümle-i şehzâde-gân cem-i cenâb	Tarih/ 29	,	-. _ _ / - . _ _ / - . _ _ / - . -	Târih-i Şehrî
229a-229b	Vâkıf	Hâzret-i Hân Ahmedün şıhr-ı kerem gösteri Şadr-ı kerîmü'ş-şiyem âşaf-ı sencide hû	Vâkıf olup Vâkıfâ söyledi târihini Kırdı sekiz yüz adım konmuş iken üç sebû	Tarih/ 16	,	-. . _ / - . _ / - . . _ / - . -	Târih-i Vâkıf
229b-230a		Arapça	Arapça				Arapça tarih
230a	Fâ'iz	Bir 'aceb mahlûk gördüm zerrece iz'ânı yok Cismi var a'zâsı yokdur ten yerine cânı yok	Hâl iderse ânı Fâ'iz şâh-ı 'âlişân ider Kendi lutfundan kuluna gümecik ihsân ider	Lugaz/4	,	-. _ _ / - . _ _ / - . _ _ / - . -	Lugaz-ı Fâ'iz
230a/ 230b	Fâ'iz	Nedir ol türfe şekl-i 'acûze Hayli mâ'il o güne maḥbûbe	Hall ider ise ânı şadr-ı güzîn Eyler ihsân kulına zînet-i zîn	Lugaz/7	,	-. _ _ / . . . _ / . . . _ / - . -	Velehû
230b	Fâ'iz	Nedir ol pür köhne ten ki müdâm Aḳ lihye vucûdı bî-endâm	Rûmda bitmez o sıtmalı maḥmûm Var Hicâza saña ola ma'lûm	Lugaz/5	,	-. _ _ / . . . _ / . . . _ / - . -	Velehû
230b-231a	Fâ'iz	Nedir ol bâz güne ber çadır Bî sûtûn u tînâb u bî çadır	Zergerân idemez vucûdını kâl Yek bilür vaşfını anuñ baḳḳâl	Lugaz/5	,	-. _ _ / . . . _ / . . . _ / - . -	Velehû
231a	Fâ'iz	Ol 'aceb mahlûk nedir insanı görse kaçar Çârpâ nev'inden ammâ bî perû bî bâl açar	Fehm idenler mûsikîden sînesin bâz eylesin Faşl-ı gerdâniyyeden bir beste âğâz eylesin	Lugaz/4	,	-. _ _ / - . _ _ / - . _ _ / - . -	Velehû
231a-233a	Feyzî	Bi-ḥamdi'llâh nesîm-i feyz-i Rabbânî vezân oldu Açıldı ḡonce-i gül-şen bahâr-ı dil-sitân oldu	Nevâ-yı mürġ-i gül-şen şanma her şâm u seḡer Feyzî Du'â-yı şadr-ı devlet bülbüle derd-i zebân oldu	Kaside/ 69	Sitayiş	. . . _ _ / . . . _ _ / . . . _ _ / . . . _ _	Ḳâşide-i Feyzî Çelebi
233a-237b	Sâmi	Mey gibi virdi şafâ reşḡa-i bârân-ı bahâr Çıkdılar ḡande-künân rûy-ı zemîne ezhâr	Sâmiyâ tâ-be-key itnâb-ı temeddühle kelâm Ba'd ez-în eyle du'â verdini zîb-i destâr	Kaside/ 125	Sitayiş	. . . _ _ / . . . _ _ / . . . _ _ / . . . -	Ḳâşide-i Sâmi Çelebi
237b-238b	Neylî	Hüdâvendâ dil-i şeydâ yine lutfuñla şâd oldu Bu 'abd-i müstemende ḡand-i ihsânıñ mu'âd oldu	Hüdîvâ dâ'i-i dîrine idi Neylî -i kem-ter Zamân-ı devlet ü câhînda ol da ber-murâd oldu	Kaside/ 21	Sitayiş	. . . _ _ / . . . _ _ / . . . _ _ / . . . _ _	Ḳâşide-i Neylî Efendi

238b-242a	Vehbî	Geldi dem-i 'îd-i ferah-efzâ-yı zamâne Şükker-çes-i şükr oldılar ebnâ-yı zamâne	Haqqâ ki kuluñ Vehbî benim yerimi tutmuş Hâlî komamış bîşemi Mevlâ-yı zamâne	Kaside/ 99	Iydiye	---/.---/.---/ ---	'İdiye-i pâk-edâ-yı es-Seyyid Vehbî ⁴⁰
242a-243a	Şerîf	Şeb-i hûn itdi şâh-ı 'îd-berâ qadr-i meh-i enver Bozuldı ceys-i rûze dehri seyr itdi tonanmalar	Şerîf -i bî-nevâ kem-ter çerâgındır 'inâyet kıl Dem-â-dem oflayup sa'y itmesün itfâye her ebter	Kaside/ 33	Iydiye	---/.---/.---/ ---	'İdiye-i Şerîf Çelebi
243a-244b	Şerîf	Bu dem oldur ki şabâ bûy-ı gülistân getürür Bu dem oldur ki şafâ bülbüle cevân getürür	Hâl-i ma'lûm u me'âl oldı Şerîfâ zâhir Şekve şâyed kesel-i âşaf-ı zî-şân getürür	Kaside/ 34	Bahariye	---/.---/.---/ --	Bahâriyye- i Şerîf Çelebi
244b-247a	Vehbî	Hurd u h'âbî şeb ü rûz eyledi rindâne hırâm Giceyi gündüze katup geleli mâh-ı şiyâm	Vaqt-i iftârda tâ key suhen-i hâyide Vehbiyâ aç du'âya eliñ irdi aḥşâm	Kaside/ 79	Ramazaniye	---/.---/.---/ --	Kaşide-i ramazâniy ye-i Seyyid Vehbî Çelebi ⁴¹
247a-247b	Sa'dî	Te'âlallâh zihî şavm-ı şeref-baḥşâ vü rûh-efzâ Ki eyler her dem-i iftârda biñ mürdeyi ihyâ	Egerçi halk-ı 'âlem 'îd ü qadr ile olur mesrûr Kuluñ Sa'dîye 'îd ü qadr didârıñdurur haqqâ	Kaside/ 25	Ramazaniye	---/.---/.---/ ---	Ramazâ niyye-i Sa'dî
247b-250a	Şâhib	'Aceb zibâ fezâdur bâğ-ı 'âlem Temâşâgâh-ı fevcâ fevc-i âdem	Dem oldı Şâhibâ başla du'âya Teveccüh eyle dergâh-ı Hüdâya	Mesnevi/ 77	,	---/.---/.--- ---	Mesnevî-i Şâhib Efendi
250a-250b	Vehbî	Cenâb-ı Hazret-i Sultân Aḥmed Ḥan-ı zî-şân kim Aña mevrûşdur evreng-i şân-ı tâc cihân-dârı	Görenler Vehbiyâ taḥsin birle yazdı târiḥin Urup Dâmâd İbrâhîm Paşa bozdı dinârı	Tarih/ 21	,	---/.---/.---/ ---	Târiḥ-i Seyyid Vehbî

⁴⁰ FŞM'de eksik beyit vardır. (Dikmen, 1991: 168)

⁴¹ FŞM'de eksik beyit vardır. (Dikmen, age: 176)

250b-252a	Nâdir	Gel ey feraḥ dile kim geldi mâh-ı rûze-i 'îd Ki bâ'îş-i feraḥ-ı tıfl olur kabâ-yı cedîd	Yeter şikâyeti Nâdir du'âya el aç kim Pür ola tâ zer-i maḥsûd ile kef-i ümmîd	Kaside/ 35	İdyiye	..._/..._/..._ .. -	Kaşide-i İdyiye-i Nâdir Çelebi
252a-252b	Nâdir	Feyz-baḥş ola yine burc-ı şerefden hürşîd Tîre buḥtân-ı cihân buldı şu'a'-ı câvîd	Lâf-ı beyhûdeyi ḳo cân u gönülde Nâdir El açup eyle du'â mevsimidir Rabb-i mecîd	Kaside/ 27	İdyiye	..._/..._/..._ .. -	Kaşide-i Nâdir
252b-255a	Müfid	Cihâm eyledi sır-âb-ı feyz-i ebr-i maḥîr Çemende mevc-i tarâvet bedîd olup çü ḥarîr	Müfid muḥtaşar eyle yeter uzatma söziñ Du'â-yı devletini ḡayrı eyleme te'ḥîr	Kaside/ 54	Bahariyye	..._/..._/..._ .. -	Bahâriyye- i Müfid-i Bursevî
255a-257a	Naẓîm	Ne gedâyem ne ser ü sâmandayem yâ Rab meded Piç ü tâb-ı 'izzet-i akrândayem yâ Rab meded	'İllet-i idbâr ile oldım Naẓîm -âsâ zebûn Nâtuvânem derd-i bî-dermândeyem yâ Rab meded	Kaside/ 49	Sitayış	..._/..._/..._ -.. -	Kaşide-i Naẓîm Çelebi
257a-258a	Kâmî	Gelüp sermâ döşendi zer varâḳ her gül-sitân üzre Çeküldi câ-be-câ zerrîn cedvel bû-sitân üzre	Ḳo taşdı' i yeter şimdi du'â hengâmıdır Kâmî Du'âsı vâcip oldı zümre-i nazm-âverân üzre	Kaside/ 29	Şitaiyye	..._/..._/..._ .. -	Şitâ'iyye-i Kâmî Efendi
258a-260b	Kelîm	El-minnetü li'llâh ki dem-i zevḳ ü şafâdır Hemgâm-ı neşât ü tarab-ı bây u gedadır	İtdiñ yeter ol âşafı taşdı'-i Kelîmâ İtnâb-ı kelâm eyleye hengâm-ı du'âdır	Kaside/ 71	Sitayış	..._/..._/..._ .. -	Kaşide-i Kelîm Çelebi
260b-263a	Sâlim	Nümâyân oldı aḥkâm-ı şitâ tumâr-ı âlemden Göründi rûy-ı dey âyîne-i bâlâ-yı târemden	Yeter taşdı' ey Sâlim du'âya başla kim ol kâr Muḳaddemdir edâ-yı şükr her emr-i muşammemden	Kaside/ 69	Sitayış	..._/..._/..._ .. -	Kaşide-i Sâlim Efendi ⁴²
263a-264b	Nedîm	Nâz u şiveyle ki âḡûşuma cânâne gelür Sîneyi ḳalbi geçüp tâ ḥarem-i cânê gelür	Âşafâ ḫaḳ bu ki baḳdıḳça Nedîmâ kuluñuñ Baña her bir sözi bir gevher-i yek-dâne gelür	Kaside/ 47	Sitayış	..._/..._/..._ .. -	Kaşide-i Nedîm Çelebi

⁴² Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (İnce, 1994)

264b-266a	Vehbî	Ta'âla'llâh ne cem'iyet ne bezm-i şevk-bahşâdır Neşât-âbâd Kağıd-hâne gûyâ huld-ı dünyadır	Yeter Vehbî yeter itnâb-ı hengâm-ı du'â geldi Du'â-yı hayra başla halk âmîne müheyâdır	Kaside/ 48	Sıtayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Bahâriy ye-i Seyyid Vehbî Çelebi
266a	Vehbî	Hıdiv-i Cem-şaşem Sultân Ahmed Han-ı Gâzî kim Nazîri gelmedi dehre mülük-ı kişver-ârâda	Ziyâde bir güzel târîh tahtîr eyle ey Vehbî Şuyın buldı Çubuqlı devr-i İbrâhîm Paşada	Tarih/6	-	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Târîh-i Seyyid Vehbî
266a-266b	Vehbî	Hümâyûn-gevherâ bahtın gibi 'idîñ sa'id olsun Hemîşe şâd-mân ol her günîñ eyyâm-ı 'id olsun	Budur dâ'im du'âsı Vehbi -i ihlâş-âyîniñ Ki halka lutf u ihsânîñ gibi 'ömriñ mezîd olsun	Kaside/8	İydiye	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	'İdiyye-i Seyyid Vehbî Çelebi
266b-268a	Vehbî	Eyleyüp faşl-ı şitâ zevk-i bahârî inşâ Yâsemen zâr-ı şafâ oldı basî-i gabrâ	Söz tamâm oldı ko taşdı'ı du'â it Vehbî Gâh zıkr-i seherî eyle gehî vird-i mesâ	Kaside/ 43	Şitaiye	· · · · / · · · · / · · · · / · · ·	Şitâ'iyye-i Seyyid Vehbî Çelebi
268a-268b	Sâlim	Te'âlallâh bu bir 'ahd-i şafâ-bahş ü ferağ-râdır Gubâr-ı guşşadan âyîne-i 'âlem müberrâdır	Yeter 'arz-ı 'ubüdiyyet du'âya el açup Sâlim Beğâsın ba'd ez-în itmek temennâ haşdan evlâdır	Kaside/ 23	Sıtayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Kaşide-i beççe-i Sâlim-i Trabzonî
268b-270a	Şerîf	Zihî 'atâ had aña oldı meymenet-bahşâ Cihân-ı köhneye sâl-i cedîd-i sa'd-efzâ	Çuluñ Şerife eyâ Hızr-ı 'âlem-i himmet Yetiş meded bu hatırdanda vir halâş u rehâ	Kaside/ 38	Sıtayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Kaşide-i Şerîf Efendi
270a-271b	Necîb	Yine teşrîfidir bâdî-i bahâr zînet-efzânîñ Behişte döndiği ser-cümle eţraf-ı gülistânîñ	Uzatma kâkül-i dil-ber gibi tûmâr-ı eş'ârı Yeter tayy-ı sühan eyle Necîbâ yok mu iz'ânîñ	Kaside/ 46	Sıtayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Kaşide-i Necîb Çelebi
271b-272a	Sa'id	Feyz-i nevrûz ile oldı yine nakkaş-ı şabâ Şafha-i gül-şene taşvîr-keş ü çehre-güşâ	Yeter itnâb-ı suhen sende du'â eyle Sa'id Bir du'â it ki ola feyz-i icâbet be-kafâ	Kaside/ 15	Sıtayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · ·	Nevrûziy ye-i Sa'id Çelebi

272a-272b	Kâmi	Hudâyâ şeh-r-yâr-ı 'âlemiñ 'ömri ziyâd olsun Zamân-ı devletinde emn ü râhat izdiyâd olsun	Ko taşdı' i yeter vakt-i du'âdır Kâmiyâ şimdi Ne haşv olsun kelâmında ne teğşîr-i sevâd olsun	Kaside/ 25	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Kâmi Efendi ⁴³
273a-274a	Fâ'iz	Bir dil ki feyz-yâb-ı dem-i qudsiyân olur Te'şîr-i sûz-ı 'aşk ile âteş-zebân olur	Fâ'iz 'abîr-i bûy-ı du'âsıyla dâ'imâ 'İtr-âver-i mecâlis-i kerrûbiyân olur	Kaside/ 38	Sitayış	. . . / . . . / . . . / . . .	Kaşide-i Kâtibü'l- Hurûf Seyyid Fâ'iz
274a-274b	Ṭalib	Bi-hamdi'llâh yine gösterdi dünyâya çerâgânı Cenâb-ı hazret-i düstûr-ı a'zam Aşaf-ı şânî	Çerâgânda ruhun fersûde-i hâk-i niyâz eyler Mişâl-i lâle Ṭalib eyle sultânım çerâg anı	Kaside/ 22	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Ṭalib Çelebi
275a	Münib	Âteşin çehre 'alem-dâr-ı bahârân lâle 'Alem-i şu'le çeküp oldu nümâyân lâle	Ġarażım şıdık u hulûş ile du'âdır çü Münib Arada vâsîtedir bu gül ü reyhân lâle	Kaside/1 6	-	. . . . / . . . . / . . . . / . . .	Kaşide-i Münib
275b-276b	Hıfzî	İtdi gül-şende çerâgânı fûrûzân lâle Âteşin tal'at ile oldu nümâyân lâle	Hıfziyâ şâh-ı kerem-bağşa yeter eyle du'â Eyleyüp bâğa da te'şîr ola lertzân lâle	Kaside/ 35	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . / . . .	Kaşide-i Hıfzî
276b-277b	Râsim	Gül mevsimi bülbül yine ser-germ-i nağamdır 'Alem yine reşk âver-i gülzâr-ı iremdir	Me'mûn ola rahmet olunan zâtı Resîmâ Da'vât-ı icâbet eşeri farz u ehemdir	Kaside/ 41	Bahariyye	. . . / . . . / . . . / . . .	Bahâriyye- i Râsim
277b-279a	Câzim	Ḳudûm-ı 'îd-ı edhâ kim şerefbaş oldu eyyâma Meded biñ cânıla ḳurbân olayım böyle bayrâma	Bu vâdîlerde de refâra Câzim ruḫşat olmazsa Yüzüñ sür dergeh-i vâlâya ḫâlûñ başla i'lâma	Kaside/ 51	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Câzim
279a-280b	Nedîm	Seherî dünki gün olduğda cihân nûrânî Rûşen itdi seheriñ ḫâleti çeşm-i cânı	Budur âhîr sözi her laḫza Nedîmâ ḳuluñuñ Âḫ 'îd olsa da öpsem yine ol dâmânı	Kaside/ 43	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . / . . .	Kaşide-i Nedîm Çelebi
281a-282a	Nedîm	Cihân kim mazhar-ı işrâḳ-ı envâr-ı ḫaḳîkatdır 'Aceb âyîne-i ḫayret 'aceb mir'ât-ı 'ibretdir	Şehen-şâhâ seniñ kendi çerâgıñ 'abd-i nâ-çiziñ Nedîmâ bende kim bir şâ'ir-i nâzûk-ḫabî'atdır	Kaside/ 46	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Nedîm Çelebi

⁴³ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Özyılmaz, 1994: 25)

282a-283a	'Afvî	Huşâ kaşr-ı bülend eyvân-ı gerdûn tâk-ı sultânî Ki ârâyîş fezzây-ı şahın-ı der taht-ı cihânbanî	Degil evşâfî çün gâyet pezîr-i midhat-ı zâtı Du'ây-ı devlet ile 'Afvîyâ vir nazma pâyânı	Kaside/ 34	Sitayîş	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Kaşide-i 'Afvî
283b-284a	Şâhib	Mir'ât-ı hasen kim ruḥ-ı vuşlat var içinde Nezzâre-i çeşm-i dile ruḥşat var içinde	Eyyâm-ı 'adâlet eşer-i şadr-ı kerîmüñ Bil kıadrini Şâhib ki ğanîmet var içinde	Gazel-i Müzey yel/27	-	· · · / · · · · / · · · · / · · ·	Ġazel-i Müzeyyel- i Şâhib Efendi ⁴⁴
284a-285b	Şâhib	Muvaffak oldı yine şehriyâr-ı devr-i zamân Bu emr-i hayra ki itdi melekler istiḥsân	Hulûş-ı bâl ile Şâhib du'âya ağâz it Sürûş-ı ğayb olur âmîne cümle leb-i ḥubân	Kaside/ 43	-	· · · · / · · · · / · · · · / · · ·	Kaşide-i Şâhib Efendi
285b-288a	Vehbî	Bir pâdişeh ki şıdk u hulûş ola niyyeti Allâhuñ oldı mazhar-ı feyz-i 'inâyeti	Vehbî ğüşâd-ı dest-i du'â kıl yeter niyâz Desteyle 'arza kılduñ o dergâha ḥâceti	Kaside/ 82	Sitayîş	· · · / · · · · / · · · · / · · ·	Kaşide-i ĝarrâ-yı Seyyid Vehbî
288a-288b	Vehbî	Felek-pâye cihân-bân-ı mu'azzam Hümâ-sâye ḥidiv-i 'arş-ı mesned	İderken bende Vehbî fikr-i târiḥ Lisân-ı ğaybdan geldi bu müfred	Tarih/19	-	· · · · / · · · · / · · ·	Târiḥ-i Seyyid Vehbî Çelebi
288b-290a	Nedîm	Nâz u şiveyle ki âĝûşuma cânâne gelür Sîneyi ḳalbi ğeçüp tâ ḥarem-i cânâ gelür	Âşafâ ḫaḳ bu ki baḳdıḳça Nedîmâ kuluñuñ Baña her bir sözi bir gevhâr-i yek-dâne gelür	Kaside/ 47	Sitayîş	· · · · / · · · · / · · · · / · · -	Kaşide-i Nedîm Çelebi
290a-292b	İşâḳ	Görmeyen raḫş-süvâr-ı kerem ü iḥsânı Görsün ol zeyn-dih-i zîn-i semend-i şânı	Yeter itnâb-ı süḫan vaḳt-i du'âdır İşâḳ Eyle meydân-ı du'âsında daḫı püyânî	Kaside/ 57	Sitayîş	· · · · / · · · · / · · · · / · · ·	Esbiyye-i İşâḳ Efendi
292a-293b	Vehbî	Ḥatt-ı ruḫı kim ma'ñi-i vuşlat var içinde Bir nâmeye beñzer ki beşâret var içinde	Vehbî yetişür kâfiye-veş tengdür evkât İtnâb-ı süḫan eyleme şıḳlet var içinde	Gazel-i Müzey yel/43	-	· · · / · · · · / · · · · / · · ·	Ġazel-i Müzeyyel- i Seyyid Vehbî Çelebi

⁴⁴ Bu gazel-i müzeyyel, şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Büyüktosunoĝlu, 1991)

293b-295a	Feyzî	Tâb ü fer virmek için 'âleme lutf-ı Mennân Sâgar-ı mehce-i 'îdi yine itdi kervân	Feyziyâ eyle du'â eylemez ol âşaf-râ Mevsim-i 'îd-i sa'îd içre seni rû-gerdân	Kaside/ 48	Sitayiş	... / ... / ... / .. -	Kaşide-i 'îdiyye-i Feyzî Çelebi
295a-296a	'Âşım	Ne hâletler var ol çeşmün nigâh-ı nîm-hâbında Neler yokdur gör ol mey-hâne-i nâzuñ şarâbında	Hıdîvâ bu ne re'fetdür mürüvveddür 'inâyetdür Ki 'abd-i kemterinün 'Âşım-ı zâruñ gıyâbında	Gazel-i Müzeyye 1/23	-	... / ... / ... / .. -	Gazel-i Müzeyyel- i 'Âşım Çelebi
296a-297b	Kâzım	Hamdüli'llâh ki yine geldi meh-i 'îd-i sa'îd Yem-i teşrifi ile buldı cihân zevk-i cedid	Kâzım âgâz du'â it yeter itdiñ taşdı' Eyleyüp nazm-ı perîşânını böyle tesvîd	Kaside/ 42	Sitayiş	... / ... / ... / .. -	Kaşide-i 'îdiyye-i Kâzım Çelebi
297b-298b	Şerîf	Zihî lutf u 'inâyet pertev-i ihsânı Mevlânîñ Derûnıñ nûr-ı 'adl ü dâd ile toldı dünyânıñ	Yine yüz sürdi dergâh-ı 'inâyet baş-ı 'âlâya Du'â-güyniñ şenâ-h'ânıñ Şerîf -i zâr u nâlânıñ	Kaside/ 30	Sitayiş	... / ... / ... / .. -	Kaşide-i Şerîf Çelebi
298b-299b	Nedîm	Hoş geldiñ eyâ âşaf-ı zî-şân-ı kerem-ver Her semte ki 'azm idesin Allâh ola yâver	Sen beg gibi şadr üzre otur nâz ile cânâ Hâcib ola çapında Nedîmâ -yı muhâkkar	Kaside/ 17	Sitayiş	... / ... / ... / .. -	Kaşide-i beççe-i Nedîm Çelebi
299b-300a	Kâmî	Bir seher ki heves-i hâtıra-yı dâ'î-i zâr Dergeh-i devlete yüz sürmege virmişdi qarâr	Kâmîyâ sür yüziñi hâke du'âlar eyle Turma şimdengirü etbâ'ın ile leyl ü nehâr	Kaside/ 24	Sitayiş	... / ... / ... / .. -	Kaşide-i Kâmî Efendi
300a-301b	Şâkir	Virür ebrû-yı garrâ-yı cüvânândan nişân hançer Anuñçün mâh-rûyâna olur zîb-i miyân hançer	Fezâ-yı kâfiye teng oldı Şâkir tevsen-i tab'a Reh-i hayr-ı du'âya itdirür âtf-ı 'inân hançer	Gazel-i Müzey- yel/29	-	... / ... / ... / .. -	Gazel-i Müzeyyel Şâkir Çelebi ⁴⁵
301b-302b	Sa'dî	Hüsüne nisbet ile mâha münevver mi dinir Tâb-ı hurşide göre zerreye enver mi dinir	Sa'dî -i haste diliñ derdine dermân eyle Mażhar-ı merhametiñ olsa mükedder mi dinir	Kaside/ 25	Sitayiş	... / ... / ... / .. -	Kaşide-i Sa'dî

⁴⁵ Şekil olarak bir kasidedir ancak FŞM'de gazel-i müzeyyel olarak kaydedilmiştir. (Sevim, 2020: 136)

302b-304a	Câzim	Hoşâ tabî'at-i nâzik-terîn-i şadr-ı kerem Çubuqlı bâğçesin itdi reşk bâğ-ı İrem	Yeter bu lâf-ı suhen-perverî yeter Câzim Sûhan-verâne nedendir bu iltizâm-ı sitem	Kaside/ 56	Sitayış	..../.../.../	Kaşide-i Câzim Çelebi ⁴⁶
304a-305a	Neylî	Feyz-i nûr itmede hûrşîd-i cihân-efrûzı Böyle sâl-i tarabuñ böyle olur nev-rûzı	Neyliyâ der-geh-i Mevlâya olup dest-güşâ Elümüzden bu gelür eyleyelüm hayr-du'â	Terkib-i Bend/ 29	-	.../.../.../	Terkib-i bend-i Neylî Efendi ⁴⁷
305b-307b	Şâhib	Tevfik olursa râh-ı temennâda pişvâ Olur sürâğ-ı çâbük-i iqbâl-i reh-nümâ	Tevfik iderse Hazret-i Haq celle-şânehu Rû-mâl olursañ ol der-i iqbâle Şâhibâ	Kaside/ 80	Sitayış	.../.../.../	Kaşide-i Şâhib Efendi ⁴⁸
307b-310a	Câzim	Bahâr oldu gönül çek zevrağ-ı şahbâyı rindâne Açıl güller gibi çık bâğ-ı Sa'd-âbâdı seyrâne	Yeter lâf u güzâf-ı hod-pesendi ba'd ez-în Câzim Du'âya başla cûşîş vir sirişk-i çeşm-i giryâne	Kaside/ 77	Sitayış	.../.../.../	Kaşide-i Câzim Çelebi ⁴⁹
310a-311b	Vehbî	İtdi bahâr-ı şevk ile leb-rîz dilleri Yoğdur gamı derûna getürmekligüñ yiri	Vehbî du'â-yı hayr idelüm lutf-ı Kırdigâr İtsün hemîşe şadr-ı sa'âdetde ber-çarar	Terkib-i Bend/35	-	.../.../.../	Terkib-i bend-i Seyyid Vehbî Çelebi ⁵⁰
311b-313a	Feyzî	'Akd idüp encümen-i şem'-i şebistân lâle Kıldı qandil-i çerâğanı fûrûzân lâle	Kıl du'â âşaf-ı zî-şâna hemân ey Feyzî Ki acâ'ib demine oldu nigh-bân lâle	Kaside/ 47	Sitayış	.../.../.../	Kaşide-i Feyzî Çelebi

⁴⁶ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Özbek, 2000)

⁴⁷ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Erdem, 2005: 201)

⁴⁸ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Büyüktosunoğlu, 1991)

⁴⁹ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Özbek, 2000)

⁵⁰ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Dikmen, 1991: 441)

313a-314a	Vehbî	Rûzeniñ gerçi kesel yok degil eyyâmında Lîk feyz-i seher-i 'îd var aḡşâmında	Âşafâ merḡamet-âÿîn-i cerâyîm-baḡşâ Bir kuluñ var idi Vehbî Hüseyin nâmında	Kaside/ 24	Ramazaniye	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i Ramazâniy ye-i Seyyid Vehbî Çelebi ⁵¹
314a-315b	Nedîm	Baḡteten şâbit olup ḡurre firâşında imâm Ḥ'âb için yatmış iken itdi terâvîhe kıyâm	İşte geldi der-i iclâlîne rû-mâl iderek Ramazâniyye kaşideyle Nedîm -i nâ-kâm	Kaside/ 43	Ramazaniye	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i Ramazâniy ye-i Nedîm Çelebi
315b-316b	Şâhib	Güller gibi açıldı uyup bâd-ı bahâre Şabr eylemeden ḡayrı nedir 'âşıka çâre	Ḥâl-i dil-i âşüfteyi Şâhib ne turursuñ 'Arz eyle der-i âşaf-ı gerdûn-veḡâre	Kaside/ 32	Sitayış	.../.../.../ ..-	Kaşide-i ma'ârif- şî'âr Şâhib Efendi ⁵²
316b-318a	Sa'dî	Yine bir mâh tulu' eyledi ismi bayrâm Müjde-i vuşlatım ḡurreden aldık aḡşâm	Piş-ḡâhında piyâde yürüyüp sultânım Defter-i himmetiñe kayd olayım Sa'dî nâm	Kaside/ 41	Sitayış	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i 'îdiyye-i Sa'dî
318a-319a	Nedîm	Ḥoşâ ey burc-ı 'izz ü devletiñ ḡurşîd-i raḡşânı Yine lûtfuñla pür-nûr eylediñ çeşm-i dil ü cânı	Celâl ü câh ile şadrında Mevlâ ber-devâm itsün Nedîmâ bendesi olsun hemîşe menḡabet-ḡ'ânı	Kaside/ 30	Sitayış	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i Nedîm Çelebi
319a-320a	Nedîm	'İdiñ mübârek olsun eyâ âşaf-ı cihân Gelsün edeble pâÿiñi bûs itsün âsmân	Ey şadr-ı muḡterem ide Ḥaḡ 'îd her ḡüniñ Vaşfiñda ola böyle Nedîmâ şeker-feşân	Kaside/ 19	Iydiyye	.../.../.../ ..-	Kaşide-i 'îdiyye-i Nedîm Çelebi
320a-321a	Zekî	Ey şadr-ı felek-rütbe velî-ni' met-i dünyâ Dâdâr-ı Ferîdûn-'alem milket-i dünyâ	Me'mûli budur sâye-i luḡfuñda Zekîniñ En'âme mübeddel ola bu ni' met-i dünyâ	Kaside/ 38	Sitayış	.../.../.../ ..-	Kaşide-i Zekî Çelebi

⁵¹ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Dikmen, 1991: 201)

⁵² Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Büyüktosunoğlu, 1991)

321a-322a	Feyzî	Bâng-ı şafâ degil mi dile aşılâ-yı 'îd Kem-ter-i nüh-ķubâb-ı felekde nidâ-yı 'îd	Feyzî -i bende luţfuña şâyân ola yine Taķbîl-i dâmen itmege geldi berây-ı 'îd	Kaside/ 15	Sitayiş	---/---/---/ --	Kaşîde-i 'îdiyye-i Feyzî Çelebi ⁵³
322a-323a	Ķâmî	Bâreķa'llah zihî sâl-i hümâyûn-âşâr Geldi nevrûz ile at başı berâberce bahâr	Ķâmîyâ vaķt-i du'âdur idelüm ez-dil ü cân Ķâlî '-i devleti mes'ûd ide ol Rabb-i 'ubâd	Terkib-i Bend/ 30	-	---/---/---/ --	Terkîb-i bend-i Ķâmî Efendi
323a-324a	Lem'î	Minnet Allâha cihân oldı tarab-hâne-i Cem Cümle ebnâ-yı zamân muĶtenim-i hân-ı kerem	Ķonce-i maţlabım eylerse tebessüm Lem'î Açılır dilde olan 'uķde-i râz-ı müphem	Terkib-i Bend/36	-	---/---/---/ --	Terkîb-i bend-i Lemî' Çelebi ⁵⁴
324a-325a	Şerîf	Gören rûyında cânânın o zülf-i 'anber-âsâyı Şanur gül-zâr-ı cennet üzre düşmiş zıll-i tûbâyı	ÇerâĶındır ķuluñdur serverâ devletlü başınçün Sevindür 'arz-ı hâliyle Şerîf -i bî-ser ü pâyı	Kaside/ 26	Sitayiş	---/---/---/ ---	Kaşîde-i Şerîf Efendi
325a-327a	Şâhib	Vezân oldı yine dehre nesîm-i feyz-i Rabbânî Riyâz-ı devletiñ oldı güşâyış vird-i hândânî	Yeter bâlâ-terî-i şâ'irî Şâhib du'â eyle O şadr-ı şevket-efzâyâ kaşîde buldı pâyâmı	Kaside/ 57	Sitayiş	---/---/---/ ---	Kaşîde-i Şâhib Efendi
327a-328a	Vâhid	Yine pür itdi cûş-ı mevc-i lâle şahn-ı bostânı Kim oldı bâĶ-bânın ser-be-ser râh-ı hıyâbânı	Vâhidâ gel güşâd it destiñi vaķt-ı du'â geldi Yeter itdiñ sipihr-i bed-güherden âh u eĶĶanı	Kaside/ 39	Sitayiş	---/---/---/ ---	Kaşîde-i diger Vâhid
328a-329b	Vâşîf	Bir seher k'olmuşdı hâţır bî-ķarâr-ı rûzgâr Târ ü mâr itmişdi şabrım hâr-hâr-ı rûzgâr	İrdi hengâm-ı du'â Vâşîf yeter taşdı'î ķo Nice bir baĶş-i Ķam-ı hâţır-figâr-ı rûzgâr	Kaside/ 35	Sitayiş	---/---/---/ --	Kaşîde-i Seyyid Vâşîf Çelebi
329b-330b	Feyzî	Merhabâ-yı 'ide âĶûş-ı vişâl idüp neşâd 'Arz-ı mihr itmekte her bir meh-veş-i merdüm nihâd	Ķıl du'â şâm u seher Feyzî 'icâbet vaķtidir Eyleyüp dergâh-ı Hâķķa şıdķ ile destin güşâd	Kaside/ 33	İdyiye	---/---/---/ --	Kaşîde-i 'îdiyye-i Feyzî Çelebi

⁵³ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Gündüz, 1997)

⁵⁴ Bu şiir terķib-i bend olarak adlandırılrsa da bendlerden oluşmadığı için kaside şeklindedir. (HakverdioĶlu, 2012: 505)

330b-331b	Şabîh	İdince tâze zemîn nev-şükûfeler icâd Nigâr-hâne-i dehre bahâr olur Behzâd	Ümîd-vâr-ı keremdir amân sultânım Şabîh -i zâr u şenâ-kâr-ı bâ-hulûş fu'âd	Kaside/ 34	Sitayış	. . . / . . . / . . . / . . .	Kaşide-i Şabîh
331b-332b	Kâzım	Yine reşk-âver-i bâğ-ı cinân itdi gülistânı Çemen-zâre tarâvet-bağş olup nevrûz-ı sultânî	Yeter taşdı'-i Kâzım demidir âgâz du'â eyle Du'â vâcib olur elbet kaşide buldı pâyânı	Kaside/ 40	Nevruzıyye	. . . / . . . / . . . / . . .	Kaşide-i Nevruzıyye-i Kâzım Çelebi
332b-334a	Âzım	Çemenle zîb ü zînet düşdi bâğ u büsitân üzre Döşendi bir fitil kalınca gûyâ gül-sitân üzre	Yeter ' Âzım ko taşdı' i şu güne bir du'â eyle Disün âmîn aña hayl-i melâ'ik âsmân üzre	Kaside/ 40	Bahariyye	. . . / . . . / . . . / . . .	Kaşide-i bahariyye-i 'Âzım Çelebi
334a-336a	Sâmi	Hilâl-i 'îd kim pîrâye-bağş-ı çarh-ı mînâdır 'Amûd-ı şubh ile tâğ-ı binâ-yi 'arş-ı ber-pâdır	Hamûş ol Sâmiyâ gayrı bilindi gâyet-i me'mûl Münâsib ba'd ez-în zîkr ü du'â-yi 'arş-peymâdır	Kaside/ 56	Tebrikname	. . . / . . . / . . . / . . .	Eser-i tab-ı nâdire senc-i Sâmî Çelebi ⁵⁵
336a-337a	Sâlim	Hâzret-i Sultân Ahmed Hân gâzî kim felek Fâhr ider dergâh-ı kürsî câhına rûmâl ile	Sâlimâ divân-ı mülhemden tefe'ül eyleyüp Oldı yâver Hâk baña bu beyt-i ferruh fâl ile	Tarih/27	-	. . . / . . . / . . . / . . .	Târîh-i Sâlim Çelebi
337a-338b	Nedîm	Bu şehri Sitanbul ki bî-mişl ü bahâdır Bir sengine yek-pâre 'Acem mülki fedadır	Ez-cümle Nedîmâ kuluñ ey âşaf-ı zî-şân Müstağrak-ı lûtf u kerem ü cûd u 'atâdır	Kaside/ 31	Sitayış	. . . / . . . / . . . / . . .	Eser-i tab-ı nâdire-gûy Nedîm Çelebi
338b-339b	Fâ'iz	Ey âşaf-ı devrân ide Hâk sâliñi meymûn Şadriñda kıla dâ'im ü hem 'ömriñi efvân	Yâverlik it ey kân-ı kerem Fâ'iz -i zâre Erbâbına çok oldı 'inâyet reh-i mesnûn	Kaside/ 39	Sitayış	. . . / . . . / . . . / . . .	Kaşide-i kâtibü'l- hurûf Fâ'iz

⁵⁵ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Kahramanoğlu, 1995: 210)

339b-341a	Şerîf	Peyk-i sâl-i nev eyleyüp sür'at Virdi dünyâya müjde-i rahmet	Rûz u şeb böyledir du'â-yı Şerîf 'İzz ü iqbâl ü devlet ü nuşret	Kaside/ 31	Tebrikname	._._./._._./..._	Tebrik-nâme-i sâl-i cedîd-i Şerîf Çelebi
341a-342b	Vahîd	Oldı bir meh-veşe dil-beste yine çarh-ı eşîr Olsa ger nâ'ire-i şevki n'ola 'âlem-gîr	O kerem-kârı Vahîdâ yeter itdiñ taşdı' Ba'd ez-în devletine itme du'âda taqşîr	Kaside/ 44	Tebrikname	..._/..._/..._/..._	Eşer-i tab-ı Vahîd
342b-343b	Vehbî	Hilâl şanma olan çeşm-i kâ'inâta bedîd Selâm virdi olup kad-hamîde şâhid-i 'îd	Tırâz-ı dâmenin öp hâk-i pâyına yüz sür Du'â-yı hayr ile ver Vehbiyâ hitâm-ı neşîd	Kaside/ 21	Sitayış	._._./._._./..._/..._	Kaşîde-i Vehbî Çelebi
343b-345a	Feyzî	Ey hâme yûri turma dem-i bezl-i keremdir Erbâb-ı kalem muğtenem-i hân-ı ni'amdır	Ėam çekme çerâğ-ı der-i iqbâlini Feyzî Püf-kerde-i ye's itmeyen ol kân-ı keremdir	Kaside/ 59	Sitayış	..._/..._/..._/..._	Kaşîde-i Feyzî
345a-347b	Vâkıf	Kef-i beyâna alup kilik-i gevher-efşânı Senâya başla o şadr-ı kerîm-i zî-şânı	Yeter yeter ne bu küstâhlık yeter Vâkıf Ėamûş ol eyleme taşdı' o şadr-ı zî-şânı	Kaside/ 77	Sitayış	._._./..._/..._/..._	Kaşîde-i Seyyid Vâkıf Çelebi
347b-349b	Nedîm	O rütbe itdi bu keskin soğuk zemîne eşer Miyân-ı cûda gömgök kesildi nilûfer	Nedîm bendeñ elinden düşürmeyüp kalemi Tola hesap-ı tevârîh-i fetih ile defter	Kaside/5 6	Şitaiyye	._._./..._/..._/..._	Şitâ'iyye-i Nedîm Çelebi
349b-351a	Vâşîf	Zihî 'inâyet-i 'âlem-şümûl-i Rabb-i mecîd Ki oldı her gicesi kadr 'âlemiñ günü 'îd	Yeter teşallüf-i beyhûde eylediñ Vâşîf Yeter maqâl-i Ėam-engiziñ eylediñ tesvîd	Kaside/ 55	Sitayış	._._./..._/..._/..._	Kaşîde-i Seyyid Vâşîf Çelebi
351a-353b	Şâhib	El-minnetü li'llâh ki hüdâvend-i te'âlâ İtdi yine esbâb-ı emânîyi müheyyâ	İtnâb ile taşdı' yeter vaqt-i du'âdır Şâhib nice mümkün ni'am-ı devleti ihşâ	Kaside/ 71	Teşekkür name	..._/..._/..._/..._	Teşekkür-nâme-i Şâhib Efendi ⁵⁶

⁵⁶ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Büyüktosunoğlu, 1991)

353b-355a	Nazım	Teşne câm-ı şî rime sâgar degil şahbâ bile Sâgar u şahbâ gibi sâkî-i müsteşnâ bile	Başla ey hâme Nazım -âsâ du'âya gerçi kim Çeşme-sâr-ı nuţkıña leb-teşnedir deryâ bile	Kaside/ 45	Sitayış	.._/_/.._/_/.._/_/ .._	Kaşide-i Nazım Çelebi ⁵⁷
355a-356a	Naḥîfî	Yeter taṭvîl-i vaşf-ı Bermekî vü Hâtem-i Tâyi Baña meth eyler iseñ eyle İbrâhîm Paşayı	Naḥîfî itdigim her bir du'âya isticâbetde Vesîle itsün ism-i a'zam ü esmâ-i hüsnâyı	Kaside/ 47	Sitayış	.._/_/.._/_/.._/_/ .._	Kaşide-i Naḥîfî
356b-360a	Râşid	Şükr Hakkıñ cilve-i in'âmı bî-pâyânına Kim nesak-baḥş oldı çarḥ-ı kec-reviñ devranına	Râşidâ terk it mübâhâtı yeter taşdı'î ko Vaḫt-i âheng-i du'âdır irdi söz pâyânına	Kaside/ 113	Sitayış	.._/_/.._/_/.._/_/ .._	Kaşide-i Kâdı-i Haleb Râşid Efendi ⁵⁸
360a-360b	Râşid	Hoşâ peygâm-ı şevk-engîz ü ma'nâyı sürûr-âmîz Ki mażmunıyla oldı ser-te-ser ebnâ-yı 'âlem şâd	Mübârek ola Ahmed Hana şadr-ı ekremüñ necli Muḫammed Beg vezâretle müşâhib oldı hem dâmâd	Tarih/16	-	.._/_/.._/_/.._/_/ .._	Târiḫ-i Râşid Efendi
360b-362b	İzzet	'Âlemi feyz-i bahâr açmış gül-i ra'nâ gibi Bâğ pür-naḫş u nigâr olmuş yeşil dibâ gibi	' İzzetâ besdir hulûş üzre du'â it kim aña Ola te'şirinde sür'at Cennetü'l-esmâ gibi	Kaside/ 68	Bahariyye	.._/_/.._/_/.._/_/ .._	Kaşide-i bahariyye-i 'İzzet Çelebi ⁵⁹
362a	Kâzım	Şehr-i yâr-i qadr-dân Sultân Ahmed Han kim Eyledi nûr-ı kerâmetle cihânı müstenîr	Yaz zifâf-ı pâki târiḫin sipihre Kâzımâ Oldı 'izz ile mülâkî şems ile mâh-ı münîr	Tarih/9	-	.._/_/.._/_/.._/_/ .._	Târiḫ-i Kâzım
363a-364b	Sâlim	Habbezâ 'ahd-i feraḫ-baḥş u meserret-fermâ K'itdi feyz-i eşeri 'âlemi lebrîz-i şafâ	Söyledi 'abd-i kerem-didesi Sâlim târiḫ Buldı iclâl-i vezâretde Muḫammed Paşa	Tarih/43	-	.._/_/.._/_/.._/_/ .._	Târiḫ-i Sâlim-i Ṭrabzonî
364b-365a	Fâ'iz	Hoşâ ferḫunde vaḫt-i dil-keş-i pür-luṭf-ı Rabbânî Ki bir zât-ı kerem-perver vezîr-i muḫteşem oldı	Didi târiḫini bir beyt ile Fâ'iz du'â-gûyi Ki her bir mışra'ı pâkîze târiḫ-i etemm oldı	Tarih/14	-	.._/_/.._/_/.._/_/ .._	Târiḫ-i kâtibü'l- ḫurûf Fâ'iz

⁵⁷ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Kurban, 1992 ve Çağlıççek, 1991)

⁵⁸ FŞM'de eksik beyit vardır. (Günay, 2001: 177)

⁵⁹ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Aypay, 1986: 77 ve Kutlar, 1988: 288)

365a-367a	Refî‘	Gelüp irişdi gülistâna şiddet-i sermâ Şoğutdı şöhbet-i germ-i bahârî bâd-ı şitâ	Sipihre kim yeli virdi Refî‘ -i bendesini O mihr-i evc-i kerem görse bir nigâha sezâ	Kaside/ 65	Sitayiş	· · · / · · · / · · · / · · ·	Kaşide-i Refî‘ Çelebi
367a-367b	Kâmi	Cenâb-ı hazret-i Sultân Ahmed Hân Gâzîniñ Zamân-ı devletinde gice qadr ü gündüz ‘id oldı	Hezârân şevk ile Kâmi -i dâ‘î didi târihin Zihî devlet bu üç sultânıñ üç sûri se‘id oldı	Tarih/10	,	· · · / · · · / · · · / · · ·	Târih-i Kâmi Efendi ⁶⁰
367b-368b	Şâkir	Bârekallah zihî mevhibe-i Rabb-i kerîm Levhaşallah zihî luğf-ı cenâb-ı Mevlâ	Bende-i kemteri Şâkir bu iki ni‘met için İki târih-i tamâm eyledi birden imlâ	Tarih/19	,	· · · / · · · / · · · / · · ·	Târih-i Şâkir Çelebi
368b-369a	Nedîm	Bi-hamdillah yine feyz-i nesîm-i şevk ü şâdiden Hezârân gonce-i ümmîd-i hândân oldı bir günde	Nedîmâ bendesi bu mısra‘ ile didi târihin Muhammed Bey vezir ü sıhr-ı sultân oldı bir günde	Tarih/15	,	· · · / · · · / · · · / · · ·	Târih-i Nedîm Çelebi
369a-369b	Âşım	Qutb-ı gerdûn zıll-ı Haq şâhen-şeh-i rûy-ı zemîn Hazret-i şâhib-kırân-ı ‘aşr-ı Sultân Aşmede	Sâl-i târihin hezârân şevk ile derc eyledi Kemterin-i bendegân Âşım gelüp bir müfrede	Tarih/9	,	· · · / · · · / · · · / · · ·	Târih-i Âşım Çelebi
369a-370b	Sa‘dî	Hazret-i Sultân Ahmed Hân şâhib ma‘delet Kim vücûdın mahz-ı luğf itmiş Hüdâvend-i kesîr	İki garrâ mısra‘ı Sa‘dî hisâb itdi tamâm Her biri bir başka târih oldı bî-naqş u keşîr	Tarih/15	,	· · · / · · · / · · · / · · ·	Târih-i Sa‘dî Çelebi
370a-371a	Şehdî	Ta‘âllâh zihî âşâr-ı bihter Ki Sultân Aşmede oldı müyesser	Şalâdur Şehdiyâ ehl-i mezâqa Olup şîrin-edâlarla muharrer	Tarih/26	,	· · · / · · · / · · ·	Târih-i Şehdî Efendi
371a-372a	Şehdî	Fahr-i enşâr Hâlid ibn Zeyd Mürşid-i feyz- bahş-ı râh-ı Hudâ	Didiler Şehdiyâ bunu eşere Eyle târih-i cevher-i imlâ	Tarih/30	,	· · · / · · · / · · ·	Târih-i Şehdî Efendi
372a-374a	Nedîm	Baq Sıtanbuluñ şu Sa‘d-âbâd-ı nev-bünyânına Âdemiñ cânlar qatar âb u havâsı cânına	Luğf ile nuğk-ı hümâyûnuñ anı vaşf itmek kuluñ Kim baqar gayri Nedîmin nazm-ı nâ-çespânına	Kaside/ 76	Sitayiş	· · · / · · · / · · · / · · ·	Nedîmin sa‘d-âbâd kaşidesi

⁶⁰ Bu tarih manzumesi şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Yıldırım, 2009)

374a-375b	‘Âtıfî	‘Avn-i hürşîd-i İlâhî ki ziyâ-güster olur Kem-terîn zerre sipîhr-i felege hem-ser olur	‘Âtıfî nüşâ-i cevriine o hûnî nigehiñ Üstühân-ı ten-i miñnet-zede bir mıstar olur	Kaside/ 44	Sitayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · -	Kaşîde-i ‘Âtıfî Çelebi
375b-377a	Rif‘at	Câm-ı mey görmege aḥşâma bakarken rindân Gör temâşâyı ki göründi hilâl-i Ramazân	Rif‘atâ lâf-ı hüner eyleyecek vaqt degil Ki du‘âdır idecek bulsa kaşîde pâyân	Kaside/ 52	Sitayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · -	Kaşîde-i Rif‘at Çelebi
377a-378a	‘Âşım	O deñlü za‘f-ı mâh-ı rûze te‘şîr eyledi cânâ K‘olur ğaltân tayanmazsa nigâhım çüb-ı müjgâna	Sözi ‘Âşım uzatma aḥçe devşirmek zamânıdır Tayandı kâfiye zannımda zirâ lafz-ı ihsâna	Kaside/ 30	Ramazanîye	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Kaşîde-i ramazâniy ye-i ‘Âşım Çelebi
378a-379a	Sa‘dî	Te‘âlallâh zihî şavm-ı şeref-baḥşâ vü rûh-efzâ Ki eyler her dem-i iftârda biñ mürdeyi ihyâ	Egerçi halk-ı ‘âlem ‘îd ü qadr ile olur server Kuluñ Sa‘dîye ‘îd ü qadr dîdârıñdurur Hâḫḫâ	Kaside/ 25	Ramaza niyye	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Kaşîde-i ramazâniy ye-i Sa‘dî
379a-382a	Şâhib	Buldı pür-sebz olıcak hâk-i basîṭ-i ḥadrâ Kuvvet-i nâmiyeden feyz-i hayât-ı eşyâ	Buldı kâr-ı sühen-encâmını besdir Şâhib Şıdḫ u ihlâşla kıl ḥazret-i paşaya du‘â	Kaside/ 101	Bahariyye	· · · · / · · · · / · · · · / · · -	Kaşîde-i bahâriyye-i Şâhib-i diğer
382a-384b	Nedîm	Şabâh-ı ‘îd kim ‘âlem olup feyziyle nûrânî Şadâ-yı kûs u şevket eyledi pür-çarḫ-ı gerdânı	Bu gûne bir kaşîde söyledi vaşf-ı şerîfiñde Nedîmâ bendeñ alup destine kil-k-i dür-efşâmı	Kaside/ 65	Sitayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Kaşîde-i Nedîm Çelebi
384b-388a	Râşid	Her tarafdan ma‘nî-i feyz âşikâr olmaḫdadır Gül-sitân şad-âb-ı ebr-i nev-bahâr olmaḫdadır	Râşidâ böyle şinâsâ-yı mezâyâ-yı dile Râz-gûlik leḫ-ḥamûş-ı ihtîşâr olmaḫdadır	Kaside/ 94	Sitayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · -	Kaşîde-i kâdı-yı halebü‘ş- şehbâ
388a-389a	Sâmî	Faşl-ı bahâr irdi yine oldı cihân pür-feyz-i kâm Mînâ-yı dil oldı mey-i şevḫ ile leḫ-ber-leḫ be-nâm	Sâmî bu niyyet üzre gel izḫâr idüp ḫüsn-i ‘amel Vir nazm-ı pâke mâ-ḫaşal da‘vât-ı ḫayr ile ḫitâm	Kaside/ 43	Sitayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Kaşîde-i Sâmî Çelebi

389b-391a	Kâzım	Bi-ḥamdi'llâh dem-i 'îd-i meserret vaqt-i behcetdir Zamân-ı şâd-mânî baḥş-ı eyyâm-ı beşâşetdir	Yeter ey Kâzım -ı bî-çâre âgâz-ı du'â eyle Yüziñ sür secde-i ihlâşa kim vaqt-i icâbetdir	Kaside/ 47	İdyiye	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i 'îdiyye-i Kâzım-ı Eyyûbî
391b-392b	Nedîm	Gel ey faşl-ı bahârân mâye-i ârâm u ḥ'âbımsın Enîs-i ḥâtırım kâm-ı dil-i pür-ıztırâbımsın	Zihî devlet o şadr-ı muhterem derse eger bir kez Mu'ammer ol Nedîmâ şâ'ir-i mu'ciz-ḥitâbımsın	Kaside/ 34	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Nedîm Efendi
392b-393a	Nedîm	Manşûr ide Allâh şehen-şâh-ı zamânı Râm eyleye fermânına ser-cümle cihâmı	Hem-vâre olup ḥiş ü tebârînla mü'eyyed Ahdîñ ola zâtñ gibi bî-mişl ü medânî	Kaside/ 20	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Nedîm Efendi
393a-395a	Abdî	Olup zafer yine ḥân Ahmedüñ mühim-sâzı Ki aldı Tebrîzi emr-i bülendi perâzı	Ḥuzûr-ı mekrümetüñde bu beyt ile şimdi Kemîne ' Abdî kuluñ nağme senc-i midḥatdûr	Muaşşer/ 55	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Mu'aşşer-i 'Abdî
395a	Râşid	Ey şadr-ı güzîn melce-i eşnâf-ı e'âlî Vey gevher-i tâbende-i deryâ-yı me'âlî	Şıgmaz keremüñ dâ'ire-i vaşf u beyâna Râşid nola ger itnese taṭvîl-i maḳâlî	Manzu me/11	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Manzûme- i li-Râşid Efendi ⁶¹
395a-396a	Nâfiz	Zihî tuğrâ-yı ğarrâ-yı cihân ârâ-yı ḥâkânî Ḥoşâ nâdîde resm-i ihtirâ'ı tab'-ı sulṭânî	Zihî nev naqş-ı vâlâşân-ı bâlâ-yı evâmir kim Serâpâ-yı rûsûmî Nâfiz -i emr-i cihân-bânı	Manzu me/18	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Manzûme- i der vaşf-ı tuğrâ ⁶²
396a-397b	Râzî	Mevsim-i dey geldi bir özge temâşâdır yine Ḥâneler mağbûṭ-ı bâğ u râğ u şahrâdır yine	Şadr-ı Cem-ḳadrâ ahâlî-perverâ Râzî kuluñ Baḥt ile ednâ ise tab' ile a'lâdır yine	Kaside/ 25	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Râzî Efendi
396b-397b	Şâkir	Hemîşe cilve iden dilde 'aşk-ı Mevlâdır O zevke var ise maḥrem bu cân-ı şeydâdır	Ḥased bu tab'ı cevâhir-nisâr ki Şâkir Bu şî'r-i tazeñe dâğ-ı dil-i eḥibbâdır	Kaside/ 29	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i mâhir-zâde Seyyid Şâkir
398a	İmâm-ı Evvel	Ḥoşâ ḳaşr-ı felek şâhen-şeh-i ḥaş-ı şeref-efzâ Ki mişlin görmedi bîdâr olaldan dîde-i âfâḳ	Bu nüzhet-ğâhuñ itmâmında me'mûrâ didüm târiḥ Hümâyûn ola Sulṭân Aḥmede bu ḳaşr-ı zerrîn ṭâḳ	Tarih/13	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Târiḥ-i İmâm-ı Evvel

⁶¹ Şairin dîvanında eksik beyit vardır. (Biltekin, 1993: 61)

⁶² Bu şiir şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Demir, 2017)

398b	Vehbî	Yapdı bu dergâhı Sultân Aḥmed-i deryâ-nevâl Her küşâdın ide Ḥaḳ bir ḳal'anuñ fethine fâl	Vehbiyâ bu bâbda itnâbı ḳo ḳıl destüñi Mışra'-ı berceste-i nazm-ı niyâz ü ibtihâl	Tarih/11		-. - - / - . - - - / - . - - - / - . - -	Târîḥ-i Seyyid Vehbî Efendi
398b	Vehbî	Ḳıble-i iḳbâl ide bu bâbı Ḥayy-i zü'l-celâl Dâd-ı Sultân Aḥmed oldı feth-i bâb-ı naşra dâl	-	Tarih/1		-. - - / - . - - - / - . - - - / - . - -	Târîḥ-i diger Seyyid Vehbî Efendi
398b- 399a	Âşım	Şehen-şâh-ı zamân Sultân Aḥmed Ḥan-ı şâliş kim Niçe iḳlîm feth itdi nice şehr ü diyâr aldı	Didi bir mışra' içre ' Âşım añun fethine târiḥ Luristânı da Sultân Aḥmed-i vâlâ-himem aldı	Tarih/5		. - - - / . - - - - / . - - - - / . - - - -	Târîḥ-i Çelebizâde 'Âşım Efendi
399a	Fâ'iz	Şehriyâr-ı heft kişver pâdişâh-ı baḥr ü ber Yoḳ cihânda zât-ı 'âlî-şâna şebih ü 'adîl	Didi târiḥin du'â birle anuñ Fâ'iz ḳulı 'Ahd-i Sultân Aḥmedide feth olundu Erdebîl	Tarih/8		-. - - / - . - - - / - . - - - / - . - -	Târîḥ-i Fâ'iz
399b- 401a	Râsim	Bu şeb itdim temâşâ çarḥ-ı minâ-fâm u âlâyı Ṭurur farḳında gördüm sîmden bir kilik-i ra'nâyı	Dırâz oldı yine 'azm-i hemûm ey Râsim -i küstâḥ Du'â idüp yeter taşdı'ı terk eyle o da'vâyı	Kaside/ 49	Sitayış	. - - - / . - - - - / . - - - - / . - - - -	Ḳaşide-i Râsim Çelebi
401a- 402a	Nazîm	'Arzîhâlim innemel a'mâl-i binniyât ile 'Âşaf-ı devrâna şundum böyle ta'rîfât ile	Şun o şadr-ı kâmkâre 'arzuḥâlûñ ey Nazîm Silk-i lü'lüdüñ ḳıyâs itme yabâna ât ile	Manzu me/31		-. - - / - . - - - / - . - - - / - . - -	Manzûme- i Nazîm Çelebi ⁶³
402a- 403a	Nazîm	Edhem-i tevfiḳ kim maḥmil-keş-i tedbir olur Her ḳademde hem-rikâb-ı eşheb-i taḳdir olur	Ber-murâd eyler seni lâ-büd efendiñ ey Nazîm Sen umûruñ Ḥaḳḳa tefvîz eyle zûd u dir olur	Kaside/ 35	Sitayış	-. - - / - . - - - / - . - - - / - . - -	Ḳaşide-i Nazîm Çelebi
403a- 405a	Sâlim	Merḥabâ ey nâz-perver şeh-süvâr-ı rûzgâr Keç güle âhû nigh-âşûb-kâr-ı rûzgâr	Ḥâk-i pâye 'arz-ı ḥâl itmek diler ḥâl-i dilin Sâlim -i âşûfte sâmân bî-ḳarâr-ı rûzgâr	Kaside/ 62	Sitayış	-. - - / - . - - - / - . - - - / - . - -	Ḳaşide-i Ṭrabzonî Sâlim Efendi
405a- 406a	Şehrî	Ğam degil câna geçerse Ğamze-i nâzik-teri Tek miyâna girmesün ehl-i nifâḳıñ ḥançeri	Hızr-ı imdâdın meded-res olsaydı Şehrî ye Kem-nişân şahrâ-yı ḥayretde ḳalurdı serseri	Kaside/ 32	Sitayış	-. - - / - . - - - / - . - - - / - . - -	Ḳaşide-i Şehrî Efendi

⁶³ Bu şiir şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Gümüç, 1992)

406a-407b	Râsim	Lutf-1 Bârî komadı dilde maḥall âlâma Âşaf-1 dehr ile fer virdi bu hoş-hengâma	Geldi hengâm-1 du'â eyleme Râsim taşdı' Lîk icâbet için ibrâm ide gör 'allâma	Kaside/ 33	Sitayış	..._/..._/..._ ...-	Kaşide-i Hattat Râsim Çelebi
407b-408a	Vehbî	Sikender-şân Süleymân-menkabet Sultân Ahmed Hân Ki tîgm gurra-veş âvîze itdi tâq-1 gerdûna	Kilid-i fethi geldikte cihân şâd oldu ez-cümle Rû'ûs almaq kadar virdi şafâ Vehbî -i maḥzûna	Tarih/21	,	..._/..._/..._ ...-	Târîh-i Seyyid Vehbî Efendi ⁶⁴
408a	Vehbî	'Âfiyetler ola bu âb-1 revân-1 feth ü naşr Âb-1 rûy-1 Âl-i Oşmân hüsrev-i Cem-mesnede	Mest olup bî-bâde şevkıyla didüm târîhini Geldi miftâh-1 Revân divân-1 Sultân Ahmede	Tarih/2	,	..._/..._/..._ ...-	Târîh-i diger Vehbî Efendi
408a-408b	Vehbî	Mülk-i Tiflîsi güşâd eyleyüp evvel bî-bâk Şoñra itdi Hemedân kaşdı sipâh-1 bî-hadd	Bu nüh ebyâtda her mışra'-1 pâk-i Vehbî Sene-i feth ile birdür be-hisâb-1 ebced	Tarih/10	,	..._/..._/..._ ...-	Târîh-i Vehbî Efendi
408b	Vehbî	Ziyâde bir güzel târîhdür olsa n'ola meşhûr Revân hışnı da hâlâ aldı Sultân Ahmed-i manşûr	-	Tarih/1	,	..._/..._/..._ ...-	Târîh-i diger Vehbî Efendi
408b-409a	Zühdî	Habbezâ ey pâdişâh-1 bañr u ber 'âlî-neseb Dest-gîr-i dîn ü devlet rûzgâruñ maqşadı	Güş idünce fethini Zühdî didi târîhini Aldı Tebrîz ülkesini hükmi Sultân Ahmedî	Tarih/5	,	..._/..._/..._ ...-	Târîh-i Zühdî Efendi
409a	İşhâk	'Ahd-i 'adl-ârâsı Sultân Ahmedün Maqdem-i şâdiye oldu şâh-râh	Buldı bir beyt-i dü-târîhe zafer Hâme-i İşhâk -1 bâ-feyz-i İlâh	Tarih/6	,	..._/..._/...-	Târîh-i İşhâk Efendi
409a-410a	Şehdî	Hâzret-i Hân Ahmed-i kişver-güşâ Ġâzi-i leşker-keş-i zerrîn-licâm	Bu Ġazâ-yı ekber için Şehdiyâ Oldı bir beyt-i Ġuzîn târîh-i tâm	Tarih/25	,	..._/..._/...-	Târîh-i Şehdî Efendi
410a	Naḥîfî	Feth-i Gence genc-i bād-âver gibi oldu küşâd Himmet ü ḥayr-1 du'âsıyla o şâh-1 emcedün	Ey Naḥîfî tuḥfe-i ilhâmdur târîh aña 'Avn-i Ḥaḫdan Gence fethi oldu Sultân Ahmedün	Tarih/7	,	..._/..._/..._ ...-	Târîh-i berây-ı feth-i celil
410a-410b	Şâhib	Habbezâ müjde-i cân-baḫş-1 meserret-fermâ İtdi bir birini ta'ķib-i sūrûr-1 bî-'add	Düşdi bir vech ile üç beldeye Şâhib târîh Gence Kazvîn ile Kum fâtihi Sultân Ahmed	Tarih/15	,	..._/..._/..._ ...-	Târîh-i Şâhib Mehmed Efendi

⁶⁴ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Dikmen, 1991: 350)

410a-411a	Rif'at	Esdi yine bād-ı zafer oldı Hüdâdan feth-i bâb Kıldı bihamdillah eşer oldı du'âlar müstecâb	Ben de bu fethi gûş idüp Rif'at didüm târihini Seyf ile aldı Genceyi Hân Aḥmed-i vâlâ cenâb	Tarih/17		---/---/---/ ---	Târîh-i Rif'at Çelebi
411b	Hilmî	Şehr-i yâr-ı dâd-perver dâver-i gerdûn cenâb Pâdişâh-ı baḥr u ber Hân Aḥmed-i kişver-güşâ	Mışra'-ı zîbâ ile Hilmî didüm târihini Gence fethin kıldı Sultân Aḥmede Mevlâ 'atâ	Tarih/5		---/---/---/ ---	Târîh-i Hilmî
411b-412a	Âtıf	Âfitâb-ı evc-i şevket ya'ni Sultân Aḥmedün 'Âlem-i şâhib-kırân-ı seyfi tashîr eyledi	İkisinün fethi bir târihe geldi Âtıfâ Genceyi Tebrizi aldı seyfi Sultân Aḥmedî	Tarih/15		---/---/---/ ---	Târîh-i 'Âtıf Efendi
412a-412b	Fâ'iz	Şehriyâr-ı 'âkıl ü kâmil şehen-şâh-ı cihân Andan İskender sezâ kılsun ta'allüm ebcedi	Bu sürûr ile didi târiḥ Fâ'iz bendesi Remz ile Sultân Aḥmed Genceyi feth eyledi	Tarih/15		---/---/---/ ---	Târîh-i berây-ı feth-i celil Gence
412b-413a	Müfid	Hâzret-i Sultân Aḥmed Hân Ğâzî kim odur Âb-ı rûy-ı dūd-mân-ı devlet-i 'Osmâniyân	Gûş idüp bu fethi bir mışra' didüm ben de Müfid Ketb-i târihe şürû' itdi veli heb şâ'irân	Tarih/14		---/---/---/ ---	Târîh-i berây-ı feth-i Tebriz
413a	Reşid	Cenâb-ı Hâzret-i Sultân Aḥmed Hân-ı Ğâzinün Mü'eyyeddür şükûhı nuşret-i Yezdân ile müjde	Olup cevnîde-i târiḥ bu feth-i cedid için Hele buldum Reşidâ sa'd ile em'ân ile müjde	Tarih/6		---/---/---/ ---	Târîh-i emîn-i ahkâm Reşid Efendi
413b	Yümnî	Dâver-i hıttâ-yı dîn pâdişeh-i rûy-ı zemîn Vâriş-i salṭanat-ı mülk-i cihân ced-ber-ced	Bir kemine didi bu mışra'ı Yümnî târiḥ Müjde kim oldı Revân fâtihi Sultân Aḥmed	Tarih/7		---/---/---/ ---	Târîh-i mektûbî Şeyhü'l- İslam Yümnî Efendi
413b-414a	Sa'dî	Bârekallah rây-ı Sultân Aḥmed-i Cem-himmete Virdi revnaḥ ḥaḳ bu kim 'unvân-ı tâc u mesnede	Sa'diyâ düşdi ser-i a'dâ didüm târihini Virdi Gence gencini fâtiḥ-ı Sultân Aḥmede	Tarih/8		---/---/---/ ---	Et-târîḥ-i Sa'dî
414a-414b	Şehrî	Hâzret-i Sultân Aḥmed Hân-ı Ğâzî sîretün Tev'em itmiş tıḡını Behrâm ile ḥûkm-i ezel	Didi Şehrî müjde bu târiḥ-i ferrûḥ sâlde Gence şehrin aldı Sultân Aḥmed-i Dârâ-düvel	Tarih/20		---/---/---/ ---	Târîh-i Şehrî Efendi

414b-415a	Yümnî	Mihr-i evc-i salţanat Sultân Aĥmed Ĥan kim Oldı her maĥşûd ile devrinde ‘âlem kâm-yâb	Bir ‘aded tarĥıyla Yümnî söyledüm târîhini Genceyi de aldı Sultân Aĥmed-i nuşret-me’âb	Tarih/7		-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Târîh-i Yümnî
415a	Ĥilmî	Pertev-i gülşen-serâ-yı ma’delet zıll-ı İlâh Ĥazret-i Sultân Aĥmed nâ’il-i luţf-ı mücîb	Fethini gûş eyleyüp Ĥilmî didüm târîhini Gence fethi seyf-i Sultân Aĥmede oldı naşib	Tarih/6		-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Târîh-i Ĥilmî
415a-415b	Neylî	Vücûhuñ her birine bir ‘inâyet arzûsı ile Sekiz vech ile târîh eyledüm bu beyt-i hem-vârı	Şalâdur ehl-i tab’a işte meydân-ı hüner kim ben Ķodum öñdül ĥisâb-ı lafz-ı Neylî deñlü dinârı	Tarih/11		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Târîh-i muşanna‘ Mirzâ-zâde Neylî Efendi ⁶⁵
415b-416a	Şâkir	Ĥamdülillah fâtiĥ-i İrân ĥidiv-i kâmrân Dâver-i kişver-sitân zıll-ı Ĥudâvend-i mecîd	Böyle yaz târîhini zerrîn kalemle Şâkirâ Ĥışn-ı Tebrîz oldı Sultân Aĥmede mülk-i cedîd	Tarih/10		-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Târîh-i Şâkir
416a	Şâkir	Şeh-i Baĥta vü Yesrib şehriyâr-ı maşrıĥ u maĥrib Şehen-şâh-ı zafer-mevkib ĥidiv-i a’zam u ağleb	Du’â-güne kemine bendesi Şâkir didi târîh Ĥümâyün ola feth-i Gence Sultân Aĥmede yâ Rab	Tarih/11		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Târîh-i Şâkir
416b-417a	Fâ’iz	Maĥla’-ı ferĥunde-i iĥbâl ü devletdür bu sâl Ķurre-i nev-maşrıĥ-ı şems-i sa’âdetdür bu sâl	Fâ’izâ mâh-ı muĥarrem gelicek târîhine Nuşrete dâl oldıĥıçün sâl-i nuşretdür bu sâl	Tarih/30		-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Târîh-i ser-bevvâbân-ı dergâh-ı âlî
417b-421a	Râşid	Kimiñ varsa başîret tab’-ı taĥkîk-âzmâsında Urur mihr-i meşîyyet berĥ-ı çeşm-i ĥaĥ-şinâsında	Yeter Râşid ‘inânın çek kuşûr emr-i muĥarrerdir Ne deñli ĥâme cevân eylese midĥat fezâsında	Kaide/123	Sitayiş	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Ķaşide-i Râşid Efendi
421a-422b	Şâhib	Bâreka’llâh ey cihânîñ şeh-r-yâr-i şafderi Eyledi ihyâ cihâdîñ sünnet-i Peyĥamberi	Şâhibâ vaĥt-i du’âdır muntazır kıldıñ yeter Ķudsiyân-ı târem-i vâlâ-yı dil-keş manzarı	Kaside/53	Sitayiş	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Ķaşide-i Şâhib Efendi ⁶⁶

⁶⁵ FŞM’de eksik beyitler vardır. (Kılıç, 2004: 421)

⁶⁶ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Büyüktosunoĥlu, 1991)

422b-423b	‘Âşım	Sâkî nice bir nûş-ı mey ü gûş-ı çeğâne Niyetlenelim şıdık ile bu şeb ramazâne	Düstûr-ı Aristo-şifata ‘Âşım-ı zârîñ Hiç hâlini hâcet mi var izhâr u beyâna	Kaside/ 19	Ramazaniye	___/___/___/___ -	Ramazâniy ye-i Çelebizâde ‘Âşım Efendi
423b-424b	‘Âşım	Yine ‘îd irdi sâkî bezm-i ‘ıyşî eyle âmâde Ferâmûş olunan şöhetleri cümle getir yâda	Zamân nâzıkdir ey ‘Âşım du‘âya eyleyüp âgâz Getür âmîn-güyân-ı sipihri cûş u feryâda	Kaside/ 29	Sıtayış	___/___/___/ ___	Kaşide-i Çelebizâde ‘Âşım Efendi
424b-426a	Vehbî	Şânekallah ey cihân-ârâ hudâvend-i sa‘îd Oldı eyyâm-ı şerîfün ‘âleme ‘îd üzre ‘îd	Kâfiye teng oldı Vehbî idelüm tayy-ı suhen Satır-ı nazm-âsâ dizildi şaf-be-şaf âlây-ı ‘îd	Tarih/42	-	___/___/___/ - -	Târîh-i Seyyid Vehbî Efendi
426a	Vehbî	Âşafâ her gününü feyz-i Hudâ ‘ıyd itsün Rûze âsâ şeref-i kadriñi câvid itsün	Yüz sürüp dâmenüñe bendelerün Vehbî veş Câme-i fahr u mübâhâtini tecdid itsün	Manzu me/10	-	___/___/___/ - -	Manzûme- i Vehbî Efendi
426a-427a	Nedîm	Hoş geldiñ eyâ hidivv-i ekrem Luţfuñla gönüller oldı hürrem Şâd oldı mekârimiñle ‘âlem Her gûne me‘âşiriñ dem-â-dem Ârâyış-i ‘arşa-i cihandır	Âhir kalemim olup mürâhhas Kıldı bu hitâbı baña muhtaş Ayrılma bu bâbdan ayak baş Ancağ bu cihânda saña mağlaş Bâb-ı himem-i Hudâyegândır	Musam mat/12	-	___/___/___	Musammaţ -ı Nedîm Efendi
427b-429b	Sâlim	Mîr-i ezhârî idüp bâğa ser-‘asker lâle Çekdi pervîz-i sefid üstüne leşker lâle	Gel du‘â eyle uzatma şadedi ey Sâlim Tutalım k’ola pesendide-i dâver lâle	Kaside/ 64	Sıtayış	___/___/___/ - -	Kaşide-i Mektûbî Hâzret-i Çapudân Paşa
429b-431b	Vehbî	Mülûküñ Kahramânı ‘arşa-i rezmün Nerîmânı Cihânun Hâmza-i şâhib-kırânı tâze destânı	İnanmazsañ eger Şehnâme-hûân-ı kil-k-i Vehbîden İşit peygâm-ı feth-i ülke-i Kirmânşâhânı	Manzu me/70	-	___/___/___/ - -	Manzûme- i Seyyid Vehbî Efendi

431b-433a	Vehbî	Ey âşaf-ı sipihr-cenâb u melik-şıfat Ey şadr-ı bedr-kevkeb ü hurşîd-menzilet	Vehbî-i haste-hâtıra şefkat zamânıdır Hâlî müşevveş oldu yazuk eyle merhamet	Kaside/ 49	Sitayış	---/---/---/ --	Kaşîde-i Vehbî Efendi ⁶⁷
433a-435b	Vehbî	Destâr-ı 'îdi tâzeleyüp şun'-ı Zü'l-celâl Telli ucı göründi hilâl eylemek hayâl	Vehbîye senden ide Hudâ kısmetin naşîb Mîhr ü cûd-ı vücûduña göstermesün zevâl	Kaside/ 62	İdyiye	---/---/---/ --	'İdiyye-i Vehbî Efendi ⁶⁸
435a-436a	Sâmî	Mu'în ü yâveriñ her hâlde Rabb-i Mecîd olsun Sipihr-i köhne-sâliñ devri ber-vefķ-i ümîd olsun Hemîşe tab'-ı pâkiñ mazhar-ı şevķ-ı cedîd olsun Günüñ günden yeg olsun 'ahd ü iķbâlîñ medîd olsun Olup 'îdiñ mübârek devlet ü 'ömrüñ mezîd olsun Giceñ kadr-i sa'âdet her günüñ 'îd-i sa'îd olsun	Olup Sâmî kuluñ tebrîk-i 'îd ile şenâ-h'ânîñ Olur virdi du'â-yı imtidâd-ı şevket ü şânîñ İder ferş atlas-ı gerdümü bûs itdükçe dâmânîñ Bülend itdi 'ubûdiyyetle kadrin far-ı ihsânîñ Olup 'îdiñ mübârek devlet ü 'ömrüñ mezîd olsun Giceñ kadr-i sa'âdet her günüñ 'îd-i sa'îd olsun	Müsed des/10		---/---/---/ ---	Müseddes- i Sâmî Efendi
437a-437b	Şâkir	Gideli bir sene olmışdı meh-i 'îd-ı şıyâm Pek güzel geldi o meh-peyker-i nâzik endâm	Dimiş ey Şâkir-i kâşır degilim ben kâdir Yâ neden geldi 'aceb saña bu endîşe-i hâm	Kaside/ 36	Tebrikname	---/---/---/ --	Kaşîde-i Şâkir
437b-438a	Nazîm	Baña çekdirdiği bâr-ı ğamı görsün o ebrûlar Hele cânâ kurulsun sevk-ı maşherde terâzûlar	Nazîmüñ eylemiş ğavvâş-ı tab'-ı gevher efsanlıķ Çıkarılmış ka'r-ı deryâ-yı dilinden böyle lü'lüler	Nazım/ 30		---/---/---/ ---	Nazm-ı pîrâne-i Nazîm ⁶⁹
438b-439a	Vehbî	Ħamdüli'llâh gün olup feyz-i şafâdan behreder İtdi Ħaķ âyîne-i âfâķı bî-jeng-i keder	Kan mîdur deryâ mîdur tâb'-ı hümâyun Vehbiyâ Kim çıkardı sâhile böyle dür-i 'âlem-bahâ	Terci-i Bend/25		---/---/---/ --	Tercî-i bend-i Vehbî Efendi
439a-440a	Râşîd	Li'llahi'l-Ħamd oldu 'âlem şâd u Ħandân ser-te-ser Geldi nevbet şevķ ü şâdiye geçüp vakt-i keder	Feyz-i Ħaķ'dur Râşîdâ ol dâver-i pâk-i i'tikâd Kıldı bu hüsni-tefe''ülle kulûb-ı Ħalkı şâd	Terci-i Bend/24		---/---/---/ --	Tercî-i bend-i Râşîd Efendi

⁶⁷ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Dikmen, 1991: 183)

⁶⁸ Şairin dîvanında eksik beyitler vardır. (Dikmen, 1991: 232)

⁶⁹ Bu şiir şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Gümüş, 1992)

440a-441b	Şâkir	Her kaçan tab‘-i hümayûn-ı hıdiv-i baħr u ber Meyl-i eş‘âr ile itse kaçd-ı ezhâr-ı hüner	Bende-i pes-pâye ‘abd-ı kemterin Şâkir kuluñ Güş idüp bu nazm-ı garrâ-yı le‘âfet güsteri	Muaşşer/ 45	,	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Mu‘aşşer-i Şâkir
441b-442b	Nedîm	Şehr-yâr-ı tâcver şâhib-kırân-ı baħr u berr Kıldı bu sâhil-serây-ı hâşına bir gün güzër	Baykara görse şayardı kendi efkârın ‘aķım Baķ bu beyt-i pâke de var bâri şi‘r öĝren Nedîm	Terci-i Bend/7	,	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Tercî-i bend-i Nedîm Efendi
442b	Rahîmî	Cenâb-ı şadr-ı âlî himmet İbrâhîm Pâşânî Devâm-ı zâtı da‘vâtini insan eylemez neyler	Senâ-yı zâtınuñ te‘şîrini gör sâde nazm itseñ Rahîmî her sözüñ reşk-i sülhandan eylemez neyler	Kıta/10	,	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Kıta‘a-i tezkire-i evvel Rahîmî
443a	Vehbî	Şeb-i ‘ıyd içre kandil zeyn olup şehriñ menârında Hazân faşlı çerâĝân oldı raħmet lâle-zârında	Devâm-ı devlet ile çeşm-i dünyâyı qarîr eyle İlâhî müstedâm it anı taht-ı zer-nigârında	Gazel/8	,	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Ğazel-i Vehbî Efendi
443a-443b	Vehbî	Seyr-i Sa‘dâbâd düşdi yine ‘ıyd eyyâmına Olalım âmâde bir feth-i nevûñ peygâmına	Telh-kâm-ı zehr-i qahrûñ olmasun Vehbî -i zâr ‘ıyddur bir bûse vir şekker çalınsun kâmına	Manzu me/16	,	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Manzûme- i Vehbî Efendi
443b-444a	Şâhib	Lutf-ı ihlâşuñdur elħak bunca âşâr-ı bedi‘ Âşafâ saña ne ihsân itdi Rabbü‘l-‘âlemîn	‘Umr ile qahrı tecemmu‘ eylediñ şadruñda sen Görmedi saña olan eltâfi bir Şâhib mekin	Manzu me/8	,	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Manzûme- i der vaşf-ı tuĝrâ
444a-445a	Vaşlî	‘Aķıbet ey dil murâd üzre felek devrân ider Gerçi birkaç gün kemâl-i hüznüñi seyrân ider	Ey müşîr-i dâd perver dâver-i şâhib hüner Medħ ü evşâfuñla âħir Vaşlî bir divân ider	Kaside/ 30	Sıtayış	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Hâkpây-ı veliyü‘n- ni‘am âşaf- câh Vaşlî
445a-446b	Hasîb	Te‘âlallâh zihî feyz-i bahâr-ı şun‘-i Yezdânî Ki reşk-i bâĝ-ı cennet eyledi şaħn-ı gülistânı	Hasîbâ besdir iķşâr-ı sühen demdir ki şevķıyla Huzûr-ı feyz-i bahş-ı âşafa ‘arz it senâ-ħ‘âmı	Kaside/ 47	Sıtayış	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Kaşide-i Veyzevî Çelebi

446b-447b	Râşid	Hüdâvend-i muzaffer pâdişâh-ı ma' delet küster Cihangîr ü cihandâver şehinşâh-ı Sikender dâd	Didi ol âşaf-ı kâmil hıred fermân idüp Râşid Tekellüf çekmesün târih için erbâb-ı isti' dâd	Tarih/25	. . . . / . . . . / . . . . /	'İnâyetlü veliyü' n- ni' am ⁷⁰
447b-448a	Râşid	Hâk mübârek ide bu sâhil-serây-ı hürremi Mâlikü'l-bahreyn olan şevketlü Sultân Aḥmede	Râşidâ bu cây-ı vâlânun didüm târihini Sa' d ola kaşr-ı Neşâd-âbâd Sultân Aḥmede	Tarih/26	. . . . / . . . . / . . . . / - . . -	Târih-i Râşid Efendi
448a-448b	İşâk	Şehen-şâh-ı mu' allâ câh-ı Sultân Aḥmed-i Ğâzî Hüdâvend-i mü' eyyed dâver-i Cem-câh u Kisrâ-dâd	Hıtâmında bu me' vânuñ didüm İşâk târihin Bu beyt-i pâki İbrâhîm Paşa eyledi bünyâd	Tarih/8	. . . . / . . . . / . . . . /	Târih-i İşâk Efendi ⁷¹
448b-449a	Râşid	Şehen-şâh-ı muzaffer şehriyâr-ı ma' delet-küster Cihân-gîr-i zafer yâver hüdâvend-i cihân-ârâ	Tamâmında bu cây-ı dil-keşün târihini Râşid Didüm itdi binâ bu cây-gâhi âşaf-ı yek-tâ	Tarih/10	. . . . / . . . . / . . . . /	Târih-i Râşid Efendi
449a-449b	Nedîm	Mekârim-pîşe 'adl-endîşe Sultân Aḥmed-i Ğâzî Ki şâhen-şeh-i ta' bîrinden ancak zâtıdur maqşûd	Bu mısra' la Nedîmâ eyledi taḥrîr-i târihin Bu vâlâ kaşr-ı nev-ṭarḥ ola Sultân Aḥmede mes' ud	Tarih/15	. . . . / . . . . / . . . . /	Târih-i Nedîm Efendi
449b-450a	Nedîm	Şehen-şâh-ı cihân şevketlü Sultân Aḥmed-i Ğâzî Hemîşe taḥt-ı 'âlî üzre iclâli mezîd olsun	Du' â idüp Nedîmâ söyledi bu mısra' ı ol dem Bu kaşr-ı pâk Sultân Aḥmede yâ Rab sa' id olsun	Tarih/23	. . . . / . . . . / . . . . /	Târih-i Nedîm Efendi
450a	Râşid	Teberdârâna ḥâk bu dilgüşâ dergâh-ı âmâlün Şarîrin nağme senc-i müjde-i kâm u murâd itsün	Şeh-i devrân ile bânisinün şadr-ı sa' âdetde Hüdâ dervâze-i ṭâlî' lerin böyle güşâd itsün	Kıta/2	. . . . / . . . . / . . . . /	Kıt' a-i Râşid Efendi
450a	Râşid	Hemîşe tâ ki bu dergâh-ı 'izz ü ikbâlün Ola güşâdına vâbeste niçe fetḥu'l-bâb	Bunuñ vesâil-i bünyâdına dü ' âlemde Der-i ' inâyetün aç yâ müfettiḥü'l-ebvâb	Kıta/2	. . . . / . . . . / . . . . / . . . -	Velehû
450a	Râşid	Şeh-i dehrün görüp ḥayrâta meylin âşaf-ı dânâ Bu dergâh-ı şeref peymâyı böyle eyledi ihyâ	Hemîşe dâver-i devrân ile şadr-ı keremkârün Güşâd itsün bu güne dergeh-i devletlerin Mevlâ	Kıta/2	. . . . / . . . . / . . . . /	Velehû
450a	Râşid	Bârekallah dûdmân-ı 'izz ü şân Kalb-i bânisin Hüdâ pür nûr ide	Bâ' is-i bünyâd olan şâhenşehün Dûdmân-ı şevketin ma' mûr ide	Kıta/2	. . . . / . . . . / . . . -	Velehû

⁷⁰ Bu şiir, şairin divanında bulunmamaktadır. (Biltekin, 1993)

⁷¹ Bu tarih manzumesi şairin divanında bulunmamaktadır. (Doğan, 1997)

450a-451a	Vehbî	Pâdişâh-ı bahr u berr şâhib-kırân-ı nâm-ver Şehriyâr-ı dâd-ger-i zıll-ı Hüdâvend-i mecîd	Vehbiyâ târîhine me'mûr olup seyr eyledüm Hâk budur kim bî-nazîr olmuş o nev-tâk-ı meşîd	Tarih/16		-. - - / - . - - - / - . - - - / - . - -	Târîh-i Seyyid Vehbî Efendi
451b-453b	Vehbî	Şad-hamd Hâkîm-i müste'âna Kim virdi şifâ şeh-i cihâna	Dünyâya medâr-ı zindegânı Sermâye-i 'ömr-i câvidânı	Kaside/67	Sihhatname	-. - . / . - . - . / . - -	Şihhatnâme-i hümâyun velhû
453b-454a	Vehbî	Ol şeh ki hümâ-yı 'izz ü şâna Devletli başıdır âşiyâna	Ser-tâ-be-ka-dem celâl ü devlet Başdan ayaga şükûh u şatvet	Kaside/20	Sihhatname	-. - . / . - . - . / . - -	Der vaşf-ı a'zâ
454a-454b	Vehbî	Mümkün mi sitâyîş libâsı Zer-beft-i Sikender eñ kabası	Şehler olamaz anuñla hem-ser Eñ eşrefi olur aña çâker	Kaside/20	Sihhatname	-. - . / . - . - . / . - -	Zerdûzî-i hayyât hâme
454b-455a	Vehbî	Kağı şehüñ itdi Rabb-ı 'âlem İklîm-i kemâli mülküne zamm	Ol şâh-ı güzîn ki oldı el-hâk Eslâfa meziyyeti muhâkkağ	Kaside/10	Sihhatname	-. - . / . - . - . / . - -	Ta'rif-i kemâl-i pâdişâhî
455a-455b	Vehbî	Âyine-i tab'-ı münceledür Yüz şûret-i ma'rifet celidür	Olmaz hele böyle pür hüner şâh Taşîn taşîn tebârek'alah	Kaside/18	Sihhatname	-. - . / . - . - . / . - -	Vaşf-ı hüner cihanpenâh ⁷²
455b-456a	Vehbî	Tab'ında var ol kadar nezâket Gül hâr görünür aña nisbet	Çün geldi şifâ şeh-i cihâne Kesb itdi hayât-ı nev zamâne	Kaside/10	Sihhatname	-. - . / . - . - . / . - -	Der vaşf-ı lefâfet tabi'at
456a-457b	Vehbî	Derk eyle bu hikmet-i Hudâyı Gör şûret-i qahrda 'atâyı	Hârislere geldi h'âb-ı râhat Kalmadı hirâs-ı düzd ü gâret	Kaside/16	Sihhatname	-. - . / . - . - . / . - -	Der mev'ıza vü beyân-ı hikmet

⁷² Şairin divanında eksik beyitler vardır. (Dikmen, 1991: 283)

456b-460b	Vehbî	Sulh ile cihânî râhat itdi A'dâ dağı 'arz-ı hullet itdi	Vehbî saña müjde vü beşâret Yazdı kalem-i kabûl temmet	Kaside/ 144	Sihhat name	---/.---/---	Der vaşf-ı nâşir ü mefâhir
461a-461b	Vehbî	Bihamdillah cihân şâd oldı peygâm-ı meserretle Şimâh-ı dehr taldı sıyt-ı gül-bang-ı beşâretle	Sitâyışden idüp izhâr-ı 'aczi-ı kudret ey Vehbî Du'â-yı hayra şarf it vaqtüni sıldk-ı taviiyetle	Kaside/ 27	Sihhat name	---/.---/---/ ---	Şihhatnâm e-i diger Li-Vehbî Efendi
461b-462b	Râşid	Hakka şükr olsun dem-i luğf-ı Hudâ hengâmıdır Geçdi eyyâm-ı keder şevk ü şafâ hengâmıdır	Rîze-çîn-i ni'met olup bu arada sen dağı Furşatı fevt eyleme Râşid du'â hengâmıdır	Kaside/ 33	Sitayış	---/.---/---/ ---	Kaşide-i Râşid Efendi
462b-463b	Nedîm	Şâd geldiñ ey vezîr-i a'zam-ı mihr-iştihâr Yümn-i teşrîfîñ ile oldı bu mesned kâm-kâr	Böyle her sâl eyleyüp teşrîf 'izz ü şân ile Vaşfına olsun Nedîmiñ hâmesi gevher-nişâr	Manzu me/19	-	---/.---/---/ ---	Manzûme- i Nedîm Efendi
463b-464b	Râşid	Bi hamdillah yine olup reside mevsim-i sermâ Sükûn buldı harâret-bağş olan tâb u tef-i germâ	Tevâlî üzre mâdâm eyleye şayf u şitâ devrân Şafâ-yı kalb ile germ eylesün meclislerin Mevlâ	Manzu me/29	-	---/.---/---/ ---	Manzûme- i Râşid Efendi
464b-465a	Sâlim	Çemen-zâre metâ'-ı feyz-i Hak bir kârvân geldi Yüzi güldi bahârîñ gül-şeniñ beñzine kan geldi	Devâm-ı devletiñ Hakdan diler Sâlim du'âciñdir Der-i iclâliñe gâyetde zâr u nâtüvân geldi	Kaside/ 24	Sitayış	---/.---/---/ ---	Kaşide-i Trabzonî Sâlim Efendi
465a-466a	Sâlim	Ğurre-i 'îd oldı ebr-i nîzeden nâ-geh 'iyân Çeşm-i 'aşkıda mişâl-i 'aks-i ebrû-yı bütân	İrdi söz encâma Sâlim itme taşvîl-i kelâm Ba'd ez-în eyle du'â-yı devletin derd-i zebân	Kaside/ 33	İydiye	---/.---/---/ ---	'İdiyye-i Sâlim Trabzonî
466a-467a	Vehbî	Dilde kudret yok ki yâre sırr-ı meknûnum diye Acıyup şerh ide yâram zağm-ı pür-hûnum diye Olsa bir mağrem ki ahvâl-i diger-günüm diye Ol şacı Leylâ umaram baña Mecnûnum diye Gezmesün gelsün belâ tağında mağzûnum diye	Bende olursañ ol ey Vehbî o şâh-ı müşfîka K'itmeyüp bir cürm için mağv-ı huğûk-ı sâbîka Kahrı da bir güne luğf ola muhibb-i şâdîka Dilber oldur ey Muhammed hışm idicek 'âşîka Boynuña bend eylerem zülf-i hümâyûnum diye	Tahmis/9	-	---/.---/---/ ---	Tahmis-i Vehbî Efendi
467a-468a	Şalâhî	Habbezâ âşaf-ı devrân ki dil-i dânası Ma'den-i luğf u kerem cûd u 'atâ deryâsı	Âşafâ eyle Şalâhî kuluñ cürmini 'afv Kim anıñ haddi degil medh-i şenâ kılması	Kaside/ 29	Sitayış	---/.---/---/ ---	Şalâhî-nâm kapudân pîr

468a-468b	‘Âşım	Şeb-i îd irdi yandır sâkıyâ kandîl-i şahbâyı Gözi görsün birâz rind-i kadeh nûşuñda dünyâyı	Du‘â hengâmı geldi vaqt-i nâzıkdir velî ‘Âşım Hemân bir beyt ile iste murâd-ı pîr ü zebânı	Kaside/ 21	Sıtayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i beççe-i ‘Âşım
468b-471a	Sâmî	Demdür ki eyleye kalem-i râstın-sıfât Seccâde-i şahîfede kad kâmeti’ ş-şalât	Eyle kabûl Sâmî -i zârûñ niyâzını K’oldur kemîne-‘abd-i hazîn-i Muhammedi	Terci-i Bend/79	-	. . . / . . . / . . . / - . -	Tercî-i bend-i mu‘aşşer Sâmî Efendi
471b-473a	Kelîm	Ol kim ruḥ-ı hûb-rîziñe gâhî nazar eyler Medd-i nigehin rişte-i lü’lü-i ter eyler	Memdûhını mânend-i Kelîm -i suhen-ârâ Zâtıñ gibi bir zübde-i nev‘-i beşer eyler	Kaside/ 54	Sıtayış	. . . / . . . / . . . / . . .	Kaşide-i Kelîm Efendi
473a-475a	Vehbî	‘İd geçdiyse n’ola zevk ü şafâ çendandır Dil şeb-i mest-i tarab rûy şeh-er-i ḥandandır	Benden istersen eger pend saña ey Vehbî Da‘vi-i şî‘ri koyup ḥayr du‘â çespondır	Kaside/ 66	Sıtayış	. . . . / . . . . / . . . . / . . .	Kaşide-i Vehbî Efendi ⁷³
475a-476b	Sâlim	Temevvüc itdi tâ ki kulzum-ı elţâf-ı Rabbânî Getürdi sâhil-i ma’nâya her vârid-i ‘irfânî	Yeter Sâlim du‘â-yı devlet ü iqbâline el aç Du‘â hengâmıdur buldı kaşide ḥadd ü pâyânı	Kaside/ 48	Teşekkür name	. . . . / . . . . / . . . . /	Teşekkürn âme-i Ṭrabzonî Sâlim Efendi
476b-477a	-	Şadra‘zam âşaf-ı İbrâhîm Pâşâ kerîm Şübhe yoḡdur olduḡına ism-i a‘zam mazharı	‘Arş-ı Belkîsı getürdi âşaf-ı bin ber ḥayâ Âşaf-ı devrân ise yaḡdırdı bârân-ı zeri	Kıta/2	,	. . . . / . . . . / . . . . / - . -	Kıta‘a-i bî- Nazîr ⁷⁴
477a	Nedîm	Ey şehensâh-ı hümâyûn pâye vü Dârâ ḥaşem Eyleye mañşûr dâyim ceşşini Rabb-i mucîb	Ḥâme-i mu‘ciz raḡamla eyledim bir bir ḥesâb Geldi biñ yüz kırk lafz-ı naşr ile fetḥûn qarîb	Manzu me/5	,	. . . . / . . . . / . . . . / - . -	Manzûme- i Nedîm Efendi
477b-478a	Râşid	Pâdişâh-ı baḡr u berr sultân-ı İskender-siyer Ya‘ni Sultân Aḡmed ol ḥâḡân Feridûn-ı ḡulâm	Sûy-ı hâtifden iştîdüm Râşidâ târiḡini Câmi‘-i ra‘nâ münevver ma‘bed-i ‘âlî-maḡâm	Tarih/12	,	. . . . / . . . . / . . . . / - . -	Târiḡ-i Râşid Efendi

⁷³ FŞM’de eksik beyitler vardır. (Dikmen, 1991: 72)

⁷⁴ Bu şiirin mahlası tespit edilememiştir.

478a	Râşid	Şadr-ı bî-hemtâ vekîl-i muṭlaḡ-ı sultân-ı dehr Kim fa'âl-i ḡayrdur her hâlde münşahibi	Zâyirânından işitdüm Râşidâ târîhini Bî-bedel yapıldı İbrâhîm Paşa mektebi	Tarih/11	'	.._/_/.._/_/.._/_/ -.-	Târîh-i berây-ı mekteb-i Nevşehir er-Râşid Efendi
478a-478b	Râşid	Ḥidiv-i baḡr u berr Sultân Aḡmed Ḥân mülk-ârâ Ki ḡaḡ dergâhın itmiş mültecâ Cemşid ü Dârâya	Bu ḡüne 'ârif-i resm-i mürüvvet görmedük Râşid Emânet eyledük zât-ı kerîmin Ḥaḡ te'âlâya	Tarih/13	'	.._/_/. _._._/_.._/_/ -.-	Târîh-i berây-ı ḡamâm-ı Nevşehir er-Râşid Efendi
478b-479a	Râşid	Şehen-şâh-ı zamân Sultân Aḡmed Ḥân-ı şâliş kim Vücûdı nuḡbe-i aşlâbdur ecdâd u âbâdan	Murâdı dâver-i dehre du'â celb itmedür Râşid Bu me'vâ-yı münâsibde daḡı bu 'ayni icrâdan	Tarih/7	'	.._/_/. _._._/_.._/_/ -.-	Târîh-i çeşme er-Râşid Efendi
479a	Râşid	Şehen-şâh-ı cihân Sultân Aḡmed Ḥân-ı zî-şânuñ Zamân-ı devletinde buldı başḡa zîb ü fer dünyâ	Görenler didiler târîhini menḡûṭ ile Râşid Bu ḡân bu çârsû Nevşehirî âbâd eyledi ḡaḡḡâ	Tarih/6	'	.._/_/. _._._/_.._/_/ -.-	Târîh-i ḡân u çârsû er-Râşid Efendi
479a-479b	Râşid	Vezîr-i a'zam u dâmâd-ı Sultân Aḡmed-i şâliş Ki dâ'im himmeti maşrûf-ı ârâm-ı berâyâdur	Ḥıtâmın ḡuş idüp menḡûṭ ile Râşid didüm târîḡ Bu bî-mânend ḡân bünyâd-ı İbrâhîm Paşadur	Tarih/8	'	.._/_/. _._._/_.._/_/ -.-	Târîh-i diger berây-ı ḡân er-Râşid Efendi
479b-480a	Vehbî	Ḥazret-i Sultân Aḡmed Ḥân-ı ḡâzî kim anuñ 'Aḡl-ı küll tedbirine nisbetle ṭıfl-ı mektebî	Vehbi -i bende du'â idüp didi târîhini Cûd-ı İbrâhîm Paşa yapıdı bu nev mektebi	Tarih/15	'	.._/_/_/.._/_/_/.._/_/_/ -.-	Târîh-i mekteb-i Nevşehir el-Vehbî Efendi
480a-480b	Nedîm	Şadr-ı a'zam âşaf-ı 'âlî-cenâb-ı muḡterem Ya'ni İbrâhîm Paşa ma'den-i cûd u 'aḡâ	Didi bu mışra' ile târîḡ-i itmâmın Nedîm Ḳıldı İbrâhîm Paşa câmi'-i enver binâ	Tarih/10	'	.._/_/_/.._/_/_/.._/_/_/ -.-	Târîh-i câmi-i Nevşehir Nedîm Efendi

480b-481a	Nedîm	Şehriyâr-ı baħr u ber şâhib-kırân-ı sarķ u ğarb Hüsrev-i Cem-pâye Sultân Ahmed-i 'âli-cenâb	Eyledüm çün vaķt-i itmâmın Nedîmâdan su'âl Böyle iki mışra'-ı târîh ile virdi cevâb	Tarih/25	, - . - - / - . - - - / - . - - - / - . - -	Târîh-i ħammâm-ı Nedîm Efendi
481a-482b	Şâkir	Cenâb-ı zıll-i Hâķ Sultân Ahmed Hân-ı ğâzinüñ Hüdâ dūr itmesün zıll-i zâlılin fark-ı dünyâdan	Oķurlar şu gibi leb-teşnegân târîhini Şâkir Gel iç nev-çeşme-i dil-cü-yı İbrâhîm Paşadan	Tarih/29	, - . - - - / - . - - - - / - . - - - - / - . - - - -	Târîh-i Şâkir
482a-483a	Şehdî	Ĥamdülillah ki feyz-ı Rabbânî 'Âlemi kıldı şâd-ı ĥandânî	Şehdî-i zârî eyleme maħzûn Şâd-kâm eyle bu şenâ ĥâmı	Nazm/25	, - . - - - / - . . . . /	Nazm-ı pîrâne-i Şehdî Efendi ⁷⁵
483a-483b	Vehbî	Ĝurre-i Zi'l-ħicce şanmañ eyledi şâĥın 'ıyân Kendin İsmâ'île ĥurbân eyleyen kebş-i cinân	Yolına ĥurbân olup Vehbî gibi biñ ĥaste-dil Ĥaşre dek şîĥhatle olsun mesnedinde kâmurân	Gazel-i Müzey yel/10	, - . - - - / - . - - - - / - . - - - - / - . - -	Müzeyyel gazel Vehbî Efendi
483b	Vehbî	Bu saķr-ı pâk-i tevĥîd iştimali eylemiş taħrîr Cenâb-ı Ĥazret-i Şulţan Ahmed Hân-ı Kisrâ-dâd	İdüp miftâh-ı ğeñç feth u nuşret olduĝın eş'âr Derd-i vâlâ-yı ĥaşra itmiş âvîze hümâyün bâd	Kıta/2	, - . - - - / - . - - - - / - . - - - - / - . - - - -	Kıt'a-i ĝarrâ
483b	Vehbî	Âşiyân itdi bu dergehde hümâ-yı iķbâl Oldı bu saķr-ı hümâyün o hümâya per ü bâl	Diñle bu bâbda bi'llâh sözüme gerçektir Aña kim girse ider zevķ u şafâ istiķbâl	Kıta/2	, - . - - - / . . . . - / . . . . - / - . . -	Kıt'a-i ĝarrâ
483b	Vehbî	Bu ĥaşr-ı bi-bedel kim ki ĝeħ olur vaķt-i âsâyiş Cihangîr-i zamâne fâtiĥ-i Tiflîs ü Tebrîze	Degildir tâķ-ı dergâhında resm-i ĥaķķ-ı sultânî O miftâh-ı zaferdir dest-i nuşret itmiş âvîze	Kıta-2	, - . - - - / - . - - - - / - . - - - - / - . - - - -	Kıt'a ⁷⁶
483b-484a	Vehbî	Âşaf İbrâhîm Pâşâ menzildir bu maķâm Kim der-i dergâhına yüz sürse olur şâd-kâm	Böyle bir bâb-ı murâd olur mı kim iķbâl ile Vefķ-ı devlet eylemiş resm üstine şâh-ı enâm	Kıta-2	, - . - - - / - . - - - - / - . - - - - / - . - -	Kıt'a
484a	Nedîm	Ey mu'azzam hüsrev-i 'âli-maķâm Devletüñ Allâh kılsun ber-devâm	Eyledüm şevketlü ĥünkârım ĥisâb Ĝâlibâne oldı târîhi tamâm	Tarih/7	, - . - - - / - . - - - - / - . . -	Târîh-i şulĥiyye ⁷⁷

⁷⁵ FŞM'de eksik beyit vardır. (Bayındır, 2008: 308)

⁷⁶ Bu kıt'a şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Dikmen, 1991)

⁷⁷ Bu tarih manzumesi şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Macit, 1997)

484a-484b	Neylî	Çapıñda hizmetin bir kişvere hân olmadan yegdir Huşul-i kâm ile gurbetde handân olmadan yegdir Nigâh-ı iltifâtin mîr-i mîrân olmadan yegdir Derinde rîze-çînî Çine hâkân olmadan yegdir Eşigiñde kul olmak Mışra sultân olmadan yegdir	Olup her dem meserret devletiñle 'âleme sârî Seniñle mesned-i ikbâlî pür-zîb eylesün Bârî Çapıñdan kılmasun mehcür hergîz Neylî -i zârî Sözi dâ'im budur ger söyledürseñ ol dil-efkârî Eşigiñde kul olmak Mışra sultân olmadan yegdir	Tahmis/7	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Tahmis-i tazmîn- güne Mirzâ-zâde Neylî Efendi
485a-486a	Hâtif	Sâkî gül ü mül zîb-i kefi ehl-i keremdir Ârâyîş-i ser-şîşe-i 'işret-geh-i Cemdir	Da'vâ yerine eyle du'â şıdk ile Hâtif Şadrında beğâsıyla du'â emri ehemdir	Kaside/ 46	Sıtayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Hâtif-i Bursevî
486a-486b	-	Tâ'at âyîn hâmi-i dîn muhtedâ-yı müslimîn Zıllı Rabbü'l-âlemîn kuvvet dihi şer'î Resul	Budur ol mışra' ki sultâna buyurdı şehriyâr Fâtıma sultân itsün câmi' in Allah kabûl	Tarih/15	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Şiirin başlığı yoktur. ⁷⁸
487a	Nedîm	Şehen-şâh-ı hümâyûn-pâye Sultân Ahmed-i Gâzî Fürûğ-ı şem'-i mihrâb-ı hilâfet sâye-i Yezdân	Bu mışra'la Nedîmâ söyledi târih-i itmâmın Ne a'lâ câmi' ihyâ itdi el-hağ Fâtıma Sultân	Tarih/14	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Târih-i câmi-i Hazret-i Sultân Zehrâ Menkabetü 'n-Nedîm Efendi
487b	Vehbî	Şems-i burc-ı saltanat sultân-ı Zehrâ-menkabet Duhter-i 'işmet-penâh-ı Hazret-i Hân Ahmedî	İbtidâ itdükde te'sis-i binâyâ Vehbiyâ Söyledüm itmâmına târih için bu müfredi	Tarih/8	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Târih-i Vehbî Efendi
487b	Vehbî	Çıka beş vakte mü'ezzin okuya târihin Eşer-i Fâtıma Sultân zihî câmi'-i pâk	-	Tarih/1	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Târih-i Diger Vehbî Efendi
487b-489a	Vehbî	Lem'a-i feyz-i ehad lutf-ı Hüdâvend-i şamed Sâye-i Hâlık-ı bî-vâlid ü bî-küfr ü veled	İde Vehbî kuluñu dañi bunuñ gibi nice Nazm-ı âşâr-ı teri anuñ ile müstes'ad	Tarih/49	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Târih-i Şulhî Vehbî Efendi

⁷⁸ Şiirin mahlası tespit edilememiştir.

489a-491b	Vehbî	Bâreka'llâh ey cihânuñ dâveri 'Âlemün şâhib-kırân-ı şaf-deri	Vehbiyâ şad-şükür bî-sefk-i dimâ' Hâşıl oldı cânibinün maqşadı	Terkib-i Bend/70		.._/_.._/_.._	Terkib-i bend-i Vehbî Efendi
491b-492b	Râzî	Şâh-ı 'âlem dâver-i âli-güher Zîb-bağş-ı mesned-i tâc ü kemer	Bundan a'lâ ola mı fevz ü felâh Gâlibâne olasın şulh u şalâh	Terkib-i Bend/27		.._/_.._/_.._	Terkib-i bend-i Râzî Efendi
492b	Vâsîf	Şehinşâh-ı cihân Hân Aḥmed-i Ğâzî ki lâyıkdır Ṭurursa pişgâhında mülûk-ı 'aşr-ı şaf ber şaf	Peyâmında o şulhuñ feyz-i Ḥakdan isti'ânetle İderken fikr-i târiḥin bu 'abd 'âciz-i Vâsîf	Tarih/11		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târiḥ-i İmâm-ı Evvel
492b-493a	Kelîm	Hâmi-i Bathâ ü Yeşrib pâdişâh-ı şark u ğarb Fâtih-i mülk-i 'Irak ü mâlik-i Rûm u Hicâz	Geldi çün bir müjde târiḥin didüm anuñ Kelîm Bildi ḥaddin kıldı Sultân Aḥmede Eşref niyâz	Tarih/13		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târiḥ-i Kelîm Efendi
493a-493b	Kelîm	Pâdişâh-ı heft kişver şehriyâr-ı baḥr u berr Ya'ni Sultân Aḥmed-i şâliş o İskender-siyer	'Aqd-i şulhı ğuş idüp hâtif didi târiḥini Oldı İrân ehl-i Sultân Aḥmede fermân-ber	Tarih/11		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târiḥ-i şulhi der sitâyiş
493b	Şadîk	Olinca mülk-i 'Acem emr-i Ḥak ile zâyil Şeh-i cihânuñ 'aceb şemş-i baḥtı buldı şeref	Şadîk itdi bu dem-i inḫıyâdına târiḥ Hüveyze virdi olup şulh-ı bî-ġümân Eşref	Tarih/5		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târiḥ-i Şeyḥ-zâde Şadîk Efendi
494a-495a	Şâkir	Ḥüdânuñ zıll-ı pâki nâm-dâş-ı faḥr-ı levlâki Muṭi'-i emr ü fermânı ḥidiv-i ma' delet-fermâ	Yazıldı sâl-i şulhuñ kilki Şâkir birle târiḥi Didi Eşref amân şulh oldı Sultân Aḥmed-i dâna	Tarih/30		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târiḥ-i Şâkir
495a-495b	Nebîh	Pâdişâh-ı âfitâb-eşrâk-ı âfâk-ı cihân Dâver-i ġitî-sitân vü tâc-bağş-ı ḥüsrevân	Geldi eşnâ-yı haberde böyle târiḥ ey Nebîh Aldı Eşref şulh ile Sultân Aḥmedden amân	Tarih/18		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târiḥ-i şulh-ı Nebîh
495b-496b	Şubḥî	Yine dest-i hümayûn ile Sultân Aḥmedün şimdi Çekildi dide-i âfâka bir kühl-i Şifâhânî	Uzatma Şubḥiyâ besdür sözi tûl ü dirâz itme Du'â hengâmıdur buldı kaşideñ çünki pâyânı	Tarih/26		.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Târiḥ-i şulh-ı Şubḥî Çelebi
496b-497b	İşmet	Nedir ol müjde-res-i peyk-i şabâ-yı peyġam ġül-şen-i şulh u şalâh ile cihân reşk-i İrem	Bu teşâdüf nedir ey ' İşmet -i pâkîze-edâ Dest-ber-âverde du'â eyleyelim oldı ehemm	Kaside/ 34	Sulhiyye	.._/_/.._/_/.._/_/ .._/_	Kaşide-i şulhiyye-i İşmet

497b-499b	Vaşşâf	Ey şehsüvâr-ı sâha-i dâd u kerem-veri Vey milket-i şadâreniñ inşâf-perveri	Vaşşâf-ı dilhazîn ü du ‘â-gû-yı hâş kim Şeb tâ seher bu meşgaleden ğaflet eylemem	Kaside/ 50	Sitayış	___/___/___/ -_-	Kaşide-i kâdı-i Selânik Vaşşaf
499b-503a		Arapça	Arapça				Arapça tarih
503a-505a	Râşid	Bi-hamdi’llâh yine zevk ü şafânî geldi hemgâmı Açıldı gonce-i n’üşküfte-i gül-zâr-ı nâ-kâmî	İdüp maḥfûz Mevlâ cümlesin âfâtdan Râşid Karîn-i imtidâd itsün bu devr-i behcet-encâmı	Kaside/ 54	Sitayış	___/___/___/ -_-	Kaşide-i Râşid Efendi
505a-505b	Şâhib	‘Âlem firûzdu ol mehûn mihr-i tal’atı Hûrşîdi yaḫdı tâbiş-i mihr ü maḥabbeti	Şâhib nesim-i ‘âtıfet-i şadr-ı Cem-gulâm İtdi küşâde gonce-i bâğ-ı tabî’atı	Gazel-i Müzey yel/20	-	___/___/___/ -_-	Müzeyyel gazel-i İmâm-ı Sultânî Şâhib Efendi ⁷⁹
505b-506a	Râzî	Şükr-i Hudâ ki rûy-ı şafâ gördi hâş u ‘âm Mirât-ı şulḫa virilicek şayḫal-ı tamâm	Râzî hücûm-ı mevc-i kaşâ’id zamânıdır Başla du ‘âya baḫr-i tavil olmasun kelâm	Kaside/ 19	Sitayış	___/___/___/ -_-	Kaşide-i Râzî Efendi
506a-507b	Vehbî	Eyyâm-ı bahâr içre gül olursa güşâde Manḫal daḫı gül ocağıdır şâm-ı şitâda	Luḫf u keremiñ zindesidir eylediñ ihyâ Vehbî kuluñı nâ’il idüp kâm-ı fu’âda	Kaside/ 35	Sitayış	___/___/___/ -_-	Kaşide-i Vehbî Efendi
507b-508a	Nedîm	Şafâ geldüñ eyâ düstûr-ı zî-şân-ı kerem-perver Hemîşe ḫazret-i Ḥaḫ ‘izz ü şânuñ eylesün ber-ter	Hemân Ḥaḫ dâ’imâ maḥfûz idüp zât-ı keremkârîñ Açılsun böyle meclislerde dâ’im ḫâtır-ı enver	Manzu me/16	-	___/___/___/ -_-	Manzûme- i Nedîm Efendi
508a-509a	Şâkir	Dîde rûşen faşl-ı şâdî vaḫt-i hurremdir gelen Ḥâk pâyı tûtiyâ-yı çeşm-i ‘âlemdir gelen	Bendesin gördükde ‘ömri vârola cânân dimiş Şâkir -i zâr-ı perîşân-ḫâl dirhemdir gelen	Manzu me/33	-	___/___/___/ -_-	Manzûme- i Şâkir
509a	-	Leyâlî zülf-i dilber veş füzûn u meşk-i peymâdır Lebin yâd idelim zirâ ki vaḫti zevk ü ḫelvâdır	Hüdâyâ zât-ı pâkin dâ’im eyle sadr-ı devletde Vücûdı bâ’is-i emn ü emân-ı halk-ı dünyâdır	Manzu me/8	-	___/___/___/ -_-	Manzûme- i der vaşf-ı ḫazret-i âşaf ⁸⁰

⁷⁹ Bu gazel-i müzeyyel şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Büyüktosunoğlu, 1991)

⁸⁰ Şiirin mahlası tespit edilememiştir.

509b-510a	Râşid	Levhaşallah yine hengâm-ı meserret geldi Gidüp eyyâm-ı keder yerine râhat geldi	Ola hâtırları maqrûn-ı meserret tâ kim Diyeler vaqt-i şitâ mevsim-i şoşbet geldi	Kaside/ 17	Sıtayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · ·	Kaşide-i Râşid Efendi
510a-510b	Râzî	'Arz-ı cemâle pencereler dîde dîdedür Her çift ü tâk-ı 'izzet idüp kâd hamîdedür	Râzî gibi cemî' -i cihân halkı şubh u şâm İtsün du'â-yı devletine ihtimâm-ı tâm	Terkib-i Bend/20	-	· · · / · · · / · · · / · · ·	Terkib-i bend-i Râzî Efendi
510b-513a	Vehbî	Dönderüp çarh-ı felek evzâ-yı nâ-çesbânını Şükr kim gördük hele ber-vefķ dil devrânını	Besdir ıtınâb-ı suhan Vehbî yeter teng oldı vaqt Eblaķ-ı rûzuñ hayâl it tengi-i meydânını	Kaside/ 74	Sıtayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · ·	Kaşide-i Vehbî Efendi
513a-513b	Nedîm	Sa'âdetle gelüp ey 'âlemiñ düstür-ı zî-şânı Nişestiñ dûş-ber-düş-ı sipihr itdi bu eyvânı	Hemîşe böyle sâ'ir kullarıñla şıhr-ı zî-şânıñ Gören sâyeñde mu'tâd olduğı el'tâf u ihsânı	Kaside/ 17	Sıtayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Kaşide-i Nedîm Efendi
513b-514a	Şâkir	Şafâ geldüñ eyâ şâh-ı cihânüñ şadr-ı mümtâzı Vezîrân-ı 'izâmuñ kâdr ü şân ile ser efrâzı	Hüdâdan isterüz geldikde her şayf u şitâ Şâkir İdüp peyk-i şafâ bezmünde icrâyı sülhânsâzı	Manzu me/23	-	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Manzûme- i Şâkir
514a-515a	Sâlim	Şehinşâh-ı cihâna haķ bu kim luţf-ı ilâhîdür Behîn dâmâd-ı 'âlîşânı şadr dâd-ı hıvâhîdür	Du'â itse nola iķbâl-i rûz efrûzıña dünyâ Huşuşâ kemterin bendeñ çerâğuñ Sâlim -i şeydâ	Manzu me/21	-	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Manzûme- i Trabzonî Sâlim Efendi
515a-515b	Sâlim	'Aceb mi olsa 'âlem zülf ü la'l-i yâre dildâde Şeb-i yeldâda a'lâ zevķ olur şîrin-i helvâda	Hüdâyâ şadr-ı a'zamla yegâne şıhr-i zîşânın Haţâdan Sâlim eyle dâ'imâ kıl ğamdan âzâde	Manzu me/13	-	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Manzûme- i berây-ı tebrik-i kudûm
515b-516a	Âşım	Olup tevfiķ-ı rehberin fakîr-i bî ser ü pâyê Bugün düşdi yolum nâĝâh-ı semt-i h'âce pâşâya	Niçün sen de şaf-ı erbâb-ı hâcâta dizilmezsin Ne çekmişsün serüñ tiryâkî Âşım genc-i nihâye	Manzu me/16	-	· · · · / · · · · / · · · · / · · · ·	Manzûme- i 'Âşım
516a-517a	Ğanî	Sipihr-i kevkebe ey âfitâb-ı bedr âşâr Şehâb-ı mevhibe vey şadr-ı câh-ı güher bâr	Ğanî -i bî-ser ü sâ mân ğalenderim maşdar Be-baħr muħabbet-i fakrım nebâşedem dînâr	Kaside/ 24	Sıtayış	· · · · / · · · · / · · · · / · · ·	Kaşide-i Ğanî

517a-518a	Faşıhî	Bi-ḥamdi'llâh felek pertev-i mihr-i luṭf-ı Mevlâdır Ki her bir necmi çeşm-i şevka bir mâh-ı mücellâdır	Faşıhî 'âlem-i ma'nâda deryâ-yı belâğatin Söziñ gûş-ı 'arûs-ı bikr-i fikre dürr-i yek-tâdır	Kaside/ 30	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşıde-i Faşıhî
518a-519b	Faşıhî	Ḥayli müddet idi çekmekde idim ism-i Celâl Eyledi şâhid-i iḳbâl baña 'arz-ı cemâl	İtdi tûl-i emel-i dehri nazardan sâkıt Medd-i zülfiñ olalı çeşm-i Faşıhî ye ḥayâl	Kaside/ 47	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşıde-i Faşıhî
519b-521b	Vehbî	Şâneke'llâh ey cihân-gîr-i Sikender-iḳtidâr Tâc u taht itsün seniñle tâ be-maḥşer iftiḥâr	Muşhaf-âsâ feth idüp dest-i du'â-yı şıdḳ ile İdelim ḥatm-i sūḥan ey Vehbî -i ihlâş-kâr	Kaside/ 62	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşıde-i Vehbî Efendi ⁸¹
521b-522b	Âşım	Biḥamdillâh cihân âsûde 'âlem pür meserretdür Zamân-ı şulḥ u şâdî mevsim-i ârâm u râḥatdur	Du'âya başla Âşım ehl-i dâniş hep bu esnâda Hüner 'arz itmege çün dîde düz refet-i firşatdur	Manzu me/27	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Manzûme- i Çelebizâde 'Âşım Efendi
522b-523b	Âşım	Her nazm-ı dilpezîr ki cândan nişân virür Her ḥarf-i nâşenîdi dile kût-i cân virür	Beytü'l-ḥazinde itme figân luṭf-ı âşafı ' Âşım senüñde maṭlubıñı bî gümân virür	Manzu me/33	-	. . . / . . . / . . . / . . .	Manzûme- i 'Âşım-ı Diger
523b-524b	Vehbî	Bağlayup çenber-i zer-naḳş ile zîver ḥâtem Döndi ol duḫtere kim nâmına dirler ḥâtem	Ma'n-ı şeybâni-i ma'nâda kuluñ Vehbî dir Çok degil bezl-i sūḥande diseler ger ḥâtem	Kaside/ 27	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşıde-i Vehbî Efendi
524b-525a	Vehbî	Gördi ki olmaz ebr-i şitâ dehre berf-bâr Şehre beyâz aḳçeyi yağdırdı şehir-yâr	'Abd-i direm ḥarîdesi Vehbî daḫı bula Dînâr-i Aḫmedî gibi devrinde i'tibâr	Kaside/ 25	Sitayış	. . . / . . . / . . . / . . .	Kaşıde-i Vehbî Efendi
525a-525b	Vehbî	Leylâ-yı siyeh ḥayme-i raḥmet ki bu şebdür Mecnûn gibi sevdâ-zedesi ḳavm-i 'Arabdur	Teshîr idüp şarḳ ile garbı çü Sikender Şâhenşeh-i Rûm u 'Acem ü Hind ü 'Arabdur	Kaside/ 14	Regaibiye	. . . / . . . / . . . / . . .	Regâyibiy ye-i der na't-ı pâdişah

⁸¹ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Dikmen, 1991: 61)

525b-526b	Vehbî	‘Âşıkam âşıkânedür sūhanım Şu’ledür dil zebânedür sūhanım	Devletün dâ’im ide Hâk mâdâm Vehbîyem şadıkânedür sūhanım	Kaside/ 31	Sitayış	-. _ _ / . _ _ _ / . . _	Kaşide-i Vehbî Efendi
526b-528a	Vehbî	Nev-rûzdur cihân yine reşk-i cinân olur Pîr-i zamâne tâzelenir nev-cevân olur	Vehbî sözün du’â ile hatm eyle kim du’â Zeyl-i sūhanda vâcibe-i şâ’irân olur	Kaside/ 46	Nevruzıyye	_. _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / -. _ _	Nevrûziyye-i Vehbî Efendi
528a-528b	Vehbî	Sükker-i şükr-i mükerrerle pür olup mahbere Tehniyetde döndi hâmem meblağ-ı gül-şekkere	Virdi ol dâd u dihişde Ma’n ü Hâtem dâdını Vehbiyâ anuñ da her maşşûdını Allâh vire	Gazel-i Müzey yel/8	,	-. _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / -. _ _	Ėazel-i müzeyyel-i Vehbî Efendi
528b-529a	Vehbî	Hoş düşdi haţ u hâl leb-i dil-ber üstine Güyâ ki düşdi mûr u meges sükker üstine	Sen de nazîre eyle de Vehbî kaşide yaz ‘Ayn-ı ‘atâ-yı şadr-ı kerem-güster üstine	Gazel-i Müzey yel/10	,	_. _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / -. _ _	Ėazel-i müzeyyel-i Vehbî Efendi
529a	Vehbî	Mest itdi beni dâ’ire-i şâgar mı nedür bu Deldi yüregüm nağme mi hançer mi nedür bu	Vehbî ney-i hâmeñde ne bu lezzet-i güftâr Ėayret geliyor söz mi ya sükker mi nedür bu	Gazel-i Müzey yel/11	,	_. _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Ėazel-i müzeyyel-i Vehbî Efendi
529b-530b	Rahmî	Gönül bir ser ü kadde ‘âşık-ı âşifte sâmandur Ki ‘âlem sâye-veş yânında hep hâk ile yeksândur	Du’âya başla şimden soñra ihlâş üzre ey Rahmî Du’â encâmı sözde köhne resm-i tâze güyandur	Manzu me/32	,	. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Manzûme- i Rahmî Ağa
530b-531b	Şadık	Çerâgân oldı lâle şem’-i bezm-i dâverân oldı Zemîn döndi sipihre şan kanâdil ahterân oldı	Çerâgâne Şadıkâ âteşin tab’ınla kıl imdâd Ki lâle vaşfına çok ma’ni-i rengin-resân oldı	Kaside/ 39	Sitayış	. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Kaşide-i Şeyh-zâde Şadık ⁸²
531b-533a	Vâşif	Zihî kemâl-i kerem ki cenâb-ı Rabbânî Ki itdi şâh-ı cihân-bâne anı erzânî	Yeter du’â ile hatm eyle Vâşifâ gayrı Netice buldı kaşideñ çü hadd-i pâyânı	Kaside/ 38	Sitayış	. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Kaşide-i Erzurumî Ahmed Ağa

⁸² FŞM’de eksik beyitler vardır. (Eroğlu, 1998: 132)

533a-534a	İshâk	Feyz-i Hâk nâmiye-bahşâ-yı cihân oldu yine Çemenistân-ı cihân şahn-ı cinân oldu yine	Vaşl-ı Yûsuf gibi Ya'kûb-ı dil-i İshâka Vaşf-ı dâdâr-ı cihân şevk-resân oldu yine	Kaside/ 37	Sitayış	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i Mevlânâ İshâk Efendi
534a-535b	Es'ad	Demdir ki deşt cây-i gül-i âteşin ola Dil-germ olup hezâr dahî pür-enîn ola	Es'ad du'âya başla yeter kim temeddühiñ Şâyed kelâl-bahş-ı dil-i âferin ola	Kaside/ 45	Sitayış	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i Es'ad Molla Efendi
535b-538a	Sâmî	Yine îd-i Ramazân oldu şeref-bahş-i cihân Câm-ı billûr mehi pür-mey-i şevk itdi hemân	Penç beyt ile bu rengin gâzelim ey Sâmî Baħr-i nazm içre olur pençe-i şâh-i mercân	Kaside/ 79	Sitayış	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i Sâmî Efendi ⁸³
538a-539b	Vehbî	Mâh-ı rûze 'âleme feyzin nümâyân eyledi Şûret-i imsâkde luğf itdi ihsân eyledi	Pâdişâhım mesned-i şevketde itsün müstedâm Ol ki zâtın mefhar-ı şâhân-ı devrân eyledi	Kaside/ 51	Sitayış	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i Vehbî Efendi
539b-540b	Râşid	Mevsim-i ürd-i behişt aħkâmın idüp âşikâr Sâha-i gül-zârı döndürdi behište nev-bahâr	Lâleniñ vaqt-i temâşası gibi memdühdur Râşidâ olmağ sühanda dahî meyl-i ihtisâr	Kaside/ 22	Sitayış	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i Râşid Efendi
540b-541a	İzzet	Bu lâle-zârda seyr eyleyen çerâğânı Görür bahârda nûr oldığın şebistânı	'Înâyetinden idüp ' İzzet iktibâs-ı fûrûğ Aña çerâğları eylesün çerâğânî	Kaside/ 19	Sitayış	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i 'İzzet Beg
541a-541b	Şerîf	Şekl-i miftâhdadır çünkü hilâl-i Ramazân Halka olursa güşâde n'ola bâb-ı gufrân	Nice emşâli ile ide müşerref Allâh Ola mes'ûd o düstûr u Şerîfâ Ramazân	Kaside/ 20	-	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i Vehbî Efendi birâderi Şerîf
541b-543b	Sâlim	Cihâmı mâh-ı şiyâm eyleyüp şalâh âbâd Revâc-ı zühd ile geldi metâ'-ı rinde kesâd	Du'âya başlayalım Sâlimâ ko taşdı'î Bilür merâmıñ ol âsaf-ı kerem mu'tâd	Kaside/ 57	Sitayış	..._/..._/..._ ..-	Kaşide-i Mektûbî Hâzret-i Kâpudan Paşa

⁸³ FŞM'de eksik beyitler vardır. (Kahramanoğlu, 1995: 170)

543b-545b	Rif'at	Yine sultân-ı gül teşrif idüp şahn-ı gülistâna Sürür-engîz-i şevk oldı kudümü 'andelîbâne	Muhal nâzik-terindir tab'-ı memdûhîñ gibi Rif'at Dırâz itmeye sûzi nazm güzîniñ irdi pâyâna	Kaside/ 54	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Rif'at Beg
545b-547a	Hâliş	Hezâr-ı hamd ki idüp çide nağ'-ı gavğâyı Simât-ı luğf-ı İlâhî pür itdi dünyâyı	Yeter bu deñlü niyâz itdi Hâlişâ niyyet Murâd-mende-i dirînesini 'atâyı	Kaside/ 53	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Hâlişâ
547a-547b	Feyzî	Bihamdillâh ki 'âlem miñnet ü gamdan müberrâdur Zamân-ı şevk u şâdî mevsim-i 'ıyd-ı ferahzâdur	Hayât-ı câna bâ'is her dem-i pür Feyzî gûyâ kim Nesîm-i şubhî anuñ mañz-ı enfâs-ı Mesîhâdur	Manzu me/19	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Manzûme- i der Midhat
547b-549b	Rahmî	Sipâs-ı bî-kıyâs ihsân-ı bî-pâyân-ı Mevlâyâ İrişdik mevsim-i evvel bahâr-ı behcet-efzâyâ	Tamâm oldı kaşideñ ba'd ez-în ihlâş ile Rahmî Du'â eyle devâm-ı 'ömr-i şadr-ı kâm-bağşâyâ	Kaside/ 52	Sitayış	. . . . / . . . . / . . . . /	Kaşide-i Rahmî Ağa
549b-550a		Arapça	Arapça				Arapça tarih
550a-550b		Arapça	Arapça				Arapça tarih
550b-551a	Vehbî	Felek dâmen-keş oldum ben saña 'arz-ı temennâdan Velî çekmem elim dâmân-ı İbrâhîm Paşadan	Bilindi mü-be-mü hâliñ tamâm añlandı ahvâlîñ Ümidiñ kesme ey Vehbî mükâfât-ı dü-bâlâdan	Kaside/ 14	Arz-ı Hal	. . . . / . . . . / . . . . /	'Arz-ı hâl-i Vehbî Efendi
551a-551b	Vehbî	Revâdur olsa gönül 'âleme ehemmi umûr Dem-i mesâ vü seherde du'â-yı şadr-ı şudûr	Der-i mekârim-i şadru'ş-şudûra var Vehbî Dilerseñ ola kelâl ü melâl sūr u sürür	Gazel-i Müzey yel/6	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Ġazel-i müzey yel bî- nukağ Li- Vehbî Efendi ⁸⁴
551b	Vehbî	Kimse nokta koyamaz şî rime ey şadr-ı kerîm Ceyb-i lafz-ı der-i a'câmdan olsa hâlî	Umaram güher-i taşînle efendim idesin Dehen-i mañberemi çün şadefdir mâlî	Kıta/2	-	. . . . / . . . . / . . . . /	Kıta'-ı Li- Vehbî Efendi

⁸⁴ Bu şiir, şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Dikmen, 1991)

551b-552b	Abdullah Molla	Ṭâlî' ki müsâ'id ola erbâb-ı murâda Biñ aḡter-i ferḡunde toġar šaġn-ı semâda	Her rûz-ı teraġkîde olup devlet ü 'ömri Gün gibi ola pertev-i iġbâli ziyâde	Kaside/ 39	Sitayış	... / ... / ... / ... -	Kaşide-i 'Abdul lah Molla
553a							Arapça kaside
553a-554b	Hıfzî	Şerefdir çünkü şadr-ı bi-'adilîñ bûs-ı dâmâmı Zemîn bûseyle oldum ben daġi fersûde pîşâmı	Yoluñ ġâyet uzaġdır çok uzatma iḡtişâr eyle Süḡende Hıfziyâ her dem gözet šân-ı süḡen-dâmı	Kaside/ 27	Sitayış	... / ... / ... / ... -	Kaşide-i Ķâdı Hıfzî Efendi
554b-556b	Münif	Kerrâr-ı 'aşkam istemem esbâb-ı zîveri Besdir bu Düldül-i dile bir raġt-ı Ḥayderî	İrdi süḡen ḡitâme du 'âdır hemân Münif Şimdi kemâl-i şıdġ ile resp-i süḡen-veri	Kaside/ 73	Sitayış	... / ... / ... / - . -	Kaşide-i Münif ⁸⁵
556b-557a	Âşım	Bakılmaz diyü mir 'ât-ı cemâl-i šâf-ı dil-dâre Ķaraltı aşdılar keġḡâller çeşm-i remed-dâre	Yine 'Âşım görürdüm šâhid-i maġsûdı bî-perde Çekeydüm tûtiyâ-yı ġâk-i pâyin çeşm-i ġun-bâre	Gazel-i Müzey yel/10	,	... / ... / ... / ---	Ķazel-i müzeyyel-i Çelebi- zâde
557a-557b	Âşım	Ḥaḡḡ-ı 'izârı melâḡat şuyındadır Bir toḡ benefşedür ki leḡâfet şuyındadır	'Âşım ḡabî'atında benüm âb u tâb var Kilk-i siyâh-câme belâġat şuyındadır	Gazel-i Müzey yel/10	,	... / ... / ... / - . -	Ķazel-i müzeyyel-i 'Âşım-ı Dîġer
557b	Râmi paşazade	Göründi luḡḡ-ı Ḥaġla ġurre-i nev sâl-i ferrûḡ-fâl N'ola tecdîd-i zevġ ü ševġ ile ġaġk olsa müstes'ad	Didi tebrîk ile târiḡ-i Râfet lafz u ma'nâyı Ola biñ yüz kırġ bir sâli Sultân Aḡmede es'ad	Tarih/8	,	... / ... / ... / ... -	Târiḡ-i sene-i cedîde Râmî Paşa- zâde
557b-558a	Şerîf	Pâdişâh-ı zamâne Aḡmed Ḥân Ki odur cismine cihânuñ rûḡ	Çıkdı dilden Şerîf bir târiḡ Sâl-i iclâl ü sa'd u naşr u fütûḡ	Tarih/4	,	... / ... / ... -	Târiḡ-i sâl- i cedîd-i Mes'ûd
558a	Şâkir	Ḥazret-i Ḥân Aḡmedüñ sâye-i 'adlin Ḥüda İtdi ciġân ġaġkına mâye-i emn ü emân	Ḥayr ile fâl eyleyüp Şâkir -i dâ'î didi Bu sene târiḡini sâl-i nizâm-ı cihân	Tarih/14	,	... / ... / ... / ... -	Târiḡ-i sâl- i ġümâyûn

⁸⁵ FŞM'de eksik beyit vardır. (Kılıç, 1995: 28)

558b	Şerîf	Dâ'im ü bâkî idüp şevket ile Haqq-ı Celîl Sa'd ide nev-sâl-i İbrâhîm Paşayı Rahîm	-	Tarih/1	-	.._/_.../_.../ .._	Târîh-i sene-i cedîd
558b- 559a	Nebîh	Neşîd-i feyz-ı hikmet kim kâlemdir şî'r ü inşâda Şarıldı rişte-i sevdâsı bir nazm-ı nev inşâda	Nebîhâ eyleme tatvîl gel hatm-i kelâm eyle Du'âya başla kim maqbûl olur dergâh-ı Mevlâda	Kaside/ 23	Sitayiş	.._/_.../_.../ ---	Kaşîde-i Nebîh
559a- 560b	Sa'îd	Müjdeler olsun saña ey sebzezâr-ı Üsküdar Kim rehâyâb-ı hâzân oldı bahâr-ı Üsküdar	Eyle bir ednâ nigâhuñla efendim kâmyâb Kıl Sa'îd-i derdmend-i nâmdâr-ı Üsküdar	Manzu me/39	,	.._/_.../_.../ .._	Manzûme- i Sa'îd
560b- 561b	Vehbî	Tâc u tahtuñ şerefi Hâzret-i Sultân Ahmed Ki olur emrine şâhân-ı cihân ser-dâde	Görüp ol mışra'-ı şâhâneyi Vehbî didüm Ser-fürû itdiler ol şâh-ı hüner mu'tâda	Tarih/32	,	..._/_..._/_.../ .._	Târîh-i 'âlem- pesend pâdişâh
561b- 562a	Vehbî	Habbezâ nazm-ı selis ü şûh u dürr i iltizâm Oldı târîh-i hümâyûn ile miskiyyül-hitâm	Vehbi-i sihr âferîn ile Nedîm-i hoş edâ Oldular gevher nişârı medh-i pâki subh u şâm	Kaside/ 23	,	.._/_.../_.../ .._	Kaşîde-i berây-ı vaşf-ı şeref ⁸⁶
562b	İshâk	Şehen-şâh-ı cihân Sultân Ahmed Hân-ı zî-şânuñ Zamân-ı devletinde şâddur her hâtır-ı nâ-şâd	Didüm tebrîk idüp İshâk -veş târîh-i itmâmın Zihî nâdîde me'vâ kaşr-ı âbhâ-yı Şeref-âbâd	Tarih/9	,	.._/_.../_.../ .._	Târîh-i İshâk Efendi ⁸⁷
562b- 563a	Şâhib	Hoşâ kaşr-ı süreyyâ naqş-ı dil-keş tarh-ı vâlâ kim Hayâl-i vaşf u ta'rîfide kâşır hâtır-ı derrâk	Bu şeh beyt-i mu'allâyı görüp Şâhib didi târîh Şeref-âbâd Sultân Ahmede lâyıq maqâm-ı pâk	Tarih/12	,	.._/_.../_.../ .._	Târîh-i imâm-ı şânî-i sultânî Şâhib Efendi
563a	Vehbî	Seyr iden bu eşer-i muhtıra'-ı dil-cüyü Haq şafâsın ide bânîsinüñ efzûn didiler	Oquyup ismine telmîh iderek târîhin Şeref-âbâd ola bu kaşr-ı hümâyûn didiler	Tarih/2	,	.._/_.../_.../ .._	Târîh-i Vehbî Efendi ⁸⁸

⁸⁶ Bu şiir şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Dikmen, 1991)

⁸⁷ Bu tarih manzumesi şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Doğan, 1997)

⁸⁸ Bu tarih manzumesi şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Dikmen, 1991)

563a	Şerîf	Cenâb-ı Hâzret-i Sultân Ahmed Hân-ı Gâzi kim Cihâna itdi luţfi baĥş-ı tarz-ı nâzenîn-i nev	Hüdâ mes'ûd ide didi Şerîf-i bende târihin Şeref-âbâd-ı Sultân Ahmedî tarĥ-ı bihîn-i nev	Tarih/8	.	.../.../.../	Târîh-i Birâder-i Vehbî Efendi
563b	Şâbir	Ol şadr-ı güzîn âşaf-ı Hân Ahmed-i 'âdil Bu kaşr-ı maĥallinde güzel eyledi bünyâd	Târîh-i du'â birle didi Şâbir-i nâ-şâd Kaşr-ı Şeref-âbâd-ı hümâyûn ola âbâd	Tarih/5	.	.../.../.../	Târîh-i 'Osman- zâde Şâbir
563b- 564b	Rahmî	Te 'âlallâh zihî kaşr-ı hümâyûn-ţâĥ-ı dil-cû kim Hevâsı dil-güşâ âbı muşaffâ ĥâki müşk-âlûd	Didüm seyr eyleyüp itmâmınuñ târihin ey Rahmî Şeref-âbâd ola 'izz ile Sultân Ahmede mes'ûd	Tarih/20	.	.../.../.../	Târîh-i Rahmî Aĥa
564b- 565a	Şâkir	Cenâb-ı ĥavş-ı a'zam ĥazret-i Sultân Ahmed kim Odur kuţb-ı zamâne pâdişâh-ı mesned-i irşâd	Kemîne 'abd-i iĥyâ-kerdesi Şâkir didi târiĥ Mekân-ı sa'd-ı Sultân Ahmed-i 'âdil Şeref-âbâd	Tarih/24	.	.../.../.../	Târîh-i Şâkir
565a- 566b	-	Zihî sâĥil-serây-ı behcet efzâ tarĥ-ı nev peydâ Ki bünyâd itmedi 'âlemde kimse böyle bir me'vâ	Çehâr erkân-ı be-niyyâz ü cûd oldukça pâyında O taht-ı saltanatda bu sadâretde ola ber-câ	Kaside/ 39	Sitayiş	.../.../.../	Şiirin başlığı yoktur. ⁸⁹
566b- 568b	Vehbî	Ĥamdüli'llâh oldu bu şüretle encâma kaşrın Nâme-i sûr-ı hümâyûn-ı şeh-i rûy-ı zemîn	Bu düşer şânına kim kendi diye târiĥini Âferîn ey Vehbî mu'ciz-dem-i siĥr-âferîn	Kaside/ 60	.	.../.../.../	Kaşide-i Vehbî Efendi
568b- 570a	Vâşif	Ĥâmem ki feyz-i nefĥa-i şûrî 'ıyân virür Bir demde nice mürde-i ma'nâya cân virür	Vâşif sözi uzatma görünce kaşideñi Me'mûliñi ĥidivv-i felek âsitân virür	Kaside/ 56	Sitayiş	.../.../.../	Kaşide-i Seyfi-zâde Vâşif
570a- 571b	Rahmi	Ey gül-i bâĥçe-pîrâ-yı riyâz-ı âmâl Dehenûñ ĥonce-i nev-ĥâste-i bâĥ-ı cemâl	Rahmi-i zâr senüñ 'abd-i şenâ ĥ'ânuñdur Lütf u iĥsâna maĥal bende-i fermânuñdur	Terci-i Bend/35	.	.../.../.../	Tercî-i bend-i Rahmi Aĥa
571b- 573a	Kelîm	Mînet Hüdâya pertev-endâz olmada mihr-i kerem Mânend-i şebnem kimseniñ yok ĥüzn ile çesmindenem	Tab'-ı Kelîme dâ'imâ Tûr-ı kemâl olmaĥda câ Oldı yed-i beyzâ aña levĥ ü 'aşâsıdır kalem	Kaside/ 45	Sitayiş	.../.../.../	Kaşide-i Seyyîd Kelîm Efendi

⁸⁹ Şiirin mahlası tespit edilememiştir.

573a-573b	Kelîm	Vezîde oldı nesîm-i bahâr-ı vaqt-i seher 'Aceb mi almasa 'âlemde gird ü amdan eer	Hudâ kı lup seni adrdında 'izz ile dâ'im Derinde 'id ile nevrüz ola iki aker	Kaside/ 20	Bahariyye	..._/..._/..._ .._	Bahâriyye- i Seyyid Kelîm Efendi
573b-575a	Me'âlî	Gele ey kil-k-i Sinimmâr-ı belâgat-me'ser Eyle bir vâdi-i nâ-reftede bir-pâk eer	Pend-i pîrânı idüp tarz-ı meşelde îrâd İtdiñ ey kil-k-i Me'âlî yine bir tâze eer	Kaside/ 44	-	..._/..._/..._ .._	Me'âlî- nâm airiñ urub-ı emsâli
575a-575b	Râzi	ıbta fermâ-yı eb-i val-ı dil-ârâdur bu eb Ta'ne-i endâz sevâd-ı zülf-i Leylâdur bu eb	Hocası kemter ulâmî-yi dirine nâ-sezâ Görse Câmî dirdi bu bezm-i afâya Râziyâ	Terkib-i Bend/15	-	..._/..._/..._ .._	Terkib-i bend-i Râzi Efendi
575b-576b	Âşım	Göñül mülkünde gördüm bir temâa zevk u hâlet var Ki helvâ-yı eb-i sermâ-yı adr nuklinde lezzet var	Bu an'atlardan ammâ akeriñ 'abd-i du'â-güyuñ Kemine ' Âşım -ı urideniñ tab'ında nefret var	Kaside/ 24	Sitayış	..._/..._/..._ '---	aide-i elebizâde
576b-577a	Nedîm	Eyâ vezîr-i kerem-pie adr-ı 'âlî-ân Müerref oldı udumuñla bu bülend-eyvân	Cihânda devlet ü 'izzetle pâydar olasın Bula devâmıñ ile rüzgâr emn ü amân	Kaside/ 16	Sitayış	..._/..._/..._ .._	aide-i Nedîm Efendi
577a-578b	âkir	ılsa bir dil-ber teraum 'âı-ı eydâsına Ya'ni efat gelse tab'-ı nâzik-i zibâsına	Lâfi o âkir yeter ayr-ı du'â hengâmıdır adr-ı zî-ânıñ devâm-ı devlet-i 'uzmâsına	Kaside/ 45	Sitayış	..._/..._/..._ .._	aide-i âkir ⁹⁰
578b-580a	âkir	ayr-ı madem ey cihânuñ pâdiâh-ı a'zamı Ey 'ulüvv-i ân ile cümle ehânuñ ademi	âkir-i pespâye bir 'abd-i arîbüñdür senüñ Ner-i evâfuñda bî-abr u ekîbüñdür senüñ	Terkib-i Bend/48	-	..._/..._/..._ .._	Terkib-i bend-i âkir
580a-581a	Râzi	Olur vesîle-i germiyyet-i iâr u kibâr Egeri vaqt-i itâya bürüdet oldı i'âr	Du'âya başla kelâma netice vir Râzi O adr-ı efamıñ olmaz menâıbına ümâr	Kaside/ 18	Sitayış	..._/..._/..._ .._	aide-i Râzi Efendi

⁹⁰ FM'de eksik beyit vardır. (Yıldız, 2002: 48)

581a-581b	Âşım	Nev-bahârîñ gerçi seyr-i gül-şen ü şahrâsı var Zevk-i sermânîñ velî andan dañı a'lâsı var	' Âşım iksâr-ı kelâm itme bu bezmiñ yalıñuz Sen degilsin nice üstâd-ı sühen-pîrâsı var	Kaside/ 19	Sitayış	.._./..._/..._/ .._	Kaşide-i Çelebizâde
581b-583a	Nedîm	Hoşâ mübârek ü mes'ûd rûz-ı ferruğ-dem Zihî güşâde vü dil-keş zamâne-i hürrem	Nedîm çün ni'amîñ rîze-çînidir dâ'im Sezâ budur ki efendim cevâbı ola na'am	Kaside/ 40	Sitayış	.._./..._/..._/ .._	Kaşide-i Nedîm Efendi
583a-584a	Sâlim	Zihî bezm-i şafâ-bağşâ-yı hâşü'l-hâş-ı şâhâne Ki rûh-ı bî-ğarârdır şem'ine bî-şüphe pervâne	Yeter Sâlim du'âya başla kim âmin için hâlâ Melekler hâzır oldı pîş-gâh-ı 'arş-ı Rahmâna	Kaside/ 33	Sitayış	..._/..._/..._/ ..._	Kaşide-i Mektûbî Sâlim Efendi
584a-584b	Rahmi	Beni teşrif idüp ol şüh-ı mühimsâz mezâkımca Bu şeb pek tonlı düşdi şöhet-i helvâ mezâkımca	Beni yâd eyleyüp dün lutf ile hûbân arasında Dimiş kim 'âşıkımdur Rahmi -i şeydâ mezâkımca	Manzu me/11	-	..._/..._/..._/ ..._	Manzûme- i Kırmî Rahmi Ağa
584b	Nedîm	Efendim dâ'imâ ikbâl ü câhuñ pâydar olsun Degil 'uqqâb u erneb saña 'anğalar şikâr olsun	Efendim hıdmetüñden cümleyi dūr itmesün Bârî Celâl ü haşmetüñ ârâyış-ı hîş ü tebâr olsun	Manzu me/9	-	..._/..._/..._/ ..._	Manzûme- i Nedîm Efendi
584b-585b	Halîlî	Qalem kim bülbül-i gûyâ-yı şüh-ı nağme-pîrâdır Nağam-senc-i gül-i gül-zâr İbrâhîm Paşadır	Yeter şekvâ Halîlî saña bu yetmez mi devlet kim Ğubâr-ı dergehiyle dîde-i kalbiñ mücellâdır	Kaside/ 26	Sitayış	..._/..._/..._/ ..._	Kaşide-i Halîlî
585b-587b	Edîb	Gel ey dil-i gam-dîde nedir sende bu hâlet Bu giryege bâ'ış ne ise eyle hikâyet	Çokdur bu kadar h'âhiş Edîb başla du'âya Faqr eyle yeter eylediñ izhâr-ı rezâlet	Kaside/ 57	Sitayış	..._/..._/..._/ ..._	Kaşide-i Kadı Edîb
587b-588a	Es'ad	Ey âşaf-ı yegâne der-i 'adl ü dâdına Ümmîd-i feyz-i zerre gelür âfitâb olur	Elden gelen du'âsıdır ol zâtuñ Es'adâ Evkât-ı 'ömr o hıdmet için intihâb olur	Kaside/ 21	-	..._/..._/..._/ ..._	-Es'ad
588a-589a	Hilmî	Bahâr oldı ser-â-ser tâzelendi sâha-i ğarrâ Yed-i tevfiğ-ı Mevlâ virdi bir nev câme-i ğadrâ	Sühan pâyâna irdi ğayrı tatvîl-i kelâm itme İrişdi Hilmîyâ vaqt-i du'â-yı âşaf-ı dâna	Kaside/ 29	-	..._/..._/..._/ ..._	-

589a-590a	Şâkir	Güş eyledim vaqt-i seher bâd-ı şabâdan bir haber Nevrûz irüp bâğa meger gül-nahle düşmiş her şecer	Şâkir şaşın hiç yeme gam düzdîñ toyı çekme elem Ol âşaf-ı ‘âlî-himem saña boyuñca luţf ider	Kaside/ 26	Nevruzıye	--- / - - - / - - - - - / - - -	Nevrûziy ye-i Şâkir ⁹¹
590a-590b	Âşım	Aşlı o düzd-ğamzesinüñ Çaldıranlıdur Çeşm-i siyâhınıñ revîşi İşfahânlıdur	Pek mest-i nâz u işve imiş ‘ Âşım a şaşın Kalma kuşûr gamzesine velî kanlıdur	Gazel-i Müzey yel/9	-	--- / - - - / - - - - / - - -	Ėazel-i müzeyyel-i ‘Âşım-ı Diğer
590b	Abdî	Beni meftûn-ı hüsn ü ân iden dil-dâre söz var mı Perî-rev-ğaddi dil-cû serv-i hoş mekkâre söz var mı	Hemîşe dürr-i ‘adl-i mâye-dâr-ı zevk ü şevk olsun Bu ferr u haşmet ü iclâl ile hünkâra söz var mı	Gazel/7	-	--- / - - - / - - - - / - - - -	Ėazel-i pâk-i mühürdâr
590b-592a	İşhâk	Tâbiş viren bu hüsn ile ‘îdiñ hilâline Şûh-ı bahârıñ eyledi ebrû cemâline	Hattâ huçeste hâme-i İşhâkı eyleyen Pür-gû veliyy-i ni‘metiniñ vaşf-ı hâlîne	Kaside/ 43	Çeraganiyye	--- / - - - / - - - - / - - -	Çerâğâniy ye-i Cenâb-ı Şadr-ı Anatolı İşhâk Efendi ⁹²
592a-593b	Es‘ad	Yine zib-âver olup gül-şene yer yer lâle Feyz-i nevrûz ile dâğ oldu ser-â-ser lâle	Es‘adâ lâfı ço gel eyleme güftârı dırâz Dehen aç başla du‘âya çü gül-i ter lâle	Kaside/ 45	Çeraganiyye	--- / - - - / - - - - / - - -	Çerâğâniy ye-i Es‘ad Molla Efendi ⁹³
593a-595a	Şâkir	Dest-i kudret şem‘-i mâh-ı ‘îdi nûrân eyledi Lâle-zâr-ı şevk ü şâdide çerâğân eyledi	Şâkirâ besdir ser-âğâz du‘â kıl öyle kim Diyeler Mevlâ kabûle anı şâyân eyledi	Kaside/ 55	Çeraganiyye	--- / - - - / - - - - / - - -	Çerâğâniy ye-i Şâkir ⁹⁴

⁹¹ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Yıldız, 2002)

⁹² FŞM’de eksik beyit vardır. (Doğan, 1997: 226)

⁹³ FŞM’de eksik beyitler vardır. (Doğan, 1997: 82)

⁹⁴ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Yıldız, 2002)

595b-596b	Kelîm	Allâh derrak ey der-i deryâ-yı mekrûmet K'olmuş vücûduñ efser-i iqbâl-i zîverî	Dânâ dilâ olursa Kelîmîñ 'aceb midir Çün oldı feyz-i cûduñuñ ol dañi mazharı	Kaside/ 26	Sitayış	___/___/___/ ..	Kaşîde-i Seyyid Kelîm Efendi
596b	'Âbdî	İzhâr ideli sûzişini bu dil-i zârûñ Oldum yine âşüftesi bir lâle-'izârûñ	Dem-beste vü medhûş idiyor bülbüli ' Âbdî Gül yüzlülerüñ şevki ile nâle vü zârûñ	Gazel-i Müzey yel/14	-	___/___/___/ ..	Ėazel-i müzeyyel-i mühürdâr-ı me'ârif- penâh
597a-597b	Şerîf	Hâkpâyin göze çek kuhl-i Şıfahân yerine Der-i dildâra yüzüñ sür kef ü dâmân yerine	Görinen şanma süreyyâ çeküp evrâd yazılık Kehrübâ sebhasın aşmış gice devrân yerine	Manzu me/15	-	.../.../.../ ..	Manzûme- i Şerif Çelebi
597b-602b		Farsça	Farsça				Farsça şiiirler
602b-604a	Rahmî	Yine icrâ idüp ey hâme rüsûm-ı hüneri Başla vaşf itmege ol şadr-ı kirâmî güheri	Eyle şimden girü âgâz du 'âya Rahmî İrdi encâma yeter da 'vâ-yı şâhib-hüneri	Kaside/ 51	Sitayış	.../.../.../ ..	Kaşîde-i Rahmî AĞa
604a-606a		Farsça	Farsça				Farsça şiiir
606a-606b	Sa'yî	Şeh-i 'aşkam ki felek hayme-i zer-kârımdır Meh-i nev belki benim hançer-i hûn h'ârımdır	Söz tamâm oldı çün âheng-i du 'â it Sa'yî Kudsiyân muntazır-ı nefha-i güftârımdır	Kaside/ 26	Sitayış	.../.../.../ ..	Kaşîde-i Sa'yî
606b-608a	Vehbî	Şâhen-şeh-i 'âlî-neseb sultân-ı memdûhü'l-haseb Fermân-dih-i Rûm u 'Arab Hân Aħmed-i kişver-güşâ	Vehbî hamûş ol beste-leb haddüñ degül eyle edeb Senden muqaddem oldı hep şa'irlere birden şıla	Tarih/28	-	.../.../.../ ..	Târîh-i 'âlem- pesend gürettü'l- Hazret-i Şehriyâr
608a-609a	Rahmî	Hazân zirân idüp eşcâr-ı bâĖıñ berg ü sâmanın Zer-i hâlişle kûh-sâr itdi mâl-â-mâl-ı dâmânın	Kemîne bendesi Rahmî kulın dañi ze'âmetle Kayırmış da'im itsün Hâk o şadriñ zât-ı zî-şânın	Kaside/ 31	Sitayış	.../.../.../ ..	Kaşîde-i Rahmî AĞa

609a-610a	Nahîfî	İlâhî şadr-ı taht-ı salţanatda müstedâm eyle Felek miķdâr-ı Şulţân Ahmed-i ferhunde 'unvânı	Nahîfî çün ğaraż-ı 'arz-ı hulûş şükr ü ni'metdir Hemân eyle du'â-yı hayrı merbûţ-ı şenâ-h'ânı	Kıta/32	-	..../..../..../ ..--	Kıt'a-i Nahîfî Efendî ⁹⁵
610a-612a	Kelîm	Bâd-ı seher-i feyz esüp bâĝ-ı murâda Gül-ĝonce-i maķsûdımı itmez mi ĝüşâde	İtdiñ yeter ol âşafı taşdı' Kelîmâ İtnâb-ı kelâm eyleme hengâm-ı du'âda	Kaside/63	Sitayış	.../.../.../ ..--	Kaşide-i Seyyid Kelîm Efendî
612a-617a	Nef'î	Hikmet-i bâlîĝa-i Hazret-i Hallâķ-ı Hakîm İtdi icâb-ı terettüb sühana şân-ı 'azîm Her sühân lik olamaz nâţıķa-zîb-i teslîm Sühân oldur ki bilâ-vâsiya-i tab'-ı selîm Ola maķbûl-i dil-i nâdire-sencân-ı fehîm	Münhaşır manşib-ı nazmıñ baña naşb u ref'î Kalemim zaħme-i ma'nâya Münîfâ ef'î Lîk lâzım burada dâ'vî-i lâfîñ def'î Söz tamâm oldu temeddüh nice bir ey Nef'î Kadriñ erbâb-ı dile sen mi idersin tefhîm	Tahmis/54	-	.../.../.../ ..--	Kaşide-i Nef'î-i üstâd tahmîs-i Münîf
617a-618b	Münîf	Ey nigeħ-bân-ı maķâlîd-i nizâm-ı devlet V'ey nesak-sâz-ı e'azîm-i mehâm-ı devlet	İtme itnâb-ı suħan şimdi bu demde Münîf Farzdır ed'ıye-i hayr-devâm-ı devlet	Kaside/45	Sitayış	.../.../.../ ..--	Kaşide-i Münîf
618b-619b	Münîf	Merħabâ ĝurre-i ĝarrâ-yı meh-i ferrûħ-fâl Hırz-ı bâzû-yı şafâ ya'nî hilâl-i şevvâl	Ṭayy-i taķvîm-i suħan eyle Münîfâ ki deĝil Midħati ķâbil-i ĝencâyış-ı tûmâr-ı maķâl	Kaside/45	Sitayış	.../.../.../ ..--	Kaşide-i Münîf
620a	Münîf	Öpdüm ol âfetüñ lebinî rûze-dâr iken Bozdum bu ĝün mühürlü 'akîdeyle şavmı ben	Her merħabâya ķâyil iken 'ıdde Münîf El virmez oldu şimdi uzaķdan o sim-ten	Gazel-i Müzey yel/13	-	.../.../.../ ..--	Ĝazel-i müzeyyel Münîf ⁹⁶
620a-620b	Münîf	Târ-ı nigâħ-ı mûr mıdur ol miyân mıdur Yaħûd hayâl-i şâ'ir-i sâħir-beyân mıdur	Çıķmaz hayâl-i ĝird-i haṭı dîdeden Münîf Hâķ-i der-i hıdîv-i felek-âsitân mıdur	Gazel-i Müzey yel/14	-	.../.../.../ ..--	Ĝazel-i müzeyyel-i mezbûr ⁹⁷
620b-622a	Vehbî	Saña merbûţ imiş ey cân-ı cihân şadr-ı kerem Şafvet-i rûy-ı zemîn şihhat-i cism-i 'âlem	Vehbi -i ĝaste dili şefķat umar kim idesin 'Arz-ı hâlin okıyup derdine tedbir-i kerem	Kaside/39	Sihhatname	.../.../.../ ..--	Şihhatnâ me-i Vehbî Efendî

⁹⁵ Bu kıt'a şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Aypay, 1992)

⁹⁶ Şairin dîvanında eksik beyit vardır. (Kılıç, 1995: 171)

⁹⁷ Şairin dîvanında ve FŞM'de eksik beyit vardır. (Kılıç, 1995: 254)

622a-622b	Vehbî	Hayr-mağdem ey cihânîñ zîb-i şadr-ı devleti Devletîñ ârâyişi dîniñ medâr-ı kuvveti	Sen mağâmında o sâyeñde olup râhat-güzîn İde Hâk zâtıñ cihânîñ mâye-bağş-i râhati	Kaside/ 21	Sitayış	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Kaşide-i Vehbî Efendi
622b-623b	‘Âşım	Hoşâ zamân-ı ferağ-bağş u vaqt-i ferrûh-fâl Ki rûy-ı arzda nâdîdedir gubâr-ı melâl	Yeter yeter bu temeddüh hamûş ol ey ‘ Âşım Nefes dırâzi-i bî-câ virür çü tab‘a kelâl	Kaside/ 32	Sitayış	. . . - / . . . - / . . . - / . . -	Kaşide-i Çelebizâde ‘Âşım Efendi
623b-624a	Nedîm	Hamdülillah yine iğbâl ile düstûr-ı güzîn Geldi bu meclise mânend-i meh-i ferverdîn	Baht pâyende felek bende vü tevfiğ refik Kevkeb-i tâli‘-i mes‘ûd u sa‘âdâta qarîn	Manzu me/13	-	. . . - / . . . - / . . . - / . . -	Manzûme- i Nedîm Efendi
624a-625b	Sâlim	Serde ol âşüftenüñ kim ‘aşk-ı şûr efzâsı var Mâye-i ârâm-ı cân bir şûh-ı bî-pervâsı var	Virse lâyık hâk-i pây-ı devlete işâr için Sâlimiñ de böyle bir nazm-ı şafâ bağşâsı var	Kaside/ 38	Sitayış	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Kaşide-i Trabzonî Sâlim Efendi
625b-626b	Şâkir	Mevsim-i şâdi mi bu yâ rûz-ı şevk-efzâ mıdır Vaqt-i pür-feyz-i şafâ-bağşâ-yı gam-fersâ mıdır	Cümlesinden ‘abd-i ahkâr Şâkir -i nâ-kâm iken Dir ki şî‘rim nazm-ı Nef‘îden meger ednâ mıdır	Kaside/ 32	Sitayış	-. - - / -. - - / -. - - / - . -	Kaşide-i ‘abd-i fakîr Şâkir
626b-627a	Rahmî	Efendim bendeñi memnûn-ı ihsân itdi teşrifüñ Dil-i nâşâdımı gül gibi hândân itdi teşrifüñ	Hüdâ ‘ömrüñ ziyâde ‘izz ü iğbâlün füzün itsün Dil-i nâşâdımı şevkıyla hândân itdi teşrifüñ	Manzu me/14	-	. . . - / . . . - / . . . - / . - - -	Manzûme- i Rahmî Ağa
627a-629a	Sâmî	Qadrini bilen görse hilâl-i Ramazânı Mihrâb idinir secde-i şükr itmege anı	Sâmî idelim penc-namâzıñ ‘ağâbinde Meşgûl-i du‘â penc-i havâs-ı dil ü cânı	Kaside/ 60	Ramazaniyye	-. - / . . . - / . . . - / . - -	Kaşide-i ramazâniyye- i Sâmî Efendi

629a-630a	Rahmî	Ey dil yine 'îd u bahâr 'uşşâkı itdi bî-çarâr Sen de mişâl-i cûy-bâr eyle çemen-zâre güzâr	Taşdı'î terk it Rahmiyâ eyle du'âya ibtidâ Öyle du'â kıll kim ola semi' kabûle gûş-vâr	Kaside/ 33	Sitayış	--- / --- / --- / ---	Kaşide-i Rahmî Ağa
630a	'Âşım	Sabâh-ı 'îd ufukda yine bedîd oldı 'İzâr-ı şâhid-i baht-ı cihân sefid oldı	Hüdâ vücûdımı hıfz eylesün hatâlardan Ki zâtı 'âleme sermâye-i ümîd oldı	Kaside/8	İydiye	... / ... / ... / ..	'İdiye-i 'Âşım Efendi
630a-631a	Şâkir	Çeşmüm ki meh-i 'îd-i ziyâ-güstere düşdi Kandîli koyup dest-i heves sâgara düşdi	Herkes düşecek bir yer arar Şâkir -i kem-ter Hâk-i kadem-i şadr-ı kerem-güstere düşdi	Gazel-i Müzey yel/21	-	... / ... / ... / ---	Ğazel-i müzeyyel-i 'İdiye
631a	Nâfiz	Cemâli kâlbine ra'şe düşürdi gerdûnuñ Hırâm-ı 'âlemi tutdı o kadd-i mevzunun	Nedür senâ-yı dilârâda hâşılıñ Nâfiz Hidiv-i 'aşra gerek vaşfi kalb-i mahzûnuñ	Manzu me/11	-	... / ... / ... / ..	Manzûme- i Nâfiz ⁹⁸
631b-633a	Râgıb	Şeker-pâş ol gel ey tûfî-i kilik-i 'anberin inşâ İdüp şîrin edânî şarf-i evşâf-ı şeb-i helvâ	Egerçi Râgıbâ söz çok uzatdukdâ halâvet yoğ Du'â hengâmıdır şimdi yeter taşdı'-i nâ-ber-câ	Kaside/ 52	Sitayış	... / ... / ... / ---	Kaşide-i Râgıb ⁹⁹
633a-634b	Nedîm	Söyle ey kilik-i sühan-ver bülbül-i gûyâ gibi Böyle hâmüş olma nağş-ı gönce-i dîbâ gibi	Ğâyete erdi Nedîmâ söz du'â hengâmıdır Destîñ aç rûhâniyân-ı 'âlem-i bâlâ gibi	Kaside/ 54	Sitayış	... / ... / ... / ---	Kaşide-i Nedîm Efendi
635a-635b	Şeyhî	Habbezâ devr-i şafâ-bağş-ı meserret-encâm Pür-neşât oldı cihân kâlmadı hüzñ ü âlâm	Hâl-i zârım olıcak hazretiniñ ma'lûmı Eylese Şeyhî du'âyıla n'ola hatm-i kelâm	Kaside/ 26	Sitayış	... / ... / ... / ..	Kaşide-i Şeyhî
635b-636a	Hattî	Kerâmet-pişe hayr-endişe Sultân Ahmed-i dâna Serîr-i saltanatda dâ'im itsün zâtını Mevlâ	Du'âya başla Hattî maksuduñ ma'lûm-ı hazretidir Du'â itmek kaşide âhîrinde şartdır zîrâ	Kaside/ 17	Sitayış	... / ... / ... / ---	Kaşide-i Hattî Efendi

⁹⁸ Bu şiir şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Demir, 2017)

⁹⁹ Bu kaside şairin dîvanında bulunmamaktadır. (Demirbağ, 1999)

II. BÖLÜM

2. TRANSKRİPSİYONLU METİN

2.1. Manzumeler

Manzûme-i Li-Râşid Efendi¹⁰⁰ Der Vaşf-ı Cenâb-ı Veliyyü'n-ni'âm Ehâlî Perver¹⁰¹

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

1. Ey şadr-ı güzîn melce-i eşnâf-ı e'âlî¹⁰²
Vey gevher-i tâbende-i deryâ-yı me'âlî
2. Hiç şadra gelenlerde kimüñ oldı muqaddem
Erbâb-ı ma'ârifle tolu bezm-i nevâlî
3. Mevlâ hele kılmış seni bir himmete mâlik
Kim olmadadur mertebe bahşâ-yı ehâlî
4. Pîrâye-i şadr olmadı zâtuñ gibi aşlâ
Bir luţfi fuzûn re'feti çok himmeti 'âlî
5. Bî-rağbet iken meclis-i eslâfda oldı
Devr-i keremüñde hünertüñ kıymeti ğâlî¹⁰³
6. Erbâb-ı kalem ehl-i hidem cümle-i 'âlem
Oldı derinüñ¹⁰⁴ bende-i ihlâş-me'âlî

¹⁰⁰ Kazasker Mehmed Râşid Efendi. İstanbulludur. Malatyalı Mustafa Efendi'nin oğludur. Vakanüvistir. Şiirlerinden çok tarihi ile meşhur olmuştur. Bir dönem Halep mollası, İran elçisi, İstanbul kadısı, Haremeyn müfettişi oldu. Tarih eseri oldukça sanatlı bir üslupla yazılmıştır. Gibb onun da Sâmi gibi Nâbî taklitçisi olduğunu söyler ve dîvanı ahlak dersleri ile doludur, der. Anadolu Kazaskeri iken vefat etmiştir. Eserlerinin bulunduğu yerler hakkında Tuhfe-i Nâilî ve TDEA'da ayrıntılı bilgi vardır. Vefatı: 1148/1735

¹⁰¹ FŞM 395a

¹⁰² Halit Biltekin, Vaka-Nüvis Râşid Efendi ve Dîvanının Tenkitli Metni, Ankara Üniv. , SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1993, s. 61

¹⁰³ HBT'de "âlî" şeklinde yazılı olan bu kelime FŞM'de "ğâlî" şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁴ HBT'de "derinüñ" şeklindedir.

7. Hep kendü çerâğ eyledigüñ bendelerüñdür
Bezmüñde olan bunca vezîrân ü mevâlî
8. Mevlâ seni halk eylemiş elîf için ancak
Kim olmadı her fırkaya luţfuñ mütevâlî
9. Hağ eylemiş eyyâmuñı devrân-ı meserret
Devrüñde cihân oldı bütün şevk ile mâlî
10. Şıgmaz keremüñ dâ'ire-i vaş u beyâna
Râşid nola ger itmese taţvîl-i maķâlî
11. Devletle kı lup zâtıñı şadruñda mü'eyyed
Allah ide iķbâlüñi günden güne 'âlî¹⁰⁵

Manzûme Der Vaşf-ı Tuğrâ-yı Pâdişâh-ı 'Âlem Dâm-ı Aĥkâma Nâfizâ¹⁰⁶ Mâdâmü'l-
Âlem¹⁰⁷

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Zihî tuğrây-ı ġarrâ-yı cihân ârâ-yı ĥâķânî¹⁰⁸
Ĥoşâ nâdîde resm-i iĥtirâ'ı tab'-ı sulţânî
2. Zihî tevķî'-i nev üslûb-ı fermân-zîb-i 'âlem-ġir
Ki düstûru'l-'ameldir imtişâli mûcib-i sâñî
3. Zihî nev naķş-ı vâlâşân-ı bâlâ-yı evâmir kim

¹⁰⁵ Bu beyit HBT'de yoktur.

¹⁰⁶ Lâzîkî-zâde Feyzullah Nâfiz'in doğum yeri ve tarihi kaynaklarda belirtilmemiştir. Şiirlerinde de bu konuya ışık tutacak herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Nâfiz, Osmanlı Devletinin kırk dokuzuncu şeyhülislâmı İmam Mehmed Efendi'nin oğludur. Kaynaklarda Nâfiz'in babasının "Kezûbî" lakabıyla tanındığı belirtilmektedir. Nâfiz ise ya "Lâzîkîzâde" ya da "Lâzîkî-zâde veya Kezûbizâde" olarak anılmıştır. Sicilli Osmânî'de verilen bilgilere Nâfiz, 1130'da (M. 1718) müderris ve 1144'te (M.1731) Tebriz mollası oldu. Nâfiz'in H. 1181 yılının (M. 1767) Cemâziyelevvelinde, Rumeli kazaskeri iken vebadan öldüğü ve Eyüp'te Küçük Emir Efendi Türbesi'nin karşısına gömüldüğü söylenebilir. (Bkz. Hiclal Demir, Lâzîkîzâde Feyzullah Nâfiz ve Divanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı 2017, s. 3-8)

¹⁰⁷ FŞM 395a-396a

¹⁰⁸ Bu şiir şairin divanında yoktur. (Hiclal Demir, Lâzîkîzâde Feyzullah Nâfiz ve Divanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017)

Serâpâ-yı rüsûmı **Nâfiz**-i emr-i cihân-bânı

4. ' Aceb terkîb-i ser satır-ı berât-ı şer ' -i ğarrâdur
Muhaqqak hâme-i tâci ' l-me ' âşir virdi rüçhânı
5. Hoşâ âşâr-ı kilik-i gevher-i efşân hilâfet kim
Nişânı mûcibince itdi îcâb-ı ' amel anı
6. Ne zîbâ şun ' ı şûret-bend-i sehli ' l-mümteni ' dür kim
Hayâl-i nakşı dût-â-dût-ı mûyîn hâme-i mânî
7. Gören yok tarzını tuğrâ-keş-i eyvân-ı iqbâlün
Çeken yok resmini görmüş degül tevkî ' -i dîvânî
8. Degil hâtır-ı nişân hâtır-ı eslâf-ı ecdâdı
Virirlerdi berât-ı devlete bu resme ' unvânı
9. Sütûn u hançere evsâfı nakş-ı levh-i hâtırdur
İder evvel nazarda çâk-çâk-i sîne-i cânı
10. Hümâ-yı devlete bir âşiyân-gâh-ı sa ' âdetdür
Ser-i her şâhı âsâyîşüne erbâb-ı âmânî
11. Yahûd zerrîn kafesde müstekinn ' anka-yı devletdür
Baş üzre gezdürür yer yer anı eşhâb-ı evgânî
12. Haç-ı yâkûta nisbetde har u harf efgin-i ta ' rîz
Ki sultân-ı cihân virmiş aña terkîb-i imkânı
13. Ma ' ârif-pîşe haç-endîşe şahinşâh-ı dâd-âver
Hüküm-fermâ-yı ' âlem zîver-i taht-ı Süleymânî
14. Nümâyândur haçâsı başka bir ta ' bîrden hâric

Cem ü Dârâyâ tanzîr olmaz ol İskender-i sâni

15. İki terkîbi tuğrâ itdi ol şâh-ı hümâyûn-fer
Şerî'at sâliki sulţân Aĥmed Hân-ı 'Osmânî
16. Zamânında dü-bâlâ şân-ı tuğrâ-yı şerefnârı
Hoşâ resm-i müheymin kilki feyz-ârâ-yı Rabbânî
17. Olup tuğrâ-yı menşûr-ı cihân nâm-ı hümâyûnı
İde aĥkâmını icrâ şadâ-yı şevket ü şanı
18. Vücûdun hıfz idüp Mevlâ ĥaţâdan dâ'imâ olsun
'Adû-yı devleti şad-pâre-i şimşîr-i bürrânı

Manzûme-i Nazîm Çelebi¹⁰⁹ Der Vaşf-ı Âşaf Ma' delet Fermâ Hazret-i Dâmâd İbrâhim Paşa¹¹⁰

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. 'Arzîhâlim innemel a'mâl-i binniyât ile¹¹¹
'Âşaf-ı devrâna şundum böyle ta'rifât ile
2. 'Aql-ı kül Dâmâd İbrâhîm Pâşa kim ider
Şerm-sâr İskender ü Dârâları Dârât ile
3. Şöhret ü zâtı meşâhiri kim itdi devleti
Cümlesinden ber-ter oldı şöhret ile zât ile

¹⁰⁹ Nazîm Yahya Efendi. İstanbulludur. Şâirliği yanında musikişinaslığı da ünlüdür. Enderunda yetişmiş ve iyi derecede Arapça ve Farsça öğrenmiştir. İstanbul Pazarbaşılığa getirilmiş ve hayatının sonun kadar bu işi yapmıştır. Beş padişahın devrini gören Nazîm, 80 yıldan fazla yaşamıştır. Mevlevî'dir. Yazdığı naatlar üzerine çeşitli menkıbeler uydurulduğu kaynaklara geçmiştir. Naat şâiri ve musikişinas olarak ön plana çıkmıştır. Neşatî'ye nazireleri vardır. Kasidede ise kendisine Nef'î'yi üstat kabul eder. Şarkı nazım şeklini de deneyen şâirin dokuz şarkısı vardır. Tuhfe-i Nailî'de şiiirlerinden örnekler ve TDEA'da hakkında geniş bilgi vardır. İstanbul'da medfundur. (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 376)

¹¹⁰FŞM 401a-402a

¹¹¹ Bu şiiir şâirin dîvanında yoktur. (Nevin Gümüş, Yahya Nazîm Dîvanı, Erciyes Üniversitesi SBE. , Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 1992)

4. Nûr-ı mişbâh-ı kerâmet vech-i pâkinde bedîd
Reh-nümâ-yı bî-kesândur öyle bir mişkât ile
5. Seyr idenler ehl-i dîvân ile zât-ı kâmilin
Âfitâb-ı âlem-ârâdur şanur zerrât ile
6. Nâmı oldu dâsitân feth ü fütûh itdi zühûr
Rağş-ı azme binmeden ceşş-i zafer râyât ile
7. Luţf-ı tab'ı ol kadardur kim kemâl-i şefkati
'Afv ider dergâhına kim varsa şad zillât ile
8. Böyle âdem görmedim Hâbil olursa küştesi
Kâbil olsa rıfķ u hîlmi şefkat eyler kât ile
9. Mağber-i bezminde dâna kadr-i nâdân penddür
Şafha-i kalbi ehadîs ile pür âyât ile
10. Meclisinde zâhid-i sâlûse yokdur i'tibâr
Anda şıgmaz zümre-i rızķ deryâ-yı tîmât ile
11. Düşmen-i câhı beliyâtıyla hem âgûş olup
Hâsid-i iclâli dîşâdûş ola âfât ile
12. Devlet ü 'ömrin Hüdâ-yı lâ-yezâl efzûn ide
Şadr-ı iķbâl üzre olsun luţf ile hayrât ile
13. Ey vezîr-i kâmurân hâl-i **Nazîme** kıl nigâh
Dergeh-i vâlâña geldi böyle nev mezzât ile
14. Ey müşîr-i kârdan red eyleme eyle kabûl
Sen revâ kıl müdde'âsın kâdiyü'l-hâcât ile

15. Bâni-i lütfuñla ta‘mîr eyle beyt-i hâtırın
‘Arz-ı hâl itdi yine bîçâre bu ebyât ile
16. Hâdden efzûndur kuşûr-ı midhâtüñde ‘afv kı1
Pâyine yüz sürmek ister ‘özü-i taqsîrât ile
17. Olsa kem âlâtı irmezmiş kemâlâta kişi
Sen kemâlâta irişdür kaldı kem âlât ile
18. ‘İllet-i pîrî ile tâb u tûvânı kalmadı
Ne piyâde kudret-i refâtı var ne at ile
19. Kâtib-i dîvân-serâyı midhâtündür dem-be-dem
Eylesün evşâfuñı pür-tâze ta‘bîrât ile
20. Boynına deyn oldu vaşfuñ gayra mezbûr eyleme
Kı1 tesellî hâtırın eltâfı bî-gâyât ile
21. Tâ‘at-i evşâf-ı zâtuñda itâ‘at eyleyüp
Sübha-i efkârı zeyn olsun der-i da‘vât ile
22. Ehl-i ma‘nâ vü beyân güftârına teslîmidür
Şâ‘ir-i şîrîn edâdur şâhid ü isbât ile
23. Midhât-i zât u şîfâtuñ binde bir şerh olmaya
Olsa bu manzûme mâl-â-mâl teşbîhât ile
24. İltifâtuñ hâkden ref‘ eylesün bî-çâreyi
Eyleye zikr-i cemîlûñ şevk ile hâlât ile
25. ‘Âcizâne pîş-gâh-ı ‘izzete geldi yine
Mazhar oldu lütfuñâ ihsânüñâ kezzât ile

26. Vaqtine mâlik degil efkârı pîç-â-pîçden
‘Ömrine şad hayf anuñ böyle geçen evkât ile
27. Sihr kâr itmez dirîgâ baht-ı nâ-hemvârına
Tâli’-i yâr olmadı efsûn u nâr necât ile
28. Heb muhâlif çıkdı yârân-ı muvâfık didügi
Cevr-i gûn-â-gûn ile şad mekr ü tezvîrât ile
29. Şun o şadr-ı kâm-kâre ‘arzuhâlûñ ey **Nazîm**
Silk-i lü’lüdür kıyâs itme yabâna at ile
30. Eyleye maqbûl-i dergâhı mucîbü’s-sâniyen
Her kim eylerse du’âsın vaqt ile sâ’ât ile
31. Hâ’inân-ı devleti zehrâba nûş-ı merg olup
Ola ‘ayşî telh-i mevt hâdimetü-lezzât ile

Manzûme-i Vehbî Efendi¹¹² Berâ-yı Tehniyet ‘İyd Şadr-ı Sa’îd Hazret-i İbrâhim Paşa¹¹³

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün
(Fâ’ilâtün) (Fa’lün)

1. Âsafâ her günüñi feyz-i Hüdâ ‘ıyd itsün¹¹⁴
Rûze-âsâ şeref-i kadriñi câvid itsün

¹¹² Seyyid Hüseyin Vehbî Efendi. Yenişehir Feneri kadısı İmam-zâde Efendi’nin kethudası Seyyid Hacı Ahmed Efendi’nin oğludur. İstanbulludur. İlk gençliğinde Hüsâmî mahlasını kullanmıştır. Hocası Mirza-zâde Ahmed Neylî’nin teklifi ile Vehbî mahlasını kullanmaya başlamıştır. Hattı güzeldir. Kayseri, Halep ve Manisa Mevlevîhâneleri’nde bulundu. Müderrislik yaptı. Nabî ekolünden iken sonradan Nedîm’in tesirine girmiştir. Kasidelerinde Nef’î havası hâkimdir. Ona şöhretini “Surnâme” adlı eseri sağlamıştır. Ayrıca “Aç besmele ile iç suyu Hân Ahmede eyle du’â” dizesi ile Sultan Ahmed Çeşmesi’nin tarihini tamamlamıştır. Gibb de onun Nâbî ile Nedîm arasında kaldığından ve aslında söylendiği kadar büyük bir şâir olmadığından bahseder. Tuhfe-i Nailî’de Dîvânı’nın nüshaları hakkında kayıtlar mevcuttur. Şâir hakkında pek çok ilmi çalışma vardır. FŞM’de İbrahim Paşa için yazılmış, Nedîm’inkinden daha fazla kasidesi vardır. 22 kaside. Vefatı: 1149/1737 (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 174)

¹¹³ FŞM 426 a

¹¹⁴ Hamit Dikmen, Seyyid Vehbî ve Dîvânının Karşılaştırmalı Metni, Ankara Üniv. SBE, 1991, s.220

2. Ola menşûr celâlûñ ebediyyü'l-‘üvân
Mâlikü'l-mülk-i ezel câhuñı te'yîd itsün
3. Baht-ı dâmen be-miyân hîdmet-i iqbâlûñde
Bâzu-yı himmeti biñ cân ile teşdîd itsün
4. Her işûñde ola tevfiq-ı ilâhî yâver
Her umûruñda kazâ re'yüñi te'yîd itsün
5. Hâk-i dergâhuñ idüp sürme-i çeşm-i encüm
Rîze sengin güher-i efser-i hurşîd itsün
6. Per-i bahtuñla gelüp cünbişe râyât-ı sipâh
Mülkden haşm-ı megesran gibi teb'îd itsün
7. Hâk idüp destüñe teslim-i mefâtîh-i zafer
Nâmuñı¹¹⁵ fâtîh-i mülk-i Key ü Cemşîd itsün
8. Sâha-i qadrüñi mümkün mi mesâhat kişi ger
Mâverâ-yı felek ü arz ile tahdîd¹¹⁶ itsün
9. Sen otur şadr-ı şa'âdetde Hudâ 'azze ve cell
Bûse-i zeylüñi vaqf-ı leb-i ümmîd itsün
10. Yüz sürüp dâmenüñe bendelerüñ **Vehbî**-veş
Câme-i fahr u mübâhâtını tecdîd itsün

Manzûme-i Seyyid Vehbî Efendi Berâ-yı Fütûhât-ı Celîle Der Evşâf-ı Humâyûn¹¹⁷

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

¹¹⁵ HDT'de "tâ-be-key" şeklindedir.

¹¹⁶ HDT'de "tecdîd" şeklindedir.

¹¹⁷ FŞM 429b-431b

1. Mülûküñ Kaħramânı ‘arşâ-ı rezmüñ Nerîmânı¹¹⁸
Cihânuñ Ħamza-i şâhib-ķırânı tâze destânı
2. Ebu’n-Naşr-ı Muzaffer yek kaķem-rev sâz-ı şad-ķişver
Ferîdûn bende Cem-çâķer serîr-ârâ-yı Ħâķânî
3. Şehinşâh-ı keremver pâdişâh-ı ma‘delet perver
Cihan-dâver şeref baķşende-i dîhîm sulţânî
4. Semiyî-i faħr-ı ‘âlem ķutb-ı a‘zam ġavs-ı ‘Îsâ dem
Cihan-ġîr-ı mu‘azzam vâriş-i mülķ-i Süleymânî
5. Tırâz-ı salţanat zînet-fezâ-yı ġülşen-i şevket
ġül-i bâġ-ı ħilâfet sâye-i eltâf-ı rabbânî
6. Kerâmet-ķiş ü ħayr-endîşe dâdâr-ı kerem-pîşe
Ħizebr-ı rezm-bîşe¹¹⁹ câ-nişîn-i şîr-ı Yezdânî
7. Fûrûġ-ı şubġ-ı devlet pertev-ı mihr-ı sa‘âdet kim
Cihânı tâb-ı tîġı şark tâ ġarb itdi nûrânî
8. Ħıdiv-ı rub‘-ı meskûn ya‘ni Sulţân Aġmed-ı Şâliş
Vaġidü’l-‘aşr u ‘aķl-ı evvel ü İskender-ı Şânî
9. ġüzîn-ı Âl-ı ‘Oşman ser-firâz-ı tâc-dârân kim
Zâmîme eyledi emlâķine İrân u Tûrânı
10. O şiddîķî şadâķat Ħaydarî ħimmet ‘Ömer-şavlet
Ki aldı sürġ-serden dâd-ı ‘Oşmân bin¹²⁰ ‘Affânı

---

¹¹⁸ Ħamit Dikmen, a.g.e. s:44

¹¹⁹ HDT’de “bîşe” şeklindedir.

¹²⁰ HDT’de “‘übni” şeklindedir.

11. Revan fethiyle rûh-1 Hân Murâdı eyledi ihyâ
Hem itdi zinde nâm-1 Şeh Selîm ü Hân Süleymânı
12. Şaf-1 ceysi Şat-1 Bağdâd gibi mevc-hûz oldu
Şu virdi bâğ-1 dâd u ‘adle cûy-1 tîğ-1 ‘uryânî
13. O şeh kim pûşîş-i evreng-i Dârâyı revâ görmez
K’ola kem-pâye bir çâvûşunuñ var iyi kaftânı
14. Hürûs-1 maħmil itse tâc-dârân-1 kızılbaşı
Kaçar-1 hayme vü hargâhına dirlerdî erzânî
15. Nesak pîrâ-yı nazm-1 heft-bend-i mülk ü devlet kim
Ne Cem itdi ne Hüsrev itdigi tertîb-i dîvânî
16. Kemâl-i İsfahân u Muhteşem reşk eylese çok mı
Ki kıldı müstezâd-1 nazm-1 Şevket mülk-i İrânı
17. Bu tîğ-1 mü şikâf-1 nuşret ile ehl-i İslâma
Tırâş-1 müy deñlü gelmez almak Berberistânı
18. ‘Acep manşûbeler gösterdi satranc-1 mağâzîde
Ki hayrân eyler açmazdan bıkan ferzâne tab‘ânı
19. Piyâde atlı¹²¹ ‘askerle kaçurdu Şâh Tahmâsı
Dağı mât olmadı ammâ habîsüñ kalmadı cânı
20. Güzârân-1 gürîzan gibi geşt itdi ‘Acem mülküñ
Ne Kum kaldı ne Tahrânı ne Kâşânı ne Zencânı
21. Mürüvvet mâni‘-i nakz olmasaydı ‘ahd-1 eslâfı
Yıkardı Şeh-i Hüseynüñ başına çoğdan Şifâhânı

¹²¹ HDT’de “atlı” şeklindedir.

22. Velî telvîs-i tîg-ı şâf-cevher itmeden kendi
Şehân-ı şî‘anuñ kat‘ itdi ‘ırkın seyf-i Yezdânî
23. Zuhûr-ı gayret-i şeyheyn ile ol kavm-i pür levmi
Nümûdar eyledi aşhâb-ı Fîle kahr-ı Sübhânî
24. Meger eyyâm-ı fevz-encâmına merhûn imiş anuñ
Gürûh-ı ehl-i Rafz u Şî‘anuñ tedmîr ü hızlânı
25. Ne şeh kaldı ne ‘ahd-i mâ-selef hep târ u mâr oldu
‘Acem cem‘ine geldi mûy-i zengî-veş perîşânî
26. Yine ser-keşlik idüp düşmedi dâmân-ı İslâma
O kâfirler kef-i a‘dâya virmişken girîbânı
27. Pezîrâ-yı ra‘iyyet oldu Moskov gibi kâfirden
‘Acem hâcılarını çıkıdı haç-ı koynunda Naşrânî
28. Olup bu hâlden vâkıf şeh-i dâna-dil ü ‘ârif
Be¹²² feyz-ı mürşid-i tevfiğ u bâ¹²³ ilhâm-ı Rabbânî
29. İdüp da‘vâ-yı istihkâka bir kaṭ‘î sened ibrâz
Gılâfindan çıkardı şer‘ ile şemşîr-i bürrânî
30. Buyurdu şîhr-i hâşî¹²⁴ İbrâhîm Paşaya
Ki ide meşveret cem‘ eyleyüp erkân-ı dîvânı
31. Bu fermân-ı hümâyûn üzre şadr-ı a‘zam u ekrem
Serâyâ da‘vet itdi cümle-i erkân u a‘yânı

¹²² HDT’de “ya” şeklindedir.

¹²³ HDT’de “veyâ” şeklindedir.

¹²⁴ HDT’de “hâşî Âsaf” şeklindedir.

32. Ehâlî rişte-bend-i cem' olup mânende-i tesbîh
İmâme itdiler lü'lû-yi zât-ı şadr-ı zî-şânı
33. İmâme cânibinde şemse idüp şeyhü'l-İslâmı
Nişangâh itdiler iki vezîr-i 'adl- 'üvânı
34. Şudûr-ı ehl-i devlet hayli¹²⁵ çekdiler çevirdiler
Bu kavli vird idüp meclis bunuñla buldı pâyânı
35. Ki vâcib idi kal' u kam'ı evvelde kızılbaşuñ
Ve lîkin şimdi farz-ı 'ayndur qahr eylemek anı
36. Oğundı Fâtiha fetvâ-yı şer'iyeye ile oldı
Me'âl-i meşveret-i ma'rûz-ı dergâh-ı cihan-bânı
37. O gûne zâğlar kaşdıyle tahrîk-i pere ammâ
Tenezzül itmedi ol şâhbâz-ı evc-i hâkânı
38. İdüp üç tûğlı¹²⁶ üç dâne vezîri¹²⁷ ana ser- 'asker
Müşelleş vefk ile teşhîre niyyet itdi¹²⁸ İrânı
39. Biri vâlî-i arz-ı Rûm İbrâhîm Paşadur
Ki fetî-i ülke-i Tiflîse me'mûr eyledi ânı
40. Varup itdi o da tertîb-i mevkib ol havâlîde
Şu deñlü ehl-i İslâm ile kim yok hadd ü pâyânı
41. Menâr-ı câmi'e döndi livâ-yı bârgeh pîrâ
Mesâcid itmege fâl oldı deyr-i kâfiristânı

¹²⁵ HDT'de "haylü" şeklindedir.

¹²⁶ HDT'de "tuğlu" şeklindedir.

¹²⁷ HDT'de "vezîrûñ" şeklindedir.

¹²⁸ HDT'de "kıldı" şeklindedir.

42. Şeh-i şâhib-kırânuñ bir sipeh-salâr-ı nâcîzi
Cihâna şöyle gösterdi şükûh u şevket ü şânı
43. Ki a' dânuñ derûnun arz-ı Nişâbûra döndürdi
Tezelzül virdi zûr-ı şadme-i ceş-i firâvânı
44. Tenûr-ı âteş-i harb işti'âl itse olurlardı
Hişâr-ı Gûrînuñ büryân-ı gûrî cümle sükkânı
45. Mişâl-i Gûr-Behrâmî urup tamgâ-yı âzâdî
Şikâr-ı şaydgâh-ı tâ'at itdi mîr ü hıtânı¹²⁹
46. Ne takrîb ile dirseñ aşlı oldur kim¹³⁰ bu eşnâda
Kaçurmuşdı Muhammed Kuli Han mülkün alup anı
47. Meyancî-i sefir âmed-şüd-i mektûb u nâme ile¹³¹
Bu gûne eylemiş serdâr ile bâzâr-ı pinhânî
48. Kilîd-i hışnı teslîm eyleye hânlık niyâziyle
Penâh-ı emn ide dergâh-ı hâkân-ı cihan-bânı
49. O kâfir-mâcerâ şan mürde Kanber eyleyüp âzâd
'Ubûdiyyetle oldı oğlına cüyende-i hânî
50. Hele noldusı¹³² oldı fetih olundı kal'a-i Tiflîs
Yed-i te'yîd-i Haq açdı kilîd-i mülk-i İrânı
51. Muhammed Kuli Han teslîm-i miftâh eyledi ammâ
Kapı ser-dâra açıldı didiler râz-dârânı

¹²⁹ HDT'de "hânâmı" şeklindedir.

¹³⁰ HDT'de "ki" şeklindedir.

¹³¹ HDT'de "nâmeyle" şeklindedir.

¹³² HDT'de "nolduysa" şeklindedir.

52. Şikârın aldırın Tebrîziyâna döndi ‘ayniyle
‘Acem bâzîçesinde şanki ‘uryân itdiler anı
53. Şu gûne bîm-i câna düşdi kim bi’l-âhare itdi
Tegâfûl-kâri-i serdâr ile meyl-i¹³³ girîzânı
54. Firengistândan giydi o kâfir şabkayı ammâ
Tenaşşur eyleyüp İslâma izhâr itdi ‘udvânı
55. Hele der-ceng-i evvel böyle bir mülki idüp teşhîr
Bihamdi’llâh aşıldı arşa tîg-ı Âl-i ‘Oşmânî
56. Nühüstün fâtihi ‘Oşmân-ı Zü’n-nûreyn idi anuñ
‘Acep mi Âl-i ‘Oşmân olsa şimdi fâtiḥ-i şânî
57. Ne Şemsü’-d-dîni kaldı ne Kazak ne Kâht ne Şumcîd
Emanla oldı cümle mülḥak-ı emlâk-ı ḥakânî
58. Zikim iqlîm-i Akça Qal’a Kaygulu nevâḥîsin
Yek-â-yek itdi Ḥak zîr-i nigîn-i ḥükm-i sultânî
59. Ta‘âlallâh zihî fetḥ-i mübîn te’yîd-i Sübhânî
Ki itdi aña mazḥar Ḥazret-i Ḥak şâh-ı devrânı
60. Cihâna niçe şâh-ı kişver ârâ geldi ammâ kim
Buña mevḳûf imiş tekmîl resm-i salṭanaṭ rânî
61. Ḥudâ anuñ yüzinden mülke virmiş şûret-i te’yîd
Celî âyine-i tîgında envâr-ı cihan-bânî
62. Bu imiş ‘illet-i gâ’iyye-i evreng-i Dârâyî

¹³³ HDT’de “ehl-i” şeklindedir.

Buña vâ-beste imiş taht u tâcuñ şevket ü şânı

63. Emânetmiş bunuñ destinde zûr-ı Hayber-endâzî
Bunu itmiş Cenâb-ı Hâk vekîl-i Şîr-i Yezdânî
64. Buña hem-seng görmez bir şehinşâh-ı giran-ı kadri
İdenler çeşm-i 'ibret-bînini inşâf mîzânı
65. Rûsûm-ı saltanat ahkâm-ı kânûn-ı şerî' atda
Budur haqq-ı sühân sebk itdi cümle pâdişâhânı
66. Şafâ-yı tab' idur ızhâr-ı resm-i şevket-i şâhî
Şi'âr-ı pâkîdür icrâ-yı kânûn-ı Süleymânî
67. Ne semte itse ta'yîn-i sipeh ol hüsrev-i gâzî
İder âyâtı nuşret da'vet için dest-cünbânı
68. Ne mülke kılsa âheng-i sefer tevfiğ olup rehber
Ricâl-i gayb olurlar kâ'id-i ceş-i firâvânı
69. Şaf-ı düşmen ne mümkün sîne germek tîğma anuñ
Has u haşâk sedd eyler mi râh-ı nâr-ı sûzânı
70. İnanmazsañ eger Şehnâme-h'ân-ı kilik-i **Vehbîden**
İşit peygâm-ı fetih-i ülke-i Kirmânşâhânı

Manzûme-i Vehbî Efendi Berâ-yı Tehniyet 'ıyd-ı Eğhâ Der Midhat Güzârî-i Şadr-ı Bi-
Hemtâ¹³⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Seyr-i Sa'd-âbâd düşdi yine 'ıyd eyyâmına¹³⁵
Olalum âmâde bir fetih-i nevûñ peygâmına

¹³⁴ FŞM 443a-443b

¹³⁵ Hamit Dikmen, a.g.e. 98

2. Yümn-i teşrîf-i şehensâh-ı hümâyûn-fâl ile
Dâldür cem 'iyyeti fevz ü zafer bayrâmına
3. Oldı âğâz-ı binâsı re' s-i târîh-i fütûh
Müjde-i Îrân teşâdüf eyledi itmâmına
4. Çok midur bu meymenet-cây-ı hümâyûn-mesnedüñ
İtse âğâzı delâlet hayr ile encâmına
5. Kaşr-ı vâlâ kadrini Hâk vefk-ı ikbâl eyledi
Hazret-i Sultân Ahmed Hân-ı Gâzî nâmına
6. Ol Süleymân-mençabet kim 'âlemi tevfiğ-ı Hâk
Kâfdan kâfa musahhar eylemiş ahkâmına
7. Ol şeh-i şâhib-kırân şâhenshah-i kişver-sitân
Kim ider meydân-ı rezmi teng dehrüñ Sâmina
8. Zıll-ı Yezdân fâtiğ-i Îran şeh-i çerğ-âsitân
Kim sebebdür 'âlemüñ âsâyış ü ârâmına
9. Devr-i 'adlinde zemâne şâd u hürrem söyle kim
'Âlemüñ nev-rûz ı 'ıydı reşk ider eyyâmına
10. Medhine yokdur mecâl evşâfı hod fikr-i muhâl
Yok nihâyet luğfına ihsânına in'âmına
11. Lîk küstâhâne şimdi bir gazel tarğ eyleyüp
Cür'et itdüm 'arza şadr-ı a'zam u min'âmına
12. Dil tavâf-ı Ka'be-i kûyuñla irdi kâmına
Minnet Allâha yetişdüñ hacılar bayrâmına

13. Medd-i âha virdi sevdâ-yı vişâlûñ şu‘le şan
Oldı kandîl-i menâr âmâde ‘ıyd ahşâmına
14. Nice tekbîrin şaşırılmaz seyr iden üftâdeler
Ol kıyâmet-kâmetüñ baq cilve-i endâmına
15. Bir tegâfûl besdür ehl-i ‘aşkı kurbân itmege
Gamze zahmet virmesün hiç tîğ-ı hûn-âşâmına
16. Telh-kâm-ı zehr-i qahruñ olmasun **Vehbî**-i zâr
‘ıyddur bir bûse vir şekker çalinsun kâmına

Manzûme Der Vaşf-ı Tuğrâ-yı Garrâ-yı Pâdişâh-ı Nâfizü’l-Ahkâm Ebqâhüllâh ü İlâ
Yevmi’l Kıyâm¹³⁶

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1. Luţf-ı ihlâşuñdur elhaq bunca âşâr-ı bedi‘
Âşafâ saña ne ihsân itdi Rabbü’l-‘âlemîn
2. ‘Umr ile qahrı tecemmu‘ eyledüñ şadruñda sen
Görmedi saña olan eltâfı bir **Şâhib**-mekîn
3. Saña olan ilţifât olmadı gayrı âşafa
Hânis olmam bu huşûşa eylesem biñ kez yemîn
4. Qadrüñ ‘âlî oldığın eş‘âr için vaz‘ eyledi
Başuñ üzre böyle bir tuğrâyı şûh u dil-nişîn
5. Haq degül tâc-ı ser-ı fahra mubâhâtin yâhûd
Kondı başuñ üzre devlet murgı ey sadr-ı güzîn

¹³⁶ FŞM 443b-444a

6. Oldı ilhâm kalb-i pâkîñe bu ma'nâ şübhesiz
Kutb-ı eflâk-i kerâmetdür hele şulţân-ı dîn
7. Bildi dîvan-hâne-i iqbâle mişlûñ gelmedi
İtdi imzâ hattı u tuğrâsıyla ol şâh-ı güzîn
8. Zîver-i şadr eyleyüp zât-ı şerîfüñ dâ'imâ
Hağ hağâlardan vücûd-ı pâkiñi kılsun emîn

Manzûme Li-Nedîm Efendi¹³⁷ Der Hağ Cenâb-ı Veliyyü'n-Ni'am 'Amîmü'l-Kerem¹³⁸

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Şâd geldüñ ey vezîr-i a'zam-ı mihr-iştihâr¹³⁹
Yümn-i teşrîfüñ ile oldı bu mesned kâmkâr
2. Şöyle pür-zîb eyledüñ bu bezmi kim ancak ider
Gülsitân bezmin kudûm-ı hürrem-i faşl-ı bahâr
3. Hamdülillah kim yine oldı bu devlethâneye
Sâye-i iqbâl ü câhuñ tâc-ı fark-ı iftihâr
4. Hamdülillah kim yine ey ebr-i nîsân-ı kerem
Sâha-i ümmîde oldı dâmeniñ gevher-nişâr
5. Hamdülillah kim yine ey âftâb-ı ma'delet
Ferr ü tâbîñ şaldı bu me'vâya nûr-ı i'tibâr

¹³⁷ Nedim Ahmed Efendi (kuvvetli bir tahmine göre 1681'de) İstanbul'da doğmuştur. Babası Anadolu'da kadılık vazifesiyle dolaştığı bildirilen Mehmed Efendi'dir. Sadrazam Damat İbrahim Paşa devrinde hayatının en itibarlı ve memnun yıllarını yaşamıştır. Bu devirde şair, İbrahim Paşa'nın çok sevdiği ve yanından ayırmak istemediği hakiki bir nedimi, bir zevk ve fikir arkadaşı olmuştur. Lâle Devri şairi olan Nedim sefahate kadar varan, eğlenceli fakat yıpratıcı hayat dolayısıyla esasen sıhhati ve âsâbı bozuk bulunan Nedim de Patrona Halil İsyanı sırasında dimağının geçirdiği bir buhranla vefat etmiştir. (Nihad Sami Banarlı, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, MEB Yayınları Ankara, 2016, Cilt 2, s.754)

¹³⁸ FŞM 462b-463b

¹³⁹ Muhsin Macit, Nedim Dîvânı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012, s.106

6. Şöyle mesrûr eyledüñ dâmâd-ı ‘âlî-şânıñı
Kim şafâdan oldı tab‘ı tâbdâr âyînedâr
7. Oldı teşrîfüñ añâ¹⁴⁰ sermâye-i ‘izz ü şeref
İltifâtuñ kıldı kıdrin mihr-i burc-ı iştiyhâr
8. Her ne rütbe şâd olursa hâk bu kim şâyestedür
Her ne gûne fahr iderse hâk bu kim ol rütbe var
9. Kim olup mihmân müşerref eyledi kâşânesin
Sen gibi bir âsaf-ı pür haşmet-i gerdûn-vağâr
10. Bir hidiv-i muhterem bir dâver-i ‘âlî-himem
Bir cihandâr-ı mu‘azzam bir vezîr-i nâmdâr
11. Bir vezîr-i kâm-rân kim pâsbân-ı dergehî
Âşinâlık itmege keyvân-ı çarha eyler âr
12. Şadr-ı ‘âlî gevher-i sîr-âb kân-ı ‘izz ü câh
Mihr-i gerdûn-ı ma‘âlî iftiyhâr-ı rûzgâr
13. Kâr-ı mülk ü millete her re‘yi bir sedd-i sedîd
Her sözi tâc-ı işâbet üzre dürr-i şâhvâr
14. Âşaf-ı gerdûn-ğaşem kim câme-i iqbâlüne
Dest-i eyyâm eylemiş medh ü şenâdan pûd u târ
15. Ya‘ni İbrâhîm Pâşâ kim nigâh-ı re‘feti
Jengdâr âyîneyi eyler tokunsa sebzezâr
16. Âşafâ sen şöhet-i helvâda şirin-kâm olup
Her şebiñ kılsun niçe şevk u meserretle güzâr

---

¹⁴⁰ MMT’de “ona” şeklindedir.

17. Düşmenüñ helvâsı da burnunda odı alibâ
Zannım oldur kim zamân-ı şayfa dek itmez arâr
18. Hâ Te'âlâ devlet ü ikbâlüñ efzûn eyleyüp
Olasın şadr-ı şa'âdetde hemîşe ber arâr
19. Böyle her sâl eyleyüp teşrif 'izz ü şân ile
Vaşfıña olsun **Nedîmüñ** hâmesi gevher-nişâr

Manzûme-i Râşid Efendi Der Sitâyiş-i Vezîr-i Âşaf Nazîr-i Dâmâd Zıll-ı Rabb-i adîr¹⁴¹

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Bi hâmdillah yine olup resîde mevsim-i sermâ¹⁴²
Sükûn buldı harâret-bahş olan tâb-ı tef-i germâ
2. Hüdâ her faşla bir gûne tecellî eylemiş el-a
Bahâr u şayfa söz yok deyde var bir başka feyz ammâ
3. Şitâda revna-ı âteş dahı üşküfeden almaz
Bahâr eyyâmı vardur dirler ise lâle-i hamrâ
4. Fuşûl-i digerüñ devrân-ı hükmi irdi encâma
Bu demde faslı deydür eyleyen akâmını icrâ
5. Oca kânûn-ı evvel minali kânun-ı şânîdür
Temûz eyyâmı geçdi âba rabet almadı zîrâ
6. Nihâlân-ı çemen ar yağıdı câme ile ider cilve
Dem-i germâda a sâde giyen meh-peykerânâsâ

¹⁴¹ FŞM 463b-464b

¹⁴² Halit Biltekin, Vaka-Nüvis Râşid Efendi ve Divanının Tenkitli Metni, Ankara Üniv. , SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1993, s. 111

7. İdüp hallâc-ı dey pür penbe-i berf ile dükkânun
İder kışlık libâsın halka vaqti geldügin îmâ
8. Mu‘ammâ zann ider aḥkâm-ı vaqte olmayan ‘ârif
Görüp çıkmadığın zîr-i lihâf-ı lafızdan ma‘nâ
9. Cihânuñ şeker-i berf ile memlû olması eyler
Mezâk erbâbına îmây-ı vaqt-i şohbet-i helvâ
10. Birûnda tâbiş-i ħurşid yok muhtâc-ı âteşdür
İçinden pîrehen giyse nola kâşâne-i vâlâ
11. Dehenden gûşa varınca sühan olurdu yaḥ-beste
Aña pâdâş-ı imdâd olmasa sûz-ı derûn farzâ
12. Bürûdet tutsa da dünyâyı yokdur kimsenüñ bâkî
Var iken germî-i luḥf-ı ħidîv-i mekremet-pîrâ
13. Ĥüdâvend-i mekârim-mâye ‘anḳâ-yı hümâ-sâye
Vezîr-i a‘zam İbrâhîm Pâşâ-yı kerem-peymâ
14. Ne âşaf kim güninde râhat oldu sert-be-ser¹⁴³ ‘âlem
Ferâmûş eyledi ‘ahd-i kadîm ekdârını dünyâ
15. Fezâ’ilde unutturdu cihâna İbn-i ‘Abbâdı
Keremverlikde itdi Bermekî vü Ĥâtemi insâ
16. Cihâna qurdu¹⁴⁴ bir ḳânûn-ı âsâyiş ki devründe
Ḳulûbuñ ḳalması bir dürlü bîm ü guşşası aşlâ

¹⁴³ HBT’de “ser-te-ser” şeklindedir.

¹⁴⁴ HBT’de “ḳoydı” şeklindedir.

17. Ne idi bir zamân dillerde olan mihnet-i endûh
Nedür ‘âlemdeki âşâr-ı şâdî vü tarab hâlâ
18. ‘Aceb luţf-ı İlâhîdür hemân sükkân-ı âfâkı
Bu vaqt-i behcetüñ ide muvaffaq şükriine Mevlâ
19. Müyesser olmadı dünyâyı itmek böyle âsûde
Aña sa’y eyledi çok kâr-dân-ı maşlahat-fermâ
20. Hülûş-ı niyyetüñ âşâridur h̃âhiş müfid olmaz
Bu rütbe eylemek şevk u tarab âyinini icrâ
21. Murâdı halka ta’ mîm-i şafâdur itmeden tertîb
Bahâr olsa çerâgân zevki kışda şöhet-i helvâ
22. Cihâna izn-i üns-ü ülfeti iş’âr içündür hep
Muhaşsal kulların teşrîfi birle eylemek ihyâ
23. Hep ol niyyet degül mi böyle teşrîf-i kudûmıyla
Şeref bulmak yine devlet-serâ-yı Kethüdâ Paşa
24. Kadem rencîde kıldı çâker-i dîrînine muţlak
Kudûm-ı es’adıyla virmek için pâye-i vâlâ
25. Reh-i teşrîfine nola cebînin kılsa pây-endâz
Gelen zîrâ veliyy-i ni’met-i bî-mişl ü bî-hem-tâ
26. Nola hurşîd-sây olsa ser-i fahr u mübâhâti
Ki kıldı hânesin teşrîf o destûr-ı cihan-ârâ
27. Melâ’ik sevkidür bu irtibât-ı cânibeyn el-hak
‘Aceb ‘âlî veliyy-i ni’met özge bendedür haqqâ

28. Hâţadan şaklayup Allâh zât-ı şadr-ı zî-şânı
İde bu bendesin dağı rızâsı üzere pâ ber-câ
29. Tevâlî üzere mâdâm eyleye şayf u şitâ devrân
Şafâ-yı kalb ile germ eylesün meclislerin Mevlâ

Manzûme-i Nedîm Efendi¹⁴⁵

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Ey şehenşâh-ı hümâyûn pâye-i Dârâ-ğaşem¹⁴⁶
Eyleye manşûr dâyim¹⁴⁷ ceyşini Rabb-i mucîb
2. Mülk-i İranda ne deñlü şehr var ise anuñ
Câmi' in tezyîn ide elķâb-ı pâkiñle ģatîb
3. Dâ' imâ kıлмаğ tefe'ül ģayr ile mesnûndur
Vâķı' â bu bâbda gördük niçe emr-i ģarîb¹⁴⁸
4. 'Avn-ı Hâğla sâl-ı âtîde olur nice fütûğ
Oldı zâhir bendeñe zîrâ ki bir şırr-ı 'acîb¹⁴⁹
5. Hâme-i mu' ciz-rağamla eyledim bir bir ģesâb
Geldi biñ yüz kırğ lafz-ı naşr ile fetğün ģarîb

Manzûme-i Nedîm Efendi Der Vaşf-ı Âşaf-ı Şadâret Penâh Edâmallâh ü Te'âlâ¹⁵⁰

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

¹⁴⁵ FŞM 477 a

¹⁴⁶ Muhsin Macit, Nedim Divanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012, s.161

¹⁴⁷ MMT'de "dâ'im" şeklindedir.

¹⁴⁸ MMT'de "acîb" şeklindedir.

¹⁴⁹ MMT'de "ğarîb" şeklindedir.

¹⁵⁰ FŞM 507b-508a

1. Şafâ geldüñ eyâ düstûr-1 zî-şân-1 kerem-perver¹⁵¹
Hemîşe hâzret-i Hâk ‘izz ü şânuñ eylesün ber-ter
2. Kâdîm-i¹⁵² âşiyân-1 devlet ü iclâlüne hâlâ
Konup sîmurg-âsâ eyledüñ güsterde bâl u per
3. ‘Aceb hâlet virür insâna el-hâk mesned-i dirîn
Gelüp yâda geçen ferhunde demler eski ‘âlemler
4. Kıyâs eyler tabî‘at kim anuñ her bir leb-i bâmı
Du‘â idüp lisân-1 hâl ile ‘arz-1 hûkûk eyler
5. Hûşûşâ ola anda bir çerâğ-1 hâş-1 muğbil kim
Hulûş-1 niyyet ü şıdk-1 derûmı mihreden enver
6. Cenâb-1 sıhr-1 hâş-1 muhterem kim yümn ile oldı
Veliyyü’ n-ni ‘metinüñ re’fet-i teşrîfine mazhar
7. Sezâdur her ne rütbe iftihâr u ibtihâc itse
Ki kılduñ hânesin teşrîf-i eltâfuñla pür zîver
8. Sen ol şadr-1 mu‘azzamsın ki vaşfuñ kıлмаğa tahtır
Çeker ser-şafha-i gerdûna râh-1 kehkeşân mıştâr
9. Vezîrân-1 selef bi’l-cümle etbâ‘ı kirâmuñdur
Senüñ zât-1 kerîmüñ cümleye ser-dâr u ser-defter
10. Efendim hâk bu kim bu meclis-i vâlâya hiç söz yok
Nişestüñle hûşûşâ şadr-1 meclis buldı zîb ü fer
11. Zamân-1 devletünde kullaruñ hep hurrem ü handân

¹⁵¹ Muhsin Macit, Nedim Divanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012, s.105

¹⁵² MMT’de “kaddimi” şeklindedir.

Hakikat böyle meclisde gönüller pür sürür ister

12. Kuluñ dâhı zarûrî ba'zî aḥbâb-ı kirâmımdan¹⁵³
Birâz naqd-i ferah karz aldım ey şadr-ı himem-güster
13. Ki ya'ni ben daḥı mesrûrum aḥbâbıñ sürûriyle
Çerağ olsun hemîşe ḥıdmetüñde var ise kimler
14. Unutma bende-i nâ-kâmı da vaqt ü zamânıyla
Kemâl-i luḥf u iḥsânüñla ḳadrin eyle bâlâter
15. Efendim âsmâna hiç bahâne bulma iḥsân it
Senüñ luḥfuñ olursa âsmân daḥı olur yâver
16. Hemân Hâḳ dâ'imâ maḥfûz idüp zât-ı keremkârüñ
Açılsun böyle meclislerde dâ'im ḥâtır-ı enver

Manzûme-i Şâkir¹⁵⁴ Der Sitâyiş Hazret-i Veliyyü'n-Ni'am¹⁵⁵

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Dide rûşen faşl-ı şâdî vaqt-i ḥurremdür gelen
Ḥâk pâyı tûtiyâ-yı çeşm-i 'âlemdür gelen
2. Kimyâ der-i tûtiyâ ta'bîri nâ-şâyestedür
Ya'ni iksîr-i merâma cüz'i a'zamdur gelen

¹⁵³ MMT'de "kirâmından" şeklindedir.

¹⁵⁴ Hüseyin Şâkir Bey. Gümrükçü Hüseyin Paşa-zâde olarak tanınır. Vakanüvis ve şâirdir. İstanbulludur. Tahsilini tamamladıktan sonra Dâmat İbrahim Paşa'ya intisab etti. Müderrislik yaptı. Arpaemini-zâde Sâmî yerine vakanüvis oldu. İbrahim Paşa'nın oluşturduğu tercüme heyetinde yer aldı. Mahkeme naibliği ve Haleb Mollalığı görevlerinde bulundu. Orada vefat etti. Dîvanının nüshaları hakkında Tuhfe-i Nailî'de açıklamalar vardır. Ayrıca FŞM'yi (Fâ'iz Efendi Şâkir Bey Mecmuası) derleyenlerden birisidir. Mecmuada doğal olarak İbrahim Paşa'ya en çok kasidesi bulunanlardandır. Vefatı: 1157/1744 (Bkz. TN, C. 2, s. 469; TDEA, C. 8, s. 101; TDEİS, s.465) (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 361)

¹⁵⁵FŞM 508a-509a

3. Müjde ey dâmâd-ı şadr-ı muhterem iqbâl ile
Da'vet-i maşşûşuña düstûr-ı efhamdur gelen
4. Müjdeler ey dâver-i mülk-i hülûş u ihtîşâş
Hâtıruñçün da'vetiñle şadr-ı ekremdür gelen
5. Müjdeler ey kethüdâ-yı şadr-ı 'âli müjdeler
Yümn ile dâmâd-ı hâkân-ı mu'azzamdur gelen
6. Şohbet-i helvâ orada bir bahâne gibidür
Şefkat ü luftundan ol ferhunde maqdemdür gelen
7. Lezzet-i şehd-i kelâmı reşk şadkand-ı nebât
Nutq-ı pâki râhate'l-hulkûm-ı 'âlemdür gelen
8. Baht-ı devlet olsun istikbâline âmâde kim
Yümn ü 'izzetle hidiv-i 'aşra maħremdür gelen
9. Atlas-ı gerdûn düşünsün zîr-i pâ-yı rahşına
Kadrı 'âlî böyle mihmân-ı mükerrerdür gelen
10. Pür emin deşt-i emel olsa 'aceb mi pür güher
Sâhil-i iqbâle mevc endâz olup yemdür gelen
11. Mihr-i tâbân-ı şadâret kıldı devletle tulu'
Evcigâh-ı bezm-i şevka bedr-i efhamdur gelen
12. Kim süvâr olmuş semend-i devlete iclâl ile
Âşaf İbrâhîm Pâşâyı mufahhardur gelen
13. Öyle âşaf kim rikâbın tutmağa şad şevkıla
Satvetin seyr eylemek kasdıyle Rüstemdür gelen

14. Luṭf u cûdundan bu devlethâneyi teşrîf için
Gıbta fermâ-yı seḫâ-yı faẓl u Hâtemdür gelen
15. Eylemiş ḫaḫ dergehin dâru'ş-şifâ-yı 'âcizân
Derde dermân zaḫme çâre yaraya emdür gelen
16. Ṭab'ı dehri öyle ıslâḫ eyledi tedbîri kim
Dergehinden her oñulmaz derde merhemdür gelen
17. Şîr-i cûdı öyle dilber eylemişdür ḫalkı kim
Mâder-i eyyâma her mevlûd-ı tev'emdür gelen
18. Teşnegân-ı vâdi-i ḫırmân için bî cüst ü cû
Nârdân-ı ḫâmesinden âb-ı zemzemdür gelen
19. Dostuna senevi ḫadrün armağan esbâb-ı şevḫ
Gerdûn-ı ḫaşmına ammâ tîg-ı ḫamḫamdur gelen
20. Şâd u ḫandân olduğın görüñce devlethâhını
Çeşm-i ḫaşm-ı câhıña eşk-i dem-â-demdür gelen
21. Şöyle ṫursun ḫam yıḫulsun gitsün olsun nâ bedîd
Nâmı hengâm-ı meserret böyle bir demdür gelen
22. Tevbeler olsun lisâna elîm-i ḫarf-i ḫamı
Şimdiden şoñra zebâna lafz-ı ḫurremdür gelen
23. Ba'd ezîn zehrâba nev şânuñdur dest şevḫına
Sâḫar-ı mey yâdigâr-ı meclis-i Cemdir gelen
24. Şevḫ-ı şoḫbetle teḫazzül eylesem imdâd ile
Hemçün abdâl-ı ḫazelḫân nây-ı ḫâmemdür gelen

25. Şâne-i endîşeye gîsû-yı pürhamdur gelen
Haţır-ı pür pîç ü tâba kayd-ı perçemdür gelen
26. Ter düşer meyden ‘arağ-rîz oldı şanma rûyını
Ol gül-i şâd-âb-ı bâğ-ı hüsne şebnemdür gelen
27. Girye olmağ ile bâğ-ı eyyâm-ı hüsni yârda
Çeşmine erbâb-ı ‘aşkuñ gizlice nemdür gelen
28. Hâheş-i vuşlat derûn-ı ‘âşıkâne gelmedin
Haţır-ı sîmîn terâne fikr-i dirhemdür gelen
29. Bendesin gördükde ‘ömri vâri ola cânân dimiş
Şâkir-i zâr-ı perîşân hâl dirhemdür gelen
30. Geldi hengâm-ı du‘â taţvîl-i güftâr eyleme
Cümleden hayır du‘âsı saña elzemdür gelen
31. Aç eliñ öyle du‘â-i hayra kim âmînine
Sâkinân-ı bârgâh-ı ‘arş-ı a‘zamdur gelen
32. Tâ ki hengâm-ı bahâr ebre fezâ-yı gülşene
Diyeler kim hamdülillah şadr-ı erhamdur gelen
33. Tâ ki şad sâl ide vaqt-i şöhet-i helvâ hülûl
Diyeler dâmâdına düstûr-ı ekremdür gelen

Manzûme-i Der Vaşfi Hâzret-i Âşaf Deryâ-Kef Hâtem-i Muşarrıf¹⁵⁶

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. Leyâli zülf-i dilber veş füzûn u meşk-i peymâdur

¹⁵⁶ FŞM 509a

Lebin yâd idelim zîrâ ki vaqti zevk u helvâdur

2. Bilin lezzât-ı vaşlı terş-i kâm-ı hicr u hasretdür
Anuñ bûs-ı dehânı vaqt-i helvâdan da ahlâdur
3. Zebânun maşş idenler râhate'l-ıhulkûm-ı añmazlar
O lezzet başka lezzetdir o helvâ özge helvâdur
4. Müzeyyen ni' met-i rengîn-i gün-â-gün ile 'âlem
Yine zer tebsiler helvâyı elvân ile zîbâdur
5. 'Aceb mi olsa memlû ni' met-i elvân ile dünyâ
Ki teşrîf eyleyen devletle şadr-ı 'âlem ârâdur
6. Cenâb-ı Hazret-i Dâmâd İbrâhîm Pâşâ kim
Karîn-i ni' met-i ihsân-ı a'lâ ile ednâdur
7. Zamânunda cihân âsûde oldı ser-te-ser gamdan
Ki 'âlem şimdi seyr-i cûd u ihsân u atâyâdur
8. Hudâyâ zât-ı pâkin dâ'im eyle şadr u devletde
Vucûd-ı bâ'is-i emn ü emân-ı halk-ı dünyâdur

Manzûme-i Şâkir-i Nâkâm Der Sitâyîş-i Vezîri Müşterî Gulâm-ı Şadr-ı 'Âlî Maqâm-ı Pâdişâh-ı İslam¹⁵⁷

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Şafâ geldüñ eyâ şâh-ı cihânuñ şadr-ı mümtâzı
Vezîrân-ı 'izâmuñ qadr ü şân ile ser efrâzı
2. Şafâ geldüñ şafâ ey dâver-i iqlîm-i emniyyet
Vekîl-i salţanat dâmâd-ı Sulţan Ahmed-i Gâzi

¹⁵⁷ FŞM 513b-514a

3. Şafâ geldüñ bu devlethâneyi yümn-i kudümüñle
Müşerref eyledüñ ey ehl-i hâcâtuñ mühimsâzı
4. Kudümüñden muqaddem bir haber almış gibi şâ'ir
Ki bu nazm ile göstermiş yed-i tûlâyı i'câzı
5. Şalın nâz ile gel reftâre sînem üzre cevân it
Kerem kıll ey remâz-ı behçetüñ ser ü ser efrâzı
6. Nihâl-i zât-ı pâküñ ravza-i 'ömr-i tabâ'ide
Hudâ hemvâre kılsun lânegâh-ı murğ-ı a'zâzı
7. Anuñ her berk ü şâhın cilvegâh-ı âşiyân itsün
Gülistân-ı beķânuñ 'andelîb-i nağme pervâzı
8. Ki zîr-i sâye-i luţfuñda olmuşdur bihamdillah
Kulûb-ı kâ'inâtuñ zevķ u şadî maḥrem-i râzı
9. Şadâ-yı 'adl ü dâduñ velvele şalmışdır âfâķı
Bütün dünyâyı tutmuşdur ser-â-pâ luţfuñ âvâzı
10. Umûruñda mü'eyyedsin o minvâl üzre ki olmuş
Delîl-i temşiyet encâmına her kârûñ âğâzı
11. Açıldı 'ukde-i diller küşâde oldu ḥâtırlar
İrişdi faşl-ı ebvâb-ı şafâyâ mevsim-i bâzı
12. Şarâb-ı hoşgüvârâ şitebden kesb-i şevķ itdi
Mey-i telḥ-i cidâlüñ mest-i medhûş ser-i endâzı
13. Zamâna oldu çünkim sûr-ı şâhîden peyâm âver
Gerekdür zühre târ şevķıla âhenin idüp sâzı

14. Ney-i dilkeş nevâ-yı şâd-ı manşûr eyle eflâküñ
Çıķarsun evcine tâ nağme-i dilsûz-ı şehnâzı
15. Zamâne mevsim-i âsâyış olmağla bu eyyâmuñ
Leţâfetde zemistânı bahâra ‘arz ider nâzı
16. Bu feyz-ı vaķtı gördükde Kıpudan Mustafâ Pâşâ
Olup hâheşker-i teşrîf-i dâmâd-ı şeh-i ğâzi
17. Didi luţf it efendim hâkden ref‘ it kudûmüñle
İrişdi va‘de-i teşrîfüñüñ hengâm-ı incâzı
18. O şadr-ı pür himem düstûr-ı ekrem âşaf-ı a‘zam
Ki yokdur resm ü râh-ı re‘fet ü ihşânda enbâzı
19. Kâbûl idüp ricâsın oldu yümn ü ‘izz ü devletle
Müşerref sâz-ı devlethâne-i dâmâd-ı mümtâzı
20. Sa‘âdet birle teşrîf eyledikde eyledi tebşîr
Kudûm-ı meymenet melzûm-ı hâķân ser-i efrâzı
21. Dü bâlâ itdi şevķın maķdem-i firûz-ı sultânî
İki vechile oldu aña rûzı pâye ahrâzı
22. Hüdâdan isterüz geldikde her şayf u şitâ **Şâkir**
İdüp peyk-i şafâ bezmünde icrâyı sühansâzı
23. Dem-i sermâda helvâ faşl-ı germâda serimâda
Güzâr itsün hemîşe ‘izz ü devletle kışı yâzı

Manzûme-i Trabzonî Sâlim Efendi¹⁵⁸ Mektûbı Hazret-i Dâmâd-ı Veliyyü'n-Ni'am Âli Himem¹⁵⁹

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Şehinşâh-ı cihâna hâk bu kim luţf-ı ilâhîdür
Behîn dâmâd-ı 'âlîşânı şadr dâd-ı huvâhîdür
2. O hürşîd-ı cihantâb-ı sipîhr-ı pâdişâhîdür
Bu evc-ı âsumân-ı devletûn tâbında mâhîdür
3. Odur şimdi yegâne vâris-ı taht-ı Süleymânî
Budur nûr-ı cebîn-ı akl-ı evvel âşaf-ı sâni
4. Cihânı nûkhet-ı ahlâk-ı firdevs-ı perîn itdi
Hevâyı berf ü sermâyı bahâr-ı yasemîn itdi
5. Şimâh-ı 'âlemi şayt-ı celâli pür tanîn itdi
Cemâliyle nigîn ü şadr-ı câhı kâmbîn itdi
6. Vekîl-ı muţlak-ı şâhibkırân-ı 'arşa-ı 'âlem
Vezîr-ı a'zam-ı dâdâr-ı 'adl ârâyı mu'ciz dem
7. Şitâ eyyâmı geldi döndi şeb-ı zülf-ı dilârâ
Cenâbından muraḥḥaş oldı şîhr-ı hâşî helvâya
8. Bu bezm-ı Baykara âyîn-ı ḥâşul-ḥâş-ı vâlâya
Yine virdi şeref ol âsumân pâyeye hümâ sâyeye
9. Ḳudûmûnle bu şeb ey şadr-ı câh-ı memleket ârâ

¹⁵⁸ Trabzon'da doğdu. Asıl adı Mehmed'dir. Kapudan Mustafa Paşa'nın mektupçusu oldu. Daha sonra ruznâmecilik görevinde bulundu. İlk zamanlar Dâmat İbrahim Paşa'nın himayesinde bulundu. Hindistan'a elçi olarak gönderildi. Bu yolculukta gördüklerini Hindistan Sefaret-nâmesi'nde anlatmıştır. Bu eserini I. Mahmud'a sunmuştur. FŞM'de kasidesinin biri Mektubı Kapudan Paşa başlığı ile yer alır. Vefatı: 1159/1742 (Bkz. TN, C. 1, s. 405; TDEA, C. 7, s. 442, TGDEİS, s. 423.) (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 320)

¹⁵⁹ FŞM 514a-515a

Ḳarîrû'l- 'ayn-1 faḥr oldı çerâğuñ Mustafâ Pâşâ

10. Şehinşâh-1 Sikender destgâha Ḥaḳ 'ata kıldı
Dil-i pâkûñ aña âyine-i 'âlemnümâ kıldı
11. Der ü devlet-meâbuñ ehl-i fazla mültecâ kıldı
Kef-i derpâşuñı ser çeşme-i âb-1 beḳâ kıldı
12. Ḥüdâvend-i kerem İlyâs-1 himmet Ḥızır-1 maḳdemsin
Felâḫun-1 ḫıred mâye nizâmü'l-mülk ü 'âlemsin
13. Saña bedḫâh olan âḫir peşîmân olduḡın bildi
İşin olmaz ise efgân efgân olduḡın bildi
14. Selâmet kendüye maḫkûm-1 fermân olduḡın bildi
İtâ'atle saña şâh-1 şafâhân olduḡın bildi
15. 'Ubûdiyyetle eşref mâlik-i mülk-i şafâhandur
Şehinşâh-1 cihâna cân u dilden bende fermândur
16. Devâm-1 devletüñle eyleye Ḥaḳ 'âlemi ma'mûr
Hemîşe böyle teşrîfûñ ide dâmâdıñı mesrûr
17. İde fer-i şükûhuñ şâh-1 devlethânesin pür nûr
Cenâb-1 ḫazretüñden itmeye Mevlâ anı mehcûr
18. Sütûde şem'-i meclis zîb-i devlet ihtîşâşuñdur
Çerâḡ-1 encümen pîrâ-yı ḳurbuñ şıhr-i ḫâşuñdur
19. Senüñ ihyâ-yı luḫfuñdur eger â'lâ eger ednâ
Der-i Mevlâdan eyler imtidâd-1 'ömrüñ istid'â
20. Du'â itse nola iḳbâl-i rûz efrûzıña dünyâ

Huşûşâ kemterîn bendeñ çerâğuñ **Sâlim-i şeydâ**

21. Senâ-yı zâtuñı vird eylemiş dâ'im zebânında
Ğubâr-ı ħakpâyûñ tûtiyâdur çeşm-i cânında

Manzûme-i Berâ-yı Tebrîk-i Kudûm-ı Meymenet Melzûm-ı Âşaf-ı Me'âlî Rûsûm¹⁶⁰

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. 'Aceb mi olsa 'âlem zülf ü la'l-i yâre dildâde
Şeb-i yeldâda a'lâ zevk olur şîrîn-i ħelvâda
2. Müzeyyendür tabağlar ni'met-i elvân-ı sükkerle
Bu tertîb olmamışdur maţbağ-ı Kâvus-ı Dârâda
3. Bu demde farkı yok ırmağ şuyundan şerbet-i çayıñ
Şükür ni'metleri cûş itdi mebzûl oldu dünyâda
4. 'Aceb mi ħalk-ı 'âlem şimdi hep ħulvü'l-mezâğ olsa
Nizâmın buldı dünyâ 'ahd-i İbrâhîm Pâşâda
5. Zihî düstûr-ı ekrem şadra'zam-ı kim zamânında
Eser ħalması ħamdı hâţır-ı a'lâ vü ednâda
6. Gidüp ħavgâ-yı hicâ ortalıq emn ü emân oldu
Zamân-ı devletinde 'âlem oldu ħamdı âzâde
7. Cihanda ħalması çün zerğden ħayrı dile hemdem
Şeref virdi bu şeb bu te'min-i iclâl-i âbâde
8. Kudûmüyle ħapudan Muştafâ Pâşâ-yı zîşânı
İdüp mesrûr-ı teşrîf eyledi me'vâ-yı dâmâde

¹⁶⁰ FŞM 515a-515b

9. Kılıp bu nâmını elvân-ı ni‘metlerle zîb efzâ
Simât-ı sükkerin-i bî nihâye kıldı âmâde
10. Göñüller küşd-i bâğ-ı gülsitândan oldı müstağnî
Fevâkihle şükûfe zeyn olunca zîr ü bâlâda
11. Hüdâyâ şadr-ı a‘zamla yegâne sıhr-i zîşânın
Haţâdan **Sâlim** eyle dâ‘imâ kıl gamdan âzâde
12. Cihân müstağrak oldı ni‘meti şadr-ı keremkâre
Hemîşe zîver efzâ eyle zâtın şadr-ı ‘ulyâda
13. Nice emşâline eyle resîde böyle eyyâmuñ
Hemân zevk eyleyüp var olalar devletle dünyâda

Manzûme-i Âşım¹⁶¹ Der Vaşf-ı Cemîl-i Hazret-i Şadr-ı Celîl ü Veliyyü’n-Ni‘am Bi‘adîl¹⁶²

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. Olup tevfiğ-ı rehberin fağîr-i bî ser ü pâyê
Bugün düşdi yolum nâgâh-ı semt-i hı‘âce pâşâyâ
2. Kemâl-i hayretimden bilmez idim başdığım hâki
Tırırdım ben beni dîvârda mânende-i sâyê
3. Kemâl-i ihtiyâcdan dökërdüm dirhem-i eşkim
Kemend endâz olurдум âh ile bulsam süreyyâyâ
4. Bu hayretle tefekkürde tırurken nâgehân çeşmim

¹⁶¹ Şeyhülislam, vakanüvis, şâir olarak tanınır. Küçük Çelebi-zâde olarak meşhurdur. Çeşitli medreselerde müderrislikten sonra, Bursa ve Medine kadılıklarında bulundu. Şâirliği Nedîm veya Seyyid Vehbi‘ye ulaşamasa da gazelleri beğenilmiştir. Devrin büyüklerine yazdığı çok sayıda kasidesi mevcuttur. Tarih-i Râşid‘in zeyli en önemli hizmetidir. Tuhfe-i Nailî‘de eserlerinin bulunduğu yerler sıralamıştır. Gibb de ona özel bir yer ayırmış ve onu iyi bir şâir ve hukuk adamı olarak tanıtmıştır. Vefatı: 1182/1759 (Bkz. TDEA, C. 2, s. 128; TN, C. 2, s. 617; WGOŞT, C. 3-5, s. 320-322; TGDEİS, s. 45.) (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 595)

¹⁶² FŞM 515b-516a

Dü çâr oldı meyân-ı râhda molla Nazîmâya

5. Şitâb idüp giderken şordum aşlın didi bî gâfil
Hümâ-yı baht-ı şaldı der-i zamân üste şenâya
6. Kıpudân Muştâfâ Pâşâya teşrîf eyledi bu şeb
Cenâb-ı hâzret-i şadru'ş-şudûr-ı âsumân pâye
7. Niçün çeşmânuñ olmuş kâse-yi deryûze-i hayret
Niçün itmezsün 'arz-ı hâcet ol dergâh-ı vâlâya
8. Niçün sende şaf-ı erbâb-ı hâcâta dizilmezsin
Ne çekmişsün serûn tiryâki 'Âşım genc-i nihâye
9. Ne bahta minnet it ne rûzigâra 'arz-ı hâcet kıl
Hemân 'arz eyle hâliñ âşaf İbrâhîm Pâşâya
10. Şalâdur luţf u cûdı sûr-ı şâl eyle tırma ey gâfil
Bizi kim men 'ider da'vet mi ister hân-ı yağmaya
11. O helvâ şöhetin eyler bahâne cûd u ihsâna
Yürü var sende ol ihsânını vir şöra helvâya
12. Beni îkâz idüp ol sâlike âgâh-ı gâfletden
Gözüm açıldı düşdüm ben dahî râh-ı temennâya
13. Vezîr-i kâmbaşâ hâtemüñ nâmın unutturduñ
Senüñ bir parmağıña degmez ol şahş-ı tenk-i mâye
14. Beni mahrûm-ı ihsân eyleme luţf eyle sultânım
Veliyyü' n-ni' met itmiş Haq seni a'lâ vü ednâya
15. Beni de âyende kıl vâye dâr-ı luţf u ihsânuñ

Şerîk oldum bu sevdâ ile çün özbek Nazîmâya

16. Cihâna misli gelmez gevher-i kân-ı mürüvvetin
Emânet eyledüñ zât-ı şerîfüñ Hâk Te'âlâya

**Manzûme-i Çelebizâde 'Âşım Efendi Der Vaşf-ı Hâzret-i Veliyyü'n-Ni'met-i Âşaf-ı
Menzilet¹⁶³**

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Bihamdillâh cihân âsûde 'âlem pür meserretdür
Zamân-ı şulh u şadî mevsim-i ârâm u râhatdur
2. Unutsun kıssaşahânlar dâsitân-ı rezm-i destânı
Bu devrûñ muhteżâsı bezm-i Cemşîdi hikâyetdür
3. Gümân u tîr egilmez şimdi yâd olunsa da farzâ
Meyân-ı ehl-i dilde kıdd ü ebrûdan kinâyetdür
4. Rusûm-ı künye sâzı maḥv olup levḥ-i zamâyirden
O deñlü ḥalk-ı 'âlem neş'e-yâr-ı câm-ı râhatdur
5. Ki baḫsuñ şûret-i Rüstem bile Şehnâmede şimdi
Koyup âlât-ı rezmi gec külâh-ı bezm-i 'işretdür
6. Bu devrûñ her günü bir 'ıyda ğâlipdür meserrette
Leyâlîsi ise âbisten-i şad şevḫ u behcetdür
7. Berâberdür bu devrûñ her şebi bir 'ömr-i câvîde
Bu 'aşruñ her günü hemdûş-ı şubḥ-ı 'ıyd-ı vuşlatdur
8. Bu devrân olmasun mı böyle Sulṭan Aḫmed-i Ğâzi
Şehinşâh-ı cihanbân şıḫr-i pâkî şadr-ı devletdür

¹⁶³ FŞM 521b-522b

9. Şeh-i şâhibkırân hürşîd-i 'âlemtâbı dünyânuñ
Vezîr-i a'zamı bedr-i münîr-i evc-i rif'atdûr
10. Sikenderle Aristo haq bu kim cifr-i hayâlimde
Şeh-i 'âlempenâh u şadr-ı a'zamdan 'ibâretdûr
11. Bile añsam nola nâm-ı şehinşâh ile düstûrın
O gurre pâdişeh-i mihr sipihr-i şân u şevketdûr
12. Olur mı vaşfi kâbil ol şeh-i 'âlî nejâtın kim
Vezîri böyle bir Rüstem meniş Hâtem tabi'atdur
13. Mekârim pişe İbrâhîm Pâşâ kîm 'ıtâr-ı cûd
Eger kim halka gibi ise aña cüz-i hilqatdûr
14. Müşahhaş luţf-i yezdâni ki gûyâ unsur-ı cârî
Semâhatdûr şecâ'atdûr mürüvvetdûr diyânetdûr
15. Vaqâr-ı kûhe luţfin ile hilm-i ahfa gâlibdûr
Kemâlî hadden efzûn tab'ı hûd deryâ-yı himmetdûr
16. Müşîr-i müşterî fıtrat ki eyvân-ı celâletde
Sipihr-i bâz gün bir aylı günli aşma sâ'atdûr
17. Kerîm-i pâkdil kim cûd-ı ebr u bahşîş-i 'umman
Kimine katre-i deryâ-yı luţfundan kinâyetdûr
18. Olur bî behre-i feyz-i tevâzu' hep keremkârân
Keremle cûdı cem' itmek aña mahşûş hâletdûr
19. Aristo-yı Felâtûn menkıbet kim cümle tevbîri
Ya ilhâm-ı ilâhîdür yahûd 'ayn-ı işâbetdûr

20. Anuñ teşhîr-i İranda görenler diğkat-i fikrin
Ta'accüble henüz enküşt biründân hayretdür
21. Hıdivâ böyle vüs'atli zemîn içre kuluñ 'Âsım
'İnân-ı kilki irhâ itmemek gerçi kabâhatdür
22. Dili kayd-ı hayâle bağlanıldan bâr-ı endîşe
Semend-i tab'ını zâr eyledi bir niçe müddetdür
23. Düşüp bâr-ı düyûn altında kaldı eşeb-i fikri
Ayaklandırmanuñ ne ise yolu ma'lûm hazretdür
24. Egerçi zâtınuñ ikrâma istihkâkı yok ammâ
Çerâğ-ı dergehüñ hâlişce bir dâğı devletdür
25. Du'âya başla 'Âsım ehl-i dâniş hep bu esnâda
Hüner 'arz itmege çün dîde düz ref'et-i fırsatdur
26. Şehinşâh-ı cihânı haşre dek evreng-i devletde
Hudâ pâyende kılsuñ kim penâh-ı mülk ü milletdür
27. Vezîr-i a'zâmın hem sâyesinde eyleye dâ'im
Ki râhatbağış-ı 'âlemdir nizâm-ı dîn-i devletdür

Manzûme-i 'Âsım-ı Diğer Der Sitâyîş-i Hazret-i Veliyyü'n-Ni'am Keremgüster-i
Aţâlallâh ü Devletehü¹⁶⁴

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1. Her nazm-ı dilpezîr ki cândan nişân virür
Her harf-i nâşenîdi dile kût-i cân virür
2. Her nazm-ı dilpesendiñe tahrîr ider kalem

¹⁶⁴ FŞM 522b-523b

Ber şûh-ı şîvekâr-ı kâdir hüsni ü an virür

3. Her dem metâ'ı nazmıma sûk-ı kemâlde
Nüşûr nümâ-yı kılîk-i şikeste zebân virür
4. Tab'im o nahl-i bâğ-ı vefâdur ki dem-be-dem
Nevbâde-i edâyı baña bî zebân virür
5. Gûş eyledik de nazmımı bâlâyı tab'ıma
Gerdûn kumâş-ı atlasını bî gümân virür
6. Dilden süvâr-ı 'arza nazım olsa fikr-i dil
Hâmem şarîri nâd-ı 'alîden nişân virür
7. Döndür licâm-ı hâmeyi semt-i tegazzüle
Tâze gâzel kâşîde-i ra'nâyâ şân virür
8. Hândeñ hezâr-ı dilşüdeye nuḡk-ı cân virür
Tûtî-i tab'a sükker-i la'lüñ zebân virür
9. Elfâz-ı 'aşkı ol büt-i nevresteye felek
Keşfeyle deyü kıla-i Mâzenderân virür
10. Rezm-i hecirde 'âşık-ı dildâdeler vekil
Yalmân-ı tîğ-ı tâze serin kahramân virür
11. Her rûz o tıfla mekteb-i dehr içre gûyiyâ
Ders-i cefâyı hâce-i işrâkıyân virür
12. Dâmâd-ı şehriyâr-ı cihân âşaf-ı zamân
Zât-ı şerîfi 'âleme emn ü emân virür
13. Ya'nî semiyi cedd-i rasûl-i Hüdâ anuñ

Fermân-1 ‘adli râhat-1 kevn ü mekân virür

14. Hakkâ bu şulh-i ya‘ni şifâsâz-1 gün olup
Cism-i ‘alîle müjdesi tâb ü tüvân virür
15. Gûyâ bu şulh tâzeledi ‘âlemi henüz
Zâl-i sipihre kuvvet-i ‘ömr-i civân virür
16. Bu şulh için yarattı seni ‘âleme Hüdâ
Vaşfuñ içinde ben gibi şîrîn zebân virür
17. Mevlâ muvaffaq itdi seni iki şulha kim
Her harfi hayret-i hîred-i ins ü cân virür
18. Hakkâ bu şulhi gam-1 nişânlar zaman zaman
Yâd eylese hemân tarab-1 câvidân virür
19. Böyle kerîm ‘âleme gelmiş mi kendüye
Kim kast idene mertebe-i farqadan virür
20. Ey âşaf-1 zamâne o dem maqdemüñ senüñ
Şûre zemîne revnağ-1 bâğ-1 cinân virür
21. Yek nazra-i ‘inâyeti bergeşte dillere
Şâpûr u Erüşîr-ıqadr-i hânümân virür
22. İtse Nedim tekellüm o düstûr-1 ekremüñ
Her harf-i lufti mürde-i ümmîde cân virür
23. Râh-1 sehâya ‘azm idicek ol germûrun
Eşheb süvâr-1 cûdına hâtem ‘inân virür
24. Fermân nüvis olduğı dem idicek nişâr

Her rîk rîze şa 'şa 'a-i aḥterân virür

25. Şimşîr-i ḳahrı ḥavfi daḥi tâ o deñlü kim
Şebgîr-i düzde ḥâşiyet-i pâsban virür
26. Lîmân-ı ğamda fülk-i dil-i nâ-ümîdime
Bir vaḳt olur ki Ḥaḳ aña bâd-ı vezân virür
27. Çarḫuñ müdâm-ı resmi budur seng-i cevriyle
Mirat-ı tab 'ı ehl-i dile kesr-i şân virür
28. Beytü 'l-ḥazinde itme fiġân luṭf-ı âşafi
'Âşım senüñ de maṭlubıñı bî gümân virür
29. Üftâde ise Yûsuf-ı dîlcâh-ı ğuşşaya
Bir dem gelür ki dest-i ferâḫ-ı rîsmân virür
30. 'Aşırında ol ḥidiv-i keremkâruñ ey göñül
Elbetde çarḫ saña da ğamdan emân virür
31. Genc-i edâ-yı bülhüsân itmesün telef
Dâd-ı edâyı Nef 'i-yi şîrin zeban virür
32. Gelse mekteb-i ṭab 'a reh-i nazımdan fütûr
Vaḳt-i du 'âda ḳuvvet aña ḳudsiyân virür
33. Hıfz eylesün vücûdın anuñ Ḥazret-i Ḥüdâ
Zîrâ ki zâtı râhat-ı kevn ü mekân virür

Manzûme-i Raḥmi Aġa¹⁶⁵ Der Midḫat Ḥazret-i Veliyyü 'n-Ni 'am 'Âli Himem
Edâmallâhu Te 'âlâ¹⁶⁶

¹⁶⁵ Mustafa Raḥmî Efendi. Kıymıdır. Sefaretnâme-i İran 'ın yazarıdır. İbrahim Paşa 'ya kaside sunarak intisab etti ve tahsilini tamamladı. İran 'a elçi olarak giden Kayserili Ahmed Paşa 'nın maiyetinde bulundu. Bu sırada

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Göñül bir ser ü qadde 'âşık-ı âşüfte sâmandur
Ki 'âlem sâye-veş yânında hep hâk ile yeksândur
2. Tağıtdı 'aqlımı başımdan ammâ kim yine baksañ
Baña sermâye-i cem'iyet ol zülf-i perîşândur
3. Zebân-ı hâlile ol şûha îhâm-ı vişâl eyler
Dehân-ı harf-i hâheş 'âşıka çâk-i girîbandur
4. Kıyâmetler qopardı başıma reftâr-ı hemvârı
O şûhuñ kâmeti gûyâ ki bir serv-i hırâmandur
5. Nedür ol şîveler ol 'işveler ol nâzlar sende
Aman zâlim ne hâletdür bu hâlet bu ne seyrândur
6. Yine bir tâze nazm-ı dilgüşâ tarh itdün ey **Rahmî**
Nişâr-ı hâkpây-ı şadr-ı a'zam olsa şâyândur
7. Zihî şadr-ı mekârim menkıbet düstûr bu himmet
Ki hâk-i âsitânı melce-i erbâb-ı 'irfandur
8. Eger bir şahşuñ isti'dâdına kisb-i vuqûf itse
Tamâm üzre aña luğf itmek yanında noqşândur
9. Anuñ müstağrak-ı îhsândur erbâb-ı dâniş hep
Eger dir varsa luğfun görmedim vallâhi bühtândur

Sefaretnâme'sini yazdı. Bu eserin üslubu oldukça süslüdür. İnan dönüşü Tersane Kâtipliği görevine devam etmiştir. Edirne Kapısı haricinde medfundur. Gibb, şâirin İstanbul'da vebadan öldüğünü belirtir. Vefatı: 1160/1751 (Bkz. TN, C. 1, s. 327; TDEA, C. 7, s. 271, TGDEİS, s. 363; WGOŞT, C. 3-5, s. 319.) (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 745)

¹⁶⁶ FŞM 529b-530b

10. Sitâyişkârını zâtında efrât-ı maķal itmem
Muradım ĥalka ancak vaşfinı Ĥaķ üzre i'landur
11. Anuñ her vechile eslâf-ı şadr ârâya rüçhânı
Degil muhtâc-ı taķrîr ehl-i inşâfa nümâyândur
12. Keremle mülzem eyler var ise bedĥâh-ı iķbâli
Bu ĥaşlet filĥakîķa ĥâric-i maķdûr-ı insandur
13. 'Uķûbet iķtizâ eylerse de bir ĥaşmına farzâ
Aña vaķt-i cezâda kârı afv ü cürm ü iĥsandur
14. Cebîre bend olup serdest-i teşĥîr-i memâlikle
Küsûr-ı kişver-i İslâma kârı cebr-i noķşândur
15. Mükemmel oldı 'arz-ı salţanat devrinde elĥâşıl
Bu dilkeş müdde 'â-yı pâke bürhân fetĥ-i İrandur
16. Ne kişverler ne yerler aldı görseñ oñla bir ÷lke
Ki her ķaryesine berâmı dñnyâ dense ķesbândur
17. Bu şadr-ı bî-nażîrñ ehl-i 'âlem kıymetin bilsün
Ki zîrâ ĥalka maĥzâ luţf-i Ĥaķ tevfiķ-i sübhândur
18. Sitem yok devlet-i 'adlinde herkes kendi zevķında
Ser-â-pâ-yı cihân âsûde ĥâl-i zulm ü 'udvândur
19. Dem-i aĥķâķ-ı ĥaķda bir tutar şâhı gedâlarla
Elinde şer'ile ķânûn-ı devlet şanki mîzândur
20. Ki ya'ni âşaf İbrâhîm Pâşâ-yı keremver kim
Vekîl-i muţlak u dâmâd-ı şehinşâh-ı devrândur

21. Ne şâhinşeh ki şâhân-ı zamâne âsitânında
Kemer bend-i 'ubûdiyyet güzâr-ı emr ü fermândur
22. Hıdiv-i dâd-ı perver şehriyâr-ı ma' delet-güster
Hüdâvend-i muzaffer fâtiḥ-i Êrân u Tûrandur
23. Selâṭîni zamâna rîze çîn-i ḥâñ-n-ı iḳbâli
Tufeyl-i kâselîs-i devleti faġfûr u ḥâḳandur
24. Şeh-i pâkîze gevher pâdişâh-ı Baykara çâker
Şehinşâh-ı hünerver mültecâ-yı tâcdârândur
25. Aña ıtlâk olurken lafza-i ġarrâ-yı zillullah
Yanında pâdişehler sâyeveş ḥâk ile yeksândur
26. Aña karşı ḳomak zan eyleyen a'dâ-yı bedḥâñhuñ
Medetkârî'i luḡf-ı Ḥaḳla nerm-i kâr-ı âsandur
27. Cenâb-ı Ḥazret-i Şulṭân-ı Aḫmed Ḥân Ğâzî kim
Ḳadirdân-ı hüner kıymetşinâs-ı fazl u 'irfandur
28. Ḳasemdür işte benden saña ey dil i'timâd eyle
Ki bu da'vâ-yı rûşen fâriġ ez tenvîr ü bürhandur
29. Ne böyle bir vezîre mâlik oldu bir şeh-i 'âlem
Ne ḥûd bir böyle 'âdil pâdişeh mesbûḳ-ı aḳrandur
30. Du'âya başla şimden soñra ihlâş üzre ey **Rahmî**
Du'â encâmı sözde köhne resm-i tâze ġuyandur
31. Hemân dûr itmesün Ḥaḳ birbirinden ḥaşre dek zîrâ
Birisi rûh u devlet biri cism-i 'âleme cândur

32. Cihânda dâ`im olsunlar ilâhî fer ü haşmetle
Ki `âlem rûz ı şeb devletlerinde şâd u hândândur

Manzûme-i¹⁶⁷ Der Midhat Hazret-i Veliyyü`n-Ni`am `Âlem-i Aţâlallâh ü Bekâhu¹⁶⁸

Mefâ`ilün Mefâ`ilün Mefâ`ilün Mefâ`ilün

1. Bihamdillâh ki `âlem miñnet ü ğamdan müberrâdur
Zamân-ı şevk u şâdî mevsim-i `ıyd-ı ferahzâdur
2. Nola her gönça-i dil hânde zîbâ-yı nebât olsa
Dem-i evvel bahâr-ı neşve-i câm-ı temennâdur
3. Zihî hengâm-ı nûş-â-nûş şahbâ-yı meserret kim
Ser-â-pâ şâd u hurremdür gerek a`lâ ger ednâdur
4. Mey âşâmân bedel eylesünler imsâk şubûhîye
Ki mâh-ı rûza geçdi şimdi `abd-ı `âlem ârâdur
5. Revâ-yı zâhid oldı bâdbân-ı zevrak-ı `işret
Kef-i deryâ-yı takvâ penbe-i mînâ-yı şahbâdur
6. Tekellüm rîz-i kulkul olmada her tûti-i mînâ
Kef-i sâķide sâġar şanki mirât-ı mücellâdur
7. Mey-i naġmeyle muṭrib mest-i şevk itmekde `uşşâķı
Meger kim kâse-i tanbûrı cânu nâyı mînâdur
8. Hoşâ `ıyd-ı meserret baġş-ı dünyâ kim şeb ü rûzı
Neşâṭ efzâ vü ğam fersâ-yı ṭab-ı pîr ü bernâdur

¹⁶⁷ Bu devirde başta Subhi-zâde Feyzî, Simkeş-zâde Feyzî, Seyyid Hasan Feyzî, Altıparmak-zâde Feyzî olmak üzere pek çok aynı adda şâir vardır. Şâir, müderrislik yapmıştır.

Ayrıca, Altıparmak-zâde de bazı şiirlerde ön plana çıkmaktadır. Tuhfe-i Nailî`de Müderris olduğu ve Edirne Kapısında, Otakçılar Camii`nde medfun olduğu belirtilmiştir. (Bkz. TN, C. 2, s. 809) (Metin Hakverdioġlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 168)

¹⁶⁸ FŞM 547a-547b

9. Hayât-ı cânâ bâ'is her dem-i pür **Feyzî** gûyâ kim
Nesîm-i şubhı anuñ maḥz-ı enfâs-ı Mesîhâdur
10. Şebinde zûlmet-i ğamdan eṣer yok cüst ü cû itseñ
Cihân yek feyz ü yek ḥâşıyyet-i Firdevs-i a'lâdur
11. Kânâdîl ile buldı her minâre şöyle ârâyış
Ki şanur seyr idenler nûrdan bir ser ü bâlâdur
12. Be şevk-ı 'ıyd ile her biri giymiş âteşîn câme
Anuñ her biri bir maḥbûb-ı ḥoş endâm-ı ra'nâdur
13. Degildür feyz-ı 'ıyd ancak viren bu revnaķı dehre
Hemân te'sîr-i 'adl-i âşaf-ı bî mişl ü hemtâdur
14. Nıgehârende-i devlet ḥıdiv-i kâhramân şavlet
Nizâm-ı mülk ü millet ya'ni İbrâhîm Pâşâdur
15. Zamân-ı nevbahâr-ı gülbün efrâz-ı mekârimdür
Nesîm-i şefkati gülpâş-ı dâmân-ı tesellâdur
16. Ger aĝlar var ise devrinde ya mînâ ya saĝırdur
Bir inler vâir ise 'ahdinde ya neydür ya şeştâdur
17. Delindi baĝrı baḥruñ reşki dest-i zer feşânıyla
Temâşâ eyleyen ânı şanur girdâb-ı deryâdur
18. Cenâb-ı Hâķ mu'ammer eylesün şadr-ı sa'âdetde
Devâm-ı zâtı zîrâ ḥalkâ maḥz-ı luḫf-ı Mevlâdur
19. Şafâ-yı kalb ile her rûzını 'ıyd eylesün Mevlâ
Bu ümmîde du'âmız her seḫer ki 'arş-ı peymâdur

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Müjdeler olsun saña ey sebzezâr-ı Üsküdar
Kim rehâyâb-ı hazân oldı bahâr-ı Üsküdar
2. Hâris-i çarhğüster ezîne eküp tohm-ı nevâ
Şahn-ı cennet oldı şimdi murğzâr-ı Üsküdar
3. Afitâb-ı bahtı toğdı maşrıķ-ı iķbâlde
Ki' oldı böyle rûşenâ târ-ı nehâr-ı Üsküdar
4. Mihr-i 'âlemgîre 'arz-ı kevkeb eylerse nola
Ahter-i sa'd iķtırân-ı tâbdâr-ı Üsküdar
5. Buldı ârâyiş-i lâl-i şâhvâr-ı sa'd ile
Gerden ü gûş-ı şühûd-ı gül'izâr-ı Üsküdar
6. Bülbülân-ı bâğ-ı behcet lânesâz-ı iftihâr
Çekdi ser eflâk kadre şâhsâr-ı Üsküdar
7. Şimdi müsteb'id midir âfâķı tolsa sert-e-ser
Şayt-ı bânuñ kûs-ı yümn-i iştihâr-ı Üsküdar
8. Ba'd ezîn almaz nigâristân-ı çînî 'aynına
Dîde-i devrânı tutdı i'tibâr-ı Üsküdar
9. Kûh-i kâfa 'arz-ı temkîn ü sekîne itmede
Ser ber eflâk oldı kühsâr u vaķâr-ı Üsküdar

¹⁶⁹ Bu yüzyılda beş tane Sa'îd vardır. Bunlar: Şehrî-zâde Mehmed Efendi, Yirmisekiz Çelebi-zâde Sadrazam Mehmed Sa'îd Paşa, Kâtip-zâde Mehmed Efendi, Mehmed Sa'îd Efendi ve Alaşehirli Mehmed Sa'îd Efendi'dir. FŞM'deki bu kısa kaside bunlardan birisine aittir fakat tespit etmek mümkün değildir. (Bkz. TN, C. 1, s. 425; TDEA, C. 7, s. 429; TDEİS, s. 416-417.) (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 446)

¹⁷⁰ FŞM 559a-560b

10. Oldı cârî ‘ayn-1 luţf-1 âşaf-1 ‘âli himem
Kıldı sırâb bâğ-1 kâmin âbyâr-1 Üsküdar
11. Şadr-1 dâna dil ki mi‘mâr-1 ‘atâdur âfeti
Yapmada ânenhâne şad diyâr-1 Üsküdar
12. Şıhr-i şâhinşâh-1 gerdûn ihtîşâm zıll-1 ilah
Ya‘ni İbrâhîm Pâşâ kâmkâr-1 Üsküdar
13. Ol cihân-1 ma‘delet kim oldı ahdinde anuñ
Rağ‘-1 istiğnâya bedel iftiķâr-1 Üsküdar
14. Ârzu-yı yümn-i teşrîfiyle olup kâmcûy
Ol temennâ idi dâ‘im kâr u bâr-1 Üsküdar
15. Eyler idi kef küşâde dergeh-i Hâkdan niyâz
Ni‘met-i teşrîf-i zâtın her çenâr-1 Üsküdar
16. Luţfına dâmen-güşâ-yı kâm idi şad şevkıla
Oldı dest-i himmeti gevher nişâr-1 Üsküdar
17. Bir zaman olmuşdı gerçi mest-i câm-1 i‘tibâr
Oldı ammâ soñra çok mümted humâr-1 Üsküdar
18. Çâkçâk idi mişâl-i şâna şâhn-1 sînesi
Dâgdâr-1 hasret idi lâlezâr-1 Üsküdar
19. Olsa teşrîf-i çerâğânıyla zînetyâfte
Çok mıdır mânend-i eflâk lâlezâr-1 Üsküdar
20. Çend sâl gönlünden olmuşdı ‘arûs-1 i‘tibâr
Rûnümâ-yı şîve idi ihtizâr-1 Üsküdar

21. Rûymâl-i maqdem-i pâkiyle şâd oldı hele
Hamdülillah buldı gâyet intizâr-ı Üsküdar
22. Sâki-i devrân idüp bezminde devr-i kâmbağş
Neşvedâr oldı şubûh-ı hoşgüvâr-ı Üsküdar
23. Luţf idüp teşrîfi ile eyledi anı bekâm
Yoğ iken pâyîni bûse iktidâr-ı Üsküdar
24. İnqılâb-ı ye's ü ümîdden bulup fevz ü rehâ
Buldı temkîn rabt selbiyle qarâr-ı Üsküdar
25. Derd-i hicre şabr idenler böyle bulur zevk ü şâl
Bağ ne luţfi mûris oldı iştibâr-ı Üsküdar
26. Bir dür-i galţân idi buldı nigîn-i rağbetin
Pâyâm olmuşdı der-i âbdâr-ı Üsküdar
27. Bir zümer ü hâtem-i sîmîn-i rengîn âbdâr
Zîb-i engüşt-i cihândur her kenâr-ı Üsküdar
28. Gül mecâzân-ı hevâ cûyân-ı semt-i i'tidâl
Eylemişler idi cümle ihtiyâr-ı Üsküdar
29. Bu şeref âbâdi görmüşlerdi şâyân-ı nazâr
Lâyık-ı rağbet idi bu cûybâr-ı Üsküdar
30. Şad şükür oldı du'ây-ı bendegânuñ müstecâb
Oldı hemser çarha tâc-ı iftihâr-ı Üsküdar
31. Oldı bu tarh-ı bedî'in bir muţavvel hâşiye
Buldı tafsîl-i me'ânî ihtişâr-ı Üsküdar

32. Yok ‘aceb çeşm-i ‘alîl-i çarha olsa tûtiyâ
Hâkpây-ı şadr-ı ‘âlîdir gubâr-ı Üsküdar
33. İtse hâkinde nola hâşıyyet-i ekber zuhûr
Pâyine yüz sürdi hâk-i zer ‘ayâr-ı Üsküdar
34. Nüşha-i ‘adn eyledi her hâke kim başdı kadem
Çok midir bâğ-ı irem olsa diyâr-ı Üsküdar
35. Teşnegâne lezzet-i kevser izâfe itmede
Oldı şîrîn tâ o deñlü çeşmesâr-ı Üsküdar
36. Terbiyet-i bâb-ı nigâh iltifâtıdur nola
Olsa pür ber ü nevâl-i mübârek diyâr-ı Üsküdar
37. Gülşen-i ‘ömrin Hüdâ ser sebz ü hürrem eylesün
Ber qarâr olduqça deşt ü kühsâr-ı Üsküdar
38. Şem-i ‘izz ü devleti olsun firûzân u münîr
Ola sûzân tâ ki şem-i şu‘le bâr-ı Üsküdar
39. Eyle bir ednâ nigâhuñla efendim kâmyâb
Kıl Sa‘îd-i derdmend-i nâmdâr-ı Üsküdar

Manzûme-i Kırîmî Rahmi Ağa¹⁷¹ Der Vaşf-ı Cemîl Veliyyü’n-Ni‘am Bi‘ıydil¹⁷²

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. Beni teşrîf idüp ol şûh-ı mühimsâz mezâkımca

¹⁷¹ Asıl adı Mustafa’dır. Kırım Bahçesaray’da doğmuştur. Kırîmî Rahmi Efendi olarak tanınır. Amcası Hüseyin Efendi’den aldığı eğitimden sonra İstanbul’a gelmiş, Damat İbrahim Paşa’ya kaside takdimiyle intisab etmiştir. Usta bir şair olarak bilinir. Vakanüvislik, Tersane-i Âmire’de kâtiplik ve mektupçuluk yaptığı bilinmektedir. Şiirlerinde hikemî söyleyişler bulunur. Tarih düşürme ilminde ustadır. Dîvân, Sefâretnâme-i İrân bilinen en önemli eserleridir. 1164/1751 yılında vefat etmiştir. (Münevver Sevim, Fâ‘iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası’nda Fihrist, Terci-i Bend, Terki-i Bend, Gazel ve Gazel-i Müzeyyeller, Amasya 2020: s. 89)

¹⁷² FŞM 584a-584b

Bu Őeb pek tonlı dűŐdi Őoĥbet-i helvâ mezâķımca

2. Ne var bir bűse virseñ ‘âŐıķa ey Őűh helvâlık
YaķıŐmıŐ saña ol gűl Őerbeti dűbâ mezâķımca
3. ŐoŐup mű-yı meyânın emdim ol la‘li Őeker bârı
Yine Őoĥbetler oldu yâr ile ĥaķķâ mezâķımca
4. Medâr-ı râĥat-ı ĥulķűm cândur Őehd-i gűftâruñ
Sözűm yok nev saĥa‘i la‘lűne ammâ mezâķımca
5. Meyânı Őöyle zűlfi böyle diyű kűl u ķâl itmem
Ser-i mű yok ķuŐűrı cűmle-i a‘zâ mezâķımca
6. Beni yâd eyleyűp dűn luťf ile ĥűbân arasında
Dimiş kim ‘âŐıķımdur **Raĥmi**-i Şeydâ mezâķımca
7. ‘Acep mi Şimdi sertâ pây-ı Őevķ olsa Őafâsından
Đapudân-ı műkerrem MuŐtafâ PâŐâ mezâķımca
8. Anı teŐrűf idűp Őad gűne iķbâl ũ sa‘âdetde
Ferah virdi ķudűm-ı Őadr-ı műlk-ârâ mezâķımca
9. Cenâb-ı âşaf İbrâĥim Pâşâ kim zamânunda
HemiŐe fitneden âsűdedűr dűnyâ mezaķımca
10. ‘Uműma Őavrı aĥsen rűy-ı rűŐen ĥalk-ı műstaĥsen
Műsellemdűr hele her vechile ĥaķķâ mezâķımca
11. Cihânda dâ‘im olsun gelmemiŐdűr ‘âleme zűrâ
Daĥű bir böyle Őadr-ı ma‘delet pűrâ mezâķımca

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Efendim dâ'imâ iqbâl ü câhuñ pâydar olsun¹⁷⁴
Degil 'uqqâb u erneb¹⁷⁵ saña 'anqâlar şikâr olsun
2. O rütbe şâh-bâz-ı himmetüñ evc üzre çıksun kim
Hirâsından felekde nesr-i tâ'ir bî-çarâr olsun
3. Künâmuñda yatup sen¹⁷⁶ şîr-âsâ şark u garb içre
'Adûlar dîlkülensün heybetüñden hûâr u zâr olsun
4. Nigâhuñ düşdigi yerlerde açılsun gül-i şâdî
Sa'âdetle hîrâmân oldıgıñ yer nev-bahâr olsun
5. Binersen zevrağa deryâda cûş itsün dür ü gevher
Süvâr olursan esbe deşt ü şahrâ lâlezâr olsun
6. Efendim haq budur kim devletüñde 'âlem itdük pek
Neşât u şevk u şâdî böyle dâ'im bî-şümâr olsun
7. İdüp hem seyr-i deryâ geşt-i şahrâ hoş havâlarla
Şafâ kesb itdün 'âlem ref'etüñle kâmkâr olsun
8. Hele Allaha şükr olsun güzel şayd u şikâr oldı
Hemîşe bendeñüñ böyle hulûşî âşkâr olsun
9. Efendim hizmetüñden cümleyi dür itmesün Bârî
Celâl ü haşmetüñ ârâyiş-i hîş ü tebâr olsun

¹⁷³ FŞM 584b

¹⁷⁴ Muhsin Macit, Nedim Divanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012, s.114

¹⁷⁵ MM'de "âhû" şeklindedir.

¹⁷⁶ MM'de "ser" şeklindedir.

Manzûme-i Şerîf Çelebi¹⁷⁷ Der Vaşf-ı Cenâb-ı Âşaf-ı Bülend İkbâl¹⁷⁸

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün
(Fâ'îlâtün) (Fa'lün)

1. Hâkpâyin göze çek kuhl-i Şifahân yerine
Der-i dildâra yüzün sür kef ü dâmân yerine
2. Ser-i kûyunda şalınsun o nihâl-i nâzım
Şahn-ı gülşende olan ser ü hırâmân yerine
3. Nûsha-i hatt-ı ruhun eyleyelim zîb ü nigâh
Azm-i gülzar edelim dersi gülistan yerine
4. Gül ü reyhâna bedel zülf ü 'ızârın seyret
Leb-i dendânını gör lü' lü ü mercân yerine
5. Hiç düşmez mi yoluñ semtine dildâdelerün
Böyle hercâyiligin ey büt-i fettân yerine
6. Şıhr-i sultân-ı cihân âşaf-ı 'ahdüñ görse
Reşk idüp haşmetine husrev ü hâkân yerine
7. Sadr-ı hemnâm-ı Halîl itse sezâdur takbîl
Dergehün mihr-i felek gâhice devrân yerine
8. Pençe-i mihre bedel dest-i zerefşânını gör
Kıl nazar tab'-ı güher pâşına 'ummân yerine

¹⁷⁷ Halil Şerif Yusuf Paşa. Şumnu'da doğmuştur. Defterhânededen yetişmiştir. 1730'da ikinci tezkireci, iki yıl sonra baş tezkireci oldu. 1735'te Cizye muhasebecisi, 1737'de sadarat kethudası olarak Rusya ve Avusturya savaşına katıldı. 1738'de başmuhasebeci oldu. Vezir olup Aydın valiliğine gitti. Trabzon ve Bosna valiliklerinde bulundu. Muktedir bir devlet adamıdır. Dâmat İbrahim Paşa'ya sunduğu kasidelerle takdir toplamıştır. Arapça ve Farsçadan tercümeleleri de vardır. Bosna'da ölmüştür. FŞM'de en çok kasidesi bulunan şâirlerdendir. Vefatı: 1162/1747 (Bkz. TN, C. 2, s. 485; TDEA, C. 8, s. 139; TGDEİS, s. 478) (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 241)

¹⁷⁸ FŞM 597a-597b

9. Yazmada her şeb 'iîârdur kıum-ı da' avâtin
Encüm-âsâ virilen nukre-i ihsân yerine
10. Nüşha-i vaşfinı hemvâre mühürdârı dağı
Başı üzre götürür mühr-i Süleymân yerine
11. Ne mühürdâr-ı rikâb-ı kademinde görünür
Şûret-i kâm-ı dil âyîne-i tâbân yerine
12. Gûşvâr olmada her bir sühan-ı rengîni
Gûş erbâb-ı dile la'1-i bedaşşân yerine
13. O cemîlü's-siminüñ meclis-i 'irfânına var
Cem' it 'aqluñ başına şî'r-i perîşân yerine
14. Eyle tebrîk kudûm-ı ramazân-ı ammâ
Dâmenin öp de çekil 'özü-i firâvân yerine
15. Görinen şanma süreyyâ çeküp evrâd yazılığ
Kehrübâ sebhasın aşmış gice devrân yerine

Manzûme-i Nedîm Efendi Der Midhat Hâzret-i Veliyyü'n-Ni'am 'Âli Himem¹⁷⁹

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (Fa'lün)

1. Hâmdülillah yine iqbâl ile düstûr-ı güzîn¹⁸⁰
Geldi bu meclise mânend-i meh-i ferverdîn
2. Mağdem-i meymenet âmîzi şitâ faşında
Nev-bahârân gibi bu sâhayı kıldı tezyîn

¹⁷⁹ FŞM 623b-624a

¹⁸⁰ Muhsin Macit, Nedim Divanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012, s.104

3. Geldi bir debdebe vü haşmet ü ‘unvân ile kim
Kıldı bircîs-i felek yolda turup şad taḥsîn
4. Bezm-i ‘âlîsi için kırta-i meh rûy-nümâ
Müjde-i maḳdemine ‘ıkd-ı süreyyâ pîşîn
5. Şadr-ı pür kevkebe kim bâgçe-i lutfunda
Pençe-i mihr gibi ser-zede toḥm-ı zerrîn
6. Perveriş bulmağ için çarḥ-ı şafaḳ lâlesini
Bâgına dikmegi çokdan berü eyler taḥmîn
7. Lâleyi bir iki gün añmayalım şimdi hele
Kâmlar şoḥbet-i ḥelvâ ile olsun şîrîn
8. Ḥâk-i iclâl-i veliyyü’ n-ni’ ama yüz sürelim
Bir iki beyt ile çün girdi¹⁸¹ böyle zemîn
9. Ḥabbezâ bezm-i şafâbaḥş ki lâyıḳ kılsa
Bayḳarâ şaff-ı ni’ âlinde anuñ vaz’ı cebîn
10. Ḥabbezâ meclis-i pür-feyż ki ḥuddâmından
Cem ü Kâvus gerek ögrene resm ü âyîn
11. Tâ ki her sâlda şad meymenet ü devlet ile
İde kânûn-ı felek pey-rev ü mâh-ı teşrîn
12. Ḳande ‘azm eyler ise şadr-ı cihandâruñ ola
Pey-revi yümn ü şeref hem-rehi ‘izz ü temkîn
13. Baḥt pâyende felek bende vü tevfiḳ refiḳ
Kevkeb-i tâli’ i mes’ûd u sa’âdâta ḳarîn

¹⁸¹ MMT’de “girdi ele” şeklindedir. Bu mısra da yazım eksikliği vardır.

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Efendim bendeñi memnûn-ı ihsân itdi teşrîfüñ
Dil-i nâşâdımı gül gibi ḥandân itdi teşrîfüñ
2. Yine kesb-i ḥayât-ı câvidânı eyledim ḥaqqâ
Bu şeb gûyâ ki Ḥızırî baña mihmân itdi teşrîfüñ
3. Nesîm-i ḥayr-ı maḡdemle idüp mevc efgen-i şâdî
Beni hemcûşîş-i baḡr-ı ḥurûşân itdi teşrîfüñ
4. Senüñ te'sîr-i feyz-i maḡdemüñdür faşl-ı sermâda
Derûn-ı meclis-i reşk-i bahârân itdi teşrîfüñ
5. Çiçek gibi tonadup ya'ni envâ'ı şukûfeyle
Efendim ḥânemi şahn-ı gülistân itdi teşrîfüñ
6. Beni ḥulvü'l-mezâḡ-ı şevḡ idüp şehd-i meserretle
Dimâḡ-ı ârzu-yı şekeristân itdi teşrîfüñ
7. Virüp la'lin 'aḡîdelerle ziynet bezm-i ḥelvâyı
Yine hemhâlet-i kân-ı bedaḡşân itdi teşrîfüñ
8. Bahâne eyleyüp cem'iyet-i ḥelvâyı sultânum
Beni şâyeste-i luḡf-ı firâvân itdi teşrîfüñ
9. Çerâḡ-ı ḥâşuñı tenvîr idüp iḡbâl ü devletde
Fetîl-i şem'-i âmâlim firûzân itdi teşrîfüñ
10. Ki ya'ni şem'alarla eyleyüp hemrevnaḡ-ı mehtab
Yine kâşânemi reşk-i çerâḡân itdi teşrîfüñ

¹⁸² FŞM 626b-627a

11. Kerem bunda nezâket bunda erbâb-ı sühân bunda
Beni bu şevkıla âşüfte sâ mân itdi teşrîfün
12. Añılmaz şohbet-i tertîb-i bezm-i Baykara şimdi
Anı çâkerde-i serîâk-ı nisyân itdi teşrîfün
13. Efendim böyledir âyîn-i zerre perverî aşna
Mişâl-i mihr-i bezmi hâveristân itdi teşrîfün
14. Hüdâ 'ömrün ziyâde 'izz ü iqbâlün füzûn itsün
Dil-i nâşâdımı şevkıyla hândân itdi teşrîfün

Manzume-i Nâfiz Der Vaşf-ı Cenâb-ı Revnağ-ı Pîrâ-yı Şadâret 'Ammerahüllâhü Te'âlâ¹⁸³

Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

1. Cemâli kalbine ra'se düşürdi gerdûnuñ¹⁸⁴
Hırâm-ı 'âlemi tutdı o kıdd-i mevzûnun
2. Ne tâze tâze şafâlar iderdim 'âlemde
Vebâli boynına olsun bacaklı altûnuñ
3. Murâdım üzre güşâyış bulurdı genc ü şâl
Elime girse eger kufl-i mâl-ı Kârûnuñ
4. Hezâr-ı Leyli-i zülfe esîr iken dîlzâr
Yazık ki adı çekildi cihânda Mecnûnuñ
5. Kıyâs kıлма şafağdur felekde sürh-ı nümâ
Utandı âl-i ruğundan o rûy-ı gönîlünün

¹⁸³ FŞM 631a-631b

¹⁸⁴ Bu şiir şairin divanında yoktur. (Hiclal Demir, Lâzîkizâde Feyzullah Nâfiz ve Divanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017)

6. Şeb-i vişâlde neyler nevâ-yı mûsikâr
Bu demde kârı yamândur dil ü digergûnuñ
7. Nedür şenâ-yı dilârâda hâşılıuñ **Nâfiz**
Hıdiv-i ‘aşra gerek vaşfi kalb-i maḥzûnuñ
8. Vekîl-i muḥlaḫ u ekrem-i sümme cedd-i resûl
Şefâ‘-ı dânişidir nûr-ı çeşmi kânûnuñ
9. İderdi ‘aqlımı tercîh ‘aqlına evvel
Olaydı rüşd ü zekâsı eger Felâḫûnuñ
10. Aransa şübhesiz ey âfitâb-ı evc-i kerem
Çıkdardı gün başına şad hezâr-ı memnûnuñ
11. Hüdâ vücûdını her şeb maşûn ide gamdan
Ne gün ki mihr ü mehi devr ide bu gerdûnuñ

2.2.Nazmlar

Nazm-ı Kâmil¹⁸⁵ Berâ-yı Midḫat Ḥazret-i Veliyyü’n-Ni‘am Vezîr-i Ḥâtem-i Şiyem-i
‘Âzam İbrâhim Paşa¹⁸⁶

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. Veliyy-i ni‘met-i ‘âlem vezir-i a‘zam u efḫam
Mürettebsâz-ı ḥ‘ân cûd-ı şadr-ı şâhibü’l-in‘am
2. Vezîr-i mekrümet-küster müşîr-i ma‘rifet-berdür
Kerem-kâr-ı hüner-ver zîver ü ârâyîş-i eyyâm
3. Cenâb-ı Ḥazret-i Dâmâd İbrâhim Paşa kim

¹⁸⁵ Mehmet Kâmil Efendi. Asıl adı Mehmed olan şair, İstanbul Üsküdar’da doğdu. Doğum tarihi bilinmemektedir. Öğrenimini tamamladıktan sonra Reis Kalemi’nde kâtiplik yaptı. 1184/1770-71 yılında vefat etti. Râmiz’e göre latife yapmaya eğilimli, şiir ve inşada yetenekli olup devrinin güçlü şairlerindedir. Kaynaklarda eserlerine dair bir bilgi olmadığı gibi eserlerinden örnek de yoktur. (Kesik, 2014)

¹⁸⁶ FŞM 126b-127a

Simât-ı luḡfunuñ dilîridür elyevm-i ḡâş u ‘âm

4. Kef-i desti kemiyyet cûd u luḡfa dest-i bî-emân
Cebîn-i pâk-i ‘izz ü devlete âyine-i endâm
5. Seḡâsın vaşfa ḡâcet yok bilür merd-i gedâ cümle
‘Aḡâya ḡab‘ıdur mecbûl ü desti ḡâzır-ı in‘âm
6. Birer yüzden muḡayyeb eyleyüp a‘lâ vü ednâyı
Netîce rütbesince herkese kılmâḡdadur ikrâm
7. Nizâm-ı ‘âlemi ḡaḡ eyleyüp tedbîrine teshîr
Ser-â-ser emrine oldu şalâḡ-ı mülk-i millet râm
8. ‘İbâdullâha zevḡ u râḡat olup ni‘met-i pâkî
Hemândem niḡe çâsâr ile kıldı şulḡ u istilâm
9. Yüzünden şulḡ-ı dilḡâḡh üzre çün şûret nezîr oldu
Nice şulḡ oldu ‘âciz der ki luḡfunda ulul-efhâm
10. ḡulûş-ı ḡalb u ‘aḡl u re‘yidür şûret viren yoḡsa
Nice mümkün idi bir böyle şulḡ-i pâke ḡayr encâm
11. İki cânibden ilçiler gelüp gitmek çü ‘âdetdür
Ki anlarla bula üss-i binâ-yı şulḡ-i istiḡkâm
12. Gidince bu ḡarafdan ilçi geldi o ḡarafdan da
Gelince emr-i ezyâf u ri‘âyet oldu ber itmâm
13. Muḡaddem geldiği dem oldu bir ‘âlî ziyâfet kim
Beḡâyâsiyle diliser oldu vahş u ḡayr u dile dâm
14. Dem-i ‘avdetde şimdi bir ziyâfet daḡı oldu hem

Ser-â-ser ni‘met-i elvân ile dehr oldu şirin kâm

15. Gül-i ta‘dâd-ı envâ‘-i ni‘am-i gencîde ta‘bîr
Dil ü tab‘ u dimâğa her nedeñlü olsa da ibrâm
16. Nice ehl-i hüner dürlü şanâyî‘ eyledi izhâr
Olur her birisi deşt-âver-i endîşe vü evhâm
17. Te‘âlallâh bu şân ü şevket ü bu kuvvet ü haşmet
Hemân maşşûsdur bu devlete dâmad mede‘l-eyyâm
18. O düstûr-ı ‘atâ-kârı hemân dâ‘im idüb Mevlâ
Ni‘am-ı hâr-ı simât-ı cûd olsun halk çok eyyâm
19. İdüp nâmûs u ‘ırz-ı devleti her vechile taħmil
Hezârân bârekallâh ancak olur hıdmeti itmâm
20. Görünce bi‘l-bedâhe söyledüm târiħini **Kâmil**
O âşaf şadr kıldı Nemçe ilçisin yine i‘âm

Nazm-ı Pîrâne-i Nazîm-i Der Sitâyîş Âşaf-ı Vâcibü‘t-Ta‘zîm A‘âlallâhü ‘Ömrehü¹⁸⁷

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. Baña çekdirdiği bâr-ı gamı görsün o ebrûlar
Hele cânâ kurulsun sevķ-ı maşşerde terâzûlar
2. Kâranfildür dizilmiş gûyîyâ bir sîb-i gülgüne
Zenaħdânunda yer yer dâne dâne hâl-i hindûlar
3. Yine meşķ-i ter ola nâfesinde ğayr-i tenden hûn
Ġazâl-ı çîne kılsa neşr bu evvel ‘anberîn mûlar

¹⁸⁷ FŞM 437b-438a

4. Haṭ-1 ruḥsâruña düŝmüŝ dökülmüŝ zîb ü fer virmiş
Benefŝezâr içinde ŝaḫlı sümbüldür o kisveler
5. Göñül zikr-i dü çeşm-i yârla gördüm lebâlebdür
Kıyâs itdim ki ḫalbe munis ü râm olmuş âhûlar
6. Ne idi tâli'imde baḫtile yâr u enîs olmaḫ
Felekde mihribanlık eylese ḫûbân-1 mehrûlar
7. İderler ğâret esbâb-1 şekîb ü şabr u sâ mânı
O düz dîde nigehler ol füsunger çeşm-i câdûlar
8. Ḥabâb-1 âb-1 şanma heybet-i dîdâr idüp te'sîr
O sûz u tâb ile tebhâledâr olmuş leb-i cûlar
9. 'Aceb mi ḫırḫaya çekse serîn vâşıl olan sâlik
Belî ser menzil-i maḫşûda dekdir yâylar hûlar
10. Tenimde ḫalmadı tâb ü tüvân pîr-i 'alîl ol dem
Beden vîrân-1 şehr oldu yıkıldı burc u bârûlar
11. **Naẓîmüñ** eylemiş ğavvâş-1 ṭab'-1 gevher efŝanlık
Çıḫarmıŝ ḫa'r-1 deryâ-yı dilinden böyle lü'lüler
12. Cenâb-1 Ḥazret-i Dâmâd İbrâhîm Pâşâyâ
Nola ŝunsam bu şi'r-i pâki görsünler süḫangûlar
13. Müşîr ü müsteŝâr-1 dîn ü devlet şadr-1 â'zam kim
ŝîfât u zâtuna maḫşûŝdur aḫlâḫ-1 nîkûlar
14. Sütûde menḫabet düstûr-1 âlişân ki lâyıḫdur
ŝenâsında olursa ḫalbi ihlâs ile memlûlar

15. Sezâdur olsa zülûfin ‘arûs-ı ‘izzet ü ikbâl
Harîm-i rifat ü iclâlîne şâyeste cârûlar
16. ‘İbâdullâhe âsâyiş için mi ‘mâr-ı inşâfı
Binâ itdi niçe eyvân u tâk u kaşr u meşkûlar
17. Zamânı gelmeden feyz-ı nümâ-yı iltifâtıyla
Açıldı lâleler güller niçe ezhâr-ı hoşbûlar
18. Hikem-i senc mürüvvet kim tabîb-i cûd u ihsânı
Şunar dil hasta-i edbâra heb tab ‘inca dârûlar
19. ‘Adûya göknâr-ı hışmı virdi hâb-ı bîhûşı
Gözün açdırmaz oldu düşmenân-ı dîne uyhular
20. Cihâda meyl idelden ârzu-yı dest-i lutfuyla
Guzâta düşdi böyle cüst ü cûlarla nîk ü bûlar
21. Bu gûne dest bürd-i şavvetin bilseydi hayretten
Tırırdı tâğlar taşlar fezâlarda akan şular
22. Mehîn-i hândân-ı çâr-ı yâri haq idüp vîrân
Kona dâr u diyârı üzre zâğ u bûm u bûyûlar
23. Dem-â-dem hâlikâh-ı devletinde fark-ı hışm olsun
Ham-ı çevgân-ı fermânıyla sergerdân olan gûlar
24. Elin şunmazdan evvel niçe tâb-ı haşm olur elhaq
Nihândur neyremâne bâzu-yı rezminde nirûlar
25. Hücûm-ı kahramân-ı kahri şeşpây-ı ‘azîmetle
Yerinden kopmadan gösterdi haşma zûr-ı bâzûlar

26. Şadâ-yı tablbâz-ı şaydını gûş itse şahrâda
Şikâra cansipâr ola tezerv ü köpek ü tîhûlar
27. Ola huddâm-ı bezm-i devleti şadr-ı sa'âdetde
Ser-â-ser hüsni-i halka mazhar olmuşlar melek hûlar
28. Olup nâm-ı şerîfi gün gibi meşhûra 'âlemgîr
Ola vaşf-ı şifâtında bu gûne nazm-ı dîlcûlar
29. Revâdur sebha gibi zîb-i dest eylerse bu nazmın
Dizilmiş bir yere haqqâ niçe pâkîze incûlar
30. Hüdâ şadr-ı sa'âdet üzre efzûn eyleye 'ömrün
Ola iqbâl ü devlet hemdem-i zânû bezânûlar

Nazm-ı Pîrâne-i Şehdî Efendi¹⁸⁸ Berâ-yı Tebrîk-i 'İd Edhâ Der-Medh-i Hâzret-i Şad Bi-
Hemtâ¹⁸⁹

Fâ'ilâtün Mefâilün Fe'ilün

1. Hamdülillah ki feyz-i Rabbânî¹⁹⁰
'Âlemi kıldı şad-ı handânî
2. Bârekallah zihî dem-i hurrem
Geldi eyyâm-ı 'ıyd u qurbânı
3. Tâ'yifân-ı¹⁹¹ harîm-i hâş-ı Hudâ
Hâciyân ser bürehne 'uryânı

¹⁸⁸ Mustafa Şehdî Efendi. Antakyalıdır. Hattat ve şâirdir. Öğrenim görüp İstanbul'a geldi. Bazı vezirlerin kâtipliğini yaptı. Dîvan hocası oldu. Sülus, nesih ve talik yazıda üstad kabul edilir. Lügâzları meşhurdur. Üç dilde yazdığı şiirleri vardır. Tuhfe-i Nailî'de beş beyiti verilmiştir. Eyüp'te ölmüş ve burada gömülmüştür. Vefatı: 1140/1727 (Bkz. TN, C. 2, s. 510; TDEA, C. 8, s. 115; TDEİS, s. 195) (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 525)

¹⁸⁹ FŞM 482a-483a

¹⁹⁰ Şeyda Bayındır, Şehdî Divanı, Gazi Üniversitesi SBE. Ankara,2008: s.308

¹⁹¹ ŞBT'de "tâ'ifân" şeklindedir.

4. Dergeh-i Hâka cebhe-sây-ı niyâz
Eşk-i rîzân çeşm-i giryânı
5. Oldılar nâyil¹⁹² merâm-ı ümmîd
Mazhar-ı ‘afv-ı cebr-i nokşânı
6. Kaldı ancak hâkîr-i¹⁹³ pür-takşîr
Bu kuşûr itdi bî-şu ‘ûr anı
7. Âşafâ münşifâ kerem-kârâ
Ey yem-i¹⁹⁴ cûd u merhâmet-kânı
8. Geldi ol dem kuşurı mükemmele¹⁹⁵
Eylemişdik bu ‘ahd ü peymânı
9. Hâzır u nâzır idi hep anda
Cümle-i h’âcegân dîvânı
10. Eyle incâz-ı va ‘d-ı¹⁹⁶ sultânım
Küremânûñ ki böyledir şânı
11. Pençe-tâb-ı şikence-i dâyin¹⁹⁷
Çâk çâk itmede girîbânı
12. Hâne ber-dûş u lâ-mekânım ben
Yok metâ ‘ım furuhte erzânı
13. Manşıbım hâşılı muvaqqıtdür
Çâr-takayyût hükm-fermânı

---

¹⁹² ŞBT’de “nâ’il” şeklindedir.

¹⁹³ ŞBT’de “faîr” şeklindedir.

¹⁹⁴ ŞBT’de “yemm-i” şeklindedir.

¹⁹⁵ Bu beyit ŞBT’de yoktur.

¹⁹⁶ ŞBT’de “va ‘de” şeklindedir.

¹⁹⁷ ŞBT’de “şâ’in” şeklindedir.

14. Maşraf-ı rûz-ı merremizdir ol
Olamaz hırc-ı ğayra¹⁹⁸ erzânı¹⁹⁹²⁰⁰
15. İtme muhtâc ğayra luţf eyle
Çekemem imtinân-ı dü-nânı²⁰¹
16. Görmüşüm niçe niçe en ‘âmuñ
Sîm ü zerle pür²⁰² idi hem-yânı²⁰³
17. Eyle bu nîm mürdeyi ihyâ
Ey Mesîhâ-dem eyle ihsânı
18. İde Hâk rûz-ı ‘îdiñi firûz
Niçe nevrûz idüp hırâmânı
19. Şadr-ı devletde zâtıñı dâyim²⁰⁴
İde İzid olup nighbânı
20. Kıla necl-i necîbiñi her dem²⁰⁵
Revnağ efzâ-yı²⁰⁶ bezm-i sultânı
21. Şeh-i ‘aşrı²⁰⁷ haţâsız ide Hudâ
Daħi şehzâdegân-ı zî-şânı
22. Seyr-i gülgeşte-i Sa‘dâbâda

¹⁹⁸ ŞBT’de “ğayr-i hıracâ” şeklindedir.

¹⁹⁹ ŞBT’de “imkânı” şeklindedir.

²⁰⁰ FŞM’de eksik beyit:

Hele meyhâneci ğazel almaz

Virmez elçi bir dilim nâfi

²⁰¹ ŞBT’de “dünyâyı” şeklindedir.

²⁰² ŞBT’de “bir” şeklindedir.

²⁰³ ŞBT’de “hem-pânı” şeklindedir.

²⁰⁴ ŞBT’de “dâ’im” şeklindedir.

²⁰⁵ ŞBT’de “dem dem” şeklindedir.

²⁰⁶ ŞBT’de “efrâz-ı” şeklindedir.

²⁰⁷ ŞBT’de “dehri” şeklindedir.

Eylesün raḥş-rân-ı cevânı

23. Eyler idim bu nazmı ḥoş-tezhîb
Mümkün olaydı ger zer-efşânı
24. Cedvelin surḥ-fâm²⁰⁸ idüp âhir
Oldı ḥûn-ı cigerle ‘unvânı
25. Şehdi-i zârı²⁰⁹ eyleme maḥzûn
Şâd-kâm eyle bu şenâ ḥ’ânı

2.3. Teşekkürnâmeler

Teşekkürnâme-i Nedîm Çelebi Der Sitâyîş-i Hazret-i Şadr-ı A‘zam İbrâhim Paşa
Eyyedellâhü Te‘âlâ²¹⁰

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. Ḥoşâ ey feyz-i cûduñ eyleyüp zîbende dünyâyı²¹¹
Kemâl-i luḥfuñ itdi ḥişsemend a‘lâ vü ednâyı
2. Ḥoşâ ey mesned-ârâ-yı himem kim²¹² ḥüsn-i tedbîrûñ
İdüp mülk-i cihandan ber-ṭaraf âşûb u gavgâyı
3. O gavgânuñ yerine kıldı dest-i bezl ü iḥsânuñ
Cihanda herkese bir gûne luḥf-ı râḥat-efzâyı
4. Budur ḥaḳḳ-ı kelâm ey şadr-ı zî-şân kim kıyâs olmaz
Senüñ elṭâfuña bezl ü ‘aṭâ-yı Ḥâtem-i Tâyi
5. Niçün dirlerse cümle müddet-i ‘ömründe ol itmiş
Virüp mâlın biraz eşḥâş-ı nâsa bezl ü i‘tâyı

²⁰⁸ ŞBT’de “kâm” şeklindedir.

²⁰⁹ ŞBT’de “Şehdî-i âzârı” şeklindedir.

²¹⁰ FŞM 205a-206b

²¹¹ Muhsin Macit, Nedim Divanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012, s.51

²¹² MMT’de “ki” şeklindedir.

6. Sen ammâ ey hidîv-i muhterem evvel zuhûruñda
Bütün bir memleket halkına kılduñ kâm-bahşâyı
7. İdüp halkı yeñiden mülk ü mâl ü cânına²¹³ mâlik
Cihâna eylemişken böyle luţf-ı ‘âlem-ârâyı
8. Bu luţf-ı şâmil ile eylemişken gamdan âsûde²¹⁴
Kemâl-i re’ fetûñ bâ y u gedâ vü pîr ü bernâyı
9. Yine her birine mahşûş idüp in ‘âmı²¹⁵ haddince
Nevâzişlerle memnûn eyleduñ a’ lâ vü ednâyı
10. ‘Aceb tevfiķa maķrûn olduñ ey şadr-ı kerem-güster
Ki saña Hâķ müyesser kıldı böyle nâm u vâlâyı
11. Cihan nâmuñla doldu halk ihsânuñla sîr oldı
Tarâvet buldı elţafuñla bu mülküñ ser ü pâ yı²¹⁶
12. Zamân-ı devletüñde Hâzret-i Allaha şükr olsun
Belâsın buldı baķt-ı bî-vefâ gerdûn-ı hercâyı
13. Hele elĥamdülillah baķt-ı ser-keş bildi ya haddin
Hele kâfir felek de çekdi ya dâmânına pâ yı
14. Dimişdim ben kuluñ tenhâca birkaç def’a gerdûna
Behey zâlim nedür bu hâţır-âzâri vü ĥod-râyı
15. Neden tâ böyle düşmensüñ²¹⁷ sen erbâb-ı ma’ârifle
Biraz da itseñe der-pîş-i âyîn-i müdârâyı

²¹³ MMT’de “câhına” şeklindedir.

²¹⁴ MMT’de “âzâde” şeklindedir.

²¹⁵ MMT’de “in’âm” şeklindedir.

²¹⁶ MMT’de “ser-â-pâyı” şeklindedir.

²¹⁷ MMT’de “düşmüşün” şeklindedir.

16. Tatalım sende şefkat yoğ imiş kâdir misin men'e
Gürûh-ı ehl-i dânişden zühûr-ı luğf-ı Mevlâyı
17. Ya havf itmez misin kim eyleye Hağ 'âleme düstûr
Kemâl ü ma'rifet kâdrin bilür bir şadr-ı dânyâyı
18. Hüdâvendâ baña şimdi peyâmı geldi gerdûnuñ
Dimiş kim ey çerâğ-ı dûdmân-ı nükte-pîrâyı
19. O sözler kim dimişdüñ baña oldu cümlesi zâhir
Vezîr itdikde Sultân Aḡmed İbrâhîm Pâşâyı
20. Cenâb-ı Âşaf-ı zî-şan ki añlar rütbe-i kâdrin
Gören dâmân-ı luğf u re'fetinde dest-i Dârâyı
21. Cenâb-ı Âşaf-ı 'âlî-himem kim âşiyân itmiş
Hümâ-yı baḡt dergâhındaki tâğ-ı felek-sâyı
22. Bilür kim bir keşide raḡşdur ıştâbl-ı hâşında
Meh-i nevün²¹⁸ gören çarḡuñ kefelgâhında tamğayı
23. Bilür kim bir çekide kaḡredür bârân-ı²¹⁹ cûdundan
Gören enfâs-ı bâd-ı şubḡ ile cûşende deryâyı
24. Mükerrerem şıhr-ı sultân-ı cihan kim vaḡt-i sûrunda
Sipihr-i atlas ihdâ eyledi bir tûb dârâyı
25. İdüp ammâ ki sonra şerm-i vâfir i tizâr itdi
Görüp çâvûşunuñ dūşundaki zîbende kemhâyı
26. Gelüp bir gûne rû-mâl eylemiş kim seyr iden âdem

²¹⁸ MMT'de "nev" şeklindedir.

²¹⁹ MMT'de "deryâ-yı" şeklindedir.

- Süm-i esbinde mîh-i zer kıyâs eyler süreyyâyı
27. Varup bir tarz ile vaz'-ı cebîn itmiş ki râhında
Nişân-ı na'l zann itdim hilâl-i mâh-ı garrâyı
28. Ne bulmuş Rüstem-i Kâvûsdan Firdevsî-i bî-mağz²²⁰
Ne görmüşdür bir iki Türkden Vaşşâf-ı sevdâyî
29. Der-i vâlâsına varsun da görsün haşmet ü câhı
Gelüp âlâyını görsün de seyr itsün temâşâyı
30. Hüdâvendâ mekârim-perverâ şadrâ cihân-dârâ²²¹
Hüdâ sensiz bize göstermesün ol şadr-ı a'lâyı
31. Cenâb-ı hazretüñ devletle ol şadrı idüp teşrif
İdelden emn ile âsûde tedbîrüñ berâyâyı
32. Du'â-yı 'izz ü câhuñ zimmetimde farz bilmişdim
İderdim rûz u şeb medhiñle meclislerde gûyâyı
33. Bu def'a bir kerem de eyledüñ kim 'âcizim el-ğak
Ne deñlü eylesem ihsânuñuñ vaşfında ıtrâyı
34. Beni ihyâ kılup feyz-ı dem-i can-bağ-ı luţfuñla
Nümâyân eyledüñ âşâr-ı enfâs-ı Mesîhâyı
35. Çerâğ itdüñ beni dâ'im senüñ de ey kerîmü'ş-şân
Çerâğuñ rûşen itsün dîde-i mihr-i mücellâyı
36. Hele evvel der-i iqbâlüne²²² bir hizmetim geçse

²²⁰ MMT' de "Tûsî" şeklindedir.

²²¹ MMT' de "cihan-ârâ" şeklindedir.

²²² MMT' de "hele ol dergeh-i iclâline" şeklindedir.

Bu luţfuñ böyle hayrân eylemezdi cân-ı şeydâyı

37. Diyâr-ı âhara gitdikde hattâ ben kuluñ her dem
İderdim dilde pinhan kendü zu‘mumca bu da‘vâyı
38. Ki gerçi maţlabım va‘d itdi ol şadr-ı kerem-perver²²³
Huşul-ı kâma kıldı gûşe-i ebrûsı îmâyı
39. Velîkin bunca eşgâl-ı umûr-ı saltanat varken
Nice der-hâtır eyler ben gibi bir bî-ser ü pâyı
40. Pes itdim ‘azm kim ol dergeh-i cûda idüp rû-mâl
Kılam peyvend-i dâmân-ı kerem dest-i temennâyı
41. Kaçan geldim der-i iqbâle ol dem dest-i ihsânun
Kef-i nâ-kâmıma şundi ru‘ûs-ı sîm-sîmâyı
42. Alup bûs eyleyüp baş üzre koydum şükr idüp biñ kez
Tamâm oldu işim bahtımdan itmem gayri şekvâyı
43. Budur dergâha şimdi ‘arz-ı hâl-i bende-i nâ-çîz
Ki ey şadr-ı güzîn ey müttekâ-pîrâ-yı Dârâyı
44. Çerâğ olduğda yine gitmek üzre eylemişdim ‘ahd
Der-i iqbâlüne itdikde kaşd-ı çehre-fersâyı
45. Bihamdillah ki oldum devletünde maţlaba nâ’il
Çerâğ itdün ‘inâyetle **Nedîm**-i zâr u şeydâyı
46. Ne vech üzre²²⁴ şudûr eyler efendim şimdi fermânun
Deründen dûr olup kılsun mı bendeñ râh-peymâyı

²²³ MMT’de “güster” şeklindedir.

²²⁴ MMT’de “üzre” kelimesi eksiktir.

47. Veliyyü'n-ni' metim ümmîdgâhımsın efendimsin
Nedür emrûn buyur ey zîb-i şadr-ı kâr-fermâyî
48. Hemîşe tâ kumâş-ı zer-keş-i vaşf-ı keremkârân
İde lebrîz-i revnağ destgâh-ı şî'r ü inşâyı
49. Yazup vaşf-ı şerîfüñ zer-ķalemle mihr-i ferruķ-fer
Kıla pür-zîb ü zîver şafha-i çarķ-ı mu'allâyı
50. Kılup zât-ı şerîfüñ mesned-i devletde Hâķ dâ'im
Müşahhar eyleye fermânuña eţrâf u enhâyı
51. Şüreyyâ menziline mihr-i âlem-tâb zann itsün
Gören mektûb-ı iķbâlünde ki mühr ile imzâyı

Teşekkürnâme-i Trabzonî Sâlim Efendi Der Medh-i Veliyyü'n-Ni'am Bende Perver
Aţâlallâhü 'Ömrehu²²⁵

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Temevvüc itdi tâ ki ķulzum-ı eltâf-ı Rabbânî
Getürdi sâhil-i ma'nâya her vârid-i 'irfânî
2. Bahâr efşân olup ebr-i maţîr-i evc-i sübhânî
Tarâvetyâb-ı ümmîd itdi gûlzâr-ı dil ü hânî
3. O gün kim şadr-ı dîvânĥâne-i suĥan ķasemnâda
Yazıldı Sâlim-i şeydâya menşûr-ı süĥandânî
4. Aña dilber gibi 'âlemde bî mihr ü vefâ itdi
Ĥudâ gerdûn-ı dârdan ile baĥt-ı nâ-be-sâmânı
5. Cefâlar eyleyüp ben mübtelâya ol iki bî-dâd

²²⁵ FŞM 475a-476b

Baňa egdirdi cevri dilrubâ-yı nâ Müselmânî

6. Birinden gûşe-i çeşm-i 'inâyet görmedim bir gün
'Acebdür yaptı bir rûy-ı dil-i bu kalb-i vîrânı
7. Netîce olmayup ser menzil-i maşşûda rehberde
Muğaylân-ı cefâ çâk itdi âhir ceyb ü dâmânî
8. Dûd-ı dâm-ı kederle eyleyüp Mecnûn-şifat ülfet
Beni bu hâlet itmişken beyâbân-gerd-i hayrânî
9. Nedendür baňa âyâ şimdi tâli ' mihribân olmağ
Murâd üzre nedür devr itdiren bu çarğ-ı kervânı
10. Medâr oldı murâdım devri çarğ-âşini hû âhe
Cedelkâr-ı havâdis oldı rencûr-ı peşîmânî
11. Bu nağş-ı bu'l- 'aceb çün itdi garğ-ı baħr-ı endîşe
Ser-i gavvâş-ı deryâ bâr-ı fikret 'aql-ı nâdânî
12. Bu sırruñ mâverâsından haber almağ murâd itdim
Tutunca zeyl-i haşr-ı himmet ü âlâ-yı pîrânî
13. Şeref-bağş-ı beşâret oldı oldum fark-ı ümmîde
Sürûş-ı hazret-i ilhâm-ı feyz âşâr-ı Rabbânî
14. Didi bilmez misin yazık saňa bu pek bedîhîdür
Eyâ devri zamânuñ şâ'ir-i pâkîze iz'ânî
15. Tokuz kat olsa gördükçe seni gerdûn-ı lâyıkdur
Ne rütbe eylese tâli ' saňa sâbâş-ı erzânî
16. Olup manzûr-ı 'ayn-ı iltifâtı dâhi bilmezsin

Nedendür saña çarhuñ himmet-i peydâ vü pinhânî

17. Eger bir zerreye kılsa nazâr mihre qarîn eyler
Şehinşâh-ı cihânuñ âşaf-ı bercîs-i 'unvânî
18. Müşîr-i efham u düstûr-ı ekrem şadr-ı mu'ciz dem
Vezîr-i a'zam-ı şâhinşeh-i evreng-i 'Osmânî
19. Nizâmü'l-mülk vezreş feylesof bu 'Âli-i dâniş
Vezîr-i dâd kûşîş şeh-per-i dihîm-i hâkânî
20. Sütûde âşaf-ı kâmil kerîmü't-ıtab'-ı deryâ dil
Ki odur şadr-ı 'azam şîhr-i 'âlişân sultânî
21. Mekârim pîşe cûd endîşe İbrâhîm Pâşâ kim
Şehâba öğredir dest-i 'atâsı resm-i ihsânî
22. O şadr-ı Baykara çâker ki hergiz görmedi mişlin
Sipihr-i künye cûyuñ çeşm-i mâh u mihr-i rahşânî
23. Şemîm-i bû-yı halkı bâğa nûr efşân-ı feyz olsa
Mişâl-i huld-ı Yûsuf zâr ider Mışır gülistânî
24. Meşelde hûşe çînî hîrmen-i re'yi olan hışmuñ
Besân-ı mühr olur siper nice müjgân-ı nûrânî
25. Hamîde kad felek çûb-ı mu'tallâ-yı şihâb elde
Der-i devlet-me'âbında nola olursa dermânî
26. Cihân bir rütbe ma'mûriyyete yüz tutdı devrinde
Ki unutturdı nehîb seyle râh u resm-i vîrânî
27. Olaldan nûr-pâş-ı şadr-ı dîvanhâne-i devlet

Miṣâl-i şer‘-i beyzâ rûşen oldı dîniñ eyvânî

28. Kılar ħal re‘yi yüz biñ ‘uqde-i düşvârı bir demde
Açar her müşkili ser nâĥan-ı endîşesi ânı
29. O üstâd-ı kalem-pîrâ-yı şâhib seyf-i ‘âlem-kim
Sipih-r-i dîna her meşq-ı kazâdur emr ü fermânı
30. ‘Adûyı nâvek-i dildûzı ġarq-ı âb u mâr eyler
Cihanda söylesün bir ġatreden kim gördi tûfânı
31. Ĥudâvendâ felek ġadrâ ĥıdivâ âşafâ şadrâ
Eyâ revnaġ tırâz mesend-i luţuf ey kerem-kânı
32. Sen ol şadr-ı keremver âşaf-ı şâhib hünersiñ kim
Müşahĥar eylemiş Ĥaġ saña mülk-i ‘ilm ü ‘irfânı
33. Keremde merĥametde cûd u himmetde seĥâvetde
Seniñle Ĥâtem olsa idemez da‘vâ-yı aġrânı
34. Sa‘âdetle şerefbaĥş olalı sen şadr-ı a‘lâya
Bu dîn ü devletüñ oldı ziyâde şevket ü şânı
35. Efendim çok midur bu cûd u himmet var iken sende
Zamîme eylemek iġlîm-i Rûma mülk-i İrânı
36. Degil mi bu kerâmet ey müşîr-i Murtażâ şavlet
Ki sensiz ‘âleme göstermesün Ĥaġ şadr-ı dîvânî
37. Ki sen bunda sa‘âdetle velî nuţġ-ı cihangîriñ
‘Acemde ehl-i rafza sel ide şimşîr-i bürrânî
38. Çehâr-ı yârũñ aldın intikâmın şimdi gösterdüñ

Gürûh-1 hâsîrine destbürd-i şîr-i yezdânî

39. Olur her müşkilüñ hal kâr-1 düşvârı ider âsân
Bu şıdķ u istikâmet birle saña 'avn-i Rabbânî
40. Zülâl-i şefkatüñ virdi tesellî teşne-i yâne
İdüp şâdâb-1 'ayn-1 'âtıfet erbâb-1 'irfânî
41. Mizâh u hezl-i gerdûn-1 ta'n u tanz tâli' dârân
Beni itmiş iken uzhûke-i bezm-i perîşânî
42. 'A tâlar eyleyüp manşib virüp şimdi çerâgândan
Ser efrâz eyledüñ bu 'abd-i kemkadr-i şenâh'ânî
43. Nice itmez müdârâ ba'd ezîn çarh-1 fûrûmâye
Anuñla kim ola şâyeste-i teşrîf-i sultânî
44. Yeter **Sâlim** du'â-yı devlet ü iķbâline el aç
Du'â hengâmıdur buldı kaşide hadd ü pâyânı
45. Hemîşe tâ ki mihr ü şehsüvâr-1 'âlem-i bâlâ
Kemiyet nûr ile şahñ-1 felekde ide cevelânî
46. Sürûr-1 kalbîle meydân-1 pehnâ-yı sa'âdetle
Semend-i devlet ola zîr-i zeyn ü zînet-i râñı
47. Elinde ğabğab-1 maħbûbe-i devlet olup ğuyâ
Ħam-1 ğisû-yı ğül-ruħsar maţlab ola çevgânî
48. Firâr-1 mesned-i iķbâlde bir vefķ-1 hâtır-Ħ'âh
Olasın mütenezzil şâhbâl-1 zıll-1 yezdânî

2.4. Müseddesler

Müseddes-i 'İydiyye-i Sa'dî²²⁶ Der Sitâyiş-i Hazret-i Şadr-ı A'zam İbrâhim Paşa Edâm-ı Emr-i İclâle²²⁷

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

I

Hamdülillah yine ey âsaf-ı şâhib-i te'yid²²⁸
Oldı bezmiñle şerefyâb u feraḥ baḥşâ 'ıyd
Sensin ey kân-ı kerem mazhar-ı eltâf-ı mecîd
İdemez kimse saña cûd u seḥâda taḳlîd
'Ömr ü iḳbâlün ola her merḥametün ki mezîd
'İyd u ḳurbânunı Allah ide maḳbûl u sa'îd

II

Ḥaḳ bu kim sûr-ı hümâyûnda eyâ kân-ı kerem
Böyle zabt itdiler evsâf-ı şerîfîn 'âlem
Gelmedi devlete bir böyle vezir-i a'zam
Şâhib-i ḥulḳ u kerem ḥâtem-i iḳlîm-i himem
'Ömr ü iḳbâlün ola her merḥametün ki mezîd
'İyd u ḳurbânını Allah ide maḳbûl u sa'îd

III

Seni hemnâm iden cedd-i Resûlullâha
Ḳıldı dâmâd-ı güzin Hazret-i Şehinşâha
Tâbe-maḥşer viresün vefḳini şadr u câha
Seni şıdḳ ile emânet ideriz Allâha
'Ömr ü iḳbâlün ola her merḥametün ki mezîd
'İyd u ḳurbânını Allah ide maḳbûl u sa'îd

²²⁶ Abdülbaki Sa'dî Efendi. Vanlıdır. Dürrî Efendi'nin kardeşidir. Acem Sa'dî demekle meşhurdur. Maliyeden yetişti ve Hotin Defterdarı oldu. Tarih düşürmede usta olduğu kaynaklara geçmiştir. Tuhfe-i Nailî'de beş beyti verilmiştir. Vefatı: 1161/1748 (Bkz. TN, C. 1, s. 420; TDEA, C. 7 s. 397; TGDEİS, s. 404) (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 267)

²²⁷ FŞM 159b-160a

²²⁸ Bu şiir Sa'dî Divanı'nda yoktur. (Sema Uralçin, Sa'dî Dîvanı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009)

IV

Senin ey âşaf-ı cem qadr u hümâyûn kevkeb
Mazhar-ı luţf-ı Hüdâ müsta'id-i ni'met-i Rab
Sende hatm oldu seĥâ vü kerem ü ĥilm ü edeb
Zâtıñı eyledi Haq râhat-ı dünyâya sebep
'Ömr ü iqbâlûñ ola her merĥametüñ ki mezîd
'İyd u qurbânıñı Allah ide maqbûl u sa'id

V

Gülsitân-ı emelûñ tâze vü reyyân olsun
Gonca-i mekrümetüñ gül gibi ĥandân olsun
Şadr-ı devletde ruĥuñ mihr-i dıraĥşân olsun
Pişgâhuñda kuluñ Sa'dî senâ-ĥân olsun
'Ömr ü iqbâlûñ ola her merĥametüñ ki mezîd
'İyd u qurbânıñı Allah ide maqbûl u sa'id

2.5. Luğazlar

Luğaz-ı Fâ'iz-i²²⁹ Sîrâbî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Bir 'aceb maĥlûq gördüm zerrece iz'ânı yok²³⁰
Cismi var a'zâsı yokdur ten yerine cânı yok
2. Bî-başardur gözleri vâr sînesi iri turur
Beñzi şârı kendi ĥâlinde qosañ mâyî turur
3. Şıķılır nâzik vücûdı cüz'î şeyden nem qapar
Tağ başından düşse yere cismine gelmez zarar

²²⁹ Fâ'iz Ali Ağa'dır. FŞM'nin hattatlarından birisidir. Hattat, musikişinas ve şâirdir. Şam'da doğdu. Sesinin güzelliği ile fark edildi ve saraya Çorlulu Ali Paşa döneminde girdi. Aynı devirde yaşamış Yirmisekiz Mehmed Çelebi'nin oğlu da Fâ'iz mahlasını kullanmıştır. Ayrıca Aynı yüzyılda Heratlı, Edirneli ve İstanbullu üç Fâ'iz Efendi'den de kaynaklarda bahsedilir. Vefatı: 1142/1730 (Bkz. TN, C. 2, s. 727; TDEA, C. 3, s. 148; TDEİS, s. 123) (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 223)

²³⁰ FŞM 230a-231a

4. Hâl iderse ânı **Fâ'iz** şâh-ı 'âlişân ider
Kendi lutfundan kûluna gümecik ihsân ide

Velehü

Fâ'ilâtün Mefâilün Fe'ilün

1. Nedür ol turfe şekl-i 'acûze
Hayli mâ'il o gûne maḥbûbe
2. Başı yokdur leb ü lisânı var
Zabṭu rabṭa daḥi zamânı var
3. İki üsti iki ayağı var
Dest ü pâyında hem buḳâğı var
4. İki destinden itsele berdâr
Bacağından aşılır ol nâcâr
5. Şîrden dûn iken damağı anıñ
Nişfini geçdi alt dudağı anıñ
6. Muttaşılken lebi damağıyla
Emdirirmiş dilin dudağıyla
7. Hâl ider ise anı şadr-ı güzîn
Eyler ihsân kûluna zînet-i zîn

Velehü

Fâ'ilâtün Mefâilün Fe'ilün

1. Nedür ol pür köhne ten ki müdâm
Aḳ liḫye vucûdı bî-endâm

2. Ekşer insan ile ider ülfet
Ġayrı hayvâna eylemez raġbet
3. Sîne şâf-ı ħubeyb olur gâhî
Pâk dâmendurur o billâhî
4. Eridür ġill u ġışşdan aşhâbı
‘Ârîdür filĥakîka erbâbı
5. Mâ’i olmağda Nile beñzedirim
Bir tarîkıyla file beñzedirim
6. Rûmda bitmez o sıtmalı maĥmûm
Var Hicâza saña ola ma’lûm

Velehü

Fâ’ilâtün Mefâilün Fe’ilün

1. Nedür ol bâz güne ber çâdır
Bî sûtûn u tınâb u bî çâdır
2. Var boğazı ider gehî mesken
Zârını eyler aña ‘aks efgen
3. Ağzı açık dilin burunı var
Müteĥarrık diyem sükûnı var
4. Kānlı zâlim degildür ol ĥûnî
Pür ider luţfi kalb-i maĥzûnı
5. Zergerân idemez vucûdını kâl
Yek bilür vaşfını anuñ baĥkâl

Velehü

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Ol 'aceb maḥlûḳ nedür insanı görse kaçar
Çârpâ nev'inden ammâ bî perû bî bâl açar
2. Raḥmi yok bir ḥûnî zâlim dâ'imâ 'uryân gezer
Acıdur yenmez eti insân baḡrını ezer
3. Nesli var âdem gibi meşḥûrdur 'âlem bilür
Bî başardur dirdim ammâ başduḡın ey kim bilür
4. Fehm idenler mûsîḳîden sînesin bâz eylesin
Faşl-1 gerdâniyyeden bir beste âḡâz eylesin

2.6. Muaşşerler

Mu'aşşer-i 'Abdî²³¹ Der Vaşf-1 Hümâyün Pâdişâh-1 'Âlem Penâh Gerdûn-1 Bârgâh-1
Edâmallâh ü Beḳâehû²³²

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

I

Olup zafer yine ḥân Ahmedüñ mühim-sâzı
Ki aldı Tebrîzi emr-i bülendi perdâzı
Semî-i faḥr-i cihân şehriyâr-i heft iklim
Şehân-1 taht-1 nişîniñ şeh-i ser efrâzı
Bu demde tiḡ-1 'adâletle ḳatli'âm itdi
Gürûh-1 memruḡ-1 mîrân hezîmet âḡâzı

²³¹ Abdî mahlasıyla şiirler söylemiş olan Subhizâde Abdullah Efendi, XVIII. yüzyıl şairlerindedir. İstanbul'da doğmuştur. Abdî Efendi hakkında çok az kaynakta muhtasar bilgi bulunmaktadır. Bu kaynaklarda şairin doğum tarihi zikredilmezken, ölüm tarihi hakkında da 1761 ve 1763 olmak üzere iki rivâyet bulunmaktadır. Şairin babası Feyzullah Feyzî, Türk Edebiyatının son hamsesini yazmıştır. Klâsik Şiire hakimiyetiyle tanınan şair, tezkirelerde bilgili, kültürlü bir aile olarak tanımlanan bir ailenin ferdidir. Meslek hayatında da babasının ve dedesinin yolunu takip eden Abdî Efendi, ruznamecilik, maliye tezkereciliği ve yeniçeri kâtipliği yaparak 1758 tarihinde sadaret kethüdası olmuştur. Bu vazifeden azledilerek ayrılan Abdî Efendi, 1761'de (H. 1175) vefat etmiştir. Şair, Eyüp Kabristanı'nda metfundur. (Hakan Yalap, Subhizâde Abdî Abdullah, Hayatı, Şiir Sanatı ve Dîvânı, Turkish Studies, 2015: s.909-911)

²³² FŞM 393a-395a

Sürûş-ı gayb ki emr-i Hüdâ ile me'mûr
Zamîme itmege mülkine taht-ı Şîrâzı
Dem-i du'âda ider rûh çaryâr-ı imdâd
Kırup geçürmek için ol gürûh-ı nâ-sâzı

II

'Aceb mi küşte-i tîğ olsa ser-be-ser A'câm
Cünûd-ı dîn-i mübîniñ Hüdâ meded-sâzı
Felekler olmadur lerze nâk-i havfinden
Görünce 'asker-i İslâm ceng-i pervâzı
Birisi emr ile ser-ceyş-i nâmdârından
Ki aldı üç gün içinde o şehr-i mümtâzı
Egerçi fâtihi sâni-i Cem-i kevkebesin
Velî bu feth-i mübîn geçdi hadd-i i'câzı
Berâ-yı tehniyet okur felekde bu beyti
Cenâb-ı nâ'iliyyetüñ rûh-ı evc-i pervâzı
Gazân mübârek ola ey şehinşeh-i gâzî
Ki 'âlemüñ saña tefvîz olundu ahrâzı

III

'Înâyet-i Hâka bir pâdişah olunca qarîn
Zamân-ı 'ahdine mevķûf olur bu feth-i mübîn
Gidince tîğ-ı siyeh-tâb-ı hükm-i İrâna
Bulup cezâsını her Hüsrevân-ı bed-âyîn
Gelür kul olmağa şabr ile ol ki şâhları
Der-i 'adâletine rûy-ı ma'delet be zemîn
Olursa böyle olur Rüstemâne kuvvet kim
Eline hamle-i evvelde nice hışn-ı metîn
Budur ümîd ki emr-i cihân meţâ'uñ ile
Yakinde feth oluna mülk-i Gence vü Kazvîn

IV

Gelince müjde-i fethi o şehr-i mümtâzuñ

Ki oldı emr-i hümâyunuñ ile şehir-i emîn
Aşup kanâdil-i mînâ-yı encümi bir bir
Felek bu kûbbe-i nüh tâkı eylesün tezyîn
Olunca rûy-ı nümâ dehre ebr-i pür bârân
‘Arûs-ı ‘âleme âvîze ide dürr-i simîn
İdüp meşâ‘il-i mihr ü mehi daği sûzan
Cihânı rûşen ide rûz u şeb bu çarh-ı berîn
Bu beyti kilk-i kader yazdı levh-i tebrîke
Hezâr-ı ‘acz u kuşûr ile eyleyüp tazmîn
Ġazâ mübârek ola ey şehinşeh-i ğâzi
Ki ‘âlemüñ saña tefvîz olundu ahrâzi

V

Eyâ şehinşeh-i cem‘ pâye-i pâdişâh dilîr
Bu nuşret ile olup zât-ı pâküñ ‘âlemgîr
Sen ol yegâne-i şehinşehân-ı ‘âlemsin
Ne mümkün oluna haq üzere medhiñe ta‘bîr
‘Aceb mi böyle fütûhât olursa devründe
Muvâfiq olmada tedbîri pâkine taqdîr
Olursañ ülke-i İrani fetħa rûy-ı berâd
Olurdu hâk-i rehüñ tûtiyâ-yı çeşm-i darîr
Debîr-i hikmet ezelden ki levh-i mahfûza
Bu fetħi ‘ahd-i şerîfiñe eylemiş taħrîr

VI

Zihî ‘inâyet-i ‘uzmâ ki böyle memleketi
Şudûr eyleyicek emrüñ itdiler teşhîr
Memâlik-i ‘Aceme turma seyl-i seyf eyle
Cihâd emrini icrâda eyleme te’hîr
Bu gûne fetħ ü zafer ile sen mü’eyyedsin
Nice muķâvemet eyler ‘adû-yı bed tedbîr
Zimâm-ı emriñe râm eyledüñ cihânı bütün
Bu ‘arşagâh-ı neberd içre böyle ister emîr

Sürünce eşheb-i qahrını mülk-i a'câma
Serveş-i gayb bu beytiyle eyledi tebşîr
Ġazâ mübârek ola ey şehinşeh-i gâzî
Ki âlemüñ saña tefvîz olundu ahrâzî

VII

Hüdâya hamd ki ey pâdişâh-ı mülk ârâ
Bu demde fetḥ ü zafer oldu saña rû-nümâ
Cihânı velvele-i kûs-ı nuşretüñ tıtdı
Muṭî' -i emrûñ olur cümle kişver-i dünyâ
Ne semte 'âzim olursañ bu 'adl ü dâd ile sen
Olur 'inâyet-i Mevlâ yanuñda reh nümâ
Semend-i himmeti sûr luṭf-ı Haḳ refîkuñdur
Ki bâb-ı mekrümetüñ oldu melce-i fuḳarâ
Ġulâm-ı dergehüñ olmaḳlığı iderdi ümîd
Göreydi şevketüñi Ḳayşer ü Cem ü Dârâ
Ġazâ mübârek ola ey şehinşeh-i gâzî
Ki âlemüñ saña tefvîz olundu ahrâzî

VIII

Cihân ḫalkı senüñ için ki rûz-ı bîcâdur
Olur bu gûne du'â eylemek de dest-güşâ
Şalâḫ u şevket ü 'ömrüñi eyleyüp efzûn
Cihanda böyle fütûḫâta mazḫar ide Hüdâ
Ḥuceste zâtı mükerrem ki şâhzâdelerüñ
Mu'ammer eyleye 'ömr-i ṭavîl ile Mevlâ
Budur ümîd ola ḫaḳḳuñda bu du'â maḳbûl
Bi ḫaḳḳ-ı ḫazret-i şâh-ı kerîm her dü serâ
Bu beyt-i pâk ile ervâḫ-ı şâ'irân-ı selef
Derüñde rûz u şeb olmaḳda menḳabet-pîrâ
Ġazâ mübârek ola ey şehinşeh-i gâzî
Ki âlemüñ saña tefvîz olundu ahrâzî

IX

Eyâ şehinşeh-i 'âlem ne rütbe kuvvettür
Ki böyle feth ü zafer şübhe yoç kerâmetdür
Sen öyle yekte-i suvârsın 'adâletsin
Ki devr-i ma' deletüñ halka mağz-ı râhatdur
Cihân sürûr ile pür renc-i gam ise ma' düm
Bu şevka bâ' is ü bâdî vekîl-i hazretdür
Vezîr-i a'zam u dâmâduñ İbrâhim Pâşa
Bişad hulûş-ı kemer beste-i itâ' atdür
Ne emr iderseñ ider sâk-ı gayreti teşmîr
Kapuñda haç bu ki server-be-pîş-i hizmetdür
Gazâ mübârek ola ey şehinşeh-i gâzî
Ki âlemüñ saña tefvîz olundı ahrâzı

X

Sa'âdet ile serîründe şen şafâ eyle
Sañâ 'inâyet-i haç nâ-pezîr-i gâyetdür
Fürûğ-ı luţfuñ ider mihr-i 'âlemi tenvîr
Liva' -ı mekrümetüñ tîre bahta devletdür
Şu'â' -i meş'ale-i bâb-ı luţf u ihsânuñ
Siyeh sitâreye rûşen-i reh-i sa'âdetdür
Sütüde mençabetâ fahr-i ehl-i cûd u seğâ
Yanuñda Hâtem-i Tay ser mucîb-i hayretdür
Hużûr-ı mekrümetünde bu beyt ile şimdi
Kemîne 'Abdî kuluñ nağme senc-i midhatdür
Gazâ mübârek ola ey şehinşeh-i gâzî
Ki âlemüñ saña tefvîz olundı ahrâzı

Mu'aşşer-i Şâkir Der Vaşf-ı Pâdişâh Şâhib-i Nâsir Eyyedehullâh-i Te'âlâ İlâ Yevmi'l-
Âhir²³³

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

I

²³³ FŞM 440a-441b

Her kaçan tab´-i hümâyûn-1 hıdiv-i baħr u ber
Meyl-i eş´âr ile itse kaşd-1 ezhâr-1 hüner
Ya´ni gelse cûşa baħr-1 fikret ü endîşesi
İşte böyle sâhil-i ma´nâyı eyler pür güher
Rişte-i nazma keşide itdigi lü´lülerüñ
Her birine olsa naqd-i cân eger kıymet deger
Kim bulunmaz degme bir gevherde bu ħüsn ü bahâ
İşte münîrân nazar işte terâzû-yı başar
Şâh-beyt-i nazm-1 şevk efzâ-yı şâhinşâhdan
Oldı zâhir nükte-i ħazemâ şafâ da´ mâ-keder

II

Hağ şafâlardan neşât u inbisât u zevkden
Kılmasun bir laħza ħâlî dilerüz şâm u seħer
Mülket-i ´adlinde bir dem bulmayup cây-1 penâh
Miħnet ü endûh u ħam olsun hemîşe der-be-der
Zâtını kılmış sirişte feyz-i isti´dâd ile
Nâzım-1 kevn ü mekân rûzide nev´-i beşer
Ol hıdiv-i a´zamuñ ol pâdişâh-1 ´âlemüñ
İħtirâ´-1 tab´ıdır bu nazm-1 pâk u mu´teber
Nazm-1 sultân-1 selâtin-i cihandur bu süħan
Nuğk-1 Sultân Aħmed-i şâhib hünerdür bu eşer
Biz şafâ ile neşât âbâdî itdük çün mağar
Saña da ey ħam ´adem âbâda lâzımdur sefer

III

Âb-1 rûy-1 saltanat şâhinşeh-i âlî vağar
Revnağ-1 taht-1 ħilâfet cânbağş u tâcdâr
Pâdişâh-1 heft kişver şehriyâr-1 baħr u ber
Mâlik-i genc-i hüner şâh-1 Süleymân iktidâr
Kuğb-1 a´zam ħavs-1 ´Îsâ dem hıdiv-i muħterem
Mazħar-1 te´yîd-i ħağ zıll-1 cenâb-1 kird-i ħâr
Dâ´imâ icrâ-yı şer´ u neşr-i ´adl ü dâd ile

İtdi ihyâ 'âlemi ol pâdişâh-ı nâmdâr
Pertev-i re'y-i münîri öyle şûret virdi kim
Kaldı âyîne-i dünyâda jeng-i inkisâr
Biz şafâ ile neşât âbâdî itdük çün maķar
Saña da ey ğam 'adem âbâda lâzımdur sefer

IV

Devlet ü iķbâl ü yümn ü 'izzet ü iclâl ile
Gösterüp ķaşr-ı neşât âbâda rûy-ı i'tisâr
Himmet ile az vaķitte eyleyüp ķam'-ı cibâl
Oldı bir şahrâ-yı bî pâyân u dilkeş âşikâr
Mevķı 'ında öyle bir ķaşr-ı feraħzâ yapıdı kim
Mişlini bu âna dek görmüş degildür rûzgâr
Bir güzel sâ'atde ol revnaķ füzûn-ı tâc u taķt
Şehnişinin idicek iķbâl ile cây-ı ķarâr
Hoş gelüp tarķ-ı şafâ engizi taḅ'-ı pâkine
Oldı bu şahbeyt ile ğuyâ o şâh-ı kâmkâr
Biz şafâ ile neşât âbâdî itdük çün maķar
Saña da ey ğam 'adem âbâda lâzımdur sefer

V

Mihr-i 'âlem tâbiyin evc-i sipihr-i ḫaşmetüñ
Mâh-ı ḫurşîd âferîn-i âsumân-ı rif'atüñ
Tâķ-ı çarḫa şaldı âvâz-ı celâlüñ velvele
Ḥamdülillah şeş cihânı tutdı şayt-ı şevketüñ
Mevsim-i iķbâlüñ oldı rûz-ı bâzâr-ı hüner
Cins-i 'irfâna revâc-ı tâze virdi rağbetüñ
Şâhib-i seyf ü ķalemsin şâhibü's-seyf-i yegân
İtdi icrâ gerden-i düşmanda tîĝ-ı şavletüñ
Her ḫasarlar başına teng itdi İran mülkini
Tîĝ-ı ķahruñ ķahramâna ḫamle-i pür himmetüñ
Biz şafâ ile neşât âbâdî itdük çün maķar
Saña da ey ğam 'adem âbâda lâzımdur sefer

VI

İntikâm-ı çâr-ı yâr-ı bâ şafâ-yı Aḥmedî
Koymadı erbâb-ı rafza muḳtezâ-yı ʿizzetüñ
Bir ğazâ-yı ekbere olduñ muvaffaḳ kim senüñ
Yâd olur tâ ḥaşre dek dillerde nâm u şöhretüñ
Rüstem-i devr ü zamân şâhibḳırân-ı ʿaşrısın
Olmuş efvâh-ı cihan şehname ḥûân-ı midḥatüñ
ʿİlm-i ḥaṭ resm-i ḳalem âyîn nazm u neşrde
Elḥaḳ isbât itdüñ aşḥâb-ı kemâle ḳudretüñ
Oldı bu beyt-i feraḥ-baḥşuñla diller pür neşât
Olmasun ḥâlî şafâdan ḥânedân-ı devletüñ
Biz şafâ ile neşât âbâdî itdük çün maḳar
Saña da ey ğam ʿadem âbâda lâzımdur sefer

VII

Bârekallah ey cihânuñ dâver-i ʿadl âveri
Rub ʿ-ı meskûnuñ Ḥüdâvend-i ma ʿârif perveri
Sen o ḥâḳân-ı mu ʿazzamsın ki devr-i ʿadlinüñ
Mişli manzûr olmamışdur devr-i Âdemden beri
Ḥamdülillah olalı taḥt-ı ḥilâfet mesnedüñ
Dâ'imâ olmaḳdasın tevfiḳ-ı Ḥaḳḳıñ mazharı
Mazhar-ı feyz-i tecellîsin ki levḥ-i ḥükmünüñ
Şarḳ-ı tâ ğarb dolmada ḥalḳ-ı cihân fermân-berî
Ḳabza-i şimşîr iclâlünde muzmerdür senüñ
Zûr-ı dest-i Ḥayber endâz-ı Cenâb-ı Ḥaydarı
Biz şafâ ile neşât âbâdî itdük çün maḳar
Saña da ey ğam ʿadem âbâda lâzımdur sefer

VIII

Zinde kıldı rûh-ı şeyḫü itdigüñ meşḳ-ı celî
Ḥüsn-i ḥaṭṭuñ şafḥa-i âfâḳuñ oldu zîveri
Dilleri şâdân idüp bir beyt-i şevḳ efzâ ile
Nuṭḳ-ı pâkiñ ile iḫyâ eyledüñ şâ'irleri

Bende-i pespâye ‘abd-i kemterin **Şâkir** kuluñ
Gûş idüp bu nazm-ı ğarrâyı le‘âfet-güsteri
Kağı baħruñ lü’lü-i şehvâridir dirken ‘aceb
Didiler nazm âver anuñ âña mu‘ciz gûları
Tab‘-ı pür envâr-ı Sulţan Aħmed-i şâhib kemâl
Oldı bu nev ma‘tla‘-ı âlempesendüñ maşdarı
Biz şafâ ile neşâţ âbâdî itdük çün maķar
Saña da ey ğam ‘adem âbâda lâzımdur sefer

2.7. Tahmisler

Tahmis-i Vehbî Efendi Bir Ğazel-i Şehzâde Sulţan Muhammed İbn-i Sulţan Süleyman
Han²³⁴

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

I

Dilde kudret yok ki yâre sırr-ı meknûnum diye²³⁵
Acıyup şerh ide yaram zaħm-ı pür-hûnum diye
Olsa bir maħrem ki aħvâl-i diger-gûnum diye
Ol saçı Leylâ umaram baña Mecnûnum diye
Gezmesün gelsün belâ tağında²³⁶ maħzûnum diye

II

‘Âşık oldum ben de ammâ ketm-i esrâr eyledüm
Müdde-i şordukca Ğaķ şâhiddür inkâr eyledüm
Âħir ammâ şefķat ümmîdiyle izhâr eyledüm
Yolına cân virmege anuñ-çün ikrâr eyledüm
Habs idüp çâh-ı zenaħdânında medyûnum diye

III

‘Âleme sulţan olur ol ‘âşık-ı üftâde kim
Olmaya farkı yanında bende kim âzâde kim

²³⁴ FŞM 466a-467a

²³⁵ Hamit Dikmen, Seyyid Vehbî ve Divanının Karşılaştırmalı Metni, Ankara Üniv. SBE, 1991: s.483

²³⁶ HDT’de “dağında” şeklindedir.

Yârdan gayrı kim olur dîde-i hulyâda kim
Dâl-ı devlet baña ol²³⁷ yetmez mi bu dünyâda kim
Nâz ile ol çeşmi nergis baña meftûnum diye

IV

Söz bulur gevher-i kâdr ehli yanında i'tibâr
Kıt'a-i elmâsa hem-seng olduğında şek mi var
Tut kulağın gör nedür şeh-zâde-i 'âlî-tebâr
Umaram şî'r-i güher-bârum işitdükde nigâr
Kandadır gelsün berü ol dürr-i meknûnum diye

V

Bende olursañ ol ey **Vehbî** o şâh-ı müşfîka²³⁸
K'itmeyüp bir cürm için mahv-ı hukûk-ı sâbıka
Kahrı da bir gûne²³⁹ luğf ola muhibb-i şâdıka
Dil-ber oldur ey Muhammed hışm idicek 'âşıka
Boynuña bend eylerem zülf-i hümâyûnum diye

VI

Şanmañuz dil-berde lâzımdur faķat bu haşleti
Böyle ister ehl-i cûd u himmetün de 'âdeti
Çeşm-i inşâf ile gel seyr eyle şâhib-devleti
Kimseler görmiş mi bak böyle veliyy-i ni'meti
Kim niyâz-ı minnet itseñ sen o memnûnum diye

VII

Hall ü 'aķd ü fetķ u retķ u zabķ u rabķ u 'âlemün
Pençe-i fermânına râm ola şadr-ı a'zamuñ
Nâmını unutturup İranda Hüsrevle Cemün
Tâ be-mağşer eyleyüp aħkâmın icrâ Hâtemün
Ben vekîl-i şehriyâr-ı rub'-ı meskûnum diye

²³⁷ HDT'de "bu" şeklinde yazılmıştır.

²³⁸ Bu bent HDT'de sondadır.

²³⁹ HDT'de "gizli" şeklindedir.

VIII

Qadr ü 'ıyd idüp şeb ü rûzın Hüdâvend-i mücîb
Neyl-i maqşûd ile itsün 'ıyd-ber-'ıyd 'an-şarîb
'Arz-ı târîha şitâb itdükce herkes bî-şekîb
İltifât idüp beni gördükde ol şadr-ı edîb
Qandasın ey nükte-senc-i tâze mazmûnum diye

IX

Devletünde âsafâ reşk-âver-i emşâl olup
Şâd-kâm oldum kapuñda nâyil-i²⁴⁰ âmâl olup
Lîk bir derdüm de vardur söylemezdüm lâl olup
Vaqtidür hâmem dehânımdan zebân-i²⁴¹ hâl olup
'Iyddur şâd it efendüm kalb-i maḥzûnum diye

2.8. Musammatlar

Musammaṭ-ı Nedîm Efendi Der Sitâyîş-i Cenâb-ı Vezîr-i A'zam Düstûr u Mu'azzam
İbrâhim Paşa²⁴²

Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün

I

Hoş geldüñ eyâ hidîvv-i ekrem²⁴³
Lutfuñla gönüller oldı ḥurrem
Şâd oldı mekârimüñle 'âlem
Her gûne me'âşirüñ dem-â-dem
Ârâyîş-i 'arsa-i cihândur

II

Ey şadr-ı güzîn-i pür celâlet
Vaqtüñde cihân mişâl-i cennet
Ber çâker-i muḥbilüñ semâhat

²⁴⁰ HDT' de "nâ'il" şeklinde yazılmıştır.

²⁴¹ HDT' de "lisân-i" şeklinde yazılmıştır.

²⁴² FŞM 426a-427a

²⁴³ Muhsin Macit, Nedim Divanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012, s.217

Çün bende derüñde 'izz ü devlet
Perverde-i hâk-i âstândur

III

Re' yüñle ider zemîni teşhîr
Gerdûn-ı kuhen dedikleri pîr
Kim sendeki pâk re'y ü tebdîr
Çarhuñ eline keşîde şemşîr
Bâzûsına âhenîn kemândur

IV

Ey âşaf-ı pür-şükûh-ı dâna
Zâl-ı zer ü Rüstem-i tüvânâ
Teşbîh olunur mı saña zîrâ
'Âlemde eşerlerüñ hüveydâ
Anlarsa bir eski dâstândur

V

Buldı bu cihân-ı köhne yek-ser
Cûd u keremüñle zîb ü zîver
Taḥkîkîni ehl-i fehm añlar
Bir köhne hikâyedir ki derler
Ca'fer kerem ehlidir fülândur

VI

Bâb-ı himemüñ cihâna me'vâ
Faḥr itmede ḥıdmetüñle dünyâ
Ey şadr-ı güzîn-i 'âlem-ârâ
Teşrîfüñ ile bu şadr-ı ḥâlâ²⁴⁴
Mağbûṭ-ı ferâz-ı âsmândur

²⁴⁴ MMT' de "vâlâ" şeklindedir.

VII

Dâmadıña luğf idüp firâvân
Kılduñ âni²⁴⁵ makdemüñle şâdân
Çün oldı bu luğf-ı hâşa şâyân
Şimden girü necm-i bahtı her ân
Hürşîd-i sipihre hem-‘inândur

VIII

Şâyeste öñüñce çarh-ı gerdân
Hürşîdi çü micmer ide sûzân
Bircis tuta yanıñca dâmân
Hem kaldıra perde mâh-ı tâbân
Kim perde-güşâlık aña²⁴⁶ şândur

IX

Bunlar idicek edâ-yı hizmet
Tîr-i felegüñ degil mi nevbet
Kim ol dağı eyleyüp cesâret
Bir tâze zemîn-i nev‘ibâret
‘Arz eyler ise hemân zamândur

X

Geldi yine zühre-i şeker-ğand
Destine kemânın eyledi bend
Bir tırfa nevâya urdı peyvend
Âğâzesi gerçi kim nihâvend
Ammâ ki qarârı İşfahândur

XI

Pâyende ola bu bezm ü nâdi

²⁴⁵ MMT’de “onu” şeklindedir.

²⁴⁶ MMT’de “ona” şeklindedir.

Hidmetde ura sűrűr u űadi
Her lahzası biñ neűata badi
İkbâl ű hubűr u ber-muradi
Allaha űűkűr ki rayegandur

XII

Âhir kalemim olup muraħħaű
Kıldı bu ħiġabi bana muħtaű
Ayrılma bu bâbdan ayaġ baű
Ancak bu cihânda saña maħlaű
Bâb-ı himem-i Ĥudâvegandur

2.9.Mesneviler

Mesnevî-i Muħlis²⁴⁷

Fe'îlâtűn Fe'îlâtűn Fe'îlâtűn Fe'îlűn
(Fâ'îlâtűn) (Fa'lűn)

1. Bârekallâh zihî űalġanat-ı ħoű emîn²⁴⁸
Levħaűallâh zihî kevkebe-i devlet ű dîn
2. Bir seħer ħıġdı sa'âdetle vezîr-i a'zam
Bir mehâbetle getűrmez aña ħâkat âdem
3. űîr-i ner gibi űalâbetle ħarâr eyleyicek
Ĥân-ı iħsânı 'uműm űzre niűâr eyleyicek
4. Ķapu ħalkına gűűade olup ebvâb-ı 'atâ
Oldı erbâb-ı der-i devlete hep cűmle űalâ

²⁴⁷ Nevűehir'de doġdu. Doġum tarihi bilinmemektedir. Mustafa Muħlis Efendi olarak tanındı. Medrese űġrenimi gűrdű. Mısır'da kadılık yaptı. 1772 yılında vefat etti. Eserlerine dair bir bilgi bulunmamaktadır. űefkat ve Silahdâr-zâde tezkirelerinde Mısır kadılarından Hamdî Efendi tarafından bir gazelinin műstezada dűnűűtűrűldűġű bilgisi bulunmaktadır. (Beyhan Kesik, Tűrk Edebiyatı İsimler Sűzlűġű, Eriűim Tarihi:27.12.2020)

²⁴⁸ FűM vr. 206b-207a

5. Geldi tertîb ile erkân u dil-i pür temkîn
Kıldı her birisi idâb ile fersude cebîn
6. Olup encüm gibi eţrâfını ol mâh-ı sa'îd
İçlerinde leme'an eyler idi çün hırşîd
7. Ol keremkânı mürüvvetli şehâvet güster
Herkesüñ hâtırını luţf ile tatyîb eyler
8. Hüsni hûb halkı pesendîde-i maĥbûb kı lup
Nûr-ı maĥz fâzıl u dâna dil ü kâmil mergûb
9. Hâtem-i cûd u şehâ zât-ı şerîf 'âli nejâd
Âşaf-ı rüşd ü zekâ tab'-ı laţîf pâk nihâd
10. Sevdürüp dillere Hâk dürrini kılmış ilhâm
Bî-riyâ ĥayr du'âsında ĥulûş üzre enâm
11. **Muĥlişâ** sen de görürsüñ niçe iĥsân u kerem
Oldı müstaĥrak-ı deryâ-yı 'atâsı 'âlem
12. Dâĥil-i silsile-i luţf u mürüvvet eyler
Seni bir manşîb ile nâ'il-i rif'at eyler
13. Çekme ĥam bir gün o şâĥib kerem eyler memnûn
Bir du'â kı l aña kim ola ĥulûşa maĥrûn
14. Devletin dâ'im ide 'ömrini Hâk kı l a füzûn
Devr ide tâ ki nizâm üzre sipihr-i gerdûn
15. Ber-devâm ide sa'âdetle hemîşe Yezdân
Devletinde ola âsûde ĥamu ĥalk-ı cihân

Mesnevî-i Şâhib Efendi²⁴⁹ Der Senâgeri Hazret-i Sadr'azam u Dâmad Şehinşâh-ı
Mu'azzam İbrâhim Paşa Eyyedallâh u Teâlâ²⁵⁰

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1. 'Aceb zîbâ fezâdur bâğ-ı 'âlem
Temâşâgâh-ı fevcâ fevc-i âdem
2. Nedir bu sûrina bâ-rûy-ı eflâk
Nedür bu tûde-i ma' mûre-i hâk
3. Ne bu feyz-ı nümâ-yı bâd-ı gül hîz
Ne bu luţf-ı nesim-i 'anber-âmîz
4. Olunca reşha-rîz ebr-i güher-bar
İder cûş u hurûş enhâr u ezhâr
5. Olup kürsî nişîn-i maḥfel-i gül
İder nûr âyetin tefsîr bülbül
6. Vekildür cûy-ı ressâmı zamâna
Çeker cedvel kitâb-ı gülsitâna
7. Olup pür naḫşı rengâreng-i ezhâr
Nigâristân-ı Çîne döndi gülzâr
8. Alup nergis ele zerrîn piyâle
Baḫar ḫasretle rûy-ı vird-i âle

²⁴⁹ Hamâmî-zâde veya Hacı Mehmed Ağa-zâde İsmail Sâhib Dede. Bursalıdır. Kütahya Mevlevî-hânesi şeyhidir. Uzun seyahatlere çıkmıştır. Tarih düşürmede çok mahirdir. Üsküdar'a yerleşmiş ve orada ölmüştür. Sâhib Vefatı: 1140/1727. Ancak bu dîvanda bulunamayan beş şiirin aynı dönemdeki Pirî-zâde Mehmed Efendi'ye ait olduğu tahmin edilebilir. Çünkü bu şiirlerden ikisi Selânik'e bir görev için gidiş gelişi anlatan ilginç şiirlerdir. Bu şehirlerde görev yapan Sâhib isimli şâir ise Pirî-zâde'dir. Pirî-zâde Sâhib'in aynı zamânda İbn-i Haldun tercümesi meşhurdur. Pirî-zâde'nin vefat tarihi: 11562/1748 (Bkz. TN, C. 2, s. 529; TDEA, C. 7, s. 419; TGDEİS, s. 413) (Metin Hakverdioğlu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri. Ankara: Sage Yayınları. 2012: s. 146)

²⁵⁰ FŞM 247b-250a

9. Benefşe ser-be-ceyb-i inzivâdur
Tarîk-1 gülşenîde bir gedâdur
10. Ola lâle çerâgân-1 huşuşâ
Serâdan kesb-i nûr ide süreyyâ
11. Furûg-1 şem' ile eyler çerâgân
Zemîni mihr-i enver gibi rahşân
12. Olup her şem' ü lâle câm-1 billur
Virür çeşm-i şu'ûra nûr ber nûr
13. 'Amûd-1 şubh olup her şu'le-i nâr
Şeb-i deycûr olur rûz-1 pür envâr
14. Olup sirpençe-i 'aşk ile nâlân
Gül itdi 'âkıbet çâk-i girîban
15. Te'âlallâh zihî hengâmı feyrûz
Huceste rûz-1 nevrûz dil fûruz
16. Zihî şubh-i bahâr-1 şâdumânı
Dem-i feyz-1 tûlû'-1 kâmurânı
17. Zihî vaqt-i dil âşûb-1 bahârı
Zamânı şevk-1 bahş-1 feyz-1 Bârî
18. Hâmel burcunda hurşîd dil-i feyrûz
İder ta'dîli mîzânı şeb ü rûz
19. Bulup 'âlem nizâm-1 i'tidâli
Berâber oldı eyyâm ü leyâli

20. Kenâra 'azm idüp âhû nigâhân
Hırâmân oldılar nâzân-ı nâzân
21. Pür oldı lâle hadlerle çemenler
Şalındı nâz ile gelir hubânlar
22. Görüp nergis gözi kanıyla tıldı
Nihâl-i erguvânuñ beñzi şoldı
23. 'Acep te' şîri var cûş-ı bahârûñ
Alup insân ki arâm u qarârûñ
24. Bu mevsimde ider a'lâ vü ednâ
Gehî küşt-i çemen ki seyri deryâ
25. Binüp zevraqlara yârân peyâpey
Çekilmekte mişâl-i zevrak-ı mey
26. Varup sâhil serâya ehl-i 'işret
İderler dürlü dürlü zevk ü şohbet
27. Hıuşûşâ kim vire tab'a şafâlar
Hoş elhân mutrib-i şirîn edâlar
28. Ser âgâz ide 'uşşâka nevâdan
Şafâ-bağş ola nekrîz ü şabâdan
29. Bu mevsim mevsim-i zevk u şafâdur
Zamân-ı inbisât u incilâdur
30. Nizâm-ı hal ile hâtırlar âbâd
Refâh-ı bâl ile aħbâb-ı dilşâd

31. Biḥamdillah ki bende şâd kâmım
Ferîḫü'l-bâli maḫḫiyü'l-merâmım
32. Muvâfîḫ baḫtım âmâlim müheyya
Müsâ'id rûzigârım âh a'lâ
33. Virüp şûret heyûlâ-yı ümîde
Olaydı kârım encâma resîde
34. İdeydim menzil-i vîrânı âbâd
Bulaydı şûret-i terkîb-i bünyâd
35. Biḥamdillah bulup esbâba miknet
Ben oldum mazḫar-ı luḫf u mürüvvet
36. Baña in'âm idüp sâli naḫîtin
Veliyyün-ni'metim ber-vech-i pişîn
37. Anuñla itdim a'dâd-ı mühimmât
Nizâm-ı cümle-i eczâ vü âlât
38. Faḫîrâne levâzım oldu ḫazır
Mürettep cümle erkân u 'anâşır
39. Hemân bir şûret-i terkîbe ḫaldı
Binâ eczâsını tertîbe ḫaldı
40. Olur ḫâşıl oda ber-vefḫ-ı dilḫâh
İde şadr-ı güzîni dâ'im Allah
41. Sipehsâlâr-ı ekrem şadr-ı a'zam
Vezir-i muḫterem düstûr-ı efḫam

42. Dür-i şehvârı dîhîm-i vezâret
Meh-i tâbende-i burc ı şadâret
43. Gül-i sîrâb-ı gülşen zîb-i iqbâl
Deruhte sâyedâr-ı bâğı iclâl
44. Hazîr-i gâbe-i temkîn-ı şavlet
Nizâm-ı kârgâh-ı mülk ü millet
45. Mükerrerem şîhr-i sultân âşaf-ârâ
Vezîr-i a'zam İbrâhim Paşa
46. Felek bir sofrâ bezm-i himmetinde
Kamer nân-pâre hân-ı devletinde
47. Mühimmât-ı umûr ı rûb'-ı meskûn
Olur şeh beyti tedbîrinde mazmûn
48. Alınmaz irtifâ'-ı kadr u şânı
Felek naşb itse kavş-ı kehkeşânı
49. Unutturdu senâ-yı vaşf-ı cengi
Peyâm-ı rezm-i hûşûnuñ düşengi
50. Olur serpençe-i kahrında nâlân
Tehten Sâm u rûyuñ ten-i Nerîmân
51. Olurdu rûze bahşî sâliyâne
O şadr-ı muhterem Sâsânîyâne
52. İderdi devletinden kesb-i sâman
Göreydi 'izz ü câhın âl-i sâman

53. Bu in 'âmı ki eyler ol kerem-ver
Ne Hâtem itdi billâhi ne Ca'fer
54. Re'âyâdan idüp ref'-i mezâlim
Alınmaz şimdi anlardan cerâyim
55. Çıkınca 'âleme şayt-ı celâli
Anadolıda maḥv oldu Celâlî
56. Olup müstağrak-ı tûfân-ı hüsrân
Ĝarîk-ı lücce-i evveldi kûrsan
57. Nizâm-ı 'âlemüñ buldı tarîkuñ
Kesildi 'arķı kıttâ'-ı tarîkuñ
58. İder hemvâre 'unvânı emânı
Rızâ-yı ḥazret-i şâh-ı cihânı
59. O zillullâh-ı ĝâzî-i kerem ver
Ki oldu 'adl ü dâdı dehre zîver
60. O sultân-ı serîr efrûz-ı iķbâl
O ḥâķân-ı cihân ârâ-yı iclâl
61. O dürr-i şâhvâr-ı derc-i devlet
O şeh beyt-i hümâyûn fâl-i şevket
62. O şeh kim bendesi şâhân-ı etrâf
Olur ḥükm-i revân ezķâfı tavâf
63. O şeh kim itdi bu şadr-ı güzîni
Vekîl-i muṭlaķı rükn-i rekîni

64. Ne tedbîr itse ol düstûr-ı şâdık
Olur tedbîri taqdîre muvâfık
65. Melâzâ melce-i kehfül-emânâ
Refi‘ul-menzilâ şadru‘z-zamânâ
66. Nedir bu cûşüş-i deryâ-yı himmet
Cihânı eyledüñ sîrab-ı devlet
67. Akıtduñ bâğ-ı kâme cûy-ı iqbâl
Açıldı ğonca-i gülzârı âmâl
68. Firûzende çerâğın lâle-i bağ
Dil-i hürşîdi itdüñ dâğ-ı ber dağ
69. Çerâğuñla cihânı rûşen itdüñ
Çerâğâñ ile dehri gülşen itdüñ
70. Zamânuñda idüp katı‘ merâtib
Çerâğuñ birisi de oldı şâhib
71. İdüp âb-ı hayât-ı luţfuñ icrâ
Çemenzârı ümîdim kılduñ ihyâ
72. Beni kılduñ sezâ-yı luţf-ı mevfûr
Huşûşâ hizmet-i tefîşe me‘mûr
73. Niçe şükrideyim bu ni‘mete ben
Zebân olursa da her mûy-ı der ten
74. Dem oldı **Şâhibâ** başla du‘âya
Teveccüh eyle dergâh-ı Hüdâya

75. Nesîm-i ‘adl-i sultân ile her dem
Çemenzâr-ı cihân olduğça hürrem
76. Ola gül gonca-i iqbâli şâdâb
İde gülzâr-ı âmâli nümâyâb
77. Şeref pîrâ-yı şadr-ı devlet olsun
Emânî bahş-ı ehl-i hâcet olsun

2.10. Arzuhaller

‘Arzuhâl-i Râşid Efendi Berâ-yı İzn-i Bi-Cânib-i İstanbul²⁵¹

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
(Fâ‘ilâtün) (Fa‘lün)

1. Ey veliyyü’ n-ni‘am ey âşaf-ı gerdûn-ı himem²⁵²
İltifât-ı keremüñle beni itdüñ ihyâ
2. İktizâsın der-i iclâlüne tafşıl idemem
Ki olur resm-i edeb bend-i zebân-ı inhâ
3. Kırk gün izn niyâz eylerem İstanbula
Nazar-ı şefkatüñ ola üzerümde ammâ
4. Nazm-ı ahvâl-i ‘ıyâl eyleyüp²⁵³ andan geleyüm
İdeyüm anları da devletüne vaqf u duâ
5. Çünkü yüz yirmi bir ahvâlini tahrîr ideyüm
Anda olduğca dahı eylerem anı imlâ

²⁵¹ FŞM 54a

²⁵² Halit Biltekin, Vaka-Nüvis Râşid Efendi ve Divanının Tenkitli Metni, Ankara Üniv. , SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1993: s. 382

²⁵³ HBT’de “eyleyem” şeklindedir.

6. Ben seniñ kendü kuluñ ‘abd-1 ni‘am perveriñim
Yine fermân seniñ ey dâver-i fermân-fermâ

‘Arzuḥâl-i Manzum Şubḥizâde Çelebi Yesserullâhi Ma‘yeşâ²⁵⁴

Fâ‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1. Hâzret-i âşaf-1 kerem-perver
A‘nı dâmâd-1 şâh-1 cûd âver
2. Şadr-1 a‘zâm o zât-1 pür ekrem
Menba‘ı çeşme sâr-1 cûd u himem
3. Âşaf-1 Bermekî veliyyü‘n-ni‘am
Baḥr-1 gevher nişâr luḫ u kerem
4. Zâtı ‘ömr-i tabî‘iye irsün
Devlet ü ‘izzet ile sağ olsun
5. ‘Arzuḥâl-i ḥakîr-i pür taḫşîr
Budur enhârı derd-i mend-i faḫîr
6. Yemm-i pür cûdsun ḥarûş eyle
‘Arzuḥâl-i ḥakîri gûş eyle
7. Sinnimiz irmiş idi ḥamsîne
Merḥamet kıl bu zâr-1 ğamġîne
8. Giymedim ‘ömrüm içre bir ḫil‘at
Daġ daġ oldu bu dile kat kat
9. Çok çerâġıñ bu dâr-1 dünyâda
Dil-i zârım der-i temennâda

²⁵⁴ FŞM 121b-123b

10. Luṭf u iḥsânıñı görüp dil-i zâr
Der-i lüṭfuñda çok ümîdim var
11. Cüz' i ḳalmıř idi medâr-ı ma'âř
Ḥaḳ bilür rûz u şeb gönülde telaş
12. Luṭf u iḥsânıñ âleme mebzûl
Beni fikr-i ma'âř kıldı melûl
13. Niçe vîrâneler olup ma'mûr
Niçe maḥzûnlar olup mesrûr
14. Bir sene oldu ḥâli 'izzetine
Sürmedim rûy-ı bâb-ı devletine
15. İtmedim zerrece du'âda ḳuřûr
Gerçi ekdâr ile gönül ma'zûr
16. Âşaf-ı Bermekî kerem-baḥřâ
Zerre lüṭfuñ ider beni iḥyâ
17. 'Âleme mâye-i sa'âdetsiñ
Ma'den-i cûd u kân re'fetsiñ
18. Ḥâtem-i Ṭay geleydi bir daḥî
Nicedür fehm iderdi merd-i saḥî
19. Yoḳdurur sözlerimde zerre ḥilâf
Ṭuruyor işte târiḥ-i eslâf
20. Beni bir manşıb ile eyle çeraḡ
Ola ḳalb-i ḥasûda yüz biñ daḡ

21. Zâtı devletle ber devâm olsun
Kulları cümle şâd-ı kâm olsun

22. Renc-i ekdâr görmeye aşlâ
Zât-ı pâkin mu‘ammer ide Hudâ

‘Arzuḥâl-i Manzum Sa‘dî Pişgâh-ı Hazret-i Şadr-ı Mükerrrem İbrâhim Paşa Eyyedallâhü
Te‘âlâ²⁵⁵

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
(Fâ‘ilâtün) (Fa‘lün)

1. Şükr kim Hazret-i Hallâk-ı Kerîm²⁵⁶
Eyledi bendesine luḥf-ı ‘azîm²⁵⁷

2. Ya‘ni ol âşaf-ı şâhib himmet
Eyledi bendeye luḥf u şefkat

3. Âşaf-ı a‘zamı şâhinşâhuñ
Ki odur revnaḥ-ı şadr u câhuñ

4. Şadr u dâmâd u şehinşâh oldur
Mazhar-ı ni‘metulllâh oldur

5. Ol kerîmü’ş-şiyem-i Cem kevkeb
Zâtıdır râhat-ı dünyaya sebep

6. Luḥf ile ‘âlemi mesrûr itdi
Kâlblerden kederi dûr itdi

7. Nice vîrâneyi kıldı ihyâ

²⁵⁵ FŞM 207b-208b

²⁵⁶ Bu şiir şairin dîvanında yoktur. (SemaUralçin, Sa‘dî Dîvanı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009)

²⁵⁷ Bu şiirle ilgili Mehmet Akif Yalçınkaya şu çalışmayı yapmıştır: Sa‘dî’nin Manzum Bir Arz-ı Hâli. Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, Mainz- Almanya, C. 8: 152.

Oldı ma'mûr cihân ser-tâ-pâ

8. Bâ-husus eyledi ben kulunı şâd
Dil-i vîrânemi kıldı âbâd

9. Kîselerle idüp ihsân u 'atâ
Kıldı müstağrak-ı luğf-ı Hakkâ

10. Lîk ey âşaf-ı 'âlî himmet
Luğfuñı yâd idüp itdüm cür'et

11. Eyledüm deynimi nişf ile edâ
Hâneme eylemedi nişfi vefâ

12. Budur ümmîdüm eyâ fahr-i kirâm
Himmetüñ eyleye ânı itmâm

13. 'Afv idüp cürmümi tebşîr eyle
Baña ihsân ile ta'zîr eyle

14. **Sa'dî**-i zâr senüñ bendendür
Bî-kes ü 'âciz ü efkendendür

15. Niçe kez derdine dermân itdüñ
Luğflar eyledüñ ihsân itdüñ

16. Bu ricâsını daği eyle kabûl
Küremâdan çü keremdür me'mûl

17. Dâ'imâ Hazret-i Hallâk-ı Mu'în
Her işüñ eyleye tevfiğe qarîn

18. Dâ'im oldukça cihân vâr olasın

Luţf-ı Mevlâya sezâvâr olasın

19. Yevm-i mahşerde Hudâ-yı Müte‘âl
Eyleye mazhar-ı envâr-ı cemâl

2.11.Kıt‘alar

Ƙıţ‘a-i Tâ‘ib Efendi²⁵⁸ Der Târîh-i İsm-i Pâk²⁵⁹

Fâ‘ilâtün Mefâilün Fe‘ilün

1. Hâñ-nı luţfunda pâdişâhımızuñ
Ėam yemez ba‘d ezîn ırbâ‘-ı selim
2. Seyr ider halkı ni‘met-i zafere
Berekât-ı Halil İbrâhîm

Ƙıţ‘a-i Tezkire-i Evvel RaĖimî Biñ Efendi Der Sitâyiş-i Ėazret-i Veliyyü‘n-Ni‘am
Sadâret Penâh²⁶⁰

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. Cenâb-ı şadr-ı âli himmet İbrâhîm Pâşanıñ
Devâm-ı zâtı da‘vâtini insan eylemez neyler
2. Ėün oldur mihr-i ‘âlemtâb-ı devlet devr-i ‘adlinde
Cihân halkına elţâf-ı firâvân eylemez neyler
3. Nigâh endâz-ı re‘fet oldığı her bâu dervişe

²⁵⁸ Osman-zâde Kadı Ahmed Tâib Efendi. Süleymaniye vakfı ruz-nâmçecisi olan Osman Efendi‘nin oğludur. İyi bir eğitim gördü ve çeşitli medreselerde müderrislik yaptı. İlk mahlası Hamdî‘dir. 1720‘de doğan şehzâde İbrahim için yazdığı tarihi padişah III. Ahmed çok beğendiği için onu “reis-i şâirân” olarak görevlendirdi. Taib‘in divanı ele geçmediği halde eldeki şiirlerinden yola çıkarak onun şiirine ikinci sınıf damgası vurulmuştur. Hicivde üstat olduğu kabul edilir. Devir şâirlerini anlattığı bir şiiri edebiyat tarihi açısından önemlidir. Manzum ve mensur eserleri hakkında ayrıntılı bilgi TDEA‘da bulunmaktadır. Kahire‘de kadı iken ölmüştür. Vefatı: 1136/1724 (Bkz. İnehan-zâde Mehmed Nail Tuman, Tuhfe-i Naili-Dîvan Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri, MEB Yayınlar Dairesi Nüshası, B/870, C. 1, s. 122; Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi C. 1, Dergâh Yayınları, İst. 1977, C. 8, s. 200; Haluk İpekten, Mustafa İsen, Recep Toparlı, Tezkirelere Göre Dîvan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Ankara 1988, s. 498.)

²⁵⁹ FŞM 3a

²⁶⁰ FŞM 442b-443a

Der-i ihsânına halk-1 şitâbân eylemez neyler

4. Çıkup dîvân-ı 'âlîye görüp kesret bediyâyâ
Temmuz eyyâmıdır bu halk-1 sûzân eylemez neyler
5. Didüm bir kimseden şekvâyaya yer yok kimseye ammâ
Bu ihsânı görenler 'azm-1 dîvân eylemez neyler
6. Nigâh idüp yemîn ü hem yesâre didi şefkatle
Kalem veş kânbân çâk-1 girîbân eylemez neyler
7. Yanar destinde hâme maḥberi hâlî ruḫbetden
Bu hengâm-1 ḥarâret ânı biryân eylemez neyler
8. Zuhûr itdi bu mışra' çünki ṭab'-1 nüktedanıdır
Anı erbâb-1 dil 'unvân-1 dîvân eylemez neyler
9. Cihân durduḫca dursun şadr-1 devletin sa'âdetle
Ki her dem luḫf-1 dehr-i şâd ḥândân eylemez neyler
10. Şenâ-yı zâtınuñ te'sîrini gör sâde nazm itseñ
Rahîmî her sözüñ reşk-i süḫandan eylemez neyler

Kıṭ'a-i Râşid Efendi Berâ-yı Tecdîd-i Bâb-1 Teberdarân-1 Sulṭânî²⁶¹

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Teberdârana Ḥaḫ bu dil-güşâ dergâh-1 âmâlün²⁶²
Şarîrin naḡme-senc-i müjde-i kâm u murâd itsün
2. Şeh-i devrân ile bânîsinüñ şadr-1 sa'âdetde

²⁶¹ FŞM 450b

²⁶² Halit Biltekin, Vaka-Nüvis Râşid Efendi ve Divanının Tenkitli Metni, Ankara Üniv. , SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1993: s. 382

Hudâ dervâze-i tâli'lerin böyle güşâd itsün

Velehü

Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

1. Hemîşe tâ ki bu dergâh-ı 'izz ü iqbâlün
Ola güşâdına vâ-beste niçe fetḥu'l-bâb
2. Bunuñ vesâ'il-i bünyâdına dü 'âlemde
Der-i inâyetün aç yâ müfettiḥü'l-ebvâb

Velehü

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Şeh-i dehrün görüp ḥayrâta meylin âşaf-ı dânâ
Bu dergâh-ı şeref-peymâyı böyle eyledi ihyâ
2. Hemîşe dâver-i devrân ile şadr-ı keremkârün
Güşâd itsün bu gûne dergeh-i devletlerin Mevlâ

Velehü

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Bârekallâh dûdmân-ı 'izz ü şân
Ḳalb-i bânîsin Hudâ pür-nûr ide
2. Bâ'iş-i bünyâd olan şâhenşehün
Dûdmân-ı şevketin ma'mûr ide

Ķıţ'a-i Bî-Nazîr²⁶³

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Şadra'zam âşaf-ı İbrâhîm Pâşâ-yı kerîm
Şübhe yokdur olduğına ism-i a'zam mazharı
2. 'Arş-ı Belkîsı getürdi âşaf-ı bin ber hayâ
Âşaf-ı devrân ise yagdırdı bârân-ı zeri

Ķıţ'a-i Ğarrâ Der Vaşf-ı Haţf-ı Pâdişâh-ı Ma'ârif Pîrâ²⁶⁴

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Bu satır-ı pâk-i tevîd-iştîmâli eylemiş tahtîr²⁶⁵
Cenâb-ı Hażret-i Şulţan Aĥmed Ĥân-ı Kisrâ-dâd
2. İdüp miftâh-ı genc-i fetĥ u nuşret olduğın eş'âr
Derd-i vâlâ-yı kaşra itmiş âvîze hümâyün-bâd

Ķıţ'a-i Ğarrâ²⁶⁶

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

(Fâ'ilâtün)

(Fa'lün)

1. Âşiyân itdi bu dergehde hümâ-yı ikbâl
Oldı bu satır-ı hümâyûn o hümâyâ per ü bâl
2. Diñle bu bâbda bi'llâh sözüm gerçekdür
Aña kim girse ider zevĥ u şafâ istikbâl

Ķıţ'a²⁶⁷

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

²⁶³ FŞM 476b-477a

²⁶⁴ FŞM 483b

²⁶⁵ Hamit Dikmen, Seyyid Vehbî ve Divanının Karşılaştırmalı Metni, Ankara Üniv. SBE, 1991:s.682

²⁶⁶ Hamit Dikmen, a.g.e. s:691

²⁶⁷ Bu kıt'a HDT'de yoktur.

1. Bu kaçır-ı bî-bedel kim geh geh olur vaqt-i âsâyiş
Cihangîr-i zamâne fâtiḥ-i Tiflîs ü Tebrîze
2. Degildür ṭâḳ-ı dergâhında resm-i ḥaṭṭ-ı sultânî
O miftâḥ-ı zaferdür dest-i nuşret itmiş âvîze

Ḳıṭ‘a²⁶⁸

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1. Âşaf İbrâhîm Paşa menzolidür bu maḳâm²⁶⁹
Kim der-i dergâhına yüz sürse olur şâd-kâm
2. Böyle bir bâb-ı murâd olur mı kim iḳbâl ile
Vefḳ-ı devlet eylemiş resm üstine şâh-ı enâm

Ḳıṭ‘a-i Li-Vehbî Efendi²⁷⁰

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

(Fâ‘ilâtün)

(Fa‘lün)

1. Kimse nokṭa koyamaz şî‘rime²⁷¹ ey şadr-ı kerîm²⁷²
Ceyb-i lafz-ı der-i a‘câmdan olsa ḥâlî
2. Umaram güher-i taḥsînle efendim idesin
Dehen-i maḥberemi çûn şadefdür mâlî

²⁶⁸ FŞM 484a

²⁶⁹ Hamit Dikmen, a.g.e. 692

²⁷⁰ FŞM 551b

²⁷¹ HDT’de bu dize “Kimse nokṭa koyamaz sözlerine Vehbî’nün

Ceyb-i ḥarfî güher-i nokṭadan olsa ḥâlî” şeklinde yazılmıştır.

²⁷² Hamit Dikmen, a.g.e. 698

Kıt'a-i Nahîfî Efendi²⁷³ Der Zımn-ı Teşekkür-i Kerem Hazret-i Veliyyü'n-Ni'am-ı Pür Cûd²⁷⁴

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. İlâhî şadr-ı taht-ı saltanatda müstedâm eyle²⁷⁵
Felek miqdâr-ı Şultân Ahmed-i ferhunde 'unvânı²⁷⁶
2. Ne Sultân Ahmed ol şâh-ı yegâne mihrdür şâdân
Ki maḥmûd eylemişdür hulḡ-ı zâtın luḡ-ı Yezdânî
3. Ne şeh kim leşker-i mansûrını te'yîd idüp Allah
Zamîme itdi silk-i mülküne iḡlîm-i Îrânî
4. İki 'âlî harem-kim hîdmet-i a'lâdan a'lâdur
O vaşf-ı bî-'adîl ile olurlar menḡıbet ḡ'ânî
5. Odur her nâme-i pîrâye-baḡşî cümle elkâbuñ
Aña olmaz bedel zamm itseler Îrân u Tûrânî
6. Selâḡîn-i cihâna ḡâlib oldı şân u şevketde
Mü'eyyed eyledi Mevlâ o sultân ibn-i sultânî
7. Sütûde encüm-i iḡbâl olan şehzâdegânın Ḥak

²⁷³ Nahîfî Süleyman. Hakkında oldukça çok malumat bulunan şairlerdendir. Özellikle Mesnevî'nin manzum çevirisi ile meşhur olmuştur. Hattat Osman'dan hat dersleri almıştır. İstanbulludur. Kadılık yapmıştır. Nemçe sulhu için elçi atanmıştır. Mevlevîdir. En fazla naat yazan şâirlerden birisidir. TDEA'de ve Tuhfe-i Nailî'de eserlerinin bulunduğu yerler hakkında açık malumat vardır. İstanbul'da ölmüş ve orada gömülmüştür. Dîvân'ı, Hilyetü'l-Envâr'ı, üç dilde Kasîde-i Bürde tahmisi, manzum mesnevi tercümesi gibi eserleri vardır. Şiirleri âşıkânedir. Tuhfe-i Nailî'de en çok yer ayrılan şâirlerden birisi Nahîfî'dir. Fakat şâirin adının Mustafa olduğu belirtilmiştir. Gibb de Nahîfî'ye eserinde yer vermiş ve özellikle onun yaptığı Mesnevî tercümesine değinmiştir. Bu tercümeyle III. Ahmed ve İbrahim Paşa'nın verdiği destekten bahsetmiştir. Prof. Dr. Gönül Ayan'ın Tez danışmanlığında şâirin Divanı Ali İrfan Aypay tarafından çalışılmıştır. Vefatı: 1151/1739 (Bkz. TN, C. 2, s. 1042; TDEA, C. 6, s. 498; TGDEİS, s. 313; WGOŞT, C. 3-5, s. 323); Emine Yeniterzi, Dîvan Şirinde Na't, Ankara 1993, s. 46-47.

²⁷⁴ FŞM 609a-610a

²⁷⁵ Bu şiir şâirin dîvanında yoktur. (A. İrfan Aypay, Nahîfî Süleyman Efendi Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Dîvanının Tenkitli Metni, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1992)

²⁷⁶ Bu şiirle ilgili Kenan Bayram ve Metin Hakverdioğlu tarafından Kesit Akademi Dergisi'nde makale yayınlanmıştır. Hakverdioğlu, M. ve Bayram, K. (2020). Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nın Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesine Göre Tasnifi ve Nahîfî'nin Bilinmeyen Bir Kıt'ası, *Kesit Akademi Dergisi*, S 25, 307-327.

Fürûğ-ı ‘âfiyetle tûl-i ‘ömre kılsun erzânı

8. Olup bedr-i vücûd-ı rûşenâ anlarla her laḫza
Şeh ü şehzâdegân (...) rehîn-i hıfz-ı Rabbânî²⁷⁷
9. Vezîr-i a‘zam u Dâmâd İbrâhîm Pâşanuñ
Füzûn olsun dem-â-dem kâdr-ı vâlâ câh-ı zî-şânı
10. Vezîr-i a‘zam ammâ mişli nâdir kevkeb-i ‘âlî
Muvaffâkdur ne emre kaşd iderse re’y-i tâbânı
11. Vezîrân-ı seلفden kâr fermâyân-ı mâzîden
Mu’ahḫardur velî yokdur muḫaddem zâtına şânî
12. Güvâh ister iseñ cem’-ı meḫâsin kimde şâbitdür
Şehâ vü ḫüsn-i ḫulḫ u celb-i ḫalb u cezb-i rûḫânî
13. Eger var ise cânı Ḥâtemüñ şimdi zuhûr itsün
Şehâvet resmini itsün ta‘allüm görsün iḫsânı
14. Beni tûl-i emelden luḫf u cûdı itdi müstağnî
Ġmâ-yı ḫalb-i iḫsân eyledi taḫdîr müsennâyı
15. Nizâm-ı ḫâlîme oldı vesîle himmet ü luḫfı
Zevâlin buldı devrinde küdürât-ı perîşânî
16. Baña ḫüsn-i teveccüh seyyidü’l-kevneyne râci‘dir
Ki yümn-i na‘tıdır ben zerreme teşrîf-i pinhânî
17. Gedâ-yı bâbı olmaḫ iddi‘âsın eyledim çünkim
İki ‘âlemde oldı mâye-i faḫr-ı şenâḫ’ânı

²⁷⁷ Bu dizede eksik yazım vardır. Eksik olan kısım “zî-şân” olabilir.

18. O sultân-ı rusul kim pâdişâhân-ı cihân cümle
Gedâ-yı bâbı vâlâ câhınıñ müştâk u hayrânı
19. Ne kâbil ol hıdiv-i kâ'inâtuñ haqq-ı nev şun'ı
İderken midhatin nazm-ı celîl-i naşş-ı Furkânî
20. Vücûh ile nevâziş gördüm ol kân-ı sehvâvetden
Bağlısa luftunuñ haqqımda yokdur hadd ü pâyânı
21. Niçe îdıyye melbûsât-ı gûn-â-gûn idüp irsâl
Ğıyâb-ı bendegîde eyledi luft-ı firâvânı
22. Hıvûsâ eyledük de meşnevî dibâcesin telfîk
Baña bahş itdi ber-vech-i şale pür sîm-i hemyânı
23. Berâ-yı şükr-i ni'met eyleyem bir şemmesin taqrîr
Egerçi rütbe-i tafsîliniñ yok hadd ü imkânı
24. Hızûr-ı hâşa ber-vefk-ı tevâzu' eyleyüp da'vet
Mutayyeb itdi hüsni hıvuk u luft ile dil ü cânı
25. Cemî'-i lufta gâlib bir dilârâ nüsha bahş itdi
Ki oldur kâdi-i rûşenger-i tefsîr-i Kur'ânî
26. 'Aqıbinde idüp bir destmâli sîm ile memlû
'A tâ-yı 'ud u 'anber inzimâmın kıldı erzânî
27. Zer-i maħbûb-ı enva'-ı zehebden eyleyüp tezhîb
Mutallâ eyledi tûmâr-ı luftun ol keremkânı
28. 'A tâ-yı 'ud u 'anber semte oldı tab-ı hıvukundan
Numûne hâk-i râhından zer ü sîm-i dirahşânî

29. Kıyâm itdikde dâmenbûsa şof eyledi iltibâs
Nola mevşûf-ı tahsîn olsa mevc-i baır-ı ihsânı
30. **Naııfı** çün ğaraż-ı ‘arz-ı hulûş şükr ü ni‘metdür
Hemân eyle du‘â-yı hayrı merbût-ı senâ-h‘ânı
31. Hüdâvendâ şeh-i İslâm u şadr-ı a‘zamn ile
Sezâ-yı hüsn-i tevfiķât ü te’yîd itdi rûhânî

SONUÇ

Mecmuaların divan edebiyatı araştırmaları için önemli bir yeri vardır. Edebiyat tarihinin önemli kaynakları arasında yer alan mecmuaların, adı sanı duyulmamış birçoğ Şairi ve bilinen Şairlerin bilinmeyen Şiirlerini de içermesi söz konusu eserlerin önemini daha da arttırmaktadır. Şairleri ve Şiirlerini bilinmezlikten kurtaran bu eserlerin araştırmacılar için kullanılabilir hâle getirilmesi amacıyla Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) geliştirilmektedir. Konumuz olan Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası da bu projeye kaynak olabilecek eserler arasındadır. Bu eserin Şair ve Şiir sayısı bakımından diğer mecmualara göre ön sıralarda olabilecek özelliği bulunmaktadır.

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası Lâle Devri'ne ışık tutan, 636 varaktan oluşan oldukça hacimli bir mecmuadır. Bu alışma mecmuanın Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesine göre tasnifine ve eserdeki manzume, teşekkürname, müseddes, lügaz, muaşşer, tahmis, musammat, mesnevi, arzuhal, kıt'aları transkribe etmeye yöneliktir. Mecmuada 256 kaside ve 160 tarih manzumesi bulunmakla birlikte sıralamada üçüncü olabilecek tür manzume başlıklı 29 Şiirdir. Eser dönemin birçoğ Őairine ait Şiiri bir arada vermesi bakımından ayrı bir öneme sahiptir. Mecmuadaki mesnevi, tebrikname ve teşekkürname başlıklı Şiirler diğer nazım biçimlerine göre azdır. En çok karşılaşılan nazım biçiminin kaside olması, eserin kaside mecmuası şeklinde nitelendirilebileceğinin göstergesidir. Ele aldığımız metinlerin içerisinde en çok karşılaştığımız ise manzume başlıklı Şiirlerdir. Mecmuada 29 adet manzume başlıklı Şiir bulunmaktadır. Tasnif tablolarında da görüleceği üzere mecmuada en çok Şiiri bulunan Şair 62 Őiiriyle Vehbî'dir.

Bu çalışmayla, mecmuadaki 98 farklı Şairin 502 Şiiri Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesinin tasnif tablolarına yazılmıştır. Sırasıyla varak numarası, Şairin mahlası, matla ve makta beyitleri, nazım şekli, nazım türü, Şiirin vezni, son olarak da Şiirin başlığı yazılmıştır. Söz konusu eserle ilgili daha önce yapılmış çalışmalar tezimizde bir araya getirilmiştir. Ayrıca mecmuada bulunup daha önce çalışılmayan manzume, teşekkürname, müseddes, lügaz, muaşşer, tahmis, musammat, mesnevi, arzuhal ve kıt'alar transkribe edilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde de 26 farklı Şairin 51 Şiiri incelenmiştir. Bu Şiirler ilk defa bu çalışmayla gün yüzüne çıkarılmıştır.

Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası Lâle Devri'nde yaşamış çok sayıda Şairin Şiirini bir arada vermesi bakımından kıymetli bir eserdir. İçerisinde birçoğ tarih manzumesinin bulunması eserin dikkat çeken taraflarındandır. Bu yönüyle de mecmua

tarix araştırmacılarına kaynaklık edebilecek içeriğe sahiptir. Bu çalışmayla mecmuanın tasnifini yapmak ve eserdeki manzume, teşekkürname, müseddese, lügaz, muaşşer, tahmis, musammat, mesnevi, arzuhal, kıt'aları edebiyat dünyasına tanıtmak hedeflenmiştir. Eserle ilgili farklı kişiler çalışmış olmasına rağmen içerisinde halen çalışılmamış şiirler bulunmaktadır. Bunda söz konusu eserin çok hacimli olması etkilidir. Özelde bu mecmuanın genelde de bütün mecmuaların şairleri ve şiirlerini bilinmezlikten kurtardığı âşikardır. şairleri ve şiirlerini bilinmezlikten kurtaran bu eserlerin günümüzle buluşturulması geçmişi daha iyi anlamamıza fayda sağlayıp bize yol gösterecektir. Bu ise kütüphanelerde bulunan eski yazı eserlerin rafların ötesine ulaştırılmasıyla olacaktır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, A. (1990). *Belîğ Dîvânı*, Metin-İndeks. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aydüz, S. (1997). *Lâle Devrinde Yapılan İlmî Faaliyetler*. Divan İlmî Araştırmalar Dergisi.
- Aypay, A. İ. (1992). *Nahîfî Süleyman Efendi hayatı, eserleri, edebî kişiliği ve dîvanının Tenkitli Metni*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Aypay, A. İ. (1986). *İzzet Ali Paşa: Hayatı, edebî kişiliği, eserleri ve dîvânı ile Nigar-nâmesinin tenkitli metni*, Fırat Üniv., SBE., DT., Elazığ
- Ayyıldız, M. ve Birgören H. (2014). *Edebiyat Bilgi ve Kuramları*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Banarlı, N. S. (2016). *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi 2.Cilt*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Bayındır, Ş. (2008). *Şehdî Dîvanı*.Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Biltekin, H.(1993). *Vak'anüvis Râşid Efendi ve Divanının tenkitli metni*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyüktosunoğlu, M. (1991). *Sâhib Dede Dîvânı (Hayatı, edebî kişiliği ve dîvanının tenkitli metni)*, Selçuk Üniv., SBE., Yüksek Lisans Tezi, Konya
- Canım, R. (2016). *Divan edebiyatının kaynakları*. İstanbul: Akıl Fikir Yayınları
- Coşkun, A. O. (1990). *Şimenkeş-zâde Feyzî Dîvânı (İnceleme-Metin- İndex)*, Gazi Üniv., SBE., DT. Ankara
- Çağlıççek, A. (1991). *Yahya Nazîm Dîvânı (Transkripsiyonlu metin)*, Erciyes Üniv., SBE., Yüksek Lisans Tezi, Kayseri
- Doğan, M. N. (1997). *Lâle Devri Şâiri Şeyhülislam İshak ve Dîvânı*. İstanbul: MEB Yayınları
- Doğan, M. N. (1997). *Lâle Devri Şâiri Şeyhülislam Es'ad ve Dîvânı*, İstanbul: MEB Yayınları
- Demir, H. (2017). *Lâzîkî-zâde Feyzullah Nâfiz ve Dîvânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Demir, T: (2006). *Edirneli Fâ'iz dîvanı İnceleme-Metin-Dizin*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Demirel, Ş. (1999). *Şehrî hayatı, sanatı, dîvanı'nın tenkitli metni ve tahlili*, Doktora Tezi, Elazığ.
- Demirbağ, Ö. (1999). *Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb*, Yüzüncü Yıl Üniv., SBE., DT., Van.
- Devellioğlu, F. (2003). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dikmen, H. (1991). *Seyyid Vehbî ve Divanının karşılaştırmalı metni*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dilçin, C. (2011). *Divan şiirinde gazel*, Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, Türk Şiiri Özel Sayısı II -Divan Şiiri Özel Sayısı-, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Elçin, Ş. (1993). *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara: Akçağ Yayınları
- Erdem, S. (2005). *Neylî ve Dîvânı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Eroğlu, S. (1998). *Sadık hayatı, edebî kişiliği ve dîvanının tenkitli metni*, Uludağ Üniv., SBE., Yüksek Lisans Tezi, Bursa
- Gıynaş, K. A. (2011). *Şiir mecmuaları hakkında yapılan çalışmalar bibliyografyası*, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, S 25, 245-260.
- Güfta, H. (1995). *Salim (Mirza-zâde) hayatı, edebî kişiliği, eserleri ve dîvanının karşılaştırmalı metni*, Atatürk Üniv., SBE., DT. Erzurum.
- Gümüş, N. (1992). *Yahya Nazîm Dîvanı*, Erciyes Üniversitesi SBE. , Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Günay, F. (2001). *Râşid (Vakanüvis) hayatı, edebî kişiliği, dîvanının tenkitli metni ve incelemesi*, Trakya Üniv., SBE., DT., Edirne
- Gündüz, E. (1997) *Subhi-zâde Feyzî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin)*, İnönü Üniv., SBE., Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- Hakverdioğlu, M. ve Sevim, M. (2020). Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda fihrist, terci-i bend, terki-i bend, gazel, gazel-i müzeyyeller ve Seyyid Vehbî'nin bilinmeyen bir gazel-i müzeyyel-i bî-nukadı, *Kesit Akademi Dergisi*, S 22, 157-169
- Hakverdioğlu M. (2017). *Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuasından Lâle Devri Harpleri ve Sulhları* (Ebcimli Tarih Manzumeleri). Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 9: 73-101.
- Hakverdioğlu, M. (2008). *Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası*. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, S. 25: 131 -144. Konya.
- Hakverdioğlu, M. (2012). *Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri*. Ankara: Sage Yayınları.
- Hakverdioğlu, M. ve Sevim, M. (2020). *Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda fihrist*,

terci-i bend, terkiib-i bend, gazel, gazel-i müzeyyeler ve Seyyid Vehbî'nin bilinmeyen bir gazel-i müzeyyel-i bî-nukadî, Kesit Akademi Dergisi, S 22, 157-169.

Hakverdioğlu, M. (2019). *Ebced Çözümlemeleri ile Fâ'iz Efendi-Şâkir Bey Mecmuasından Lale Devri Tarih Manzumeleri*. Ordu: Gece Kitaplığı.

Horata, O. (2015). *Has Bahçede Hazan Vakti*. Ankara: Akçağ Yayınları.

İlhan, E.(2016). *Lâle Devri'nde Gül Âşığı: III. Ahmed, hayatı sanatı dîvançesi*, Ankara: Gece Kitaplığı

İnce, A. (1994). *Mirza-zâde Mehmed Sâlim Dîvânı*, Ankara.

İnce, A. (2018). *Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi Tezkiretü'ş-Şuarâ*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

İpekten, H. (1997). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergâh Yayınları

İpekten, H. ; İsen, M. (1998). *Türk Dünyası El Kitabı*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları

İsen, M., vd. (hızl.) (2014). *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları

Kahramanoğlu, K. (1995). *Arpaemîni-zâde Sâmi Efendi: hayatı, eserleri, edebî kişiliği ve dîvânının tenkitli metni*, Selçuk Üniv., SBE., DT., Konya

Kesik, B. (2014). Şâkir. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim: 27 Nisan 2020,<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sakir-gumrukcu-huseyin-pasazade>

Kesik, B. (2014). Kâmil. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim: 21 Mart 2021, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kamil>

Kılıç, A. (2004). *Mîrzâ-zâde Ahmed Neylî hayatı, eserleri, edebî kişiliği ve dîvânı*, İstanbul: Kitabevi

Kılıç, M. (1995). *Münîf Antakî hayatı, edebî kişiliği, eserleri, dîvânının tenkitli metni ve incelemesi*, Atatürk Üniv., SBE., Yüksek Lisans Tezi, Erzurum

Kurban, A. (1992). *Yahya Nazîm Dîvânı IV (İnceleme-metin)*, Erciyes Üniv., SBE., Yüksek Lisans Tezi, Kayseri

Kutlar, F. S. (1988). *XVIII. yüzyıldan bir şâir: İzzet Ali Paşa Metin-İnceleme*, Yüksek Lisans Tezi Hacettepe Üniv., SBE., , Ankara

Köksal, M.F. (2016). *Yâ Kebîkeç Mecmualar Arasında*. İstanbul: Kesit Yayınları

Köksal, M.F. (2017). *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. İstanbul: Kesit Yayınları

Köksal, M. F., vd. (hızl.). (2018). *Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu*. İstanbul: Kesit Yayınları.

- Levend, A. S. (1988). *Türk Edebiyatı Tarihi*, Cilt: I, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Macit, M. (1997). *Nedîm Dîvânı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Onay, A.T. (2013). *Açıklamalı dîvan şiiri sözlüğü*, Hazırlayan: Cemal Kurnaz. Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları
- Özbek, A. (2000). *Câzîm dîvânı*(Edisyon Kritik- İnceleme), Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi., SBE., Kayseri
- Özcan, A. (2003). *Lâle Devri*. TDV İslâm Ansiklopedisi. Erişim: 26 Ocak 2021, <https://islamansiklopedisi.org.tr/lale-devri>
- Özyılmaz, K. (1994). *Kâmî hayatı, eserleri, edebî kişiliği ve dîvânı'nın tenkitli metni*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, SBE., Konya
- Refik, İ. (2008). *Tarih Şuuruna Doğru 4*. İstanbul: Albatros Yayınları
- Sevgi, A. ve Özcan, M. (1996). *Ali Canip Yöntem'in eski Türk edebiyatı üzerine makaleleri*. İstanbul: Sözler Yayınları
- Sevgi, A. (2011). *Nevşehirli Damat İbrâhim Paşa'nın emriyle tertip edilen kaside mecmuasındaki müzeyyel gazeller*. 1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Sempozyumu Bildirileri, C 1. 61-84.
- Sevim, M. (2020). *Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nda fihrist, terci-i bend, terki-i bend, gazel, gazel-i müzeyyeler*, Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.
- Şentürk, A.A. ve Kartal, A. (2012). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yayınları
- Tökel, D. A. (2019). *Divan şairi diyor ki*. İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Tuğluk, İ. H. ; Tanyıldız, A. (2012). *Şiir mecmualarının neşri hakkında*, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C 5, S 21, s. 224-239.
- Tuğluk, İ.H. (2010). *Dîvan Şiirinde Manzum Tebriknameler*. A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi. Erzurum 2010, C. 42, s. 42-44
- Tuğluk, İ.H. (2015). *Arz-ı İhtiram: Teşekkürname Klasik Türk Şiirinde Teşekkürname İçerikli Şiirler*, Hikmet Akademik Edebiyat Dergisi, S.2: 88-9
- Tuman, İ. M. N., *Tuhfe-i Nâilî-Dîvan Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri*, MEB Yayınlar Dairesi Nüshası, B/870
- Tunç, S., (2000). "Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2455 numarada kayıtlı bir şiir mecmuası", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Konya, S. 6, s. 105–139

- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (1993). *Devirler, İsimler, Eserler, Terimler*, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Uralçin, S. (2009). *Sa'dî Dîvanı*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Uzun, M. İ. (2003). *Mecmua*. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 2 Şubat 2021, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmua>
- Yalap, H. (2015). *Subhizâde Abdî Abdullah, hayatı, şiir sanatı ve dîvânı*. Turkish Studies, Ankara.
- Yalçınkaya, M. A. (2019). *Sa'dî'nin manzum bir arz-ı hâli*. Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, Mainz- Almanya, C. 8: 152.
- Yekbaş, H. (2011). *Bir mecmuadan hareketle Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'ya dair bazı tespitler*, 1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri, Nevşehir. C.3 s.363
- Yıldırım, A. (2009). *Kâmî Dîvânı (Edirneli Efendi Çelebi) hayatı, sanatı, eserleri ve divanının tenkitli metni*, MEB Yayınları, Ankara.
- Yıldız, S. (2002). *XVIII. yüzyıl dîvân şâiri Şâkir hayatı, eseri, edebî kişiliği ve dîvânının tenkitli metni*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Kenan BAYRAM

Doğum Yeri:

Doğum Tarihi:

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: Amasya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

Yayınlar: Hakverdioğlu, M. ve Bayram, K. (2020). Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nın Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesine Göre Tasnifi ve Nahîfi'nin Bilinmeyen Bir Kıt'ası, *Kesit Akademi Dergisi*, Sayı 25, s. 307-327.

MESLEKİ DENEYİM

Ordu/Gölköy Anadolu İmam-Hatip Lisesi 2010-2015

Samsun/Vezirköprü Anadolu İmam-Hatip Lisesi 2015-2021 (Devam ediyor.)

İLETİŞİM

E-posta Adresi: